Gemeente
Hellendoorn

Programmabegroting 2025

Dit is een uitgave van de gemeente Hellendoorn:
november 2024

Willem Alexanderstraat 7
7442 MA Nijverdal
Postbus 200
7440 AE Nijverdal

Telefoon: (0548) 630 000
Fax: (0548) 610 505
Email: gemeente@hellendoorn.nl
Website: www.hellendoorn.nl

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Financieel meerjarenbeeld 2025-2028 7

Programma's

Programma 1	Werk, economie en inkomen	35
Programma 2	Jeugd en Wmo	43
Programma 3	Cultuur, onderwijs en sport	50
Programma 4	Mobiliteit en bereikbaarheid	57
Programma 5	Woon en leefomgeving	63
Programma 6	Bestuur, veiligheid en dienstverlening	72
Programma	Overhead	79

Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen	82
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	95
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen	109
Paragraaf 4	Financiering	117
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering	124
Paragraaf 6	Verbonden partijen	127
Paragraaf 7	Grondbeleid	139
Paragraaf 8	Informatieveiligheid en privacy	145
Paragraaf 9	Duurzaamheid	148
Paragraaf 10	Trends en ontwikkelingen	152
Paragraaf 11	Open overheid	156

Bijlagen

Bijlage 1	Kerngegevens	158
Bijlage 2	Overzicht baten en lasten per product	160
Bijlage 3	Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen	167
Bijlage 4	Overzicht baten en lasten per taakveld	170
Bijlage 5	Beleidsindicatoren	173
Bijlage 6	Reserves en voorzieningen	175
Bijlage 7	Lijst specifieke subsidies	178
Bijlage 8	De 17 Global Goals	189
Bijlage 9	Investeringen 2025-2028	192

Inleiding

Hierbij presenteren we u de programmabegroting voor 2025, het laatste volledige jaar van deze raadsperiode. Met elkaar zetten we onze schouders eronder en maken we onze ambities concreet. Zodat we deze periode positief afsluiten, met vertrouwen in elkaar en in de toekomst!

Financieel gezien lijken de eerder aangekondigde tekorten (het zogenaamde ravijnjaar) voor onze gemeente minder groot dan gedacht. Door een positieve meicirculaire is ons financieel perspectief minder negatief. Sterke fluctuaties, zoals bij de meicirculaire, maken de voorspelbaarheid lastig. Het begrotingsjaar 2025 laat een positief saldo zien van € 1,3 miljoen. Vanaf 2026 zien we tekorten maar zoals geschreven zijn deze tekorten minder groot dan gemeld bij de kaderbrief. De tekorten in de latere jaren zijn afgerond € 1,5 miljoen per jaar.

Regeerprogramma

Het Hoofdlijnenakkoord is door het nieuwe kabinet vertaald in het regeerprogramma, waarin het akkoord nader is uitgewerkt. Op een aantal terreinen zoals bij het asielbeleid en landbouw en natuur lijkt het kabinet een andere koers te varen. Wat dat concreet betekent voor onze gemeentelijke plannen wordt naar verwachting de komende maanden duidelijk.

Omgevingsvisie

In 2025 maken we de Omgevingsvisie Hellendoorn 2040. We kiezen voor een brede omgevingsvisie waarin we de hoofdzaken van het te voeren integrale beleid opnemen. De brede omgevingsvisie bevat daarmee het strategische, integrale, lange termijnbeleid op zowel het ruimtelijk als het maatschappelijke domein; in samenhang. We gebruiken de bestaande en al in voorbereiding zijnde beleidsdocumenten als belangrijke input voor de brede omgevingsvisie. In 2025 krijgt de participatie met inwoners vorm op basis van een participatieplan per stap. De participatievisie en participatieverordening, die naar verwachting begin 2025 worden vastgesteld, vormen hiervoor de basis.

Leefbaarheid

Als gemeente kunnen we de leefbaarheid in onze gemeente verbeteren. Door te investeren in onze speelplaatsen, dragen we bij aan de gezondheid van onze jeugd en stimuleren we ontmoetingen. Goed onderhouden en moderne speelvoorzieningen voegen kwaliteit toe aan de ruimtelijke omgeving.
Met het groenbeleidsplan zorgen we ervoor dat we planmatig ons groen uitbreiden en onderhouden. Dit verbetert niet alleen de ruimte, maar draagt ook bij aan welzijn en gezondheid.

We werken verder aan het thema ‘leefbaarheid’, dat onderdeel is van de visie op het sociaal en maatschappelijk domein (Samen bouwen aan een kansrijke, gezonde en leefbare toekomst). Zo geven we invulling aan het versterken van de sociale basis door de inzet van gebiedsambtenaren, die als aanspreekpunt voor een gebied fungeren. Ook besteden we in 2025 aandacht aan de onmisbare inzet van de vele vrijwilligers.

Toekomstbestendige accommodaties dragen bij een de leefbaarheid van onze wijken en dorpen. Met de accommodatievisie zetten we een eerste stap in het hebben en houden van toekomstbestendige en multifunctioneel gebruikte accommodaties. Ook verwachten we in 2025 meer duidelijkheid over de MFA Daarle.

Gebiedsontwikkeling

Met de plannen voor de herontwikkeling van het terrein van Ten Cate door HMO en de herontwikkeling aan het Hoge dijkje geven we de komende jaren een enorme impuls aan de woningbouw in Nijverdal. Ook behouden we het bedrijf Ten Cate, dat onlosmakelijk verbonden is aan de geschiedenis van Nijverdal, voor onze gemeente. Dat draagt bij aan een sterke economie. Met de herontwikkeling van het Hoge Dijkje wordt het oude fabrieksterrein getransformeerd tot een nieuwe, groene/blauwe woonwijk.

Met de gebiedsaanpak ‘Daarlerveen in perspectief’ maken we een plan om de leefbaarheid in Daarlerveen te verbeteren. In 2025 zetten we dit plan om in concrete acties en starten we met de uitvoering. We hebben een vaste begrotingspost opgenomen voor de kapitaallasten van een nieuw gymlokaal in Daarlerveen. Of we deze post echt gebruiken, hangt af van verdere besluiten over de gebiedsaanpak.

Versnellen woningbouw

Het belang van woningbouw staat hoog op de agenda bij zowel het college als de raad. Om meer grip te krijgen op de voortgang van de woningbouwopgave en deze verder te versnellen, heeft de raad gevraagd om een routekaart. Eind 2024 verwachten we de oplevering van deze routekaart naar 1.000 woningen.
Hiermee maken we de versnelling van de woningbouw concreet en stellen we prioriteiten. Zo richten we ons op de projecten die de meeste kans van slagen hebben en de grootste impact zullen hebben.

In 2025 actualiseren we het Masterplan centrum Nijverdal en ontwikkelen we een plan voor de Markt in Nijverdal.

Hervormingsagenda Jeugd

In juni 2023 is landelijk de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Deze agenda bevat maatregelen die volgens een inschatting in 2027 voor maximaal financieel effect zullen zorgen. Voor Hellendoorn betekent dit een jaarlijkse besparing van € 2,1 miljoen.

De VNG adviseert om de volledige besparing in de begroting op te nemen en de tekorten die hierdoor ontstaan te laten zien. Wij volgen dit advies niet helemaal en begroten zo realistisch mogelijk, vooral omdat sommige van de genoemde maatregelen al onderdeel zijn van ons bestaande beleid.

Financieel perspectief

De begroting is financieel sluitend in 2025 met een begrotingsoverschot van € 1,3 miljoen. Meerjarig laat de begroting een structureel tekort zien van € 1,5 miljoen. Bij de kaderbrief hebben we aantal dekkingsmogelijkheden voorgelegd welke we nog niet hebben ingezet. Ook verwachten we extra structurele middelen vanuit het Rijk waarover de gesprekken nog steeds gaande zijn. Gezien deze ontwikkelingen komen we terug op het procesvoorstel bezuinigingen uit de kaderbrief, en starten we dit jaar niet met een omvangrijke ombuigingsoperatie.

De uitkomsten van het project Grip op de begroting en de doorberekening van de notitie Overhead zorgen voor structurele voordelen. Voor de hervormingsagenda jeugdzorg hebben we een taakstellende stelpost opgenomen. Tegelijkertijd blijven de onzekerheden in stand die een nadelig effect kunnen hebben op onze begroting, zoals de ontwikkelingen van klimaat en energie, netcongestie, jeugdzorg, de oorlog in Oekraïne en vluchtelingen.

Financieel meerjarenbeeld 2025-2028

Inleiding

In de Kaderbrief 2025-2028, voor kennisgeving aangenomen in de raad van 9 juli, hebben we de verschillende (toekomstige) ontwikkelingen, met bijbehorend meerjarenperspectief en het geactualiseerde collegeprogramma geschetst. Hierin zijn onze prioriteiten aangegeven en heeft u de kaders meegegeven voor het opstellen van de begroting 2025. Deze programmabegroting 2025 laat de plannen zien voor het laatste volle jaar van de raadsperiode 2023-2026. Tevens geven we een meerjarige financiële doorkijk voor de komende vier jaar.

De aangekondigde tekorten bij de kaderbrief vanaf 2026 zien er minder nadelig uit dan werd verwacht. De uitkomsten van de meicirculaire gemeentefonds 2024 vielen fors mee ten opzichte van de berekende effecten uit de voorjaarsnota 2024. Ook de uitkomsten van het project Grip op de begroting en de doorberekening van de notitie Overhead zorgen voor structurele voordelen. Voor de hervormingsagenda jeugdzorg hebben we een taakstellende stelpost opgenomen. Tegelijkertijd blijven de onzekerheden in stand die een nadelig effect kunnen hebben op onze begroting, zoals de ontwikkelingen van klimaat en energie, netcongestie, jeugdzorg, de oorlog in Oekraïne en vluchtelingen.

De begroting is financieel sluitend in 2025 en laat een positief saldo zien van € 1,3 miljoen. Meerjarig laat de begroting een structureel tekort zien van € 1,5 miljoen per jaar. Bij de kaderbrief hebben we aantal dekkingsmogelijkheden voorgelegd welke we nu nog niet hebben ingezet. Ook verwachten we extra structurele middelen vanuit het Rijk waarover de gesprekken nog steeds gaande zijn.
Gezien deze ontwikkelingen komen we terug op het procesvoorstel bezuinigingen uit de kaderbrief, gebaseerd op het begrotingsadvies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), en starten we dit jaar niet met een omvangrijke ombuigingsoperatie.

Uitgangspunten programmabegroting 2025

Het vertrekpunt van de programmabegroting 2025 is de programmabegroting 2024 en het collegeprogramma. Naast het bestaande beleid zijn de verwachte autonome ontwikkelingen en vervangingsinvesteringen opgenomen.
Daarbij hebben we de onder andere de genoemde uitgangspunten uit de Kaderbrief gehanteerd en verwerkt deze begroting:

- Raadsbesluiten t/m april 2024 met structurele effecten, waaronder de najaarsrapportage 2023.
- Bestuursrapportage 2024.
- Meerjarenprognose grondbedrijf 2024, zoals vastgesteld in de raad van 22 oktober 2024
- De effecten uit de meicirculaire gemeentefonds 2024.
- Prijsstijgingen: voor de gemeentelijke materiële uitgaven is 2,2% meegenomen.
- Loonontwikkelingen: De basis is de huidige Cao Gemeenten die is ingegaan op 1 januari 2024. Deze loopt tot 01-04-2025. Er is rekening gehouden met 2,5% loonstijging, 2% stijging pensioenpremie en 1,5% stijging sociale lasten.
- Verhoging tarieven, leges, heffingen en belastingtarieven met 2,9%.
- De OZB stijgt met het inflatietarief van 2,9%.
- De renteomslag bedraagt in 2025 0,5%, 2026 0,75% en voor de jaren 2027 en 2028 1%.
- Voor de berekening van kapitaallasten over nieuwe investeringen/ vervangingsinvesteringen hanteren we een gemiddelde rente-omslag van 1,0%
- Ter versterking van de financieringspositie doen we een jaarlijkse storting van € 600.000,-- in de financieringsreserve.
- Voor onvoorziene uitgaven is € 75.000,-- opgenomen.
- Voor de middelen jeugd gaan we uit van het provinciaal kader, wat betekent dat we 100% van de middelen opnemen vanaf 2026, maar ook rekening houden met de extra besparing van het Rijk.
- De SPUK Gala en SPUK klimaatmiddelen zijn (budgetneutraal) verwerkt in deze begroting.

Meerjarenperspectief 2025-2028

We presenteren een meerjarendoorkijk met een positief saldo in het jaar 2025. Helaas blijft de meerjarige doorkijk negatief.
In eerdere circulaires gaf het Rijk aan dat de financieringssystematiek voor het gemeentefonds vanaf 2026 zou veranderen. De koppeling tussen de rijksuitgaven en de gemeentefondsuitkering (de 'trap op trap af systematiek') zou worden losgelaten. Daarvoor in de plaats komt een normeringssystematiek die gekoppeld is aan het bruto binnenlands product (bbp). Ook zouden de gemeenten nieuwe mogelijkheden krijgen om inkomsten binnen te krijgen, door bijvoorbeeld uitbreiding van het gemeentelijk belasting gebied.
Het loslaten van de koppeling met de rijksuitgaven en het overgaan naar de bbp-systematiek zorgt voor een flinke daling in de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026: het zogenaamde 'ravijn'.
In de voorjaarsnota/meicirculaire 2024 heeft het Rijk besloten om al met ingang van 2024 op de bbp-systematiek over te stappen. Het verschil met de voorgaande versie (september 2023) wordt voor de jaren tot en met 2028 gecompenseerd. Ook de nog te realiseren opschalingskorting die de gemeenten nog voor hun kiezen zouden krijgen, wordt geschrapt. Maar de terugval van de middelen uit het gemeentefonds blijft bestaan.

Een ander onzeker dossier in deze gemeentebegroting blijft de jeugdzorg. In 2021 heeft het toenmalige kabinet de uitspraak van de Commissie van Wijzen overgenomen over de structurele financiering van de jeugdzorg. Er is een hervormingsagenda opgesteld, waarbij € 1 miljard bespaard moet worden door gemeenten. De hervormingsagenda is ontstaan vanwege de groeiende vraag naar jeugdhulp en de bijbehorende kosten. De besparing van € 1 miljard is opgedeeld in verschillende maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd. Over de onderdelen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is (via wetgeving) is onvoldoende uitvoering gegeven. Het Rijk schuift daardoor de taakstelling (van hun kant) telkens door, waardoor de kortingen voor de gemeenten ook later in werking treden. Onze te ontvangen middelen voor de jeugdzorg zijn tot en met het jaar 2025 duidelijk. Voor de jaren daarna is een stelpost opgenomen in het gemeentefonds. Daarnaast was er een extra bezuiniging van € 511 miljoen waar het Rijk voor aan de lat stond. Deze extra bezuiniging is nu definitief geschrapt.

We bieden een realistische meerjarenbegroting aan met uitgaven en inkomsten die gebaseerd zijn op het huidige takenpakket, op de ambities uit het collegeprogramma, de noodzakelijke investeringen en de huidige inschatting ten aanzien van inflatie.

Onderstaand overzicht geeft de specifieke baten en lasten per programma weer. De algemene dekkingsmiddelen en overhead presenteren we apart van deze lasten en baten. De vennootschapsbelasting (Vpb) is op netto € 15.000,-- geraamd. Dit betreft het onderdeel Vpb over reclameopbrengsten op lichtmasten, rotondes en abri's. De Vpb over de eventuele fiscale winst op grondexploitaties komt ten laste van de bufferreserve.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten						
Programma's						
Lasten						
01 Werk, Economie en Inkomen	- 24.391	- 25.495	- 25.036	- 24.418	- 19.114	- 18.978
02 Jeugd en WMO	- 27.452	- 30.890	- 31.388	- 29.332	- 28.986	- 29.060
03 Onderwijs Cultuur en sport	- 13.053	- 17.954	- 14.702	- 14.547	- 14.470	- 14.812
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	- 10.282	- 11.964	- 11.541	- 11.911	- 12.123	- 12.021
05 Woon en leefomgeving	- 15.079	- 20.499	- 16.232	- 14.753	- 14.389	- 14.493
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	- 7.041	- 8.714	- 8.949	- 9.105	- 9.855	- 10.062
Totaal Lasten	**- 97.298**	**- 115.516**	**- 107.848**	**- 104.066**	**- 98.936**	**- 99.426**
Baten						
01 Werk, Economie en Inkomen	17.322	15.924	15.693	15.530	10.267	10.267
02 Jeugd en WMO	1.807	1.091	1.097	1.452	1.160	1.160
03 Onderwijs Cultuur en sport	4.565	4.302	4.213	4.200	4.001	4.000
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	4.863	5.778	5.285	5.507	5.627	5.677
05 Woon en leefomgeving	11.989	14.412	10.814	9.108	8.822	8.921
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	1.215	1.257	1.302	1.467	1.618	1.385
Totaal Baten	**41.762**	**42.764**	**38.403**	**37.264**	**31.494**	**31.411**
Programma's	**- 55.537**	**- 72.752**	**- 69.446**	**- 66.802**	**- 67.442**	**- 68.015**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien						
Lasten						
OZB woningen	- 532	- 519	- 453	- 458	- 459	- 460
OZB niet-woningen	-	- 1	-	-	-	-
Belastingen overig	- 8	-	-	-	-	-
Treasury	- 1.787	- 1.535	- 1.384	- 867	- 412	- 282
Overhead	- 14.104	- 15.775	- 15.601	- 15.648	- 15.724	- 15.622
Onvoorzien	-	- 62	- 75	- 75	- 75	- 75
Heffing Vpb	- 12	- 15	- 15	- 15	- 15	- 15
Totaal Lasten	**- 16.444**	**- 17.907**	**- 17.528**	**- 17.062**	**- 16.685**	**- 16.454**
Baten						
Uitkeringen Gemeentefonds	69.930	74.526	76.922	71.792	72.149	72.611
OZB woningen	5.953	6.071	6.361	6.361	6.361	6.361
OZB niet-woningen	3.428	3.476	3.667	3.667	3.667	3.667
Belastingen overig	- 0	-	82	82	82	82
Treasury	2.956	2.058	2.071	1.473	948	942
Overhead	235	131	28	28	28	28
Totaal Baten	**82.501**	**86.262**	**89.131**	**83.404**	**83.237**	**83.692**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**66.058**	**68.355**	**71.603**	**66.342**	**66.552**	**67.239**
Saldo van baten en lasten	**10.521**	**- 4.396**	**2.158**	**- 460**	**- 890**	**- 777**
Mutatie reserves						
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 17.377**	**- 14.046**	**- 1.508**	**- 1.458**	**- 846**	**- 898**
Onttrekkingen	**10.494**	**18.658**	**647**	**355**	**216**	**214**
Mutatie reserves	**- 6.884**	**4.612**	**- 861**	**- 1.102**	**- 631**	**- 684**
Resultaat	**3.638**	**216**	**1.296**	**- 1.562**	**- 1.521**	**- 1.461**

De opbouw van het budgettair perspectief voor de jaren 2025-2028 is hieronder weergegeven. Vervolgens lichten we de achtergronden van de verschillende ramingen kort toe.

bedragen x € 1.000

Meerjarenperspectief		Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Bestaand beleid					
a	Meerjarenschijven begroting 2024	1.518	- 3.906	- 5.402	- 6.164
b	Amendementen begroting 2024	- 66	- 66	- 66	- 66
c	Structurele doorwerking najaarsrapportage 2023	765	634	1.919	3.128
d	Nota Reserves en voorzieningen 2024	56	57	58	59
e	Versnellen verledden openbare verlichting	- 14	- 5	2	9
f	Verlagen reclamebelasting en bijdrage pandeigenaren	- 34	- 34	- 34	- 34
g	Uitbreiding formatie 0,82 fte Griffie	- 68	- 68	- 68	- 68
h	Jaarlijkse huurkosten flexwoningen		- 10	- 10	- 10
i	Meicirculaire gemeentefonds 2024 (incl. BCF in 2025)	1.408	3.681	4.111	4.005
j	Structurele doorwerking bestuursrapportage 2024	- 222	- 222	- 222	- 222
k	Vervangingsinvesteringen	-	28	13	13
Totaal bestaand beleid		**3.343**	**89**	**301**	**650**
Autonome ontwikkelingen - nieuw beleid					
l	Grip op de begroting	849	848	980	688
m	Loonontwikkeling	- 1.300	- 1.300	- 1.300	- 1.300
n	Indexatie materiële budgetten (2,2%)	- 591	- 586	- 584	- 584
o	Indexatie zorgbudgetten (4,53%)	- 796	- 796	- 796	- 796
p	Gesubsidieerde instellingen (inflatie)	- 299	- 276	- 276	- 276
q	Rente-ontwikkelingen	900	600	-	-
r	Stelpost rente over kortlopende geldleningen				160
s	Overige rentevoordeel (ivm verstrekte leningen)		20	93	93
t	Aanpassing voorzieningen riool en afval	11	402	532	525
u	Effect doorbelasting uren naar grondexploitaties/investeringen	181	338	338	308
v	Effect overhead op grondexploitaties/investeringen	129	210	196	170
w	Vrijval afschrijvingslasten ivm doorschuiving burap en fasering		1	278	224
x	Lagere afschrijvingslasten door doorschuivingen	609			
y	Autonome ontwikkelingen	- 1.937	- 1.738	- 1.699	- 1.699
z	Nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen	- 756	- 747	- 963	- 1.014
aa	Taakstellende stelpost Hervormingsagenda	245	665	672	683
Totaal Autonome ontwikkelingen- Nieuw beleid		**- 2.754**	**- 2.359**	**- 2.529**	**- 2.818**
Belastingmaatregelen					
ab	Inflatiecorrectie OZB (2,9%)	277	277	277	277
ac	Inflatiecorrectie overige tarieven (2,9%)	430	430	430	430
Totaal belastingmaatregelen		**707**	**707**	**707**	**707**
Totaal meerjarenperspectief		**1.296**	**- 1.563**	**- 1.521**	**- 1.461**

Bestaand beleid

Het vertrekpunt van deze begroting is de meerjarenraming bij de programmabegroting 2024 met een begrotingssaldo van € 1.518.000,-- voordeel in 2025, € 3.906.000,-- nadeel in 2026 en € 5.402.000,-- nadeel in 2027 en verdere jaren. Bij de begroting 2024 hebben we het afgegeven begrotingsadvies van de VNG opgevolgd door de oplopende tekorten vanaf 2026 te laten zien door de terugval van inkomsten uit het gemeentefonds (a).
Bij de besluitvorming van de begroting 2024 zijn een aantal amendementen vastgesteld: geen inflatiecorrectie op de tarieven van alle binnen- en buitensportclubs, dekking van de wandschildering op de uitkijktoren van het Ravijn uit de reserve Kunst en de realisatie van een openbaar toilet in het centrum van Nijverdal (b).

De najaarsrapportage 2023 laat een positief oplopend meerjarig effect zien door de effecten van de septembercirculaire gemeentefonds 2023, de vrijval van éénmalige projectkosten van de OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente), een hogere bijdrage Wmo en lagere OZB lasten (c).

Na de vaststelling van de begroting 2024 is een aantal raadsbesluiten genomen, waarbij is afgesproken dat het financieel effect ervan opgenomen wordt bij de begroting 2025.
De nota Reserves en voorzieningen 2024 geeft onder andere onze kaders weer hoe om te gaan met de reserves en voorzieningen. Er is een aantal wijzigingen doorgevoerd binnen de reserves en voorzieningen. Door de opheffing van de reserve Duurzame energiemaatregelen vervalt de structurele storting, dit geeft een positief effect op onze begroting.
Het vastgestelde Griffieplan 2023-2026 beoogt de volgende effecten: een goede ondersteuning van de raad door de griffie, het verbeteren en versterken van de kaderstellende rol van de raad, investeren in raadscommunicatie, verminderen kwetsbaarheid van de griffie en betere verdeling van de werkzaamheden over griffiemedewerkers. Daarbij is besloten om middelen beschikbaar te stellen voor de formatie-uitbreiding van de griffie van 2,78 fte naar 3,6 fte.
Ook voor de versnelling van het verledden van de openbare verlichting, het verlagen van de reclamebelasting en de bijdrage van pandeigenaren voor het Masterplan centrum Nijverdal en de jaarlijkse huurkosten voor flexwoningen nemen we de financiële effecten op conform de besluitvorming (d-h).

Gemeentefonds (i)

De gevolgen van de meicirculaire op de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn positief voor alle jaren. Dit is vooral het gevolg van het bijstellen van de accressen en het schrappen van de opschalingskorting met ingang van 2026. De nadelen die we ondervinden door de omzetting van de wijze van het indexeren van de Algemene Uitkering, worden gedurende de jaren 2024-2029 gecompenseerd, met uitzondering van 2025. In dat jaar krijgen we een extra korting opgelegd, ter hoogte van de opschalingskorting. Door deze extra tussenstap vallen we minder snel het 'ravijn' in.
In het regeerakkoord op hoofdlijnen is niet meer gerept over het uitwerken van een nieuwe financieringssystematiek, de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Over de ontwikkelingen hierover tasten we nog in het duister. Een vergroting van het gemeentelijk belastinggebied leidt tot een lagere uitkering uit het gemeentefonds. We wachten de voorstellen van het kabinet op Prinsjesdag af.
In de meicirculaire zijn er ook enkele bijstellingen met betrekking tot de Jeugdzorg. Het Rijk heeft voor 2025 de 'aanvullende maatregelen hervormingsagenda jeugd' geschrapt, waardoor we € 1.029.000,-- extra ontvangen. De taakstelling (€ 959.000,--) wordt ook teruggedraaid. Waarschijnlijk zal het nieuwe kabinet ook voor de daaropvolgende jaren deze ombuiging schrappen. Dit is nog niet verwerkt in de meicirculaire. Via deze circulaire gaan we de stelposten voor de nog te ontvangen inkomsten en taakstellingen bijstellen tot 100% voor 2027 en volgende jaren.

De bestuursrapportage 2024 geeft een meerjarig effect weer van € 222.000,-- nadeel, met name veroorzaakt door cao-stijgingen van gesubsidieerde instellingen (j).

Vervangingsinvesteringen (k)

Voor deze begroting stellen we voor om € 8.181.000,-- aan vervangingsinvesteringen op te nemen boven op de al bestaande besluitvorming van de investeringsbudgetten. Hierin zijn de volgende grote vervangingsinvesteringen (> € 100.000,--) opgenomen:

- Uitvoering mobiliteits- en fietsvisie 2028 (€ 400.000,--)
- Vervanging wegen 2028 (€ 460.000,--)
- Reconstructie (incl. voorbereiding) Wierdensestraat Nijverdal 2028 (€ 3.390.000,--)
- Vervanging technische installaties drukriolering 2028 (€ 106.000,--)
- Vervanging riolering 2028 (€ 853.000,--)
- Investeringen klimaatadaptie 2028 (€ 536.000,--)
- Renovatie riolering 2028 (€ 246.000,--)
- Vervanging 7 perscontainers stationaire afvalpers Afvalbrengpunt 2028 (€ 140.000,--)
- Vervanging veegmachine voor straatreiniging 2028 (€ 215.000,--)
- Vervanging gebouwbeheersysteem 2026 (€ 100.000,--)
- Vervanging theatertechniek 2025-2028 (€ 535.000,--)
- Investeringen ICT 2028 (€ 466.000,--)
- Vervanging tractiemiddelen 2028 (€ 355.000,--).

In het jaar van investeren bekijken we of de investering daadwerkelijk nodig is en voor welk bedrag. De kapitaallasten van een investering starten met ingang van het jaar volgend op de investeringen. De kapitaallasten die met deze investeringen gemoeid zijn, zien we grotendeels dus pas in 2029 in de begroting terug. Tegenover de extra kapitaallasten van netto circa € 340.000,-- staat ook een daling van de kapitaallasten vanwege het wegvallen van de oude investeringen. Per saldo geeft dit wel een stijging in kapitaallasten te zien, doordat er in de tussenliggende jaren wel inflatie en technische ontwikkelingen geweest zijn.

bedragen x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Totaal vervangingsinvesteringen	8.181	-	28	13	13

In bijlage 3 is het overzicht van de vervangingsinvesteringen opgenomen die nog niet in eerdere begrotingen zijn vermeld.
Daarnaast is bijlage 9 Investeringen 2025-2028 opgenomen in deze begroting. Deze geeft een meerjarenbeeld weer van alle investeringen waarvoor middelen beschikbaar zijn gesteld. En waarvan de kapitaallasten in de meerjarenraming zijn verwerkt.

Grip op de begroting (I)

In de begroting 2024 stond dat opdracht gegeven was aan de ambtelijke organisatie om de opbouw van de begroting onder de loep te nemen. Hiervoor is eind 2023 een plan van aanpak opgesteld en is intern een tweetal projecten uitgevoerd. Het eerste project is Grip op de Begroting, waarbij samen met een extern adviesbureau is gekeken hoe we als ambtelijke organisatie meer grip kunnen krijgen op de begroting. Hierbij is onder andere gekeken naar de beïnvloedbaarheid van de budgetten in de begroting en hoe deze gekoppeld zijn aan de gestelde doelen. Hierdoor is meer inzicht gekregen in de opbouw van de begroting.
Zicht op de beïnvloedbaarheid van de budgetten, zorgt er ook voor dat inzichtelijk wordt welke keuzemogelijkheden er zijn in de begroting. Door het maken van (soms fundamentele) keuzes, kan daarmee budgettaire ruimte worden vrijgespeeld. Wel betekent dit dat dan ook de gestelde doelen moeten worden gewijzigd. Indien hier wensen zijn vanuit uw raad, kunnen verzoeken tot nadere uitwerking worden gedaan.
Daarnaast hebben we naar aanleiding van de aanbevelingen uit het onderzoek een eerste verbeterslag gemaakt op de productenstructuur van de begroting. Dit ziet u terug binnen de programma's. Om deze aanbeveling beter te kunnen opvolgen stellen we voor een vervolg hieraan te geven, waarbij de structuur en programma-opbouw van de totale begroting wordt betrokken. Het lijkt logisch dit proces te laten aansluiten op de nieuw te ontwikkelen brede omgevingsvisie die nu wordt opgesteld. Gezien de impact en doorlooptijd is de verwachting dat dit dan landt in de begroting 2027, wanneer een nieuwe raadsperiode start. Op zich is dat ook het meest logische moment omdat bij een nieuwe raadsperiode de programma's voor de komende vier jaar worden vastgesteld. Graag willen we dit proces met de raadswerkgroep P&C afstemmen en voorbereiden.

Het tweede project was het project zero based budgetting, waarbij ambtelijk de budgetten tegen het licht zijn gehouden. Op basis van de huidige doelen en bijbehorende taken die we uitvoeren zijn de budgetten op het laagste niveau opnieuw opgebouwd. Voor zover mogelijk is een onderbouwing gemaakt op basis van activiteiten waarvoor de budgetten nodig zijn. Omdat de budgetten scherp geraamd zijn, is er waarschijnlijk nauwelijks 'lucht' in de budgetten. Het zal echter ook nodig zijn een flexibel budget te hebben om bijvoorbeeld incidenteel een onderzoek te kunnen doen. Hiervoor hebben we een structureel budget van € 300.000,-- geraamd.
Dit project heeft geleid tot verschillende voor- en nadelen, maar per saldo levert dit een plus op van € 849.000,-- in 2025 dat afloopt naar circa € 700.000,-- in 2028.
De relatief kleine budgettaire ruimte die in het verleden in bepaalde budgetten zat, is nu grotendeels uit de begroting gehaald. Dit betekent dat de kans op overschrijdingen of tegenvallers gedurende het jaar groter is. Gezien de grote voordelen in de jaarrekening van de afgelopen jaren, verwachten we daar beperkt risico te lopen. Tijdens de reguliere rapportagemomenten wordt u hiervan op de hoogte gesteld.

Wijzigingen in de producten

Bij een aantal producten is een aantal aanpassingen doorgevoerd.

De naamswijzigingen zijn:
P1 - 61050 Begeleiding en huisvesting statushouders wijzigen in Opvang en huisvesting nieuwkomers.
P2 - 68100 Inloop GGZ, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang wijzigen in Inloop GGZ.
P5 - 57010 Natuur en landschap wijzigingen in Groene en biodiverse leefomgeving
P5 - 83020 Vergunningen volkshuisvesting wijzigingen in Vergunningen

Ook hebben we een aantal nieuwe producten toegevoegd:
P2 - 62200 Regionale voorzieningen jeugd (komt voort uit 68200 Jeugdbescherming en jeugdreclassering)
P5 - 74040 Duurzaamheid (komt voort uit 74000 Milieu algemeen)

Ten slotte zijn er een aantal producten samengevoegd of vervallen:
P1 - 31010 Subsidies vervalt.
P3 - 55000 Monumentenzorg en 55010 Monumentaal vastgoed samenvoegen. Product 55000 vervalt.
P4 - 21060 Straatmeubilair en 21000 Wegbeheer algemeen samenvoegen. Product 21060 vervalt.
P5 - 74000 Milieu algemeen, 74010 Milieubeheer bedrijven en 74020 Uitvoering wet geluidhinder samenvoegen. De producten 74010 en 74020 vervallen.
P5 - 83050 Woonwagens, 83020 Vergunningen volkshuisvesting en 83010 Herinrichting woonomgeving samenvoegen. De producten 83050 en 83010 vervallen.
P6 - 10830 Ondersteuning veiligheidsketens, 10840 Rampenbestrijding en 10850 Brandkranen samenvoegen. De producten 10840 en 10850 vervallen.

Autonome ontwikkelingen

Dit zijn ontwikkelingen die niet direct door het gemeentelijk beleid te beïnvloeden zijn, maar die wel invloed hebben op de gemeentelijke financiën.
De verschillende loon- en prijsontwikkelingen (m t/m p) zijn doorberekend conform de eerder genoemde uitgangspunten van deze programmabegroting 2025.
Ten aanzien van de loonontwikkeling houden we rekening met een stijging van de lonen met 2,5%, 2% voor stijging pensioenpremie en 1,5% voor stijging sociale lasten.
De Cao-ontwikkelingen bij gesubsidieerde instellingen zijn doorgevoerd op basis van de afspraken conform ons vastgestelde subsidiebeleid.

Vertraging in de uitvoering van investeringswerkzaamheden, meevallende exploitatieresultaten en veel bevoorschotting van subsidies leiden ertoe dat we meer geld in kas hebben dan in de vorige begroting was ingeschat. Daarom hoeven we pas later nieuwe geldleningen aan te trekken. Momenteel krijgen we rente op ons liquiditeitsoverschot: het geld dat bij de schatkist wordt geparkeerd. Ook het rentepercentage over het saldo op de schatkist blijft hoger dan verwacht. Uit ervaring weten we dat alle investeringen die nu in de meerjarenbegroting opgenomen zijn niet volgens plan kunnen worden uitgevoerd. In deze begroting houden we rekening met deze vertraging in de investeringen en daarmee ook met een later tijdstip waarop we weer nieuwe leningen hoeven aan te trekken. Ons voordeel op de rentelasten ligt daarom de komende jaren lager dan waarmee in de vorige begroting rekening is gehouden (q-s).

De toegepaste indexeringen en aanpassingen van budgetten hebben effect op de kostentoerekening aan de egalisatie voorzieningen riool- en afvalstoffenheffing. Daarnaast zijn de effecten uit de vernieuwde notitie Overhead van de BBV verwerkt. In de vorige notitie Overhead werd voorgeschreven dat alle personen met leidinggevende taken volledig tot de overhead behoren. Vanaf de nieuwe notitie worden alle personen die aan een taak werken (ook al hebben ze een leidinggevende functie) toegerekend moeten worden naar de taak. Consequenties hiervan is dat er meer loonkosten worden toegerekend aan de producten voor riool en afval.

Een lager overheadpercentage werkt niet zo sterk door als de hogere urentoerekening. Deze extra toerekening wordt verrekend met de voorzieningen. Met name bij de voorziening Egalisatie afvalstoffenheffing is het nadelig effect op het saldo van de voorziening groot. Aan de andere kant geeft de gewijzigde toerekening een structureel voordeel op de exploitatie (t).

Ook de doorbelasting van de uren en toerekening van overhead naar de grondexploitaties en investeringen zorgen voor voordelig effecten in de exploitatie.
De lasten worden dan binnen een grondexploitatie en investering opgevangen en gaan mee in de reguliere afschrijvingsmethodiek (u, v).

Bij de bestuursrapportage 2024 is voor € 15 miljoen aan investeringen doorgeschoven naar latere jaren. Hierdoor ontstaat in 2025 een incidentele vrijval van de afschrijvingslasten (w). In de meerjarenbegroting wordt een stelpost opgenomen voor vervangingsinvesteringen die nog niet zijn aangemeld, maar die we wel verwachten. Omdat veel van deze investeringen nu zijn aangemeld en opgenomen in de begroting, vervalt de stelpost op deze onderdelen. Er zijn ook weer nieuwe stelposten opgenomen (x).

Bij het actualiseren van de budgetten zijn diverse voorstellen tot autonome ontwikkelingen ingediend (y).

bedragen x € 1.000

Autonome ontwikkelingen	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Totaal autonome ontwikkelingen	-	- 1.937	- 1.738	- 1.699	- 1.699

In bijlage 3 is het volledige overzicht van de autonome ontwikkelingen opgenomen. De belangrijkste autonome ontwikkelingen (> groter dan € 50.000,--) zijn hieronder toegelicht (de nummers verwijzen naar de tabel in bijlage 3):

Hogere gemeentelijke bijdrage Recreatieschap Twente (1.01)
De gemeentelijke bijdrage van Hellendoorn voor de begroting 2025 bedraagt € 233.500,-- en neemt met € 10.000,-- toe vergeleken met de begroting 2024.
De stijging wordt veroorzaakt door cao en looncompensatie, prijscompensatie en een daling van de rentelasten van een lening.
Daarnaast is er eenmalig in 2025 € 85.000,-- (totaal voor alle gemeenten € 1.500.000,--, verdeeld op basis van inwoneraantal) nodig voor de beschoeiing op de parken Hulsbeek en Rutbeek. welke op zeer korte termijn vervangen dient te worden.

Wmo Begeleiding/Dagbesteding en Huishoudelijke ondersteuning (2.01)
De nieuwe prognoses zijn opgesteld van de te verwachten cliëntenaantallen, indicatiewaarden en verzilveringspercentages. Daarnaast valt een deel van de stelpost reële tarieven BD vanuit 2023 vrij omdat het effect van de reële tarieven te hoog was ingeschat. Ook de stelpost groeivraag zorg (vergrijzing) valt vrij voor het jaar 2025 omdat de vergrijzing is meegenomen in de nieuwe prognose van de aantallen.

Inkoop jeugdhulp 2025-2028 (2.02)
Vanaf 2025 wordt jeugdhulp voor crisis, advies en expertise, wonen en verblijf en ambulant opnieuw ingekocht. De extra kosten zijn onvoorzien omdat deze bij berekeningen met de nieuw afgesproken tarieven bij een gelijk volume veel hoger uitkomen. Dit is onvermijdbaar omdat gemeente Hellendoorn een wettelijke taak heeft voor het aanbieden van Jeugdhulp, daarnaast zijn er de hogere tarieven door tariefstijgingen en wettelijk verplichte reële tarieven. Het is onuitstelbaar omdat de contracten met aanbieders eind 2024 aflopen. In 2025 moet Jeugdhulp opnieuw zijn ingekocht voor de jongeren van Hellendoorn.
Het effect is een volledig, duurzaam en beheersbaar landschap van Jeugdhulp voor de jeugdigen uit de gemeente Hellendoorn.

Groei aantallen en verzilvering jeugdhulp (2.03)

In de jaarrekening 2023 zagen we dat het verzilveringspercentage bij de Jeugdhulp behoorlijk omhoog schoot. Daarnaast hebben we de aantallen over 2023 en de eerste maanden van 2024 geëxtrapoleerd en zo goed mogelijk ingeschat voor de begroting 2025. Als we per post kijken vallen vooral ondersteuningsbehoefte 3 en 4 individueel op. Het prijspeil dat we hanteren is gelijk, het gaat dan alleen om groei in de aantallen.

Vrouwenopvang (2.04)

Vrouwenopvang is het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, niet meer thuis kunnen wonen in verband met relatieproblemen, of in aanraking zijn geweest met huiselijk geweld (bijvoorbeeld 'blijf-van-mijn-lijfhuizen'). Er zijn onvoorziene meerkosten voortgekomen uit de indexering van kosten vrouwenopvang ten opzichte van de begrote bedragen. Het is onvermijdbaar omdat alle gemeenten verantwoordelijk zijn voor de opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring. Het is onuitstelbaar omdat deze voorziening beschikbaar moet blijven.

Hogere gemeentelijke bijdrage Samen Twente (2.05)

De begrote bijdrage aan Samen Twente is € 2.425.000,-- voor 2025. In vergelijking met de laatste begroting is een stijging te zien van € 239.000,--. Deze stijging wordt voor het overgrote deel verklaard door het toepassen van de met de gemeenten afgesproken loon- en prijscompensatie. Daarnaast stijgt de gemeentelijke bijdrage door een aantal grote opgaven voor: informatiebeveiliging, -management en privacy, forensische dienstverlening, Veilig Thuis Twente, Milieu & Gezondheid en Meldpunt Woning vervuiling.

Netcongestie Het Ravijn (3.05)

De verduurzaming van Het Ravijn staat op de planning voor 2025. Door netcongestie zullen er aanvullende investeringsmaatregelen getroffen moeten worden. Te denken valt aan accu's, zoutwaterbad. De te verwachten hogere investeringskosten in 2025 wordt vooralsnog als p.m. post opgenomen.

Inhuur wijkaanpak verzwaring elektriciteitsnetwerk / Opbrengst grondverkopen voor verdeelstations Enexis (5.01)

De netcongestie heeft ook voor Hellendoorn grote consequenties. Woningen en bedrijven worden mogelijk niet meer aangesloten op het elektriciteitsnet. Enexis gaat daarom in 2024 en 2025 het stroomnetwerk in meerdere wijken compleet verzwaren. Tot 2030 loopt dit traject door. Het heeft een fors maatschappelijk effect en is ook van invloed op de planning van projecten in de openbare ruimte voor de komende jaren. Voorgesteld wordt om voor 2025 € 170.000,-- beschikbaar te stellen voor de inhuur van een projectvoorbereider en toezichthouder.
Enexis koopt voor de plaatsing van trafo's grond van de gemeente. Voor netwerkverzwaring in diverse wijken zullen vanaf 2024 tot en met 2025 25 trafo's geplaatst worden. De verwachte opbrengsten van de verkoop van locaties (€ 50.000,--) kan ingezet worden voor gedeeltelijke dekking bovengenoemde extra capaciteit.

Hogere gemeentelijke bijdrage Omgevingsdienst Twente (5.02)

De ODT is belast met het uitvoeren van diverse taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving van en advisering over het omgevingsrecht, in het bijzonder op het gebied van milieu. Landelijk zijn er diverse ontwikkelingen zoals de professionalisering van omgevingsdiensten en de landelijke eisen aan robuustheid van omgevingsdiensten. Onder andere een verhoogde overhead in verband met groei van formatie in het primaire proces, hoger uurtarief en een benodigde verhoging van opleidingsbudget als onderdeel van die robuustheidscriteria, nopen tot een hogere bijdrage aan de ODT de komende jaren. In de concept begroting 2025 van de ODT is een verhoging van € 98.000,-- opgenomen voor 2025. Dit bedrag is hier opgenomen.

Hogere gemeentelijke bijdrage Veiligheidsregio Twente (6.01)

De gevraagde bijdrage van Hellendoorn over 2025 bedraagt € 2.768.000,-- en dat is € 174.000,-- meer dan in 2024. De forse stijging van de gemeentelijke bijdrage is hoofdzakelijk een gevolg van cao-stijgingen en prijsinflatie.

Meerkosten licentiekosten (99.01)

Afgelopen jaren hebben wij jaarlijks een tekort op de licentiekosten. Door de lucht in de begroting en het feit dat deze kosten door de gehele begroting lopen hebben wij dit tot vorig jaar kunnen opvangen, echter door het zero-based begroten kan dit niet meer worden opgevangen en is het nodig om € 200.000,-- structureel bij te ramen.

Houtsnippers Het Ravijn (99.05)

Zwembad Het Ravijn wordt verwarmd door twee houtgestookte ketels. De houtsnippers hiervoor komen in principe uit onze eigen gemeente. Het slechte weer met hevige regenval de afgelopen periode maakt dat we onze eigen snippers onvoldoende kunnen drogen waardoor ze niet geschikt zijn (te vochtig) om te worden gebruikt voor onze houtketels. We zijn dan ook genoodzaakt om de komende tijd (vanaf heden) gedroogde houtsnippers te kopen. Naar verwachting zal dit uiterlijk tot en met 2026 duren, aangezien we plannen hebben om onze houtketels te vervangen door warmtepompen. Dat maakt ook dat het financieel niet interessant is om nu nog te investeren in een voorziening (grote open kapschuur) om de houtsnippers beter te kunnen drogen.

Nieuw beleid (z)

Naast het bestaande beleid en autonome ontwikkelingen zijn er voorstellen voor nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen.

bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Totaal nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen	15.337	- 756	- 747	- 963	- 1.014

In bijlage 3 is het volledige overzicht van de voorstellen nieuw beleid opgenomen. Hieronder worden de voorstellen kort toegelicht. Deze zijn ook terug te vinden onder de programma's in deze begroting.

Programma 1:

Toeristisch Overstap Punt (TOP) Noetselerberg (13)

Gemeente Hellendoorn is de plek waar natuur en avontuur samenkomen en waar gastvrijheid en ondernemerschap samengaan. Het ontwikkelen van goede ontvangstlocaties, waar een juiste balans is tussen economische activiteiten, natuur, beleving en omgeving, draagt hieraan bij. Om deze ambitie, opgenomen in de Visie Vrijetijdseconomie gemeente Hellendoorn 2030 te realiseren is een uitvoeringsplan vastgesteld.
Een van de acties in de uitvoeringsagenda is planontwikkeling voor realisatie van meerdere start- en informatiepunten, waaronder de locatie Noetselerberg. Naast het opstellen van een ontwerpplan wordt gezocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden, zoals subsidies. Er wordt nu eerst alleen een budget gevraagd voor het maken van een plan. Daaruit moeten de definitieve kosten voor de realisatie duidelijk worden. Het plan is ook nodig om externe financiering te kunnen zoeken. Als randvoorwaarde bij het ontwerp zal een maximum bedrag voor de realisatie aan de ontwerpers worden meegegeven.
Voorgesteld wordt om voor de kosten voor het ontwerpplan van € 65.000,-- voor 2025 op te nemen.

Programma 2:

Lokaal Preventieakkoord en JOGG 2025 – 2027 (11)

In de gemeente Hellendoorn leven inwoners in een gezonde leefomgeving, waarbij het maken van de gezonde keuzes en gezond gedrag gestimuleerd worden. Kwetsbare doelgroepen met (dreigende) gezondheidsachterstanden krijgen extra ondersteuning, om daarmee dezelfde kansen op gezondheid en geluk te creëren. Het Lokaal Preventieakkoord en JOGG stimuleren een succesvolle samenwerking tussen partners door krachten te bundelen voor een vitaal Hellendoorn. Het is voor onze inwoners van groot belang het Lokaal Preventieakkoord en JOGG in Hellendoorn voort te zetten om hun vitaliteit te versterken. Voorgesteld wordt om éénmalig voor 2025 € 47.500,-- voor het preventieakkoord en € 45.000,-- voor JOGG beschikbaar te stellen.

Uitbreiding formatie 1,167 fte Schoolzorgondersteuner (14)

Om de verbinding tussen onderwijs en zorg te verbeteren, wordt sinds schooljaar 2021/2022 op pilotbasis een schoolzorgondersteuner (SZO) ingezet op 6 scholen (7 locaties) in het basisonderwijs binnen de gemeente Hellendoorn. Uit de eindevaluatie komt een duidelijke behoefte tot voortzetting. Voorgesteld wordt om per 1 januari 2025 de functie van schoolzorgondersteuner binnen team Jeugd voor 1,167 fte uit te breiden, de jaarlijkse loonkosten bedragen € 99.500,--.

Evaluatie en vervolg Coaching Zelfstandig Leven (17)

Het Plan van aanpak Coaching Zelfstandig Leven is vastgesteld in 2022. Belangrijk onderdeel van het plan was het project Blijf Actief Thuis. Met dit gezamenlijke project van De Welle en team SD/Wmo zijn kwetsbare inwoners zelfstandiger geworden en deels ook uit zorg en Wmo gehouden. Deze projectaanpak is in 2024 voortgezet binnen het GALA thema Welzijn op recept.

Om ook na 2024 een substantieel aantal Welzijn op recept-trajecten beschikbaar te hebben en deze aan alle huisartsenpraktijken in onze gemeente aan te bieden, zijn structureel extra middelen nodig. In afwachting van de evaluatie van het subsidiebeleid wordt eerst voor 1 jaar verlengd. Voorgesteld om éénmalig voor 2025 € 30.000,-- beschikbaar te stellen.

Uitbreiding formatie 0,778 fte Gezinswerker (18)

Sinds half mei 2022 werkt er op proef een gezinswerker in het team Jeugd van onze gemeente. Deze gezinswerker ondersteunt gezinnen die opvoedvragen hebben, zonder dat hiervoor indicatie nodig is. De gezinswerker maakt in veel gevallen geïndiceerde jeugdhulp overbodig. Voorgesteld wordt om vanaf 2025 de functie van gezinswerker te verdubbelen met 0,778 fte tot 1,556 fte, de jaarlijkse kosten bedragen € 120.000,--.

Budget en vergoeding adviesraden Sociaal domein (23)

Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet zijn gemeenten verplicht om inwoners in staat te stellen te adviseren op het beleid van deze wetgevingen. De gemeente Hellendoorn kent hiervoor twee formele adviesraden: de Wmo-raad en het Cliëntenplatform. Na onafhankelijk onderzoek door de Koepel Adviesraden Sociaal Domein is geadviseerd om de beide adviesraden een budget en vergoeding toe te kennen. Hellendoorn is de enige gemeente in Twente waar de leden van de adviesraad geen vergoeding ontvangen. Een vergoeding doet recht aan de (toenemende) complexiteit van de vraagstukken. Voorgesteld wordt om hiervoor vanaf 2025 een structureel bedrag van € 16.500,-- beschikbaar te stellen.

Programma 3:

Nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen (stelpost Kapitaallasten) (19)

In de kern Daarlerveen spelen meerdere ontwikkelingen die invloed hebben op de leefomgeving. Hiervoor wordt samen met inwoners van Daarlerveen een integrale gebiedsaanpak opgesteld die aansluit op de gemeentelijke beleidsvelden. In de gebiedsaanpak worden samenhangende keuzes gemaakt die betrekking hebben op verschillende ontwikkelingen in het dorp Daarlerveen. Eén van de ontwikkelingen is de nieuwbouw van het gymlokaal Daarlerveen. Het gymlokaal is 40 jaar oud en moet verduurzaamd worden. Voorgesteld wordt om een structurele stelpost Kapitaallasten nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen van € 70.000,-- vanaf 2027 op te nemen, er van uit gaande dat de investering in 2026 is. Dit in afwachting van de politieke afweging van de 'Gebiedsaanpak Daarlerveen'.

Integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP) (20)

De gemeente heeft samen met de schoolbesturen een gedeelde verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting. De gemeente is verantwoordelijk voor uitbreiding en vervangende nieuwbouw. Het IHP biedt een financieel meerjarenperspectief voor de periode 2024-2050.

Voorgesteld wordt om de volgende middelen beschikbaar te stellen over de periode 2025-2028:

- Onderzoek De Elimschool, De Brug: € 30.000,-- incidenteel in 2025;
- Stelpost Budget Constructiefouten e.d.: Investeringsbudget van € 70.000,-- over de periode 2025 t/m 2028. Per investeringsbedrag bedragen de structurele kapitaallasten 4.000,--, deze gaan vanaf 2026 lopen;
- Tijdelijke huisvesting CBS Prinses Marijke: € 30.000,-- incidenteel in 2025 en € 29.000,-- incidenteel in 2026;

- Onderwijsleerpakket / eerste inrichting Prinses Marijke: Investeringsbudget van € 161.500,-- in 2025. De structurele kapitaallasten vanaf 2026 bedragen € 8.000,--;
- Onderzoek De Triangel, De Bongerd, De Schaapskooi, Daltonschool Reggewinde: € 30.000,-- incidenteel in 2027;
- Uitbreiding De Es: Investeringsbudget van € 1.270.000 in 2026. De structurele kapitaallasten vanaf 2027 bedragen € 33.500,--;
- Onderwijsleerpakket / eerste inrichting De Es: Investeringsbudget van € 60.000,-- in 2026. De structurele kapitaallasten vanaf 2027 bedragen € 3.000,--;
- Uitbreiding VSO De Elimschool (locatie Schubertstraat): Investeringsbudget van € 1.565.000,-- in 2027. De structurele kapitaallasten vanaf 2028 bedragen € 41.500,--;
- Nieuwbouw VSO De Elimschool (locatie Schubertstraat): Investeringsbudget van € 3.983.000,-- in 2027. De structurele kapitaallasten vanaf 2028 bedragen € 106.000,--;
- Nieuwbouw Prinses Marijke: Investeringsbudget van € 7.638.500,-- in 2027. De structurele kapitaallasten vanaf 2028 bedragen € 203.000,--;
- Onderwijsleerpakket / eerste inrichting Talentrijk; Investeringsbudget van € 14.000,-- in 2027 en wordt in één keer afgeschreven.

Tevens wordt voorgesteld om de beschikbare middelen uit de stelpost Kapitaallasten deels hiervoor in te zetten: € 82.000,-- in 2027 en structureel € 407.000,-- vanaf 2028.

Programma 4:

Twee extra meetpunten gladheidsbestrijding (3)

Voor een preventief strooibeleid is een gladheidsmeldsysteem essentieel. Om bij naderende gladheid op tijd in actie te kunnen komen, maar ook om overbodige strooiacties zoveel mogelijk te beperken. Onderdeel van een gladheidsmeldsysteem zijn meetpunten, deze zorgen voor meer en nauwkeurigere lokale informatie over gladheid, en betekent (o.a.) een betere dienstverlening voor onze inwoners. Voorgesteld wordt om in 2025 € 40.000,-- beschikbaar te stellen voor twee meetpunten. De structurele kapitaallasten vanaf 2026 bedragen € 3.000,--.

Programma 5:

Speelruimtevisie (1)

De Hellendoornse Speelruimtevisie is in 2022 vastgesteld. Uitgangspunt van de speelvisie volgens BOSS is een integrale (ruimtelijke) aanpak van de speelplekken. Met aandacht voor de uitgangspunten van het vastgestelde klimaatbeleid (lucht, water, hitte), de sociale- en maatschappelijke functie en de fysieke gezondheid van inwoners. De visie is vertaald naar een kader voor de uitvoering en deze te realiseren over de periode van 2025 t/m 2038.
Voorgesteld wordt om:

- In de periode 2025-2038 jaarlijks een investeringsbudget van € 166.000,-- beschikbaar te stellen voor de aanschaf van speelaanleidingen en speeltoestellen. De structurele kapitaallasten per investeringsjaar bedragen € 10.000,--.
- De investeringen voor de jaren 2025 en 2026, en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten kunnen grotendeels worden gedekt uit eerder toegekende budgetten bij de begroting 2023 (nieuw beleid nr. 5.03).
- In de periode 2025-2038 jaarlijks een exploitatiebudget van € 101.000,-- beschikbaar te stellen voor de omvorming van de ondergrond van de speelplekken.
- Het jaarlijks onderhoudsbudget speelvoorzieningen vanaf 2025 te verhogen met € 38.500,-- naar € 137.500,--.
- Budget beschikbaar te stellen voor extra personele inzet van 0,3 fte voor werkvoorbereiding over de periode 2025 t/m 2038. Dit geeft een structurele jaarlast van € 25.000,--.

Laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen (stelpost Kapitaallasten) (5)

In oktober 2023 heeft het college ingestemd met het verduurzamen van de dienstreizen van de gemeentelijke organisatie en met het introduceren van deze nieuwe mobiliteit géén declaraties van privé gereden kilometers meer toe te staan. De verduurzaming is gericht op het reduceren van (fossiele brandstof) autokilometers door de inzet van (elektrische) fietsen, het openbaar vervoer, en elektrische auto's.

Voor de realisatie van 'zero-emission' dienstreizen moet geïnvesteerd worden in duurzame mobiliteit en de benodigde laadinfrastructuur. De benodigde laadinfrastructuur kan gerealiseerd worden in de parkeergarage (eigendom van de gemeente).
Voorgesteld wordt om een structurele stelpost Kapitaallasten laadinfrastructuur verduurzaming dienstreizen van € 27.000,-- vanaf 2026 op te nemen.
De uitwerking wordt bekeken in samenhang met de elektrificatie van wegvoertuigen (zie onder nr. 25).

Onderhoud gemeentelijke monumenten (10)
Een aantal jaren geleden is bij de ombuigingsvoorstellen de raad voorgesteld om de verordening voor het toekennen van subsidie voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten in te trekken. De raad heeft het advies niet overgenomen, maar heeft toen besloten om de verordening 'slapend' te maken door het subsidieplafond de laatste jaren telkens op € 0,00 vast te stellen.
Om invulling te kunnen geven aan de op 7 november 2023 door de raad aangenomen motie, om in het subsidiebeleid onder andere op te nemen dat voor het verlenen van subsidies voor monumenten (gedeeltelijke) openstelling rand voorwaardelijk is, dient er een bedrag beschikbaar te worden gesteld voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten.
In het verleden werd het subsidieplafond voor het onderhoud van gemeentelijke monument jaarlijks vastgesteld rond de € 25.000,--. Omdat het aantal gemeentelijke monumenten sinds 2018 is toegenomen, wordt voorgesteld om ook het subsidieplafond te verhogen naar € 50.000,--.
Voorgesteld wordt om vanaf 2025 jaarlijks € 50.000,-- beschikbaar te stellen voor subsidies onderhoud gemeentelijke monumenten.

Uitbreiding formatie 0,2 fte Beleidsmedewerker Begraven (24)
Het onderzoek begraafbeleid levert een gedetailleerde analyse van onder andere ons beleid, beheer, administratie en een benchmarkonderzoek over de begraaftarieven. Daarnaast is er een maatregelenplan opgesteld hoe de grootste knelpunten geprioriteerd, kunnen worden opgepakt.
Op dit moment is er geen capaciteit aanwezig voor het beleid begraven. Door deze uit breiden kan er gestart kan worden met de maatregelen en hebben we een vast aanspreekpunt op dit gebied. Voorgesteld wordt om de formatie Beleidsmedewerker Begraven uit te breiden met 0,2 fte met ingang van 2025, de structurele kosten bedragen € 18.500,--.

Programma 6:
Informatie- en registratiesysteem ondermijning (4)
Informatie speelt een belangrijke rol binnen de ondermijningsaanpak. Binnen de ondermijningsaanpak ontbreekt een goed aansluitend informatie- en registratiesysteeem tussen de Twentse gemeenten. Door te investeren in een goed werkend informatie- en registratiesysteem kunnen signalen conform privacywetgeving worden vastgelegd en efficënt worden verrijkt. Zodoende kunnen we komen tot een doeltreffende aanpak op het thema ondermijning. Voorgesteld wordt om voor de aanschaf van een informatie- en registratiesysteem een bedrag van € 25.000,-- in 2025 beschikbaar te stellen en een structureel bedrag van € 15.000,-- vanaf 2026 voor de onderhoudskosten.

Realisatie kunstgrasvelden (26)
In de raad van 9 april 2024 is er een motie ingediend om in de begroting 2025 voor de komende 6 jaren middelen te reserveren voor het realiseren van kunstgrasvelden bij de 5 voetbalverenigingen in de gemeente die nog geen kunstgrasvelden hebben. Om uitvoer aan deze motie te geven worden er vast middelen gereserveerd door een stelpost Kapitaallasten kunstgrasvelden op te nemen van € 150.000,-- in 2026 en structureel € 300.000,-- vanaf 2027.
Gebaseerd op een investering per veld van € 800.000,-- met een kapitaallast van € 65.000,-- per jaar, Dat betekent overigens dat er nog geen besluit is genomen over de aanleg van kunstgrasvelden, dat is mede afhankelijk van twee externe onderzoeken die nu nog niet zijn afgerond.

Programma Overhead:

Elektrificatie wegvoertuigen 2025 (stelpost Kapitaallasten) (25)

Voor 31-12-2025 moeten voertuigen voldoend aan eisen op het gebied van CO2-uitstoot en luchtverontreinigende emissies (regeling bevordering schone wegvoertuigen). Voor 31-12-2030 moet 38,5% van de lichte voertuigen geen uitstoot hebben en 15% van de zware voertuigen moet op alternatieve brandstoffen rijden. Dit kan problemen veroorzaken met de belasting van het elektriciteitsnetwerk. Door laadpalen te plaatsen en te gebruiken kan het zijn dat we de piekbelasting aan de Kerkstraat gaan overschrijden.
Jaarlijks is een investeringsbudget van € 300.000,-- (2025 t/m 2028) benodigd. Voorgesteld wordt om voor elk investeringsjaar een structurele stelpost Kapitaallasten elektrificatie wegvoertuigen van € 40.000,-- op te nemen.
De uitwerking wordt bekeken in samenhang met de laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen (zie onder nr. 5).

Taakstellende stelpost Hervormingsagenda (aa)

De gemeenten en andere partijen hebben in juni 2023 ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Vertrekpunt van de Hervormingsagenda was het advies van de Commissie van Wijzen uit 2021. De extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg komen met een pakket aan maatregelen in de Hervormingsagenda. De hierin opgenomen structurele besparing van € 1 miljard vormt de financiële doelstelling. Voor Hellendoorn betekent dit een besparing van circa € 2,1 miljoen. Er is door gemeenten aangegeven dat de houdbaarheid van het financieel kader in de uitvoering moet worden bewezen. Een onafhankelijke deskundigencommissie brengt in 2025 en 2028 een zwaarwegend advies uit over de tot dan toe gerealiseerde besparingen en het vervolg.

Binnen Hellendoorn hanteren we het uitgangspunt; we begroten reëel en laten als het nodig is ook tekorten zien. Vanuit dit uitgangspunt is ervoor gekozen om niet het gehele besparingsbedrag uit de hervormingsagenda op te nemen, maar om te kijken naar wat haalbaar en reëel is.

In Hellendoorn zijn we met een aantal maatregelen al gestart voor 2023 en hebben hier in voorgaande begrotingen al een taakstelling voor opgenomen. In totaal hebben we al € 800.000,-- taakstellend ingeboekt in de begroting. Hiervan hebben we in 2023 voor € 350.000,-- gerealiseerd. Vanaf 2026 staat er nog een taakstelling van € 450.000,-- voor de hervormingsagenda jeugd. Deze besparing zal vooral voortkomen uit de nieuwe inkoop voor Jeugd die vanaf 2025 zal lopen.

We nemen deze begroting een extra taakstelling op voor de hervormingsagenda. Deze is oplopend van € 245.000,-- in 2025 tot € 683.000,-- in 2028. Deze besparing moet in samenwerking met het Rijk tot stand komen door bijvoorbeeld de kaders van de jeugdhulpplicht aan te scherpen. Mocht het Rijk geen stappen ondernemen om deze maatregelen te realiseren, is het niet mogelijk om de taakstelling te realiseren en zal het Rijk ons daarvoor moeten compenseren.

Belastingmaatregelen (ab, ac)

De indexatie van de verschillende tarieven is berekend op 2,9% en zorgt voor een verhoging van de tarieven onroerende zaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing. We hadden ons voorgenomen de tarieven voor de afvalstoffenheffing niet te laten stijgen. Door de veranderde toerekening van overhead (zie (t)) zien we de voorziening Egalisatie afvalstoffenheffing snel afnemen in grootte. We bekijken nog wat we met deze tarieven kunnen doen en komen bij de vaststelling van de tarieven in december of januari met een voorstel.

Financiële positie

Een gezonde financiële positie van de gemeente voor een begrotingsjaar bestaat uit drie onderdelen: een sluitende begroting en meerjarenraming, een goede liquiditeits- en solvabiliteitspositie en voldoende weerstandsvermogen. Om meer zicht te krijgen op de liquiditeits- en solvabiliteitspositie, is de begroting en meerjarenraming vertaald naar een geprognosticeerde meerjarenbalans. Net als de balans in de jaarrekening geeft die inzicht in de ontwikkeling van onze bezittingen en schulden over de diverse jaren.

Geprognosticeerde meerjarenbalans 2025-2028

bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	1.164	1.102	963	881	804	727
Materiële vaste activa	116.040	127.704	141.806	145.640	153.371	154.146
Stelpost lagere boekwaarde- vertraging investeringen	-	- 14.000	- 17.000	- 18.000	- 22.000	- 20.000
Financiële vaste activa	4.319	13.013	12.885	12.762	12.637	12.510
FVA: Kapitaalverstrekkingen	*137*	*137*	*137*	*137*	*137*	*137*
FVA: Leningen	*4.037*	*12.728*	*12.617*	*12.509*	*12.400*	*12.290*
FVA: Uitzettingen > 1 jaar	*145*	*148*	*132*	*116*	*100*	*83*
Totaal vaste activa	**121.523**	**127.819**	**138.654**	**141.283**	**144.812**	**147.383**
Vlottende Activa						
Voorraden	- 62	1.928	2.097	1.594	1.418	1.261
VR: Bouwgronden in exploitatie	*-*	*1.903*	*2.072*	*1.569*	*1.394*	*1.237*
VR: Overige voorraden	*25*	*25*	*25*	*25*	*25*	*25*
Uitzettingen met rentetyp. looptijd < 1 jaar	58.804	41.802	27.904	16.976	5.575	0
Liquide middelen	1.024	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	7.482	7.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende activa	**67.248**	**51.730**	**37.001**	**25.570**	**13.993**	**8.262**
Totaal activa	**188.771**	**179.549**	**175.655**	**166.853**	**158.805**	**155.644**
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen Vermogen	50.941	46.329	48.486	48.292	48.923	49.607
Begrote exploitatieteoverschotten en -tekorten (cumulatief)			1.296	- 266	- 1.787	- 3.248
Voorzieningen	11.384	11.632	10.837	10.344	9.740	9.008
Langlopende schulden	108.891	103.338	97.785	92.231	86.678	81.125
Totaal vaste passiva	**171.216**	**161.298**	**158.404**	**150.602**	**143.554**	**136.492**
Vlottende Passiva						
Netto vlott. schulden met rentetyp. looptijd < 1 jaar	5.251	5.251	5.251	5.251	5.251	9.152
Overlopende passiva	12.304	13.000	12.000	11.000	10.000	10.000
Totaal vlottende passiva	**17.555**	**18.251**	**17.251**	**16.251**	**15.251**	**19.152**
Totaal passiva	**188.771**	**179.549**	**175.655**	**166.853**	**158.805**	**155.644**

Vaste activa

Als we de cijfers vergelijken met de laatst vastgestelde balans van de jaarrekening 2023, dan zien we de boekwaarde van de vaste activa op papier zal stijgen met ruim € 34 miljoen tot € 155 miljoen eind 2025. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds de hoge investeringen die begroot zijn in 2023 en 2024 en anderzijds door de verstrekte lening voor de (ver) nieuwbouw van Reggesteyn.

De investeringen in 2024 en 2025 zijn hoog, omdat er veel is doorgeschoven. Uitvoering van projecten is een aantal keren vertraagd, eerst door de coronacrisis, daarna door de oorlog in Oekraïne. Menskracht blijft schaars wat ook tot vertragingen leidt. Onze eigen organisatie heeft ook nog niet genoeg menskracht om de grote hoeveelheid nieuwe investeringsprojecten te begeleiden.
Een extra moeilijke factor die nu begint te spelen is de congestie in het elektriciteitsnet. Veel investeringen lopen hierdoor vertraging op: we willen bij wegen- en rioleringsprojecten gelijk oplopen met Enexis, zodat de weg niet twee keer opengebroken hoeft te worden. Dit vergt afstemming. Vastgoedprojecten om te verduurzamen kunnen niet volgens de eerste opzet worden uitgevoerd omdat we geen extra netcapaciteit kunnen krijgen en aansluiting van nieuwe wijken op het net schuiven eveneens op in de tijd.
Door al deze (en nog meer) factoren nemen we vanaf nu een stelpost op voor het verwachte achterblijven van de uitgaven op deze investering. Het is nog niet te zeggen welke projecten vertragen, omdat dit door zoveel factoren kan worden bepaald. De stelpost is gebaseerd op de uitvoering van investeringsprojecten in het verleden (vóór corona): maximaal zo'n € 10 miljoen per jaar. Deze stelpost gebruiken we om de financiering goed te kunnen berekenen. Het geeft echter ook een beter beeld van de verwachtingen voor de boekwaarden en de solvabiliteit.
Let wel: de investeringen blijven opgenomen in de meerjarenraming en ook de volledige kapitaallast hierover komt terug in de meerjarenexploitatie. Er wordt dus nog geen rekening gehouden met lagere kapitaallasten als gevolg van vertraging.
Door het opnemen van de stelpost wordt een gelijkmatiger beeld geschetst van de verwachte toename van de materiële vaste activa. We monitoren de komende jaren de volledigheid van de vervangingsinvesteringen.
De stijging in de financiële vaste activa wordt veroorzaakt door de lening aan Reggesteyn.
Er is in de meerjarenbegroting exploitatieruimte, door middel van een stelpost kapitaallasten, gereserveerd voor elektrificatie van wegvoertuigen en laadvoorzieningen en voor de nieuwebouw van een gymlokaal in Daarlerveen, die nog niet ter besluitvorming zijn voorgelegd.

Investeringsniveau

Tot en met 2023 werd een investeringsplafond van € 6,35 miljoen aangehouden om beter grip te krijgen op onze financiële positie en dan met name onze solvabiliteit en leningenportefeuille. Vanaf 2024 is dit plafond losgelaten omdat het gewenste niveau behaald is en we op andere manieren onze financiële situatie willen monitoren.
De afgelopen jaren hebben we telkens minder geïnvesteerd dan begroot. Doordat in eerdere jaren projecten niet konden worden uitgevoerd en er nieuwe investeringsprojecten worden opgevoerd zien we in de gehele meerjarenraming een hoog investeringsniveau. Redenen voor het uitstellen van investeringen zijn onder meer personele krapte bij de gemeente en uitvoerder, stikstofmaatregelen en beperkingen in nutsvoorzieningen.
We hebben de leningenportefeuille terug zien lopen naar een niveau waarbij de gecorrigeerde netto schuldquote onder de 90% is gekomen. Dit valt binnen de signaleringswaarden die landelijk zijn voorgesteld. Daarnaast stijgt ook het eigen vermogen waardoor de solvabiliteit stijgt.
Inmiddels zijn er in de voorliggende begroting weer volop vervangingsinvesteringen opgenomen en wordt er ingestoken op verduurzaming van vastgoed en wagenpark. Ook zijn op basis van het IHP al enkele nieuwe investeringen voor onderwijshuisvesting opgenomen. We kunnen in de toekomst echter nog meer investeringen voor het instandhouden van wegen (in het buitengebied) en klimaatverandering tegemoetzien.

De totale investeringen voor de jaren 2025 tot en met 2028, inclusief investeringen die bij vorige begrotingen al beschikbaar zijn gesteld, zijn:

bedragen x € 1.000

Investeringen 2025-2028	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Uitgaven				
Begraafplaats	- 118	-	-	-
Rioleringen (VGRP)	- 3.494	- 1.247	- 1.248	- 1.248
Rijksweg N35 c.a.	- 8.032	- 50	-	-
Mobiliteits- en fietsvisie	- 332	- 400	- 400	- 400
Groen-Blauw Kuperserf	- 730	-	-	-
Herinrichting Willem Alexanderstraat, Keizerserf en Grotestraat Noord	- 750	-	-	-
Reconstructie Wierdensestraat	- 150	-	-	- 3.240
Brug Kerkstraat	- 1.315	-	-	-
Fietspad Helmkruidlaan	- 1.448	-	-	-
Verkeersregelinstallaties	- 145	- 145	- 100	-
Openbare verlichting	-	-	-	-
Investeringsprogramma wegen	- 846	- 340	- 460	- 460
Straatreiniging	-	- 280	- 65	- 215
Klimaatadaptatie	- 894	- 486	- 486	- 536
Groenrenovatie De Höfte	- 75	-	-	-
Speelvoorzieningen	- 166	- 166	- 166	- 166
Onderwijshuisvesting	- 4.548	- 5.559	- 7.618	- 70
Ravijn	- 1.732	-	- 60	-
Sportvelden aanleg en renovatie (kunstgras + natuurvelden)	- 40	- 40	- 40	-
Sport - groot materieel	- 20	- 85	- 100	-
Sport -gebouwen	-	-	- 175	-
Afvalinzameling	- 1.684	- 100	- 1.394	- 220
Automatisering	- 654	- 360	- 613	- 466
Gasloos maken Huis voor Cultuur en Bestuur	- 1.150	-	-	-
Huisvesting - Huis van Cultuur en Bestuur	- 145	- 165	- 65	- 65
Theater ZINiN	- 225	- 185	-	- 125
Interne uren	- 853	- 872	- 899	- 869
Renovatie/verduurzaming gemeentewerf Kerkstraat en Vrugtenveen	-	- 455	-	-
Aanschaf tractiemiddelen	- 787	- 355	- 553	- 445
Electrificatie wagenpark	-	-	-	-
Subtotaal uitgaven	**- 30.332**	**- 11.290**	**- 14.441**	**- 8.525**
Inkomsten				
Fietspad Helmkruidlaan	469	-	-	-
Rijksweg N35 c.a.	7.354	25	-	-
Willem Alexanderstraat	50	-	-	-
Groen-Blauw Kuperserf	416	-	-	-
Subtotaal inkomsten	**8.289**	**25**	**-**	**-**
Totaal	**- 22.043**	**- 11.265**	**- 14.441**	**- 8.525**

Voor gedetailleerde informatie over de investeringen verwijzen we u naar bijlage 9 Investeringen 2025-2028.

Voorraden

De boekwaarden van de voorraden zijn in de afgelopen jaren sterk gedaald doordat de ‘oude’ grondexploitaties op hun eind lopen. In 2024 worden weer enkele exploitaties afgesloten. Ondertussen is de nieuwe exploitatie De Grave Haarle opgestart en wordt onderzoek gedaan naar andere locaties voor toekomstige ontwikkeling van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. In 2025 verwachten we de levering van de eerste kavels van De Grave Haarle. Voor alle lopende projecten worden kosten gemaakt voor bouw- en woonrijp maken. Voor de nieuwe projecten zullen ook gronden verworven moeten worden. Welke investeringen voor nieuwe exploitaties nodig zijn, is nog niet bekend en/of ze zijn nog niet vastgesteld en komen hierdoor niet voor in de meerjarenbalans.

Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Reserves						
Rekeningsaldo	3.638	78	1.296	- 266	- 1.787	- 3.248
Algemene Reserve	37.164	29.242	29.811	30.437	31.102	31.820
Bestemmingsreserves	10.139	17.009	17.379	17.855	17.821	17.787
Totaal Reserves	**50.941**	**46.329**	**48.486**	**48.026**	**47.136**	**46.359**
Voorzieningen						
Voorzieningen personeel	4.856	4.699	4.709	4.838	4.967	5.096
Voorzieningen van derden verkregen middelen	3.814	3.823	3.432	2.841	2.146	1.285
Onderhoudsvoorzieningen	1.637	2.062	2.062	2.062	2.062	2.062
Overige voorzieningen	1.077	1.047	633	603	565	565
Totaal Voorzieningen	**11.384**	**11.632**	**10.837**	**10.344**	**9.740**	**9.008**
Totaal	**62.325**	**57.960**	**59.323**	**58.370**	**56.876**	**55.367**

Algemene reserves

Ten opzichte van de begroting 2024 (eindstand € 28,1 miljoen) zijn de algemene reserves met € 1,7 miljoen gestegen naar € 29,8 miljoen. De stijging wordt veroorzaakt door enerzijds toevoegingen in de VAR van het positief rekeningresultaat 2023 en het saldo van de bestuursrapportage. Anderzijds hebben er meerdere onttrekkingen uit de VAR plaatsgevonden door de uitwerking van de besluiten nota Investeren, waarderen en afschrijving 2024, nota Reserves en voorzieningen 2024, door een éénmalige bijdrage voor éénmalige kosten Reggesteyn en door diverse budgetoverhevelingen naar 2024.

In de Financieringsreserve vindt een jaarlijkse storting plaats voor de verbetering van de financieringspositie. Deze jaarlijkse storting zorgt voornamelijk ook voor de groei van de algemene reserves naar € 31,8 miljoen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn, ten opzichte van de begroting 2024 met € 11,1 miljoen gestegen tot naar verwachting € 17,4 miljoen ultimo 2025 en ontstaan door onder andere de storting van middelen in de nieuwe reserves Gelabelde middelen en Kapitaallasten (uitwerking hierboven genoemde nota's), de reserve Wachtgelden huidige wethouders, de reserve Invoeringskosten omgevingswet.

Voorzieningen

De verwachte hoogte van de verschillende voorzieningen bedraagt ultimo 2025 € 10,8 miljoen. Ten opzichte van de primitieve begroting 2024 zien we een stijging van € 0,3 miljoen. We zien meerjarig een daling van de voorzieningen van derden verkregen middelen. Dit zijn de egalisatievoorzieningen voor riool en afval.

Stortingen en onttrekkingen reserves 2025

bedragen x € 1.000

Reserves	Begroting Ultimo 2024	Stortingen	Onttrekkingen	Begroting Ultimo 2025
Rekeningsaldo				
Reserve Rekeningsaldo te bestemmen	78	1.296	- 78	1.296
Totaal Rekeningsaldo	**78**	**1.296**	**- 78**	**1.296**
Algemene Reserve				
Vrij aanwendbare reserve	15.953	260	- 291	15.922
Financieringsreserve	9.422	600	-	10.022
Bufferreserve grondexploitatie	3.868	-	-	3.868
Totaal Algemene Reserve	**29.242**	**860**	**- 291**	**29.811**
Bestemmingsreserves				
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	- 0	-	-	- 0
Reserve Armoede- en schuldenaanpak	572	-	-	572
Reserve Uitkeringen Participatiewet, IOAW en IOAZ	348	-	-	348
Reserve Groenrenovaties	7	-	-	7
Reserve 1/3-Regeling accommodatiebeleid	195	50	-	245
Reserve Kunst	124	-	-	124
Reserve Rood-voor-rood	80	-	-	80
Reserve Reconstructie plattelandsvernieuwing	136	-	-	136
Reserve Wachtgelden huidige wethouders	300	100	-	400
Reserve Duurzame energiemaatregelen	45	-	-	45
Reserve Co-financieringsfonds N35	740	-	-	740
Reserve Invoeringkosten Omgevingswet	1.488	21	- 50	1.459
Reserve Revolverend fonds energiewerkgroepen	120	-	-	120
Reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne)	5.660	-	- 14	5.646
Reserve Gelabelde middelen	3.353	459	-	3.812
Reserve Kapitaallasten	3.840	18	- 215	3.643
Totaal Bestemmingsreserves	**17.009**	**648**	**- 278**	**17.379**
Totaal	**46.329**	**2.805**	**- 647**	**48.486**

In bovenstaande tabel staan de stortingen en onttrekkingen in de verschillende reserves weergegeven voor het begrotingsjaar 2025. De grootste mutaties (> € 50.000,--) lichten we hieronder toe.

Reserve Rekeningsaldo te bestemmen

Het overschot 2025 van € 1.296.000,-- van deze begroting wordt gestort in de reserve Rekeningsaldo te bestemmen.

VAR

In de VAR storten we de volgende bedragen:

- € 210.000,-- Generatiepact
- € 50.000,-- Verbeteren financieringspositie

Uit de VAR onttrekken we de volgende bedragen:

- € 210.000,-- Vitaliteitsregeling

Financieringsreserve

Jaarlijks wordt € 600.000,-- in de Financieringsreserve gestort ter verbetering van onze financieringspositie.

Reserve 1/3-Regeling accommodatiebeleid

In de reserve 1/3-Regeling accommodatiebeleid wordt de reguliere storting gedaan van € 50.000,--.

Reserve Wachtgelden huidige wethouders

De structurele storting van € 100.000,-- in de reserve is bedoeld voor toekomstige wachtgeldverplichtingen.

Reserve Invoeringskosten omgevingswet

Bij de najaarsrapportage 2023 zijn de middelen voor het opstellen van de nieuwe Omgevingsvisie van € 50.000,-- doorgeschoven naar 2025 via deze reserve.

Reserve Gelabelde middelen

Bij de nota Reserves en voorzieningen 2024 is besloten om gelabelde middelen in de VAR over te hevelen naar de reserve Gelabelde middelen om het vrij besteedbare saldo van de VAR inzichtelijker te maken. De middelen die de gemeenteraad voor bepaalde zaken wil inzetten staan hier geparkeerd. De stortingen in deze reserve zijn een uitwerking van de nota Investeren, waarderen en afschrijven 2024. Hier zijn lagere kapitaallasten berekend en de vrijgekomen middelen worden gereserveerd om toekomstige investeringen zonder vervangingsplicht uit te dekken. Dit kan dan via een storting in de reserve Kapitaallasten.

Reserve Kapitaallasten

Van een aantal investeringen uit het verleden die niet vervangen hoeven te worden, worden de kapitaallasten gedekt uit deze reserve. De storting in de reserve betreft de rente hierover. De onttrekking is de rente en afschrijving over deze investeringen.

Geactiveerde voorzieningen

Naast de voorzieningen, die we als passiva presenteren, zijn er ook voorzieningen die we aan de activakant in mindering brengen op het betreffende onderdeel. Om u een beeld te schetsen, vermelden wij deze geactiveerde voorzieningen.

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Geactiveerde voorzieningen						
Voorziening Toekomstige verliezen grondexploitatie-activa	293	298	144	147	150	153
Voorziening Dubieuze debiteuren algemeen	232	231	230	229	227	226
Voorziening Dubieuze debiteuren PW, IOAW en IOAZ	684	684	684	684	684	684
Totaal Geactiveerde voorzieningen	**1.209**	**1.213**	**1.058**	**1.059**	**1.061**	**1.063**
Totaal	**1.209**	**1.213**	**1.058**	**1.059**	**1.061**	**1.063**

Op de geactiveerde voorzieningen wordt aanspraak gemaakt als de verwachte verliezen zich daadwerkelijk voordoen. Voor de voorzieningen dubieuze debiteuren is het lastig om meerjarig een inschatting te geven van het verloop. De voorzieningen brengen we op het moment van de jaarrekening op peil.

Langlopende geldleningen

Het bedrag aan opgenomen langlopende geldleningen daalt vanaf 2016. De komende meerjarenperiode verwachten we een beperkt bedrag aan leningen te moeten aantrekken. De huidige doorkijk geeft aan dat we ultimo 2028 een langlopende schuld hebben van € 81,1 miljoen. Dit is gebaseerd op een jaarlijkse investering in (materiële) vaste activa van circa € 10 miljoen per jaar. Inde jaren na 2028 verwachten we een toenemende financieringsbehoefte door de investeringsopgave.

De afgelopen jaren is het saldo in de schatkist fors opgelopen; hieruit wordt de primaire financieringsbehoefte van de investeringspiek in 2024, 2025, 2026, 2027 en een deel van 2028 gedekt. In hoeverre de financieringsbehoefte in 2027 en 2028 daadwerkelijk moet worden ingevuld, hangt voor een groot gedeelte af van de uitvoering van investeringen.

Of we volgens planning kunnen investeren, is afhankelijk van voldoende personele capaciteit in onze eigen ambtelijke organisatie, maar ook bij derde partijen. De krapte op de arbeidsmarkt speelt ons parten.

Ook beschikbaarheid van nutsvoorzieningen en inzet van nutsbedrijven is momenteel een beperkende factor, buiten onze invloedssfeer. Verder is regelgeving vanuit de stikstofproblematiek een remmende factor.
De extra rijksinkomsten in de coronaperiode, de positieve jaarrekeningresultaten, de voorspoedige verkopen in de grondexploitaties en de voorschotten op subsidies (waarvan de uitgaven nog niet gedaan zijn) hebben een positieve invloed gehad op onze financieringspositie.
We zien ook dat projecten op het gebied van verduurzaming, infrastructuur en onderwijs extra financiële middelen zullen vragen. Als de huidige prijsstijgingen doorzetten, zal dit zich vertalen in een hoger investeringsniveau. In hoeverre dit leidt tot een extra financieringsvraag is afhankelijk van veel factoren, waaronder de ontwikkeling van de gemeentefonds uitkering.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

Het betreft hier voor een groot deel het overtollige geld dat we hebben uitgezet bij de schatkist. Bij de omzetting van de geldleningen in het voorjaar van 2020 kon niet worden voorzien dat er veel kavels zouden worden verkocht en evenmin dat de uitvoering van investeringen achter zouden blijven door de coronacrisis. Het liquiditeitsoverschot moeten we in de zogenaamde schatkist van het Rijk wegzetten, maar is altijd op te nemen. Bij het verwachte uitgavenpatroon voor de komende jaren kunnen we hier gebruik van maken en hoeven nog geen nieuwe leningen aan te trekken.

Overige balansposten

De overige balansposten (kortlopende vorderingen, liquide middelen en overige vlottende passiva) zijn sterk afhankelijk van incidentele, toevallige factoren, zoals het exacte moment waarop rekeningen worden betaald en inkomsten worden ontvangen. We zijn in onze meerjarenbalans ervan uitgegaan dat de ontvangen voorschotten zullen worden ingezet en daardoor zal de overlopende passiva afnemen. Overige bedragen worden op een constant niveau begroot.

Conclusie balanspositie

Door de grote investeringen die het afgelopen decennium zijn gedaan en de leningen die daarvoor moesten worden afgesloten, was onze solvabiliteit laag. Door het beperken van het investeringsniveau en het aanvullen van de algemene reserves is die solvabiliteit verbeterd. De langjarige tekorten in de exploitatie zorgen wel voor onzekerheid in de meerjarenbalans en de reservepositie. Daarom wordt een plan uitgewerkt om te komen tot een sluitende meerjarenraming bij de begroting 2026.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) voor ondernemersactiviteiten. De gemeentelijke grondexploitaties vallen hier in principe ook onder, indien ze winstgevend zijn. De Vpb is immers een winstbelasting.
Voor het onderdeel grondexploitatie is nu duidelijk dat we voor de jaren t/m 2023 niet fiscaal winstgevend zijn geweest, gezien de vele verliezen die er op de destijds nog lopende grondexploitaties zijn genomen. Hierover hebben we overleg gevoerd met de belastingdienst en die is akkoord met het standpunt dat we “niet door de ondernemerspoort” komen. We hoeven dus ook geen vennootschapsbelasting af te dragen. Of we bij de grondexploitaties in de toekomst winstgevend zullen zijn, is afhankelijk van de dan geldende resultaatverwachtingen. Op het moment dat we per saldo op de grondexploitaties winstgevend zijn moet er ook een fiscale openingsbalans worden opgesteld. We blijven hierover met de fiscus in overleg.

De fiscus slaat de gemeenten aan voor de ontvangen middelen wegens reclame-inkomsten op lantaarnpalen, abri's en rotondes en over 1% van de opbrengsten van huishoudelijke afvalstromen moet ook vennootschapsbelasting worden afgedragen. Hiervoor hebben we in de begroting meerjarig een stelpost opgenomen van € 15.000,--, gebaseerd op een Vpb-percentage van 19% over de 'winst'.

Incidentele baten en lasten

Niet alle baten en lasten keren jaarlijks terug; een deel is van incidentele aard. Voor een goed beeld van de financiële positie is het daarom van belang dat we de begroting corrigeren voor dit soort incidentele zaken. Ook het toezicht vanuit de provincie Overijssel is gericht op het duurzaam financieel evenwicht van de begroting en bijbehorende meerjarenraming van gemeenten. Een van de toetspunten is het materieel evenwicht. Dit betekent dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De structurele baten dienen dus gelijk of hoger te zijn dan de structurele lasten.

bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Incidentele lasten				
01 Werk, economie en inkomen				
Gemeentelijke opvang Oekrainers	- 4.965	- 4.965		
Leefgeld Oekrainers en particuliere opvang	- 284	- 284		
Meerkosten bijzondere bijstand verduurzaming witgoed	- 25			
Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	- 118			
Bijdrage Leaderprojecten	- 55	- 55	- 55	
Recreatieschap Twente: bijdrage in vervanging beschoeiing Hulsbeek en Rutbeek*	- 85			
TOP (toeristisch overstappunt) Noetselerberg*	- 65			
02 Jeugd en Wmo				
Introduceren sociale kaart	- 30			
Vervolg coaching zelfstandig leven	- 30			
Bestrijding eenzaamheid	- 33			
SPUK GALA (div. regelingen)	- 380	- 286		
03 Cultuur, onderwijs en sport				
Extra houtsnippers Ravijn tijdens resterend gebruik houtkachel*	- 65	- 65		
SPUK GALA (div. regelingen)	- 212	- 200		
IHP onderzoek Elimschool / de Brug	- 30			
IHP onderzoek Triangel, Bongerd, Schaapskooi, Reggewinde			- 30	
IHP OLP en eerste inrichting Talentrijk	- 14			
Zinin - Cao (eenmalig 2025)	- 23			
04 Mobiliteit en bereikbaarheid				
Subsidieregeling vergroening vasthouden/verwerken hemelwater	- 50			
05 Woon en leefomgeving				
Inhuur Wijkaanpak verzwaring elektriciteitsnetwerk*	- 170			
SPUK Klimaatgelden	- 643			
Aankoop bomen	- 88	- 88		
Inhuur projectleider Diftar	- 150			
SPUK GALA leefomgeving	- 21	- 21		
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening				
Communiceren in eenvoudig Nederlands	- 51			
99 Overhead				
Informatie -en archiefbeheer	- 45			
Totaal incidentele lasten	**- 7.632**	**- 5.964**	**- 85**	**-**

Incidentele baten				
01 Werk, economie en inkomen				
Normvergoeding gemeentelijke opvang Oekrainers	4.965	4.965		
Rijksvergoeding particuliere opvang Oekrainers	284	284		
Bijdrage Spuk energiemaatregelen verduurzaming witgoed	25			
Rijksbijdrage hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	118			
Laag inkomens voordeel (Wet tegemoetkoming loonkosten)	35			
02 Jeugd en Wmo				
SPUK GALA (div. regelingen)	380	286		
03 Cultuur, onderwijs en sport				
SPUK GALA (div. regelingen)	212	200		
05 Woon en leefomgeving				
SPUK Klimaatgelden	643			
Opbrengst grondverkopen voor verdeelstations Enexis	50			
SPUK GALA leefomgeving	21	21		
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening				
Rente op liquide middelen, uitgezet bij schatkist c.a.	1.200	600		
Totaal incidentele baten	**7.933**	**6.356**	**-**	**-**
Totaal	**301**	**392**	**- 85**	**-**

Van de posten groter dan € 50.000,-- lichten we hieronder toe waarom ze incidenteel van aard zijn. De posten met een * zijn reeds in dit hoofdstuk toegelicht bij de onderdelen ‘autonome ontwikkelingen’ of ‘nieuw beleid’.

Gemeentelijke opvang Oekraïners inclusief leefgeld en particuliere opvang

Ook in 2025 zijn er opvangplekken voor Oekraïners beschikbaar in onze gemeente. De inkomsten en uitgaven voor zowel huisvesting als leefgeld zijn voor de jaren 2025 en 2026 budgettair neutraal geraamd. Ter dekking van de uitgaven ontvangen we een specifieke uitkering van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek

De kosten van hulp aan gedupeerden van de toeslagenaffaire bestaande uit trajectkosten en uitvoeringskosten. Ter dekking van de uitgaven ontvangen we een specifieke uitkering van het ministerie van Financiën zodat deze hulp budgettair neutraal uitgevoerd kan worden.

Bijdrage Leaderprojecten

Tot 2028 is er extra budget beschikbaar gesteld voor leaderprojecten. Na 2027 dient dit opnieuw te worden herzien.

SPUK GALA (div. regelingen)

In het “Gezond en Actief Leven Akkoord” (GALA) staat hoe in 2040 een gezonde generatie opgroeit in een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk. Vanuit de Rijksoverheid ontvangen we in de periode 2023-2026 een Specifieke Uitkering voor de uitvoering van de GALA. Zowel inkomsten als uitgaven van deze regeling vallen onder incidentele baten en lasten, de eindafrekening moet in 2027 plaatsvinden.

SPUK Klimaatgelden

Vanuit het rijk ontvangen voor middelen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Deze middelen ontvangen we alleen nog in 2025.

Aankoop bomen

Dit bedrag gaan we gebruiken voor het aankopen van 4.000 bomen en 2 km heggen extra. We nemen hiervoor de tijd tot 2026.

Inhuur projectleider Diftar

We gaan Diftar invoeren per 2026. Er is een projectleider aangesteld die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het implementatieplan. De kosten worden gedekt uit de voorziening Egalisatie afvalstoffenheffing.

Communiceren in eenvoudig Nederlands

Vanuit het collegeprogramma zijn middelen beschikbaar gesteld om onze communicatie naar inwoners te verduidelijken

Rente op liquide middelen, uitgezet bij schatkist e.d.

We hebben een overschot op liquide middelen door vertraging in de realisatie van investeringsprojecten, veel bevoorschotting van projecten vanuit het Rijk en de positieve jaarrekeningresultaten van de afgelopen jaren.
Deze liquide middelen moeten verplicht geparkeerd worden bij de schatkist van het Rijk. Het Rijk geeft hiervoor een prima rentevergoeding: in september 2024 lag deze op 3,6%. We verwachten in de loop der jaren een daling van het saldo dat we bij de schatkist hebben uitstaan vanwege het inlopen van investeringstrajecten en verslechtering van de jaarresultaten. Ook houden we rekening met een dalend percentage van de rentevergoeding.
Voor 2025 en 2026 is een verwachte opbrengst van de rente over de schatkist van € 1,2 miljoen en € 0,6 miljoen haalbaar.

Structureel resultaat

Incidentele lasten mogen worden gedekt door incidentele baten, waaronder ook onttrekkingen aan de reserves, en door structurele baten. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de gemeente Hellendoorn voor de begroting 2025 voldoet aan de norm van financieel evenwicht.

bedragen x € 1.000

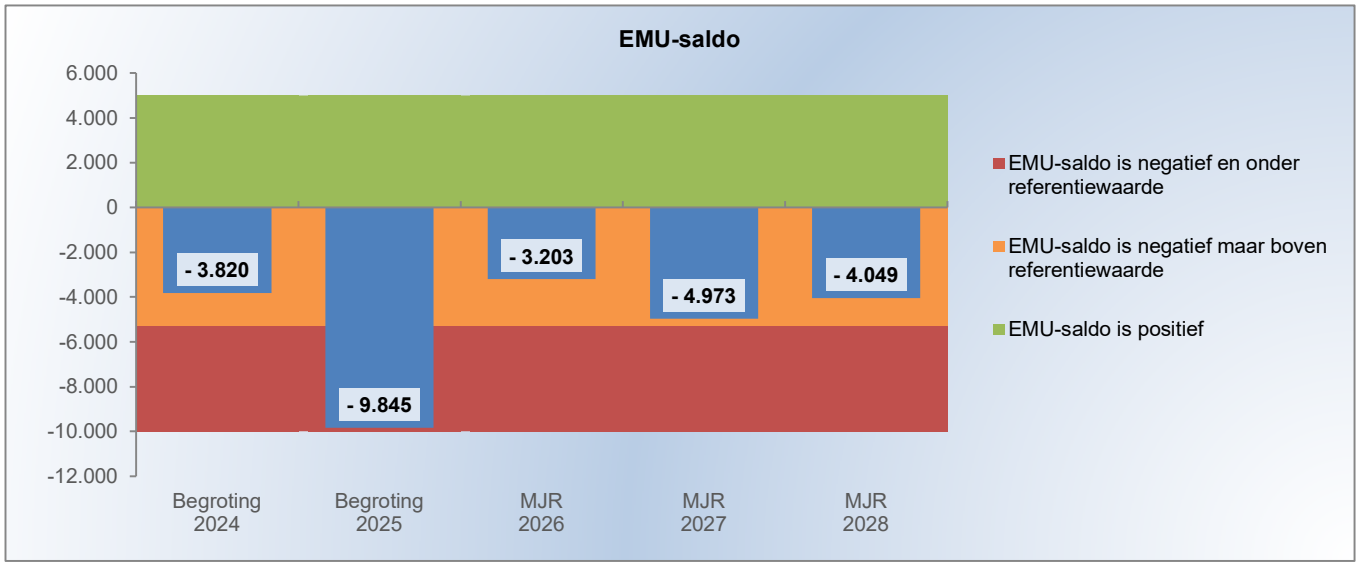
Structureel resultaat	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten	- 125.377	- 121.128	- 115.621	- 115.880
Baten	127.534	120.668	114.731	115.104
Saldo van baten en lasten	**2.158**	**- 460**	**- 890**	**- 777**
Af: incidentele baten en lasten				
Incidentele lasten	- 7.632	- 5.964	- 85	-
Incidentele baten	7.933	6.356	-	-
Af: incidentele baten en lasten	**301**	**392**	**- 85**	**-**
Bij: structurele toevoegingen en onttrekkingen				
Structurele toevoegingen / egalisatie	- 18	- 25	- 31	- 30
Structurele onttrekkingen	215	209	216	214
Bij: structurele toevoegingen en onttrekkingen	**197**	**184**	**184**	**184**
Totaal structureel resultaat	**2.053**	**- 668**	**- 621**	**- 592**

EMU-saldo

In de gemeentebegroting dient het EMU-saldo over de jaren t-1, tot en met t+3 te worden opgenomen. Dit overzicht dient ter monitoring en als informatiebron voor het EMU-saldo van de totale overheid in het kader van Europese afspraken. In onderstaande tabel is het verwachte EMU-saldo van onze gemeente voor de jaren 2024 t/m 2028 weergegeven. In deze tabel is ook rekening gehouden met het achterblijven van de investeringen (stelpost).
Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Hellendoorn in over de periode 2024- 2028 alle jaren een negatief berekend EMU-saldo heeft. Dit saldo wordt meegenomen in het totale EMU-saldo van het Rijk. Dat we in deze jaren een negatief EMU-saldo hebben, komt volledig doordat investeringen, die gepland waren in vorige jaren, zijn doorgeschoven, waardoor er een flinke investeringsopgave op ons wacht.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 4.396	2.158	- 460	- 890	- 777
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	- 2.398	10.963	2.753	3.654	2.697
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	248	- 795	- 493	- 605	- 732
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.990	169	- 503	- 176	- 157
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	80	75	-	-	-
Berekend EMU-saldo			**- 3.820**	**- 9.845**	**- 3.203**	**- 4.973**	**- 4.049**

EMU-saldo referentiewaarde

bedragen x € 1.000

EMU-saldo referentiewaarde	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
EMU-saldo volgens berekening	- 3.820	- 9.845	- 3.203	- 4.973	- 4.049
EMU-saldo referentiewaarde	- 5.293	- 5.293	- 5.293	- 5.293	- 5.293
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde	**1.473**		**2.090**	**320**	**1.244**
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde		**- 4.552**			

In de decembercirculaire 2023 zijn de referentiewaarden voor 2024 gepubliceerd waar de EMU-saldi van individuele gemeenten aan worden gespiegeld. In 2024 tot en met en 2028 wordt een overschrijding van de referentiewaarde verwacht. Dit is het gevolg van de verwachte en begrote inhaalslag voor investeringen in deze jaren. Deze inhaalslag hadden we al in eerdere jaren verwacht, maar dat is niet uitgekomen: in de jaarrekeningen van 2019-2023 kwamen er per saldo zelfs meer middelen binnen dan dat eruit gingen.

Een overschrijding van het EMU-saldo op gemeentelijk niveau zegt nog niets over de uitkomst van het EMU-saldo op macroniveau. Op dit moment zijn op rijksniveau nog geen sancties of nadere aanscherpingen bepaald. Alleen voor het jaar 2025 wordt verwacht dat de EMU referentiewaarde wordt overschreden. Voor de overige jaren blijven we binnen de norm.

LEGENDA
Hagen
Grove heesters
Fijne heesters
Hulpheesters
Bodembedekkers
Struiktuigen
Vaste planten

Programma 1: **Werk, economie en inkomen**

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Lia de Waard en Egbert Nijenbanning

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

Economie
Een gezonde economie met genoeg betaalde banen is belangrijk voor het welzijn van mensen en hun deelname aan de samenleving. We onderhouden hiervoor contacten met ondernemers en stimuleren ondernemerschap om voldoende werkgelegenheid te behouden.

Bedrijfskavels
Omdat er momenteel geen bedrijfskavels meer vrij zijn, kijken we naar nieuwe mogelijkheden en het opnieuw inrichten van bestaande bedrijventerreinen en mogelijke verplaatsingen van bedrijven. Netcongestie is een uitdaging. We zoeken daarom samen met bedrijven naar oplossingen voor energie. De middenstand in Nijverdal stimuleren we door het actualiseren van het Masterplan Centrum Nijverdal.

Vrijetijdseconomie
De vrijetijdseconomie is belangrijk voor zowel de economie als het welzijn van de inwoners. We hebben speciale aandacht voor het behoud van het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug. We verzetten ons tegen plannen van het Ministerie van Defensie om explosieven in dit gebied te testen.

Bestaanszekerheid
Financiële bestaanszekerheid is randvoorwaardelijk om mee te kunnen doen in de samenleving. We geven vanuit de strategische visie op het sociaal en maatschappelijk domein uitvoering aan het beleidsplan ‘financiële bestaanszekerheid’ om bestaanszekerheid voor onze inwoners te verbeteren.

We zien dat het Rijk verschillende maatregelen treft om de arbeidsmarktstructuur, sociale ontwikkelbedrijven en de Participatiewet bij te stellen. Zo wordt bij de hervorming van de arbeidsmarkt in elke arbeidsmarktregio één gezamenlijk werkcentrum georganiseerd om de dienstverlening toegankelijker te maken. Daarnaast stelt het kabinet middelen beschikbaar om sociaal ontwikkelbedrijven beter te kunnen organiseren. Hiermee wil de gemeente Hellendoorn Stichting Noest doorontwikkelen. Waarschijnlijk gaat dit jaar bovendien de ‘Participatiewet in Balans’ in, die we als gemeente uitvoeren.

Nieuwkomers
In 2025 wil de gemeente een nieuwe locatie voor ontheemde Oekraïners geopend hebben om aan de aanvullende uitvraag van het Rijk via de provincie te voldoen. Voor 2025 geldt er een nieuwe rijksbijdrage per opvangplaats per dag om de opvang te financieren. Over de hoogte is nog geen uitspraak te doen, het Rijk doet onderzoek naar passende bekostiging. Er wordt een eigen bijdrage geïnd bij ontheemden die werken, het budgettaire effect op de gemeentebegroting hiervan is neutraal, de eigen bijdrage komt ten gunste van het Rijk.
Voor de huisvesting van statushouders werken we samen met de woningstichting aan creatieve oplossingen om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders (5.3.6) te halen. Dit blijft gezien de huidige woningmarkt een flinke uitdaging. We houden bovendien rekening met een mogelijke achterstand op de taakstelling vanuit 2024. Zowel het extra opvangen van Oekraïners als het huisvesten van statushouders verhoogt de druk op de uitvoering.

1.1 Economie

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
1.1.1.	**Het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers**	
	We stimuleren herinrichting van de oudere delen van het bedrijventerrein 't Lochter en onderzoeken daartoe planologische ruimte (42).	Q1-Q4
	We actualiseren het Masterplan Centrum Nijverdal. Hierbij hebben wij extra aandacht voor het tegengaan van leegstand (44).	Q1
	We onderzoeken de mogelijkheid van de ontwikkeling van een kleinschalig bedrijventerrein in het dorp Hellendoorn.	Q1-Q4
	We onderzoeken of eventuele uitbreiding bedrijventerrein 't Lochter nog mogelijk is.	Q1-Q4
	We werken aan een gebiedsontwikkeling rondom Ten Cate waarvoor o.a. de G. Van der Muelenweg moet worden verlegd.	Q1-Q4
	We onderzoeken samen met lokale bedrijven en Ondernemerscollectief 't Lochter mogelijke oplossingen voor de netcongestie.	Q1-Q4

1.2 Vrijetijdseconomie en toerisme

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
1.2.1	**Toeristische kracht van Hellendoorn uitbouwen**	
	We geven uitvoering aan de visie VrijeTijdsEconomie 2030 welke in 2024 is vastgesteld. Als onderdeel daarvan willen we een ontwerp voor het Toeristisch Overstappunt Noetselerberg opstellen.	Q4
	We werken samen met het Expertise Centrum Vitale vakantieparken aan de toeristische kracht van Hellendoorn door een gebiedsvisie op te stellen voor minder vitale vakantieparken in onze gemeente.	Q1
1.2.1	**We willen een toekomstbestendig Nationaal Park realiseren en bestendigen**	
	We geven samen met de betrokken partners uitvoering aan het projectplan "De Sallandse Heuvelrug" in samenhang met haar omgeving 2024 en 2025.	Q1-Q4
1.2.2	**Meer verbinding tussen de toeristische kernen, de Reggestreek, Sallandse Heuvelrug en het plattelandstoerisme**	
	Nieuwe aanvragen voor B&B's en kamperen rondom agrarische bedrijven beoordelen we met name op kwaliteit als toevoeging op bestaand aanbod.	Q1-Q4

1.3 Werk en inkomen

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
1.3.1	**Deelname aan activiteiten op het gebied van (vrijwilligers)werk of ondersteunende trajecten bevorderen**	
	We zetten in op een inclusieve arbeidsmarkt, waarin we mensen zo snel mogelijk naar passend werk helpen. We ondersteunen en zetten Stichting Noest in om dit mogelijk te maken. We besteden aandacht aan een volwaardige positie van mensen met arbeidsbeperkingen. Daarbij geven we invulling aan de voorbeeldrol van de gemeente als werkgever (25).	Q1-Q4
	We vergroten de kans op betaald werk voor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt	
	We intensiveren de samenwerking met het bedrijfsleven om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan betaald werk te helpen. We organiseren netwerkbijeenkomsten voor ondernemers en werken aan doorontwikkeling van de lokale uitvoering van de Wsw en de Participatiewet.	Q2
	We verbeteren de toegang naar werk(zoekenden) voor inwoners en werkgevers	
	Bij de oprichting van het Regionaal Werk Centrum werken wij aan het verbeteren van de toegang voor mensen in onze gemeente en zorgen we ervoor dat werkgevers en werkzoekenden weten wat het RWC en de gemeente te bieden hebben.	Q2
	We zorgen voor de arbeidsontwikkeling van een bredere doelgroep	
	We reageren op de landelijke ontwikkelingen om sociaal ontwikkelbedrijven sterker te maken. In onze gemeente werken we aan de doorontwikkeling van Stichting Noest, zodat deze een bredere doelgroep kan helpen (ook inburgeraars), met meer aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. We doen dit samen met omliggende gemeenten. We bekijken ook of er aanpassingen nodig zijn de in de bestuursstructuur.	Q1-Q4
	We bereiken dat mensen op een meer passende werk- of dagbestedingsplek komen	
	We ontwikkelen de lokale pilot 'Simpel Switchen' door, om mensen makkelijker van dagbesteding naar werk te laten doorgroeien of juist andersom, als dat beter passend is.	Q4
	We zetten de inwoner meer centraal en werken meer vanuit vertrouwen	
	We bereiden ons voor op de uitvoering van de Participatiewet in balans, waarbij we de bestaande pilots (zoals de bijverdienregeling) evalueren en een plan van aanpak maken voor de verdere voorbereidingen.	Q4
1.3.2	**Verdere ondersteuning en inrichting van de groep nieuwkomers**	
	In samenwerking met externe organisaties werken we aan doorontwikkeling van maatschappelijke en sociale ondersteuning, zowel voor inburgeraars als andere nieuwkomers in onze gemeente, waaronder asielzoekers en Oekraïense ontheemden.	Q1-Q4

1.4 Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
1.4.1	**We zetten ons in om problemen op het gebied van armoede en schulden te voorkomen of te verminderen**	
	We hebben een passend aanbod aan ondersteuning op het gebied van en gebaseerd op het nieuwe armoedebeleid. Daarbij handelen wij uit vertrouwen. Zo bevorderen we dat meer inwoners met een laag inkomen toch mee kunnen doen op het gebied van sport, culturele en maatschappelijke activiteiten (26).	Q1-Q4
1.4.2	**Preventie van armoede en schulden**	
	We organiseren een trainingsaanbod financiële zelfredzaamheid.	Q4
1.4.3	**Vroegsignalering van armoede en schulden**	
	We sluiten aan bij het project jongeren en geldzorgen via de Twentse Koers.	Q3
1.4.4	**Bij armoede en schulden ondersteuning waar nodig**	
	We versterken en bundelen het aanbod voor inwoners met vragen rondom administratie, financiën, armoede en schulden.	Q2
1.4.5	**Schulden oplossen**	
	We onderzoeken deelname aan een pilot vanuit de VNG waarbij een klantreis vanuit inwonersperspectief wordt doorlopen met onze betrokken partners.	Q2
1.4.6	**Laagdrempelige toegankelijkheid van regelingen en ondersteuningsmogelijkheden**	
	Het meedoenplatform waarop minima de meedoenregeling kunnen inzetten voor deelname aan sport, cultuur en maatschappelijke activiteiten is live en het aanbod wordt uitgebreid. Sluit aan bij 1.4.1	Q1

1.5 Overige taakvelden

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
1.5.1	**Opvang Oekraïense ontheemden**	
	We blijven Oekraïense vluchtelingen opvangen en geven invulling aan de nieuwe opdracht om 48 extra Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Hiervoor willen we een nieuwe opvangplek realiseren.	Q1
1.5.2	**Langdurig verblijf Oekraïense ontheemden**	
	Door de aanhoudende oorlog en de verlenging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming tot 5 maart 2026, willen we Oekraïense vluchtelingen beter zelfredzaam maken en laten meedoen in de samenleving. We gaan een plan ontwikkelen om dit te bereiken.	Q2

Verbonden partijen die bijdragen aan programma 1:

- Euregio
- Recreatieschap Twente
- Stadsbank Oost-Nederland
- Stichting Noest
- Twenteboard
- Wadinko N.V.

Een uitgebreide toelichting van deze verbonden partijen is te vinden in paragraaf 6 Verbonden partijen.

Wat kost het

bedragen x € 1.000

01 Werk, Economie en Inkomen - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
31000 Economische aangelegenheden	- 395	- 398	- 398	- 398
33000 Markten	- 69	- 69	- 70	- 70
33010 Agrarische zaken	- 318	- 326	- 329	- 330
34000 Recreatie en Toerisme	- 613	- 466	- 467	- 412
34010 Toeristenbelasting	- 9	- 9	- 9	- 9
61050 Opvang en huisvesting nieuwkomers	- 6.222	- 6.221	- 1.285	- 1.290
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 9.150	- 9.184	- 8.908	- 8.914
63010 Bijzondere bijstandsverlening	- 1.810	- 1.776	- 1.779	- 1.782
63020 Schuldhulpverlening	- 560	- 379	- 380	- 381
63030 Fraudebestrijding	- 95	- 96	- 96	- 95
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 233	- 233	- 233	- 233
64000 Sociale werkvoorziening	- 4.312	- 3.996	- 3.836	- 3.680
65000 Participatie en re-integratie	- 1.249	- 1.263	- 1.324	- 1.384
Totaal Lasten	**- 25.036**	**- 24.418**	**- 19.114**	**- 18.978**
Baten				
31000 Economische aangelegenheden	-	-	-	-
33000 Markten	29	29	29	29
34000 Recreatie en Toerisme	59	61	62	62
34010 Toeristenbelasting	625	625	625	625
61050 Opvang en huisvesting nieuwkomers	5.715	5.715	750	750
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	8.377	8.377	8.093	8.093
63010 Bijzondere bijstandsverlening	63	38	38	38
63020 Schuldhulpverlening	118	-	-	-
63030 Fraudebestrijding	-	-	-	-
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-	-	-	-
64000 Sociale werkvoorziening	606	601	583	582
65000 Participatie en re-integratie	101	85	87	89
Totaal Baten	**15.693**	**15.530**	**10.267**	**10.267**
Saldo van baten en lasten	**- 9.344**	**- 8.889**	**- 8.847**	**- 8.711**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**14**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**14**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 9.330**	**- 8.889**	**- 8.847**	**- 8.711**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

We hebben een nieuwe berekening gemaakt voor het product Sociale Werkvoorziening, gebaseerd op het aantal mensen dat nu meedoet en de verwachte uitstroom uit de oude WSW-regeling (instroom vanaf 2015 niet meer mogelijk). Daarnaast hebben we een soortgelijke inschatting gemaakt van de participatievoorziening (nieuw) beschut werk, vallend onder de participatiewet. De uitgaven van beschut werk vallen onder het product Participatie en re-integratie. Het fluctuerende financiële effect hiervan is verwerkt in deze begroting.

De inkomsten en uitgaven voor de opvang van Oekraïners in de gemeente Hellendoorn zijn budgettair neutraal in deze begroting verwerkt voor de jaren 2025 en 2026. Mochten er zich financiële risico's voordoen dan kan er een beroep worden gedaan op de bestemmingsreserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne).

De inkomsten en uitgaven voor het opzetten van een asielzoekerscentrum door het COA staan niet in deze begroting. Het COA is verantwoordelijk voor de exploitatie van het asielzoekerscentrum, voor het ramen van de baten en lasten die voor rekening van de gemeente komen, hebben we nog onvoldoende gegevens.

Nieuw beleid

Toeristisch Overstap Punt (TOP) Noetselerberg

Hellendoorn natuurlijk avontuurlijk! Gemeente Hellendoorn is de plek waar natuur en avontuur samenkomen en waar gastvrijheid en ondernemerschap samengaan. Het ontwikkelen van goede ontvangstlocaties, waar een juiste balans is tussen economische activiteiten, natuur, beleving en omgeving, draagt hieraan bij. Het zorgt voor behoud en versterking van de toeristisch recreatieve kwaliteiten van de gemeente en biedt tegelijkertijd ruimte voor innovatie en (economische) groei.

Om deze ambitie, opgenomen in de Visie Vrijetijdseconomie gemeente Hellendoorn 2030 te realiseren is een uitvoeringsplan vastgesteld.
Eén van de acties in de uitvoeringsagenda is planontwikkeling voor realisatie van meerdere start- en informatiepunten, waaronder de locatie Noetselerberg. Naast het opstellen van een ontwerpplan wordt gezocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden, zoals subsidies. Na het opstellen van het (definitieve) ontwerpplan worden de uitvoeringskosten in de begroting opgenomen.
Voorgesteld wordt om voor de kosten voor het ontwerpplan van € 65.000,-- voor 2025 op te nemen en afhankelijk van de uitkomsten van dit plan in een later stadium de uitvoeringskosten in de begroting op te nemen.

Programma 2:
Jeugd en Wmo

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Lia de Waard - Oudesluijs

Inleiding

De vergrijzing van onze bevolking, de toenemende lichamelijke en mentale problematiek, en de personele krapte leggen een enorme druk op de beschikbare zorgcapaciteit. Dit raakt niet alleen de zorgsector, maar laat vooral zien dat de oplossing veel breder gezocht moet worden. Het is tijd om de focus te verschuiven van zorg naar welzijn. Niet het behandelen van klachten, maar het voorkomen ervan moet centraal staan. Preventie, gezondheidsbevordering en bescherming worden essentieel om zorgbehoeften te verminderen en mensen gezonder te laten leven, zowel fysiek als mentaal. Een sterke sociale basis speelt hierin een cruciale rol; welzijn begint immers vaak buiten de zorg, in gemeenschappen, buurten en bij mensen thuis. Om deze verschuiving te laten slagen, is integrale samenwerking tussen zorg, sociaal domein en maatschappelijke partners noodzakelijk. Initiatieven zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) vormen de eerste voorzichtige stappen naar een toekomst waarin zorg vooral betekent dat mensen zich goed voelen en zorg pas nodig is als het echt niet anders kan.

Wmo

Binnen de gemeente Hellendoorn zien we de noodzaak om ons Wmo-beleidsplan te herijken, mede door de maatschappelijke ontwikkelingen en de vergrijzing. Het is belangrijk om een goede balans te vinden tussen onze ambities, taken, middelen en de uitvoerbaarheid van de Wmo. Dit is vooral relevant nu omdat de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2026 opnieuw wordt ingevoerd en we de resultaten van het landelijke onderzoek naar de houdbaarheid van de Wmo afwachten.

Publieke gezondheid

Een andere belangrijke ontwikkeling die invloed heeft op de manier waarop we onze publieke gezondheid vormgeven is de implementatie van de Omgevingswet. Deze wet stimuleert een integrale benadering van ruimtelijke ordening, waarin gezondheid en de sociale en fysieke leefomgeving ook een prominente plaats innemen. Het is van cruciaal belang dat de implementatie van deze wet hand in hand gaat met onze inspanningen op het gebied van preventie en het sociaal domein, om zo een gezonde en veerkrachtige leefomgeving te creëren voor al onze inwoners.

Jeugd

De stijgende vraag naar jeugdhulp laat zien dat ook op dit gebied veranderingen nodig zijn. In 2023 kreeg bijna 1 op de 8 jeugdigen in Hellendoorn jeugdhulp, een trend die we landelijk terugzien. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 biedt richtlijnen voor de hervorming van de jeugdhulp. Onze lokale vertaling hiervan wordt vastgelegd in het beleidsplan Jeugd 2025-2030, waarbij we streven naar een situatie waarin minder jeugdigen minder lang intensieve jeugdhulp nodig hebben. Toch blijft de vraag of het beschikbare jeugdhulpbudget in 2025 voldoende gaat zijn, ondanks de bewezen meerwaarde van onze preventieve maatregelen. We blijven in gesprek met onze partners om in 2025 voor alle inwoners een passend zorgaanbod te garanderen.

2.1 Welzijn en zorg

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
2.1.1	**De gemeente Hellendoorn is een toegankelijke gemeente**	
	We gaan onderzoeken hoe vindbaar wij zijn als gemeente. Op basis van deze uitkomsten kijken wij of, en indien nodig, welk middel het meest passend is om deze vindbaarheid te vergroten (23).	2025
	We blijven in contact met inwoners die te maken hebben met de problematiek rondom kanaal Almelo-De Haandrik. Op basis van de uitkomsten van het uitgezette onderzoek onder inwoners brengen we de sociaal-maatschappelijke problemen in beeld. Dit dient als basis om onze inwoners te ondersteunen (36).	2025
2.1.2	**Passende preventie, ondersteuning en zorg bieden richting de toekomst, zodat het kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar blijft.**	
	We zetten ons in voor een dementievriendelijke samenleving. In samenspraak met Evenmens en andere partijen worden hier activiteiten voor georganiseerd. We willen het predicaat 'dementievriendelijke gemeente' behalen, uitgereikt door Alzheimer Nederland.	2025
2.1.3	**Toegankelijke en betaalbare maatwerkvoorzieningen**	
	We voeren de regionale aanbestedingsprocedure voor Wmo-hulpmiddelen uit.	2025
	We stellen een beleidsplan maatschappelijke ondersteuning op.	Q1 - Q3
	We geven uitvoering aan het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning.	Q4
	We onderzoeken samen met de gemeenten Twenterand en Wierden en de provincie Overijssel hoe we vervoer voor geïndiceerden en regulier openbaar vervoer kunnen integreren.	2025
2.1.4	**Een samenhangend en toekomstigbestendig aanbod van preventie, welzijn en zorg**	
	We brengen in kaart wat het bestaande aanbod aan voorzieningen is en toetsen of de maatschappelijke vraag hierop aansluit.	2025
	We brengen (waar nodig) het aanbod aan voorzieningen en activiteiten in lijn met de maatschappelijke vraag en onze visie op het sociaal-maatschappelijk domein.	2025
	We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan 18-/18+.	2025
	We stellen een nieuw integraal beleid voor publieke gezondheid (preventie) op.	Q1 - Q2
2.1.5	**Toekomstbestendige burgerparticipatie voor het sociaal domein**	
	We geven voor het eerste jaar uitvoering aan de verordening voor adviesraden in het Sociaal Domein.	2025
	We evalueren met de adviesraden of de uitvoering van de verordening het gewenste effect heeft.	Q4
2.1.6	**Mentale gezondheid verbeteren**	
	We intensiveren onze activiteiten op het gebied van aanpak eenzaamheid.	2025
	We bieden preventieve ondersteuning aan ten behoeve van het versterken van de mentale weerbaarheid en gezondheid.	2025
	We stimuleren het bespreekbaar maken van mentale problematiek.	2025
	We bieden ondersteuning en scholing aan professionals en inwoners rondom mentale problematiek en werken hierbij integraal samen.	2025
	We stellen suïcidepreventiebeleid op.	2025
	We evalueren de pilot inloop voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Op basis van deze evaluatie bepalen wij of deze pilot wordt voorgezet.	Q1

2.2 Jeugd

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
2.2.1	**Goede, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp**	
	We stellen een beleidsplan duurzame jeugdhulp 2025-2030 op.	Q1
	We starten met het uitvoeren van de maatregelen uit het beleidsplan duurzame jeugdhulp 2025-2030.	Q2 - Q4
	We implementeren de nieuwe producten vanuit de regionale inkoop van jeugdhulp.	2025
	We blijven participeren, meekijken en -denken in het kader van collectief arrangeren van jeugdhulp op zorgintensieve scholen.	2025
2.2.2	**Tijdig passende zorg voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren in onze gemeente beschikbaar hebben.**	
	We zorgen ervoor dat de hulp en de voorzieningen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling beschikbaar blijven.	2025
	We geven uitvoering aan de regionale Samenwerkingsagenda Jeugd.	2025
2.2.3	**Een sterke sociale en pedagogische basis**	
	We voeren onze lokale aanpak kansrijke start uit.	2025
2.2.4	**Een stevig toegangsteam**	
	We verhogen de formatie van de schoolzorgondersteuner en de gezinswerker.	2025
	We blijven de resultaten van de inzet van de schoolzorgondersteuners en gezinswerkers monitoren.	2025
	We voegen een gedragswetenschapper toe aan onze toegang in verband met de toename van steeds complexere jeugdproblematiek.	2025
2.2.5	**Meer vrij toegankelijke collectieve voorzieningen voor jeugd**	
	We starten met een project om de kinderopvang met een extra zorgbehoefte in de gemeente Hellendoorn passend te maken.	Q1

2.3 Gezond en veilig samenleven

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
2.3.1	**Passende preventie, ondersteuning en zorg bieden richting de toekomst, zodat het kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar blijft**	
	We richten het sociaal-maatschappelijk domein in volgens het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Daarmee willen we de eigen kracht en vitaliteit van onze inwoners versterken. (31)	2025
	We investeren extra in het voorkomen van overmatig alcoholgebruik. (32)	2025
2.3.2	**Een vitale samenleving waarbij gezond gedrag centraal staat**	
	We voeren erkende interventies uit en werken integraal samen om roken en vapen in onze gemeente te verminderen en te voorkomen.	2025
	We voeren preventieve interventies uit ten behoeve van het voorkomen en verminderen van drugsgebruik.	2025
	We stimuleren bewegen en gezonde voeding middels de uitvoering van diverse programma's en interventies. Hierbij zetten wij preventief in op obesitas.	2025
	We zetten de Gezonde Schooladviseur in op basisscholen en voortgezet onderwijs ten behoeve van het verbeteren van de gezondheid en geluk van jeugdigen.	2025
	We investeren in een gezonde leefomgeving, waarin gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering centraal staan.	2025
	We voeren gezamenlijk met externe partijen interventies uit op het gebied van infectiepreventie.	2025
	We geven uitvoering aan de acties uit het Lokaal Preventieakkoord.	2025
	We geven uitvoering aan de acties uit het GALA-plan, waarbij wij speciale aandacht hebben voor het verkleinen van gezondheidsverschillen.	2025
	We monitoren de gezondheid van onze inwoners middels onderzoeken die worden uitgevoerd door de GGD Twente.	2025
	We bieden opvoed- en opgroeiondersteuning aan om ouders in hun kracht te zetten.	2025

Verbonden partijen die bijdragen aan programma 2:

- SamenTwente

Een uitgebreide toelichting van deze verbonden partij is te vinden in paragraaf 6 Verbonden partijen.

Wat kost het

bedragen x € 1.000

02 Jeugd en WMO - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
61000 Sociaal en cultureel werk	- 2.192	- 2.088	- 2.016	- 2.017
61010 Buurt en clubhuizen	- 277	- 279	- 281	- 281
61020 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 496	- 496	- 496	- 496
61030 Jeugd en gezin	- 48	- 48	- 48	- 48
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	- 104	- 104	- 104	- 104
62000 Preventie en clientondersteuning	- 705	- 662	- 508	- 510
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	- 2.321	- 514	- 465	- 542
62210 Regionale voorzieningen jeugd	- 159	- 182	- 207	- 207
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	- 1.545	- 1.557	- 1.554	- 1.551
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (OB 1 en 2)	- 5.549	- 5.557	- 5.553	- 5.551
67110 Verblijf en woonvoorziening	- 6	- 6	- 6	- 6
67120 Huishoudelijke ondersteuning	- 5.015	- 5.028	- 5.023	- 5.020
67130 Vervoer 18+	- 700	- 700	- 699	- 699
67200 Jeugdzorg - specialistische zorg	- 8.671	- 8.671	- 8.671	- 8.671
68100 Inloop GGZ	- 801	- 801	- 801	- 801
68200 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	- 458	- 454	- 454	- 455
71000 Volksgezondheid	- 2.341	- 2.184	- 2.100	- 2.101
Totaal Lasten	**- 31.388**	**- 29.332**	**- 28.986**	**- 29.060**
Baten				
61000 Sociaal en cultureel werk	67	53	6	6
61010 Buurt en clubhuizen	257	257	257	257
61030 Jeugd en gezin	-	-	-	-
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	26	26	26	26
62000 Preventie en clientondersteuning	173	157	-	-
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	-	-	-	-
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	61	61	61	61
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (OB 1 en 2)	324	773	767	767
67120 Huishoudelijke ondersteuning	-	-	-	-
67130 Vervoer 18+	43	43	43	43
71000 Volksgezondheid	146	83	-	-
Totaal Baten	**1.097**	**1.452**	**1.160**	**1.160**
Saldo van baten en lasten	**- 30.291**	**- 27.880**	**- 27.826**	**- 27.900**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**- 50**	**- 50**	**- 50**	**- 50**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**- 50**	**- 50**	**- 50**	**- 50**
Resultaat	**- 30.341**	**- 27.930**	**- 27.876**	**- 27.950**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

Hervormingsagenda

De gemeenten en andere partijen hebben in juni 2023 ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Vertrekpunt van de Hervormingsagenda was het advies van de Commissie van Wijzen uit 2021. De extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg komen met een pakket aan maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd. De hierin opgenomen structurele besparing van € 1 miljard vormt de financiële doelstelling. Voor de gemeente Hellendoorn betekent dit een besparing van om en nabij € 2,1 miljoen. Er is door gemeenten aangegeven dat de houdbaarheid van het financieel kader in de uitvoering moet worden bewezen. Een onafhankelijke deskundigencommissie brengt in 2025 en 2028 een zwaarwegend advies uit over de tot dan toe gerealiseerde besparingen en het vervolg.

In de gemeente Hellendoorn begroten we realistisch en laten we ook tekorten zien als dat nodig is. Daarom hebben we ervoor gekozen om niet het hele besparingsbedrag uit de Hervormingsagenda Jeugd op te nemen, maar alleen wat haalbaar en realistisch is.

Inkoop jeugdhulp

Wij starten dit jaar met de implementatie van de nieuwe inkoop van jeugdhulp. Met deze inkoop willen we zorgen voor een regionaal dekkend zorgaanbod en continuïteit van de zorg voor jeugdigen in Twente. Goede kwaliteit zorg vraagt ook om reële tarieven. Dit zijn we wettelijk verplicht. Het gevolg van de huidige landelijke ontwikkelingen rondom inflatie en loonstijgingen, maakt dat tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening hoger worden. Vooral bij de overstap naar kleinschalige woonvoorzieningen zien we de tarieven sterk stijgen.

Inkoop Wmo

Ook voor de Wmo beginnen we met de nieuwe inkoop van Begeleiding en Dagbesteding. De producten zijn opnieuw gedefinieerd, waardoor de tariefsopbouw anders is dan tot en met 2024. Het is moeilijk te zeggen wat de financiële impact hiervan zal zijn. Er is een financieel risico, maar op basis van de regionale impactanalyse verwachten we dat het effect beperkt zal zijn.

Autonome groei

Naast de tariefstijging door de aanbesteding, zien we ook dat het aantal jeugdigen met een zorgvraag toeneemt. De landelijke trend van steeds vroeger en zwaarder inzetten van jeugdhulp bij jeugdigen zal naar verwachting ook in 2025 doorgaan. Dit zien we ook in onze gemeente. Om hierop in te spelen, zetten we actief in op preventieve projecten. Deze projecten zijn bedoeld om ernstige problemen bij jongeren te voorkomen. Het effect hiervan is niet meteen zichtbaar en het is lastig om precies te meten wat de financiële impact van deze preventieve maatregelen is, omdat we niet weten hoe het zonder de interventies zou zijn geweest. We blijven deze aantallen monitoren en hierover rapporteren in de voortgangsrapportages.

Ook voor de Wmo hebben we prognoses gemaakt van het aantal cliënten dat we verwachten. Vergrijzing speelt hierbij een belangrijke rol. We zien een stabiele stijging van het aantal cliënten binnen de Wmo, die we kunnen opvangen met de stelpost voor vergrijzing.

Vrouwenopvang

Vrouwenopvang is het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, niet meer thuis kunnen wonen in verband met relatieproblemen of huiselijk geweld. Samen met de Twentse gemeenten zorgen wij voor de opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring. Er zijn extra kosten ontstaan door de indexering van de vrouwenopvang ten opzichte van de begrote bedragen. De gemeente Enschede is centrumgemeente en brengt ons de meerkosten in rekening. We krijgen compensatie voor deze meerkosten vinden plaats via het accres in het gemeentefonds.

Nieuw beleid

Lokaal Preventieakkoord en JOGG voortzetten 2025-2027

In de gemeente Hellendoorn leven inwoners in een gezonde leefomgeving, waarbij het maken van de gezonde keuzes en gezond gedrag gestimuleerd worden. Kwetsbare doelgroepen met (dreigende) gezondheidsachterstanden krijgen extra ondersteuning, om daarmee dezelfde kansen op gezondheid en geluk te creëren. Het Lokaal Preventieakkoord en JOGG (Gezonde Jeugd – Gezonde Toekomst) stimuleren een succesvolle samenwerking tussen partners door krachten te bundelen voor een vitaal Hellendoorn.

Het is voor onze inwoners van groot belang het Lokaal Preventieakkoord en JOGG in Hellendoorn voort te zetten om hun vitaliteit te versterken. Voor 2025 hebben we € 47.500,-- voor het Preventieakkoord en € 45.000,-- voor JOGG opgenomen in de begroting.

Evaluatie en vervolg Coaching Zelfstandig Leven

Het Plan van aanpak Coaching Zelfstandig Leven is vastgesteld in 2022. Belangrijk onderdeel van het plan was het project Blijf Actief Thuis. Met dit gezamenlijke project van De Welle en team Sociaal Domein (Wmo) zijn kwetsbare inwoners zelfstandiger geworden en deels ook uit zorg en Wmo gehouden. Deze projectaanpak is in 2024 voortgezet binnen het GALA thema "Welzijn op recept". Om ook na 2024 een substantieel aantal "Welzijn op recept"-trajecten beschikbaar te hebben en deze aan álle huisartsenpraktijken in onze gemeente aan te bieden, zijn structureel extra middelen nodig. In afwachting van de evaluatie van het subsidiebeleid wordt eerst voor 1 jaar verlengd. Voor 2025 is er een bedrag van € 30.000,-- opgenomen in de begroting.

Budget en vergoeding adviesraden Sociaal domein

Volgens de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet moeten gemeenten inwoners de mogelijkheid geven om advies te geven over het beleid dat voortkomt uit deze wetten. De gemeente Hellendoorn heeft hiervoor twee formele adviesraden: de Wmo-raad en het Cliëntenplatform. Na onafhankelijk onderzoek door de Koepel Adviesraden Sociaal Domein is geadviseerd om beide adviesraden een budget en vergoeding te geven. De gemeente Hellendoorn is de enige gemeente in Twente waar de leden van de adviesraden geen vergoeding ontvangen. Een vergoeding is passend voor de (toenemende) complexiteit van de vraagstukken. In de begroting is hiervoor een structureel bedrag van € 16.500,-- opgenomen.

Uitbreiding formatie 1,167 fte Schoolzorgondersteuner

Sinds het schooljaar 2021/2022 hebben we op 6 scholen (7 locaties) in de gemeente Hellendoorn een schoolzorgondersteuner (SZO) ingezet als pilot. Dit helpt om de verbinding tussen onderwijs en zorg te verbeteren. Uit de evaluatie blijkt dat er veel behoefte is aan het voortzetten van deze ondersteuning. Daarom zullen we in 2024 de benodigde personeelsinzet (1,167 fte) voor deze functie uitbreiden en vanaf 2025 permanent toevoegen aan het team Jeugd. De jaarlijkse kosten bedragen € 99.500--.

Uitbreiding formatie 0,778 fte Gezinswerker

Sinds half mei 2022 is er een pilot gestart met een gezinswerker in team Jeugd van onze gemeente. Deze gezinswerker ondersteunt gezinnen die opvoedvragen hebben, zonder dat er hiervoor een indicatie nodig is. Uit de tussen- en eindevaluatie blijkt dat de inzet van de gezinswerker in veel gevallen geïndiceerde jeugdhulp overbodig maakt. Dit leidt tot lagere kosten voor jeugdhulp. Daarom verdubbelen we de functie van gezinswerker van 0,778 fte naar 1,556 fte. De totale jaarlijkse kosten bedragen € 120.000,--.

Programma 3:
Cultuur, onderwijs en sport

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Lia de Waard - Oudesluijs en
Annemarie Dubbink

Inleiding

Samen bouwen aan een kansrijke, gezonde en leefbare toekomst. Dat is wat we in Hellendoorn de komende jaren gaan doen. We doen dit vanuit onze vier leidende principes;

1. De kracht van inwoner en samenleving.
2. Focus op preventie.
3. Dichtbij en laagdrempelig.
4. Verbonden en integraal.

Belangrijke thema's

Aan de hand van onze strategische visie sociaal en maatschappelijk domein werken we aan vier thema's. De thema's binnen de strategische visie zijn; Kansrijk Opgroeien, Gezondheid nu en later, Meedoen en Leefbaarheid. We starten met het thema Meedoen. De uitwerking hiervan is terug te vinden in programma 1. Dit is een mooi voorbeeld van hoe onze strategische visie aan verschillende beleidsvelden raakt.

Leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten

Een tweede thema is de sociale basis en verstevigen van sociale structuren. Als gemeente zetten we verder in op samenredzaamheid van onze dorpen, buurten, wijken en verenigingen. Toekomstbestendige accommodaties die multifunctioneel gebruikt worden, vormen hiervoor een belangrijke pijler. De accommodatievisie, die in 2025 wordt vastgesteld, geeft richting voor de toekomst.

Vrijwilligers zijn onmisbaar als het gaat om de leefbaarheid. Het hebben en houden van voldoende vrijwilligers is een uitdaging. We gaan daarom op zoek naar andere manieren om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en om invulling te geven aan een eigentijdse manier van vrijwilligerswerk.

Verder werken we aan de verbinding met dorpen, wijken en buurten met gebiedsambtenaren. De gebiedsambtenaar is de accountmanager en het vaste aanspreekpunt voor een gebied. Om hier goed invulling aan te geven en de verwachtingen te managen, stellen we een uitvoeringsplan op en gaan we in gesprek met onze inwoners.

Sport

Vanuit sport leggen we de focus op de gebonden en ongebonden sporter, dus op inwoners die lid zijn van een sportvereniging en inwoners die zelfstandig sporten. We zijn daarom samen met inwoners en verenigingen gestart met de opbouw van een nieuw adviesorgaan voor sport. Hoe dat precies vorm krijgt en welke stappen gezet worden, werken we samen met onze inwoners en de sportverenigingen uit.

Het stimuleren van sport doen we op meer manieren. Zo wordt onderzocht of we meer kunstgrasvelden kunnen aanleggen om de drempel naar structureel bewegen en sporten verder te verlagen.

3.1 Welzijn en onderwijs

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
3.1.1	**Toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen door Integraal Huisvestingsplan (IHP)**	
	In 2025 starten we met een onderzoek naar een toekomstbestendige voorziening voor (V)SO De Elimschool. Ook SBO De Brug wordt bij dit onderzoek betrokken.	Q1
	In 2025 start de voorbereiding van de uitbreiding van basisschool De Es in Hellendoorn.	Q2
	In 2025 start de voorbereiding van de nieuwbouw basisschool pr. Marijke in Nijverdal.	Q2
	In 2025 zal de nieuwbouw voor basisschool De Veenbrug worden afgerond. Incidentele investering gedaan in nieuwe huisvesting, dan wel de verbetering van bestaande huisvesting.	Q3
3.1.2	**Inlopen van onderwijsachterstanden**	
	In 2025 verstrekken we subsidie om kinderen in de leeftijd tussen 2,5-4 jaar voorschoolse educatie aan te bieden. Wij geven de GGD opdracht jonge kinderen met een (dreigende) achterstand te indiceren voor voorschoolse educatie. Met schoolbesturen en kinderopvang investeren we in een goede overdracht naar de vroegschool en de doorlopende leerlijn. we monitoren het bereik door middel van een voorschoolse eductiemonitor.	2025
3.1.3	**Toekomstbestendig leerlingenvervoer bieden**	
	Vanaf Q1 2025 is de verordening 'bekostiging leerlingenvervoer' van kracht en zetten we aan de hand daarvan in op een passende vorm van leerlingenvervoer voor iedere leerling. De kwaliteit houden we in de gaten.	2025
	We onderzoeken de mogelijkheden voor aanvullende ondersteuningsfuncties voor het zelfstandig leren reizen door leerlingen.	2025
3.1.4	**Jongeren behalen een startkwalificatie**	
	Een startkwalificatie vergroot de kans op zelfstandige deelname van een jongere aan de samenleving. We verstevigen daarom onze inzet (beleidsmatig en uitvoerend) op het Doorstroompunt. Deze actie pakken we op met de andere gemeenten in de sub-regio Almelo.	Q1
3.1.5	**Voorkomen en terugdringen van laaggeletterdheid**	
	We stellen per 2025 een taalhuiscoördinator aan bij ZINiN	Q1
	We dringen de laaggeletterdheid terug door de aanwezigheid en acties van de taalhuiscoördinator	2025

3.2 Cultuur

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
3.2.1	**Sport- en cultuurdeelname op niveau houden en waar mogelijk vergroten en verbeteren**	
	We stellen een plan op met het volgende doel: 'het vergroten van de sociale cohesie door middel van sport en cultuur'	Q4
	We vergroten de toegankelijkheid van sport en cultuur, met name voor groepen die niet vanzelfsprekend bereikt worden, zoals ouderen, nieuwe Nederlanders en mensen met een beperking (34).	Q3
3.2.2	**Sociale cohesie bevorderen door brede inzet op sportieve en culturele activiteiten**	
	Wij ondersteunen ZINiN door de inzet van de cultuurmakelaar, die onder andere nieuwe initiatieven stimuleert, verbindingen legt en de uitvoering van deze initiatieven ondersteunt.	Q1
	Wij ondersteunen muziekverenigingen om cultuurparticipatie te bevorderen.	2025
	Wij ondersteunen twee evenementen met een bovenregionale uitstraling (Zunnewende & Heksendoorn).	2025

3.3 Sport

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
3.3.2	**Stimuleren, continuering en optimalisering van de sport- en beweegmogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn.**	
	We zetten middels "Kennismaken met Sport" in op verdere stimulering van sport en beweegmogelijkheden	2025
3.3.3	**Verduurzaming Het Ravijn**	
	Bij de toezegging van de netbeheerder om de aansluiting te verhogen, starten we met de verduurzaming van het Ravijn.	Q4
3.3.4	**Behouden van een kostenneutraal Sociaal Sportcafé**	
	We gaan de activiteiten in het sportcafé uit breiden. De doelstelling blijft om kostenneutraal uit te komen.	2025
3.3.5	**Optimalisering van de bedrijfsvoering van het Ravijn**	
	Uitvoering geven aan de acties uit het onderzoek naar het Ravijn, om de bedrijfsvoering van het Ravijn te optimaliseren.	Q3

3.4 Overige taakvelden

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
3.4.1	**Een inclusieve samenleving door het versterken van sociale structuren waarin inwoners naar elkaar omkijken en elkaar accepteren.**	
	We maken een werkagenda inclusie. Een onderdeel hiervan is de toegankelijkheid van de openbare ruimte (21).	2025
	We communiceren in eenvoudig Nederlands met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners (22).	2025
	We streven ernaar om het aantal mensen met onvoldoende (digitale) basisvaardigheden in vier jaar tijd met 25% te verminderen, van 8% naar 6%. Hiervoor stellen we een actieplan op (24). In 2025 is het uitvoeringsplan gereed. De aanpak voor verbetering hangt samen met de taalcoördinator bij ZINiN.	Q1
	We stellen een beleidsplan en uitvoeringsplan 'Sociale basis' op.	Q2

Wat kost het

bedragen x € 1.000

03 Onderwijs Cultuur en sport - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
42000 Onderwijshuisvesting	- 1.800	- 1.757	- 1.873	- 2.213
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	- 567	- 557	- 556	- 557
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 227	- 214	- 214	- 214
43020 Leerlingenvervoer	- 1.458	- 1.457	- 1.453	- 1.453
43030 Peuteropvang	- 503	- 503	- 503	- 503
51000 Algemeen sportbeleid	- 509	- 496	- 295	- 297
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	- 1.623	- 1.656	- 1.672	- 1.674
52000 Exploitatie sportaccommodaties	- 1.764	- 1.780	- 1.796	- 1.796
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	- 1.542	- 1.418	- 1.374	- 1.364
52020 Onderhoud sportaccommodaties	- 591	- 598	- 605	- 614
53000 Kunst en Cultuur	- 2.074	- 2.070	- 2.087	- 2.086
53020 Evenementen	- 15	- 15	- 15	- 15
54000 Musea / expositieruimten	- 8	- 8	- 8	- 8
55010 Beheer monumentaal vastgoed	- 79	- 79	- 79	- 79
56000 Bibliotheek	- 1.914	- 1.911	- 1.913	- 1.913
56010 Lokale omroep	- 26	- 26	- 26	- 26
Totaal Lasten	**- 14.702**	**- 14.547**	**- 14.470**	**- 14.812**
Baten				
42000 Onderwijshuisvesting	24	24	24	24
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	231	231	231	231
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	-	-	-	-
43020 Leerlingenvervoer	1	1	1	1
51000 Algemeen sportbeleid	564	552	352	352
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	1.097	1.097	1.097	1.097
52000 Exploitatie sportaccommodaties	780	780	780	780
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	61	61	61	61
52020 Onderhoud sportaccommodaties	22	22	22	22
53000 Kunst en Cultuur	789	789	789	789
54000 Musea / expositieruimten	4	4	4	4
55010 Beheer monumentaal vastgoed	15	15	15	15
56000 Bibliotheek	625	625	625	625
56010 Lokale omroep	-	-	-	-
Totaal Baten	**4.213**	**4.200**	**4.001**	**4.000**
Saldo van baten en lasten	**- 10.490**	**- 10.347**	**- 10.469**	**- 10.812**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 10.490**	**- 10.347**	**- 10.469**	**- 10.812**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

Reggesteyn

In de begroting 2024 was een eenmalige bijdrage van € 3,3 miljoen euro verwerkt die ten laste ging van de Vrij Aanwendbare Reserve. Die bijdrage komt uiteraard niet meer voor in de begroting 2025. De vaste bijdrage aan Reggesteyn van € 0,78 miljoen voor de door hen te betalen rente en aflossing van een geldlening zit vanaf 2025 structureel in onze begroting.

Het Ravijn zwem sport zorg

Zwembad Het Ravijn wordt verwarmd door twee houtgestookte ketels. De houtsnippers hiervoor komen in principe uit onze eigen gemeente. Het slechte weer met hevige regenval de afgelopen periode maakt dat we onze eigen snippers onvoldoende kunnen drogen waardoor ze niet geschikt zijn (te vochtig) om te worden gebruikt voor onze houtketels. We zijn dan ook genoodzaakt om de komende tijd (vanaf nu) gedroogde houtsnippers te kopen. Naar verwachting duurt dit uiterlijk tot en met 2026, aangezien we plannen hebben om onze houtketels te vervangen door warmtepompen. We hebben daarvoor € 65.000,-- voor 2025 en 2026 begroot.

Nieuw beleid

Onderwijshuisvesting

In de begroting 2025 hebben we meerjarig het Integraal Huisvestings Plan (IHP) financieel vertaald en opgenomen. Dit Integraal Huisvestingsplan is in juni 2024 door de gemeenteraad vastgesteld, We hebben daarbij een inschatting gemaakt op basis van een voorlopige beoordeling van de aanvragen zoals die door de schoolbesturen zijn ingediend. Over het algemeen gaat het hier om investeringen, dat betekent dat de (kapitaal)lasten pas in latere jaren vallen. We starten namelijk met afschrijven van een jaar ná ingebruikname. In bijlage 3 staan de verschillende budgetten nader benoemd.

Nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen

In de kern Daarlerveen spelen meerdere ontwikkelingen die invloed hebben op de leefomgeving. Hiervoor wordt samen met inwoners van Daarlerveen een integrale gebiedsaanpak opgesteld die aansluit op de gemeentelijke beleidsvelden. In de gebiedsaanpak worden samenhangende keuze gemaakt die betrekking hebben op verschillende ontwikkelingen in het dorp Daarlerveen. Eén van de ontwikkelingen is de nieuwbouw van het gymlokaal Daarlerveen. Het gymlokaal is 40 jaar oud en moet verduurzaamd worden. Het voorstel is om in de begroting 2025 een structurele stelpost ‘Kapitaallasten nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen’ van € 70.000,-- op te nemen vanaf 2027. Hierbij gaan we ervan uit dat de investering in 2026 is. We doen dit in plaats van het beschikbaar stellen van een investeringsbudget. Natuurlijk hangt dit samen met de politieke afweging van de ‘Gebiedsaanpak Daarlerveen’.

Programma 4: **Mobiliteit en bereikbaarheid**

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Egbert Nijenbanning

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

In 2025 blijven we ons inzetten voor een goede mobiliteit en bereikbaarheid binnen onze gemeente, inclusief alle kernen. We willen ervoor zorgen dat inwoners, ondernemers en bezoekers veilig en efficiënt hun bestemming kunnen bereiken. Daarom richten we ons op het verbeteren van de infrastructuur, met duurzaamheid als leidend principe.

Verkeer en verkeersveiligheid

Achter elke verkeersongeval schuilt persoonlijk leed. Daarom blijven we actief werken aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. We besteden daarbij bijzondere aandacht aan kwetsbare groepen zoals jonge automobilisten, schoolgaande kinderen en ouderen. Daarnaast pakken we gevaarlijke verkeerslocaties aan waar veel ongelukken plaatsvinden of waar mensen zich onveilig voelen. Ons doel is dat iedereen de openbare ruimte veilig kan gebruiken.

Duurzame mobiliteit en milieubewustzijn

Een groenere en duurzamere leefomgeving blijft een van onze speerpunten. We stimuleren het gebruik van de fiets en moedigen het openbaar vervoer aan. Ook breiden we de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen verder uit. Naast verbeteringen in de fysieke omgeving, richten we ons op het verminderen van luchtvervuiling, geluidsoverlast en CO2-uitstoot, met extra aandacht voor energiebesparing.

Riolering

De bescherming van de volksgezondheid staat voorop. Daarom blijven we ons rioleringssysteem goed onderhouden en vernieuwen we het waar dat nodig is. De vervanging van de riolering aan de Holterweg, Korenweg en Bergleidingweg worden door capaciteitsproblemen bij de nutsbedrijven en de effecten van netcongestie noodgedwongen uitgesteld. Het project Bergleidingweg wordt op z'n vroegst in 2026 verwacht. Hierna volgt het project Holterweg-Korenweg.

Groene mobiliteit en deelmobiliteit

We bevorderen groene mobiliteit door het gebruik van deelvervoer te stimuleren, zoals deelauto's bij grotere ruimtelijke ontwikkelingen. Dit draagt bij aan efficiënter ruimtegebruik en minder uitstoot.

Fietsstimulering

Om het fietsen te bevorderen, voeren we ons fietsstimuleringsplan uit. Dit plan richt zich op het verbeteren van fietsinfrastructuur en het aantrekkelijker maken van de fiets als vervoersmiddel.

Met deze gezamenlijke inspanningen werken we aan een toekomst waarin iedereen veilig en duurzaam kan reizen binnen onze gemeente.

4.1 Mobiliteit

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
4.1.1	**Doelen stellen, bijstellen en uitvoeren op het gebied van klimaatadaptatie, circulariteit, hitte, biodiversiteit, water, luchtkwaliteit en netcongestie**	
	We bevorderen groene mobiliteit en stimuleren het gebruik van deelmobiliteit (10). Door in te zetten op het plaatsen van deelauto's bij grote ruimtelijke ontwikkelingen zoals het Hoge Dijkje.	Q1-Q4
4.1.2	**Investeren in een goede en veilige bereikbaarheid**	
	We zetten in op een mobiliteitsknooppunt bij station Nijverdal (48) door samen met de provincie Overijssel en Koninklijke ten Cate (locatie Van der Muelenweg) tot een goed ontwerp te komen voor de stationsomgeving. Een ontwerp dat aansluit op het centrum van Nijverdal en op de stedenbouwkundige opzet van de nieuwe KTC locatie.	Q1-Q4
	We stimuleren het gebruik van de fiets. Dit doen we door uitvoering te geven aan het fietsstimuleringsplan, het compleet maken van ons fietsnetwerk door aanleg van ontbrekende schakels, het stimuleren van het gebruik van de OV-fiets en het uitvoeren van een proef met deelmobiliteit voor recreatieve doeleinden (52). In 2025 leggen we fietsstroken aan op de Van Alphenstraat in Nijverdal en geven we uitvoering aan het Fietsstimuleringsplan. Welke projecten uit het Fietsstimuleringsplan in 2025 worden uitgevoerd is op dit moment nog niet duidelijk.	Q1-Q4
4.1.3	**Onze wegen zijn veilig door iedereen te gebruiken**	
	We voeren planmatig onderhoud uit aan onze infrastuctuur en waar nodig vervangen we deze. Het onderhoud voeren we uit binnen de vastgestelde beleidskaders.	Q1-Q4
4.1.4	**Parkeren kan snel en comfortabel**	
	In Q2 van 2025 zal de Parkeernota centrum Nijverdal ter besluitvorming worden aangeboden. Hierin worden verschillende acties opgenomen. Welke dat zijn is op dit moment nog niet duidelijk.	Q2-Q4
4.1.5	**Openbaar vervoer wordt een volwaardig alternatief voor autogebruik**	
	In 2025 wordt samen met de gemeenten Twenterand en Wierden en de provincie Overijssel onderzocht hoe we vervoer voor geindiceerden (aangewezenen) en regulier openbaar vervoer kunnen integreren. Dat moet leiden tot de implementatie van RRFlex (flexibel openbaar vervoer dat voor iedereen toegankelijk is).	Q1-Q4

4.2 Riolering

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
4.2.1	**We beschermen de volksgezondheid door ons rioleringssysteem te vernieuwen waar nodig - planmatig uitvoeren van levenduurverlengende maatregelen**	
	In samenwerking met het Waterschap Vechtstromen wordt gewerkt aan planuitwerking voor de vervanging van de persleiding Lemele-Hellendoorn. De fysieke uitvoering volgt in 2029-2030.	Q 3
	De verbetering van de riolering en de vervanging van het gemaal aan de Kerkstraat worden in bouwteam voorbereid en in combinatie met de werkzaamheden van de vervanging van de brug aan de Kerkstraat uitgevoerd.	Q1 - Q3
4.2.2	**Vernieuwing en renovatie van ons rioolstelsel**	
	Op basis van een technische inventarisatie wordt bepaald welke rioolgemalen (of onderdelen hiervan) op termijn vervangen dienen te worden. Op basis van deze technische inventarisatie worden de onderdelen begroot en gepland en ondergebracht in een meerjarig contract met een externe partij. Hiermee wordt de bedrijfszekerheid van de rioolgemalen in de toekomst geborgd.	Q3 en Q4
	Diverse riolen staan op het uitvoeringsprogramma 2025 voor renovatie (relining). Hiervoor is een raamovereenkomst 2024 t/m 2027 afgesloten.	Q2 - Q3
	De riolering in de Van Alphenstraat moet worden vervangen en de rijbaan wordt uitgevoerd in asfalt ten behoeve van veiligheid en comfort voor de fietser. Groot onderhoud vindt plaats aan de Nicolaas Beetsstraat (tussen Portlandweg en Tollenstraat).	Q2 - Q3

4.3 Bereikbaarheid

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
4.3.1	**Investeren in een goede en veilige bereikbaarheid**	
	We blijven werken aan de verbinding van de N35 naar 2x2 rijstroken. Zolang dit nog niet is gerealiseerd, zetten we in op ongelijkvloerse kruisingen met andere wegen (46).	Q3 en Q4
	We lobbyen voor een goede spoorverbinding Zwolle-Munster en streven daarbij naar een intercityverbinding van 2x per uur naar zowel Enschede als Zwolle, met halteplaats Nijverdal. Daarnaast loopt er ook een lobby voor de Nedersaksenlijn (49).	Q3 en Q4
	Wij zetten ons in voor het behoud van het station Daarlerveen (50).	Q3 en Q4
4.3.2	**We verbeteren de bereikbaarheid van de gemeente**	
	Rijksweg N35 is in eigendom en beheer bij Rijkswaterstaat en is van belang voor de bereikbaarheid van onze gemeente. De gemeente Hellendoorn is als aanliggende gemeente betrokken bij verschillende projecten van Rijkswaterstaat op de N35.	2025
	We zijn als stakeholder betrokken bij de opwaardering N35 Nijverdal – Wierden en Verkenning N35 Wijthmen - Nijverdal. Vanwege de stikstofproblematiek is bij beide projecten de uitvoeringsplanning onbekend.	Q1-Q4
	We zijn als stakeholder betrokken bij N35 Wijthmen – Nijverdal, Meer Veilig 3 maatregelen. Daarnaast voeren we binnen dit project en in opdracht van Rijkswaterstaat twee maatregelen uit: Maatregel 22 kruispunt Stationsweg bestaat uit de aanleg van een circulair ongelijkvloers viaduct bij het kruispunt. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van het project. En maatregel 24 wegvak Haarle - Nijverdal, ook bekend als De Nieuwe Verbindingen, bestaat uit 3 fases. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van fase 2, de aanleg van 2 bruggen over de Rijksweg.	Q1-Q4
4.3.3	**Het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte voeren we planmatig uit waarbij ruimte blijft voor actuele ontwikkelingen.**	
	Op basis van weginspecties voeren we onderhoudsmaatregelen uit aan onze infrastuctuur.	Q1-Q4
4.3.4	**We zorgen voor een veilige openbare ruimte onder andere door goede openbare verlichting**	
	Het restant van de traditionele verlichting wordt vervangen door ledverlichting. Hierdoor is de verlichting in de komende jaren weer in optimale conditie. Dit draagt bij aan de sociale en verkeersveiligheid van het openbaar gebied.	Q1 en Q2

Wat kost het

bedragen x € 1.000

04 Mobiliteit en bereikbaarheid - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
21000 Aanleg en reconstructie wegen	- 1.899	- 1.951	- 2.011	- 1.866
21010 Wegbeheer algemeen	- 1.399	- 1.436	- 1.455	- 1.454
21020 Onderhoud verhardingen	- 2.453	- 2.460	- 2.462	- 2.462
21030 Bermen en sloten	- 513	- 533	- 538	- 540
21040 Straatreiniging	- 659	- 644	- 683	- 682
21050 Gladheidsbestrijding	- 135	- 142	- 144	- 145
21070 Verkeer	- 324	- 334	- 344	- 349
21080 Verkeerseducatie	- 55	- 84	- 85	- 85
22000 Parkeren	- 716	- 732	- 681	- 678
25000 Openbaar vervoer	- 160	- 166	- 171	- 170
72000 Ontwikkeling GRP	- 1.593	- 1.772	- 1.877	- 1.915
72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 1.627	- 1.649	- 1.664	- 1.668
72030 Inkomsten rioolheffing	- 8	- 8	- 8	- 8
Totaal Lasten	**- 11.541**	**- 11.911**	**- 12.123**	**- 12.021**
Baten				
21000 Aanleg en reconstructie wegen	-	-	-	-
21010 Wegbeheer algemeen	24	24	24	24
21020 Onderhoud verhardingen	99	99	99	99
21040 Straatreiniging	33	33	33	33
21050 Gladheidsbestrijding	-	-	-	-
21080 Verkeerseducatie	38	38	38	38
22000 Parkeren	93	93	93	93
25000 Openbaar vervoer	40	40	40	40
72000 Ontwikkeling GRP	66	288	408	458
72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	39	39	39	39
72030 Inkomsten rioolheffing	4.852	4.852	4.852	4.852
Totaal Baten	**5.285**	**5.507**	**5.627**	**5.677**
Saldo van baten en lasten	**- 6.256**	**- 6.403**	**- 6.496**	**- 6.343**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 6.256**	**- 6.403**	**- 6.496**	**- 6.343**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

Er zijn geen belangrijke financiële ontwikkelingen binnen dit programma die gemeld moeten worden.

Nieuw beleid

Twee extra meetpunten gladheidsbestrijding

Voor een preventief strooibeleid is een gladheidsmeldsysteem essentieel. Om bij naderende gladheid op tijd in actie te kunnen komen, maar ook om overbodige strooiacties zoveel mogelijk te beperken. Een gladheidsmeldsysteem levert beslissingsondersteunende informatie, op basis waarvan de coördinator gladheidbestrijding bepaalt of tot actie moet worden overgegaan. En zo ja, hoe snel. Bij deze afweging houdt de coördinator rekening met meteorologische adviezen en met de omstandigheden en eventuele acties in aangrenzende beheergebieden. Onderdeel van een gladheidsmeldsysteem zijn meetpunten.

Een dergelijk meetpunt bevat een sensor in het wegdek die continu gegevens verzamelt over de temperatuur van het wegdek, de luchttemperatuur, neerslag, luchtvochtigheid en het zoutgehalte dat nog op het wegdek aanwezig is. Deze gegevens worden met behulp van een computerprogramma geanalyseerd en omgezet tot een lokale gladheidsverwachting.

In de gemeente is sprake van geografische verschillen. Denk hierbij aan factoren zoals hoogteverschillen, bossen, veengebieden en stedelijke gebieden. De gemeente is uitgestrekt, van Haarle tot Daarlerveen. Daarom zijn er 2 extra meetpunten nodig om tot een goed totaalbeeld te komen.

Voorgesteld wordt om in 2025 € 40.000,-- beschikbaar te stellen voor twee meetpunten. De structurele kapitaallasten vanaf 2026 bedragen € 3.000,--.

Programma 5: **Woon- en leef-omgeving**

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Egbert Nijenbanning, Jan van den Bosch en Annemarie Dubbink

Inleiding

De gemeente richt zich op het creëren van een goede woon- en leefomgeving als basis voor sociale en economische bloei, met aandacht voor voldoende woningen voor alle bevolkingsgroepen in een prettige openbare ruimte. In het buitengebied veel, vooral op het gebied van natuur, landbouw en het samenleven. De gemeente ondersteunt agrariërs bij de aanpassing aan nieuwe regelgevingen en zet zich in voor leefbare dorpskernen. Natuurbehoud in Natura 2000-gebieden, is eveneens een belangrijk aandachtsgebied.

Op het gebied van woningbouw streeft de gemeente naar de bouw van 1.000 woningen tot 2033, met een focus op betaalbare woningen via een 30-40-30 verdeling (sociale, middeldure, en vrijesectorwoningen). Er staan grote projecten in Nijverdal en omliggende dorpen op de planning, maar ook op het platteland bouwen we woningen ter vervanging van vrijkomende agrarische panden.

Duurzaamheid blijft een belangrijk thema. We gaan door met initiatieven rond energieopwekking en verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. De gemeente besteedt ook aandacht aan het behoud van cultureel erfgoed bij nieuwe ontwikkelingen, zoals het Hoge Dijkje. Verder wordt er gewerkt aan een brede omgevingsvisie tot 2050 en het omzetten van de oude bestemmingsplannen naar een omgevingsplan volgens de nieuwe Omgevingswet.

Tot slot zet de gemeente de ontwikkeling van een asielzoekerscentrum door om bij te dragen aan de nationale opvangproblematiek.

5.1 Openbare ruimte

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
5.1.1	**Doelen stellen, bijstellen en uitvoeren op het gebied van klimaatadaptatie, circulariteit, hitte, biodiversiteit, water luchtkwaliteit en netcongestie**	
	We actualiseren in samenhang met de nieuwe omgevingsvisie ons groen- en landschapsbeleid. Het versterken van de biodiversiteit wordt hierin expliciet als doelstelling gehanteerd. Als gemeente zijn we in 2023 gestart met het planten van 4.000 bomen en 2 km heggen extra. We nemen hiervoor de tijd tot 2026.	2025
	We stellen binnen het programma duurzaamheid, kaders en randvoorwaarden op voor een klimaatadaptieve leefomgeving.	2025
	In 2025 wordt het nieuwe groenbeleidsplan vastgesteld, versterking van de biodiversiteit is hier een doelstelling.	Q1-Q2
	We blijven zoeken naar ruimte om extra bomen en hagen te planten. We doen mee met de boomdeeldag, boomfeestdag en organiseren een boomdeeldag binnen de bebouwde kom.	2025
5.1.2	**Een groene omgeving met aandacht voor biodiversiteit**	
	We continueren het extensieve maaibeleid, waarbij we enkele zichtlocaties versneld omvormen naar een bloemrijke weide om de beeldkwaliteit te verhogen.	Q1
	We zetten tuincoaches in om inwoners te inspireren tuinen te vergroenen en de biodiversiteit te verhogen.	2025
	We monitoren de ontwikkeling van biodiversiteit op de voormalige gazons, dit doen we met een ecoloog en we verkennen hiervoor de samenwerking met IVN.	2025
	We voeren een nulmeting uit van de biodiversiteit in de gehele gemeente als startpunt voor de monitoring en doelgerichte ontwikkeling door de jaren heen (vanuit het programma duurzaamheid).	Q3-Q4
	We geven uitvoering aan het groenbeleidsplan.	Q3-Q4
5.1.3	**Ondanks het veranderende klimaat is het ook in 2050 fijn wonen en werken in de gemeente Hellendoorn**	
	Samen met ondernemers maken we een plan en voeren we een eerste deelproject uit om het bedrijventerrein t'Lochter toekomstbestendig in te richten.	2025
5.1.4	**In 2030 scheiden onze inwoners 90% van het huishoudelijk afval en blijft 50 kg restafval per persoon per jaar over**	
	We implementeren diftar.	2025
	We gaan luiers en incontinentiemateriaal apart inzamelen.	Q3
	We gaan groente,- fruit-, tuinafval en etensresten overal in de hoogbouw apart inzamelen.	Q3
	We plaatsen ondergrondse containers voor restafval voor de hoogbouw.	Q3
	We schaffen een nieuw type inzamelauto aan waarmee we ondergrondse containers kunnen legen.	Q4
5.1.5	**Onderzoek begraafbeleid**	
	We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het door een externe partij uitgevoerde onderzoek naar ons begraafbeleid. We onderzoeken met behulp van een gedetacheerde beleidsmedewerker begraafbeleid (8 uur p/w) wat we zelf op kunnen pakken en wat we extern gaan uitzetten.	Q1-Q2
5.1.6	**Uitvoering speelruimtevisie**	
	In 2022 is de Hellendoornse Speelruimtevisie vastgesteld. Deze visie is vertaald naar een kader voor de uitvoering. De uitvoering wordt gerealiseerd over de periode van 2025 t/m 2038.	2025 en verder

5.2 Leefbaar platteland

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
5.2.1	**Het bieden van een toekomstperspectief voor inwoners en (agrarische) ondernemers.**	
	We stellen een impactanalyse op. Deze analyse biedt integraal inzicht in de sociale en ruimtelijke impact van de transities op het gebied van natuur, water, klimaat, wonen en (agragische) bedrijvigheid voor onze gemeente. Op basis hiervan maken we gericht keuzes over de invulling van ons gebied. Vanuit deze impactanalyse stellen we een omgevingsvisie op (1).	Q1-Q3
5.2.2	**Leefbare kernen behouden en versterken van agrarisch ondernemerschap, gemeenschapszin, voorzieningen en verenigingsleven.**	
	Om de sociale structuren te versterken, investeren we in de relatie met inwoners. Hierbij gaan we gericht in gesprek, waarbij we ons focussen op de zelfredzaamheid van wijken, dorpen en buurtschappen. Dit wordt ondersteund en gefaciliteerd door de inzet van gebiedsambtenaren (5).	Q1-Q4
5.2.3	**Agrarische ondernemers ondersteunen en faciliteren zodat een vitaal platteland behouden blijft**	
	We geven uitvoering aan de acties uit het agrarisch actieplan.	Q1-Q4
5.2.4	**We ondersteunen erfeigenaren in tal van hulpvragen rondom hun erf.**	
	Op aanvraag voeren we keukentafelgesprekken, verduidelijken de hulpvraag en zetten acties uit.	Q1-Q4
	We brengen de mogelijkheid van ondersteuning door erfcoaches en andere ondersteuners onder de aandacht.	Q1-Q4
	De ondersteuning van agrarische bedrijfsbeëindigingen zetten we voort.	Q1-Q4
5.2.5	**Vraagstukken en (dreigende) knelpunten met betrekking tot het toekomstperspectief van de landbouw en een vitaal buitengebied helpen oplossen**	
	We blijven als gebiedspartner betrokken bij het Provinciaal Programma Landelijk Gebied.	Q1-Q4
	We signaleren en adresseren signalen en knelpunten en zetten ons in om die in gezamenlijkheid met andere gebiedspartners op te lossen.	Q1-Q4
	We zetten ons in West-Twente verband in om de opgaven concreter te krijgen.	Q1-Q2
	We nemen signalen vanuit de klankbordgroep Helders Boeren mee.	Q1-Q4
	We ondersteunen het gebiedsproces Noaboerschap Haarle, daar waar gewenst en nodig.	Q1-Q4
5.2.6	**Een aantrekkelijk landschap voor mens en dier**	
	We continueren het akkerranden project en de boomdeeldagen om het landschap te versterken.	Q1-Q4

5.3 Wonen

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
5.3.1	**Het bouwen van 1.000 woningen voor 2033**	
	De komende tien jaar gaat de gemeente Hellendoorn 1.000 woningen bouwen. De nieuw op te stellen Woon(zorg)visie 2025-2030 (Q2), de nieuwe omgevingsvisie en het (pre)-mantelzorgbeleid vormen belangrijke kaders hiervoor (14).	2025 en verder
	Wij geven uitvoering aan de routekaart naar 1000 woningen.	2025 en verder
5.3.2	**Het bouwen van voldoende woningen voor de juiste doelgroepen**	
	Wij nemen onze verantwoordelijkheid met betrekking tot de huisvesting van statushouders en wij nemen onze verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers (15).	2025 en verder
	Wij ondersteunen en adviseren onze inwoners bij het anticiperen op toenemende fysieke en sociale kwetsbaarheid en een daarbij passende woonomgeving (17).	2025 en verder
5.3.3	**Passende huisvesting in alle kernen en het buitengebied**	
	Op grond van uitnodigingsplanologie stimuleren wij particuliere initiatieven.	2025 en verder
	Wij voeren eigentijds grondbeleid, daar waar de particuliere initiatieven niet voorzien in de woonbehoefte. Daarnaast actualiseren we de nota grondbeleid (Q1).	2025 en verder
	Als nadere uitwerking van de omgevingsvisie, stellen wij een ruimtelijke visie op voor het dorp Hellendoorn.	Q3-Q4
	We ontwikkelen een Masterplan Centrum Nijverdal om een heldere visie op wonen en werken in het centrum te ontwikkelen, waarmee op nieuwe ontwikkelingen gestuurd kan worden.	Q1
5.3.4	**Stimuleren van bouwprojecten voor die groepen waar de grootste behoefte bestaat**	
	We maken plannen om meer woningbouw te realiseren, rekening houdend met de woningbehoefte uit het woningbehoefteonderzoek.	2025 en verder
	We sturen op de betaalbaarheid door bij nieuwe initiatieven van minimaal 10 woningen, 30% sociaal, 40% middeldure- en 30% vrijesectorwoningen aan te houden.	2025 en verder
5.3.5	**Participatieve projecten**	
	Voor onze eigen ontwikkelingen zetten we nadrukkelijk in op participatie met omwonenden en andere belanghebbenden. In het geval van initiatiefnemers stimuleren we ze om dit ook te doen.	2025 en verder

5.4 Omgevingswet

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
5.4.2	**Implementatie van de Omgevingswet, die 1-1-2024 definitief in werking is getreden**	
	We werken de Omgevingswet-instrumenten (visie, plan, programma) uit.	2025 en verder
	Visies met raakvlaken met of in de fysieke leefomgeving op elkaar afstemmen.	2025 en verder
	We formuleren outcome-doelen voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) in de fysieke leefomgeving (gezonde en veilige leefomgeving)	Q4

5.5 Duurzaamheid

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
5.5.1	**Het bieden van een toekomstperspectief voor inwoners en (agrarische) ondernemers**	
	We investeren in een duurzame voorzieningenstructuur, passend bij de toekomstige vraag. Dat vormt de basis voor een accommodatievisie voor al het maatschappelijk vastgoed, zowel in gemeentelijk als in particulier eigendom. De versnelling van het verduurzamen van dit vastgoed maakt daarvan nadrukkelijk deel uit (4).	Q1-Q4
5.5.2	**Het inspireren van inwoners ten aanzien van gedragsverandering op het gebied van duurzaamheid**	
	We starten een bewustwordingscampagne op het gebied van duurzaamheid. In dit programma is aandacht voor circulariteit en afval, mobiliteit, energie en warmte, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een communicatieplan is een cruciaal onderdeel van dit programma (7).	Q1-Q4
5.5.3	**Wij nemen als gemeente Hellendoorn onze verantwoordelijkheid voor de eerste gevolgen van klimaatverandering**	
	We leveren een extra inspanning om de ambitie (afspraken RES 1.0) op het gebied van grootschalige energieopwekking en overgang van het gebruik van fossiele energie naar duurzame energie te behalen (11).	2025 en verder
	We verduurzamen ons gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. Hierbij hanteren wij een driesporenbeleid (12).	2025 en verder
	Bij nieuwe ontwikkelingen werken we met beeldkwaliteitseisen en we scherpen voorwaarden aan in verkoopcontracten waarbij verduurzamingsaspecten als circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en hittestress worden meegenomen (13).	Q1-Q4

Verbonden partijen die bijdragen aan programma 5:

- Twence Holding B.V.

Een uitgebreide toelichting van deze verbonden partij is te vinden in paragraaf 6 Verbonden partijen.

Wat kost het

bedragen x € 1.000

05 Woon en leefomgeving - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
32000 Bedrijventerreinen	- 352	- 356	- 23	- 23
57000 Openbaar groen	- 2.964	- 3.006	- 2.942	- 2.961
57010 Groene en biodiverse leefomgeving	- 189	- 214	- 221	- 222
57020 Speelplaatsen	- 436	- 449	- 460	- 470
73000 Huishoudelijk afval	- 3.899	- 3.856	- 3.812	- 3.886
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	- 8	- 8	- 8	- 8
73020 Verwerking Bedrijfsafval	- 143	- 145	- 145	- 145
74000 Milieu algemeen	- 1.814	- 1.825	- 1.819	- 1.818
74030 Dierplaagbestrijding	- 6	- 6	- 6	- 6
74040 Duurzaamheid	- 735	- 182	- 182	- 182
75000 Begraafplaatsen	- 443	- 455	- 458	- 458
81000 Structuurplannen	-	-	-	-
81010 Bestemmingsplannen	- 951	- 830	- 812	- 815
82000 Bouwgrondexploitatie	- 2.519	- 1.537	- 1.601	- 1.586
83000 Wonen	- 198	- 202	- 205	- 207
83020 Vergunningen	- 1.240	- 1.335	- 1.336	- 1.340
83030 Grondzaken	- 333	- 348	- 359	- 368
Totaal Lasten	**- 16.232**	**- 14.753**	**- 14.389**	**- 14.493**
Baten				
32000 Bedrijventerreinen	422	425	91	91
57000 Openbaar groen	54	53	52	51
73000 Huishoudelijk afval	1.069	1.047	1.031	1.147
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	4.423	4.423	4.423	4.423
73020 Verwerking Bedrijfsafval	83	83	83	83
74000 Milieu algemeen	5	5	5	5
74040 Duurzaamheid	643	-	-	-
75000 Begraafplaatsen	496	496	496	496
81010 Bestemmingsplannen	114	94	94	94
82000 Bouwgrondexploitatie	2.506	1.534	1.598	1.583
83000 Wonen	-	-	-	-
83020 Vergunningen	861	861	861	861
83030 Grondzaken	139	89	89	89
Totaal Baten	**10.814**	**9.108**	**8.822**	**8.921**
Saldo van baten en lasten	**- 5.417**	**- 5.645**	**- 5.567**	**- 5.572**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**- 21**	**- 21**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**50**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**29**	**- 21**	**-**	**-**
Resultaat	**- 5.388**	**- 5.666**	**- 5.567**	**- 5.572**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

Inhuur Wijkaanpak verzwaring elektriciteitsnetwerk / Opbrengst grondverkopen voor verdeelstations (Enexis)

De netcongestie heeft ook voor Hellendoorn grote consequenties. Woningen en bedrijven worden mogelijk niet meer aangesloten op het elektriciteitsnet. Enexis gaat daarom in 2024 en 2025 het stroomnetwerk in meerdere wijken compleet verzwaren. Het gaat om Hulsen, Noetsele I, II en III, Kruidenwijk Zuid, Kruidenwijk West, en het dorp Daarle. In totaal gaat het om 30 km kabel en 25 nieuwe verdeelstations. Dit loopt verder in 2026 - 2030. In die periode gaat het om 290 km kabel en 170 verdeelstations. Het heeft een fors maatschappelijk effect en is ook van invloed op de planning van projecten in de openbare ruimte voor de komende jaren. Om dit in goede banen te leiden zal er een projectgroep geformeerd moeten worden. Voor sommige taken kan dat wellicht met bestaande formatie, maar er zal zeker capaciteit aangevuld moeten worden. Daarbij gaat het om een projectvoorbereider en in eerste instantie 1 toezichthouder. Voor 2025 verwachten wij dat € 170.000,-- nodig zal zijn voor de inhuur van capaciteit. Daarnaast verwachten wij ook opbrengsten vanuit grondverkopen aan Enexis voor de verdeelstations. Voor 2025 verwachten wij € 50.000,-- aan opbrengsten.

Hogere gemeentelijke bijdrage Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT is belast met het uitvoeren van diverse taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving van en advisering over het omgevingsrecht, in het bijzonder op het gebied van milieu. Landelijk zijn er diverse ontwikkelingen zoals de professionalisering van omgevingsdiensten en landelijke eisen aan robuustheid van omgevingsdiensten. Onder andere een verhoogde overhead in verband met groei van formatie in het primaire proces, hoger uurtarief en een benodigde verhoging van opleidingsbudget als onderdeel van die robuustheidscriteria, leiden tot een hogere bijdrage aan de ODT de komende jaren. In de concept begroting 2025 van de ODT is een verhoging van € 98.000,-- opgenomen voor 2025. Dit bedrag is hier opgenomen.

Nieuw beleid

Uitbreiding formatie 0,2 fte Beleidsmedewerker begraafplaatsen

Het onderzoek naar het begraafbeleid, uitgevoerd door een extern adviesbureau, leverde een gedetailleerde analyse van ons beleid en beheer op. Ook werd een benchmarkonderzoek naar de begraaftarieven uitgevoerd. Er is een maatregelenplan opgesteld waarin staat hoe we de grootste knelpunten geprioriteerd op kunnen pakken. Ook wordt geadviseerd om 0,2 fte beleidsmedewerker begraafplaatsen in onze formatie op te nemen. Deze formatieruimte is nu niet aanwezig. De afgelopen jaren heeft dit beleidsveld dan ook onvoldoende aandacht gehad. De urgentie op dit onderwerp is echter groot. Daarom is, met tijdelijke middelen, in september 2024 gestart met het detacheren van een medewerker met de benodigde expertise. Voorgesteld wordt om met ingang van 2025 0,2 fte beleidsmedewerker begraafplaatsen toe te voegen aan de formatie. De structurele kosten bedragen € 18.500,--.

Laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen

In oktober 2023 heeft het college ingestemd met het verduurzamen van de dienstreizen van de gemeentelijke organisatie. Dit betekent dat er géén declaraties van privé gereden kilometers meer gedaan mogen worden. De verduurzaming is gericht op het reduceren van (fossiele brandstof) autokilometers door de inzet van (elektrische) fietsen, het openbaar vervoer, en elektrische auto's. Voor de realisatie van 'zero-emission' dienstreizen moet geïnvesteerd worden in duurzame mobiliteit en de benodigde laadinfrastructuur. Het vermijden van kilometerdeclaraties draagt bij in de bekostiging. Het uitgangspunt is de duurzame mobiliteit en de benodigde laadinfrastructuur in 2025 te realiseren. Hiervoor zal een werkgroep in samenwerking met Emodz een nieuwe situatie schetsen welke gebruikt kan worden als bestek voor een aanbesteding. De benodigde laadinfrastructuur kan gerealiseerd worden in de parkeergarage (eigendom van de gemeente). Hiervoor wordt een structurele stelpost opgenomen van € 28.500,- vanaf 2026. Nadere besluitvorming hierover volgt in 2025.

Onderhoud gemeentelijke monumenten

Een aantal jaar geleden is bij de ombuigingsvoorstellen aan de raad voorgesteld om de verordening voor het toekennen van subsidie voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten in te trekken. De raad heeft het advies niet overgenomen, maar heeft toen besloten om de verordening 'slapend' te maken door het subsidieplafond de laatste jaren telkens op € 0,00 vast te stellen.

Om invulling te kunnen geven aan de op 7 november 2023 door de raad aangenomen motie, om in het subsidiebeleid onder andere op te nemen dat voor het verlenen van subsidies voor monumenten (gedeeltelijke) openstelling randvoorwaardelijk is, dient er een bedrag beschikbaar te worden gesteld voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten.

In het verleden werd het subsidieplafond voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten jaarlijks vastgesteld rond de € 25.000,--. Omdat het aantal gemeentelijke monumenten sinds 2018 is toegenomen, wordt voorgesteld om ook het subsidieplafond te verhogen naar € 50.000,--.

Voorgesteld wordt om vanaf 2025 jaarlijks € 50.000,-- beschikbaar te stellen voor subsidies onderhoud gemeentelijke monumenten.

Speelruimtevisie

De Hellendoornse Speelruimtevisie is in 2022 vastgesteld. Uitgangspunt van deze speelvisie volgens BOSS (Bewegen, ontmoeten, spelen en sporten) is een integrale (ruimtelijke) aanpak van de speelplekken. Met aandacht voor de uitgangspunten van het vastgestelde klimaatbeleid, de sociale- en maatschappelijke functie en de fysieke gezondheid van inwoners. De visie is vertaald naar een kader voor de uitvoering en deze te realiseren over de periode van 2025 t/m 2038. Voorgesteld wordt om:

- In de periode 2025-2038 jaarlijks een investeringsbudget van € 166.000,-- beschikbaar te stellen voor de aanschaf van speelaanleidingen en speeltoestellen. De structurele kapitaallasten per investeringsjaar bedragen € 10.000,--. De investeringen voor de jaren 2025 en 2026, en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten kunnen grotendeels worden gedekt uit eerder toegekende budgetten bij de begroting 2023.
- In de periode 2025-2038 jaarlijks een exploitatiebudget van € 101.000,-- beschikbaar te stellen voor de omvorming van de ondergrond van de speelplekken.
- Het jaarlijks onderhoudsbudget speelvoorzieningen vanaf 2025 te verhogen met € 38.500,-- naar € 137.500,--.
- Budget beschikbaar te stellen voor extra personele inzet van 0,3 fte voor werkvoorbereiding over de periode 2025 t/m 2038. Dit geeft een structurele jaarlast van € 25.000,--.

Programma 6:
Bestuur, veiligheid en dienstverlening

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Jorrit Eijbersen, Annemarie Dubbink
en Egbert Nijenbanning

Inleiding

Bestuurlijke vernieuwing

Participatie

In het collegeprogramma 2023-2026 is opgenomen dat we meer vanuit inhoudelijke samenhang en meer samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken. De visie op participatie, gemaakt op basis van input van inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie, wordt begin 2025 vastgesteld. Aansluitend wordt een participatieverordening uitgewerkt.
In 2025 ontwikkelen we verder verschillende participatievormen en instrumenten, waaronder een online tool en een uniforme werkmethode voor participatie.

Er is afstemming over participatie tussen de communicatieadviseurs en de participatieadviseur. De participatieadviseur adviseert, coacht en ondersteunt collega's wanneer en in welke vorm participatie een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

Dienstverlening

In de aankomende periode wordt er vanuit dienstverlening voornamelijk ingezet op de digitale dienstverlening. Er wordt een visie op de digitale dienstverlening opgesteld en deze wordt ingebed in de organisatie. De insteek hierbij is: 'digitaal waar kan'. De kernwaarden die daarvoor worden gebruikt zijn: toegankelijkheid, gebruiksvriendelijkheid, transparantie, betrouwbaarheid en innovatie.

Veiligheid

Het waarborgen van de veiligheid is één van de belangrijkste taken van de overheid. Ook wij als gemeente nemen hierin onze verantwoordelijkheid. Wij zetten ons in voor een veilige en leefbare woon- en werkomgeving. Het gaat echter wel om een gedeelde verantwoordelijkheid. Ook inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en hulpverleningsorganisaties moeten hierin continue investeren. Een integrale aanpak met onze (veiligheids)partners is van groot belang. In het Integraal veiligheidsbeleid 2024-2026 is beschreven wat de prioriteiten zijn voor de gemeente Hellendoorn op het gebied van veiligheid en wat we de komende jaren hieraan gaan doen. Uitvoering geven aan dit beleid staat in 2025 centraal. Als gemeente moeten wij echter in staat zijn om ons aan te passen aan de actuele maatschappelijke problemen die er spelen. We realiseren ons dat we flexibel moeten blijven in onze aanpak en uitvoering.

Vergunningen, toezicht en handhaving

De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zal inhoudelijk gewijzigd gaan worden. Daarbij wordt rekening gehouden met het integreren van bepaalde artikelen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving in het Omgevingsplan. De APV zal duidelijker en leesbaarder worden en wordt jaarlijks tegen het licht gehouden.

6.1 Bestuurlijke vernieuwing

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
6.1.1	**We versterken de relatie tussen de overheid en onze inwoners**	
	We stellen begin 2025 een participatievisie vast. De participatieverordening wordt uitgewerkt en vastgesteld in 2025. Onderdeel hiervan is de rol die de gemeente in verschillende situaties aanneemt (55). We ontwikkelen een uniforme werkmethode en procesbeschrijving voor participatie en een toolbox met verschillende (online) instrumenten. Implementatie van de participatievisie en -verordening vindt plaats vanaf de tweede helft van 2025.	Q1-Q4 2025
	We hebben een positieve benadering in onze interne en externe communicatie (57).	Q2-Q4 2025
6.1.2	**We werken nadrukkelijk aan het versterken van de inhoudelijke samenhang**	
	Wij geven uitvoeren aan de organisatiewaarden als dragers voor houding, gedrag en dienstverlening (56).	Q1-Q4 2025
	We stellen een strategisch HR beleid op waarbij voldoende tijd en budget beschikbaar is voor de duurzame inzetbaarheid en ontwikkeling van de medewerkers in de organisatie (58).	Q3 2025
6.1.4	**We verankeren een drie- of viertal SDG's (Sustainable Development Goals) in onze organisatie**	
	We bepalen welke SDG's goed passen bij onze uitdagingen. Die geven we een plek in de brede omgevingsvisie	Q4 2025

6.2 Dienstverlening

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
6.2.1	**Het bevorderen van de gemeentelijke digitale dienstverlening**	
	Opstellen visie digitale dienstverlening	Q1 2025
	Implementatie visie digitale dienstverlening	Q2-Q4 2025
6.2.2	**Voldoen aan wettelijke taken archivering en verbetering dienstverlening**	
	Digitaliseren van de bouwvergunningen	Q1 2025-Q4 2027

6.3 Veiligheid

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
6.3.1	**Het tegengaan van ondermijning door intensiever in te zetten op intergemeentelijke samenwerking om de veiligheid van onze inwoners blijvend te garanderen**	
	We zetten in op intergemeentelijke samenwerking en integrale aanpak op basis van visie om criminaliteit en ondermijning tegen te gaan. De Bibob-toets zetten we daarbij breder in (38).	2025
	We maken een voorlichtings- en preventieplan ter voorkoming van digitale criminaliteit en nemen daar de regionale ontwikkelingen in mee (39).	2025
6.3.2	**Het terugdringen van ondermijning en de lokale weerbaarheid hiertegen vergroten**	
	We hebben periodieke afstemming met sleutelfiguren waarin signalen worden besproken en opgepakt (lokaal ondermijningsoverleg). We voeren meerdere keren per jaar integrale controles uit. Als gemeente werken we samen met publiek en private partners zoals het waterschap, land- en tuinbouworganisaties en natuurverenigingen om samen de criminaliteit in het buitengebied tegen te gaan. We zetten in 2025 vooral in op preventie en bewustwording in het buitengebied. De Wet Bibob wordt gericht ingezet. Daarnaast wordt de toepassing van de Wet Bibob onder de Omgevingswet verder onderzocht.	Doorlopend
6.3.3	**Het versterken van digitale veiligheid**	
	Samen met (interne en externe) partners organiseren we voorlichtingsessies om de bewustwording op digitale veiligheid en weerbaarheid van inwoners en ondernemers te vergroten. Voor het voorgezet onderwijs wordt het lesprogramma van de Risk factory aangeboden om de jeugd weerbaarder te maken tegen de risico's van de huidige tijd: jeugdcriminaliteit, sexting, brandveiligheid en groepsdruk.	Doorlopend
6.3.4	**De aanpak van jeugdoverlast**	
	Aandacht voor de jeugd blijft belangrijk, vooral ten aanzien van onder andere alcohol- en drugsgebruik, vernielingen en geluidsoverlast. Daarom vindt er voorlichting plaats op basis- en voorgezet onderwijs op gebied van alcohol, drugs en groepsdruk. Wanneer er al sprake is van een overlastgevende en/of criminele jeugdige wordt er een persoons- of gezinsgerichte aanpak ingezet.	Doorlopend

6.4 Vergunningen, toezicht en handhaving

Nr.	Wat willen we bereiken (doelen) en wat gaan we daarvoor doen (acties)	Planning
6.4.1	**Optreden tegen permanente bewoning recreatiewoningen**	
	In het najaar van 2023 zijn wij gestart met het project vitale vakantieparken. In juni 2024 is het inventariserend onderzoek naar de leefbaarheid, veiligheid en ondermijning op vakantieparken in de gemeente Hellendoorn opgeleverd. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat permanente bewoning en de gevolgen daarvan een groot probleem zijn op sommige vakantieparken. De volgende stap is om een onafhankelijke gebiedsvisie te laten opstellen. Hiermee willen we de toekomstmogelijkheden in kaart brengen. Het college van burgemeester en wethouders heeft besloten om zo'n vervolgonderzoek te laten uitvoeren.	2025
6.4.2	**Optreden tegen illegale bouwwerken bij recreatiewoningen**	
	Een inventarisatie van illegale bouwwerken op één vakantiepark heeft inmiddels plaatsgevonden waarmee de problematiek in kaart is gebracht. Beleidslijnen zijn bepaald (kunnen zaken nog worden gerealiseerd of moet handhavend worden opgetreden?). Het vervolg, namelijk het vaststellen van de beleidsuitgangspunten en de uitvoering zal in 2025 plaats vinden.	2025
6.4.3	**Actuele APV**	
	Een eerste technische werksessie van de APV heeft inmiddels plaatsgevonden. Een aantal artikelen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving zullen uit de APV gehaald worden en zullen tzt worden geïntegreerd in het Omgevingsplan. Jaarlijks zal de APV tegen het licht gehouden worden.	Doorlopend
6.4.4	**Het bevorderen van een veilige en prettige leefomgeving**	
	Door risicogericht te adviseren en informatiegestuurd te werken zorgen we voor veilige evenementen, veilige bouwwerken en gebruik in overeenstemming met wet- en regelgeving.	doorlopend

Verbonden partijen die bijdragen aan programma 6:

- Enexis Holding N.V.
- Omgevingsdienst Twente
- Veiligheidsregio Twente

Een uitgebreide toelichting van deze verbonden partijen is te vinden in paragraaf 6 Verbonden partijen.

Wat kost het

bedragen x € 1.000

06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
10100 Gemeenteraad	- 891	- 898	- 899	- 888
10110 College van B&W	- 1.082	- 1.082	- 1.082	- 1.082
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 717	- 717	- 717	- 717
10130 Internationale contacten	- 24	- 24	- 24	- 24
10200 Verkiezingen	- 158	- 158	- 159	- 159
10210 Burgerlijke stand	- 264	- 266	- 267	- 267
10220 Rijbewijzen	- 182	- 189	- 206	- 198
10230 Reisdocumenten	- 349	- 379	- 421	- 333
10240 Overige burgerzaken	- 134	- 84	- 84	- 84
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	- 202	- 215	- 221	- 221
10500 Treasury	- 1.384	- 867	- 412	- 282
10611 Uitvoering Wet WOZ	- 453	- 458	- 459	- 460
10620 Onroerende-zaakbelastingen	-	-	-	-
10800 Algemene baten en lasten	- 1.101	- 1.193	- 1.871	- 2.185
10810 Openbare orde	- 419	- 408	- 406	- 399
10820 Handhaving Openbare orde	- 713	- 727	- 735	- 739
10830 Ondersteuning veiligheidsketen	- 2.880	- 2.880	- 2.879	- 2.879
Totaal Lasten	**- 10.953**	**- 10.544**	**- 10.841**	**- 10.919**
Baten				
10110 College van B&W	-	-	-	-
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	-	-	-	-
10130 Internationale contacten	-	-	-	-
10210 Burgerlijke stand	77	77	77	77
10220 Rijbewijzen	162	176	239	205
10230 Reisdocumenten	490	551	639	440
10240 Overige burgerzaken	21	21	21	21
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	332	332	332	332
10500 Treasury	2.071	1.473	948	942
10610 Onroerende-zaakbelastingen	6.352	6.352	6.352	6.352
10611 Uitvoering Wet WOZ	10	10	10	10
10620 Onroerende-zaakbelastingen	3.667	3.667	3.667	3.667
10640 Hondenbelasting	-	-	-	-
10700 Uitkering gemeentefonds	73.158	68.328	68.857	69.473
10710 Integratie-uitkering sociaal domein	3.764	3.464	3.292	3.138
10800 Algemene baten en lasten	242	332	332	332
10810 Openbare orde	13	13	13	13
10820 Handhaving Openbare orde	47	47	47	47
Totaal Baten	**90.405**	**84.843**	**84.827**	**85.050**
Saldo van baten en lasten	**79.452**	**74.299**	**73.987**	**74.131**
Mutatie reserves				
Toevoegingen	**- 1.437**	**- 1.387**	**- 796**	**- 848**
Onttrekkingen	**583**	**355**	**216**	**214**
Mutatie reserves	**- 854**	**- 1.032**	**- 581**	**- 634**
Resultaat	**78.598**	**73.268**	**73.406**	**73.497**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

Gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds laat voor het jaar 2025 nog steeds een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van 2024. Dit is echter het laatste jaar waarin de hogere toename die het vorige kabinet heeft toegezegd te zien zijn. Helaas geldt dit niet voor 2026 en de jaren erna. Hoewel in de meicirculaire 2024 de opschalingskorting structureel is geschrapt, zien we nog steeds een 'ravijn' vanaf het jaar 2026. We wachten in spanning de voorstellen van het nieuwe kabinet in de septembercirculaire 2024 af, ook voor het jaar 2025. Het huidige inzicht laat een totale gemeentefondsuitkering zien van € 76,9 miljoen in 2025, € 71,8 miljoen in 2026, € 72,1 miljoen in 2027 en € 72,6 miljoen in 2028. Een daling van meer dan € 4 miljoen structureel vanaf 2026. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we u naar het hoofdstuk Financieel meerjarenbeeld 2025-2028.

Onroerende zaakbelasting

Bij de OZB-woningen hebben we de opbrengst voor 2025 verhoogd met 2,9% inflatiecorrectie. Op 31 januari 2025 worden de nieuwe tarieven vastgesteld naar aanleiding van de taxatiewaarden per waardepeildatum 1-1-2024. Op dat moment gaan we ook kijken naar de mogelijkheden om de tarieven verder aan te passen.

Hogere opbrengsten reisdocumenten

In 2025 verwachten we opnieuw een piek in aanvragen voor reisdocumenten. Om de kwaliteit van onze dienstverlening te waarborgen, zetten we gericht extra inhuurcapaciteit in.

Nieuw beleid

Informatie en registratiesysteem ondermijning

Informatie speelt een belangrijke rol binnen de ondermijningsaanpak. Binnen de ondermijningsaanpak van de gemeente Hellendoorn en andere Twentse gemeenten ontbreekt een goed aansluitend informatie- en registratiesysteem. Door te investeren in een effectief systeem kunnen signalen conform de privacywetgeving worden vastgelegd en efficiënt worden verrijkt. Zodoende kunnen we komen tot een doeltreffende aanpak op het thema ondermijning.

Voor het kiezen van een systeem kan het ICT-technisch en financieel interessant zijn om samen met meerdere (buur)gemeenten op te trekken.

Voor de volgende vier investeringen nieuw beleid worden voor de kapitaallasten een stelpost ingesteld. Dit betreft de volgende investeringen:

Realisatie kunstgrasveld

In de raad van 9 april 2024 is er een motie ingediend om in de begroting 2025 voor de komende 6 jaren middelen te reserveren voor het realiseren van kunstgrasvelden bij de 5 voetbalverenigingen in de gemeente die nog geen kunstgrasvelden hebben. Om uitvoer aan deze motie te geven worden er vast middelen gereserveerd door een stelpost Kapitaallasten kunstgrasvelden op te nemen van € 150.000,-- in 2026 en structureel € 300.000,-- vanaf 2027. Gebaseerd op een investering per veld van € 800.000,-- met een kapitaallast van € 65.000,-- per jaar, Dat betekent overigens dat er nog geen besluit is genomen over de aanleg van kunstgrasvelden, dat is mede afhankelijk van twee externe onderzoeken die nu nog niet zijn afgerond.

Nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen (zie toelichting onder programma 3)

Voor de nieuwbouw van het gymlokaal Daarlerveen wordt een structurele stelpost Kapitaallasten nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen van € 70.000,-- vanaf 2027 opgenomen.

Elektrificatie wegvoertuigen 2025 (zie toelichting onder programma Overhead)

Voor het jaarlijkse investeringsbudget voor elektrificatie wegvoertuigen wordt voor elk investeringsjaar een structurele stelpost Kapitaallasten elektrificatie wegvoertuigen van € 40.000,-- vanaf 2026 opgenomen.

Laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen (zie toelichting onder programma 5)

Voor de investering laadinfrastructuur wordt voor de kapitaallasten een structurele stelpost Kapitaallasten laadinfrastructuur verduurzaming dienstreizen van € 27.000,-- vanaf 2026 opgenomen.

Programma:
Overhead

Bestuurlijk verantwoordelijk:
Jorrit Eijbersen en Egbert Nijenbanning

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

In dit programma presenteren wij de kosten van overhead. In programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening zijn de doelstellingen verwerkt. In de paragraaf Bedrijfsvoering lichten wij de activiteiten over de overhead nader toe.

Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Overhead:

- N.V. Bank Nederlandse gemeenten
- CSV Amsterdam
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- VNG Overijssel

Een uitgebreide toelichting van deze verbonden partijen is te vinden in Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Wat kost het

bedragen x € 1.000

99 Overhead - Wat mag het kosten?	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
10400 Personeel	- 10.452	- 10.515	- 10.576	- 10.496
10410 Personeel en organisatie	- 837	- 814	- 794	- 803
10420 Organisatieaangelegenheden	- 56	- 56	- 56	- 56
10430 Financien en belastingen	- 454	- 454	- 454	- 454
10440 Huisvesting	- 930	- 990	- 999	- 988
10450 Automatisering	- 2.126	- 2.153	- 2.174	- 2.146
10460 Communicatie	- 79	- 79	- 79	- 79
10470 Juridische zaken	- 41	- 41	- 41	- 41
10480 Facilitaire zaken	- 633	- 644	- 635	- 618
10490 Overige ondersteuning	82	122	109	83
Totaal Lasten	**- 15.525**	**- 15.623**	**- 15.699**	**- 15.597**
Baten				
10400 Personeel	-	-	-	-
10430 Financien en belastingen	1	1	1	1
10440 Huisvesting	-	-	-	0
10450 Automatisering	-	-	-	-
10460 Communicatie	27	27	27	27
10480 Facilitaire zaken	-	-	-	-
10490 Overige ondersteuning	-	-	-	-
Totaal Baten	**28**	**28**	**28**	**28**
Saldo van baten en lasten	**- 15.497**	**- 15.595**	**- 15.671**	**- 15.569**
Resultaat	**- 15.497**	**- 15.595**	**- 15.671**	**- 15.569**

Belangrijkste financiële ontwikkelingen

In 2025 blijven we nog steeds nadeel ondervinden van stijgende prijzen, voornamelijk blijven de licentiekosten stijgen. Er wordt een structureel bedrag van € 200.000,-- extra begroot. De vervangingsinvesteringen van ICT komen ieder jaar terug. Er wordt voornamelijk geïnvesteerd in het vervangen van de werkplekken.

In 2025 wordt het toegangscontrolesysteem van het Huis van Cultuur en Bestuur vervangen. Het huidige systeem voldoet niet meer aan de veiligheidseisen. Verder worden vervangingsinvesteringen gedaan in 2025 voor tractiemiddelen (€ 375.000,--).

Hogere bijdrage Veiligheidsregio Twente

De gevraagde bijdrage van Hellendoorn over 2025 bedraagt € 2.768.000,-- en dat is € 174.000,-- meer dan in 2024. De forse stijging van de gemeentelijke bijdrage is hoofdzakelijk een gevolg van cao-stijgingen en prijsinflatie.

SamenTwente informatiemanagement

SamenTwente is verantwoordelijk voor zeer privacygevoelige informatie. Deze informatie betreft documenten en persoonsgegevens uit een breed veld; bij de GGD Twente de gegevens van alle 0 tot 18-jarigen in Twente, vaccinatiegegevens en consultatiebureau-informatie, en bij Veilig Thuis Twente persoonsgegevens vanuit crisissituaties. Ons dagelijks dilemma is het veilig houden van systemen en processen in een continu veranderend speelveld van wettelijke eisen en toenemende cybercriminaliteit. De afgelopen jaren is hierin veelal incidenteel geïnvesteerd. Het structureel borgen van de informatiebeveiliging, -management en privacy zorgt voor een verhoging in de gemeentelijke bijdrage aan Samen Twente.

Nieuw beleid

Elektrificatie wegvoertuigen 2025-2028

Voor 31-12-2025 moeten voertuigen voldoen aan eisen op het gebied van CO_2-uitstoot en luchtverontreinigende emissies (regeling bevordering schone wegvoertuigen). Het betekent concreet dat als de gemeente personenauto's en bedrijfswagens koopt, 38,5% van die voertuigen elektrisch moet zijn. En dat wanneer de gemeente vrachtwagens inkoopt (waaronder vuilniswagens) 10% daarvan op alternatieve brandstoffen rijdt (zoals elektriciteit, waterstof en biobrandstoffen).
Voor 31-12-2030 moet 38,5% van de lichte voertuigen geen uitstoot hebben en 15% van de zware voertuigen moet op alternatieve brandstoffen rijden. Dit kan problemen veroorzaken met de belasting van het elektriciteitsnet. Door laadpalen te plaatsen en te gebruiken, kan het zijn dat we de piekbelasting aan de Kerkstraat overschrijden.
Jaarlijks is een investeringsbudget van € 300.000,-- (2025 t/m 2028) benodigd. Er wordt voor elk investeringsjaar een structurele stelpost Kapitaallasten elektrificatie wegvoertuigen van € 40.000,-- opgenomen. De nadere uitwerking wordt bekeken in samen met de laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen (zie onder nieuw beleid programma 5).

Paragraaf 1:
Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf leggen we uit wat het beleid voor 2025 is over gemeentelijke belastingen en wat dit betekent voor de belastingdruk op inwoners.
Het is gebruikelijk om elk jaar de tarieven te verhogen om de inflatie bij te houden. Voor 2025 verwachten we op basis van de laatste voorspellingen van het CPB een inflatie van gemiddeld 2,9 procent. Soms kunnen we van deze verhoging afwijken vanwege wettelijke tarieven, de grootte van de voorzieningen, hoe goed een tarief de kosten dekt, of de afronding van de tarieven.

Belastingdruk woningen

Door de tariefmaatregelen stijgt de belastingdruk (het totaal aan OZB, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing) voor een gemiddelde woningeigenaar (die tevens gebruiker is van zijn woning) met 2,9 procent. De gemiddelde huurder ziet in 2025 zijn gemeentelijke belastingen ook met 2,9 procent stijgen. In bedragen betekent dit dat voor 2025 de woonlasten voor een gemiddelde woningeigenaar met € 2,27 per maand stijgen en voor een huurder met € 1,29 per maand.

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar *1)	€ 403,88	€ 415,67	€ 11,79	2,9%
Afvalstoffenheffing *2)	€ 267,60	€ 275,40	€ 7,80	2,9%
Riool- en waterzorgheffing *3)	€ 262,80	€ 270,48	€ 7,68	2,9%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	**€ 934,28**	**€ 961,55**	**€ 27,27**	**2,9%**
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing *2)	€ 267,60	€ 275,40	€ 7,80	2,9%
Riool- en waterzorgheffing *3)	€ 262,80	€ 270,48	€ 7,68	2,9%
Woonlasten gebruiker	**€ 530,40**	**€ 545,88**	**€ 15,48**	**2,9%**

*1) Voor het eigendom van een gemiddelde woning met een woningwaarde van € 392.880,--
*2) Standaardcombinatie: basisheffing met een 140 liter restafval
*3) Uitgaande van 0-500 m3 waterverbruik

Belastingdruk bedrijven

Bij de bepaling van de belastingdruk voor bedrijven spelen slechts twee belastingsoorten een rol, namelijk de OZB en de riool- en waterzorgheffing. De afvalstoffenheffing is namelijk alleen maar voor particuliere huishoudens. Hieronder ziet u de ontwikkeling in de belastingdruk voor een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1,0 miljoen (sindsdien verhoogd met de jaarlijkse gemiddelde marktontwikkeling voor niet-woningen) en een jaarlijks waterverbruik van 1000 m3.

De WOZ-waarden voor 2025 zijn nog niet bekend, daarom gaan we uit van de WOZ-waarde in 2024. In 2023 was het bewuste bedrijf nog € 919.575,-- waard en die waarde is met 0,5 procent gestegen naar € 924.173,--.

Belastingdruk bedrijven	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
OZB eigendom *1)	€ 2.827,97	€ 2.910,22	€ 82,25	2,9%
OZB gebruik *1)	€ 2.306,74	€ 2.373,28	€ 66,54	2,9%
Riool- en waterzorgheffing *2)	€ 363,48	€ 374,04	€ 10,56	2,9%
Belastingdruk eigenaar/gebruiker	**€ 5.498,19**	**€ 5.657,54**	**€ 159,35**	**2,9%**

*1) Voor het eigendom van een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1,0 miljoen.
*2) Uitgaande van 1.000 m3 waterverbruik

Voorlopige tarieven OZB, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing

In de raadsvergadering van 17 december 2024 stelt de gemeenteraad de belastingverordeningen vast. Net als in voorgaande jaren stellen zij dan voor de afvalstoffenheffing, OZB en riool- en waterzorgheffing fictief te hoge tarieven (+25 procent) vast. In de raadsvergadering van 21 januari 2025 worden de tarieven op hun definitieve lagere niveau vastgesteld met terugwerkende kracht per 1 januari 2025. Op deze manier kunnen de meest recente taxatiewaarden, de uitgezette afvalcontainers en informatie over het waterverbruik nog verwerkt worden in de tariefberekening. Bij de tariefberekeningen houden we natuurlijk de 2,9 procent opbrengstenstijging door inflatie in de begroting als uitgangspunt.

Tarieven

Afvalstoffenheffing

Bij de tariefberekening van de afvalstoffenheffing hebben we rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2,9 procent. Dat resulteert in het volgende beeld:

Afvalstoffenheffing	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Basisheffing	€ 193,08	€ 198,72	€ 5,64	2,9%
140 liter restcontainer	€ 74,52	€ 76,68	€ 2,16	2,9%
240 liter restcontainer	€ 143,52	€ 147,72	€ 4,20	2,9%
opslag hoogbouwcomplex	€ 82,56	€ 84,96	€ 2,40	2,9%
opslag recreatiecomplex	€ 136,20	€ 140,16	€ 3,96	2,9%

Begrafenisrechten

De tarieven van de begrafenisrechten zijn met een inflatiecorrectie van 2,9 procent verhoogd.

Begrafenisrechten	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Aankoop eigen graf	€ 2.706,00	€ 2.785,00	€ 79,00	2,9%
Begraven volwassene	€ 869,00	€ 894,00	€ 25,00	2,9%
Totaal	**€ 3.575,00**	**€ 3.679,00**	**€ 104,00**	**2,9%**

Leges

De tarieven van de leges zijn verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,9 procent. Dit geldt uiteraard niet voor de tarieven die op grond van andere wet- en regelgeving zijn vastgesteld, zoals de tarieven voor reisdocumenten, of voor tarieven waarvan gebleken is dat zij niet kostendekkend zijn. De Legesverordening is ook aangepast op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2024.

Marktprecariobelasting

De tarieven van de marktprecariobelasting worden verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,9 procent.

Onroerende Zaakbelasting (OZB)

De opbrengst van de OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven van de OZB worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Bij de OZB rekenen we in deze begroting met een opbrengstverhoging van 2,9 procent. Overigens worden de nieuwe tarieven in de raadsvergadering van 21 januari 2025 definitief vastgesteld, zodat ook de meest recente ontwikkelingen van de WOZ-waardes nog kunnen worden meegenomen.

Bovenstaande tariefsverhogingen leiden tot de volgende voorlopige tarieven van de OZB voor 2025:

Onroerende zaak belasting	2024	2025	Tarief-ontwikkeling	Lasten-stijging (%)
Eigendom				
Woning	0,1028%	0,1058%	0,0030%	2,9%
Niet-woning	0,3060%	0,3149%	0,0089%	2,9%
Gebruik				
Niet-woning	0,2496%	0,2568%	0,0072%	2,9%

Tarieven en WOZ-waarden

Op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) moeten wij elk jaar alle onroerende zaken taxeren. Voor 2025 worden alle onroerende zaken in de gemeente getaxeerd naar waardepeildatum 1 januari 2024. De resultaten daarvan zijn eind 2024 beschikbaar. Zodra de nieuwe taxatiewaarden bekend zijn, worden de OZB-tarieven definitief vastgesteld. Dat gebeurt in de raadsvergadering van 21 januari 2025.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt slechts in het centrum van Nijverdal geheven, dus niet in de gehele gemeente. De gemeenteraad heeft op 18 juni 2024 besloten reclamebelasting en de resterende bijdragen van pandeigenaren voor 2024 niet te innen. Voor 2025 wordt de opbrengst nu geraamd op € 80.000,--. Tegelijkertijd wordt de subsidie aan Stichting Promotie Nijverdal verhoogd naar € 75.000,--.

Riool- en waterzorgheffing

De riool- en waterzorgheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater.
Voor 2025 gaan we uit van een tariefstijging van 2,9 procent vanwege de inflatie.

Riool- en waterzorgheffing	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Vastrecht 0 -500 m3	€ 262,80	€ 270,48	€ 7,68	2,9%
Vastrecht 501 -1000 m3	€ 363,48	€ 374,04	€ 10,56	2,9%
Vastrecht 1001 -1500 m3	€ 1.179,72	€ 1.213,92	€ 34,20	2,9%
Opslag voor elke hele of gedeelte van 500 m3 boven 1500 m3	€ 458,76	€ 472,08	€ 13,32	2,9%

Eenmalig rioolaansluitrecht

Sinds 2022 kennen we in onze gemeente een eenmalig rioolaansluitrecht. Voor 2025 zijn de tarieven geïndexeerd voor inflatie.

Eenmalig rioolaansluitrecht	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Aansluiting op een gemengd riool, per perceel	€ 753,00	€ 775,00	€ 22,00	2,9%
Aansluiting op een afvalwaterriool, per perceel	€ 753,00	€ 775,00	€ 22,00	2,9%
Aansluiting op een hemelwaterriool, per perceel	€ 753,00	€ 775,00	€ 22,00	2,9%
Bij gelijktijdige aanleg, per perceel	€ 1.505,00	€ 1.549,00	€ 44,00	2,9%

Toeristenbelasting

De gemeente Hellendoorn heeft samen met de HORT (Hellendoornse Ondernemers Recreatie en Toerisme) de tarieven voor de periode 2024-2027 vastgesteld. In de volgende tabel ziet u die tarieven. Deze wijken dus af van de inflatiecorrectie. De tarieven zijn per persoon per nacht. Uiteraard geldt dit niet voor de laatste categorie in onderstaande tabel, dat is een tarief per vaste standplaats per jaar.

Toeristenbelasting	2024	2025	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Tarief A: Campings, groepsaccommodaties	€ 0,82	€ 0,84	€ 0,02	2,4%
Tarief B: Zomerhuisjes	€ 1,27	€ 1,31	€ 0,04	3,1%
Tarief C: Hotels, B&B	€ 1,96	€ 2,01	€ 0,05	2,6%
Tarief vaste plaats	€ 123,00	€ 126,00	€ 3,00	2,4%

Vermakelijkhedenretributie

Al jaren is er een convenant met de enige belastingplichtige, het Avonturenpark. In 2022 hebben we als gemeente weer een nieuw convenant afgesloten met als looptijd 2023-2027. Door deze overeenkomst af te sluiten wordt voorkomen dat de verordening Vermakelijkhedenretributie in werking treedt. Het komt er in zo'n retributie op neer dat het Avonturenpark voor elke bezoeker een vast bedrag betaalt. In het convenant wordt dit 'afgekocht' voor een vast bedrag per jaar. Hierdoor beperken we de administratieve last voor beide partijen.

Gecombineerde aanslag 2025

Voor 2025 wordt het merendeel van de gecombineerde aanslagen (OZB, afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing) naar verwachting opgelegd per eind februari 2025.

Betaling van de aanslag 2025

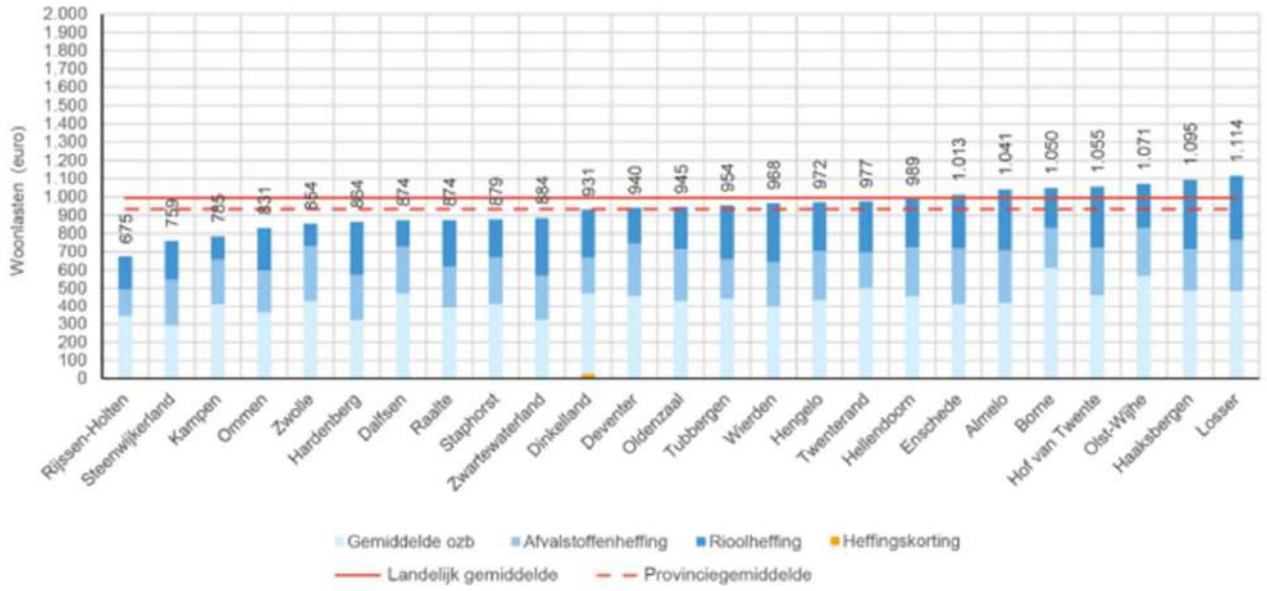
Omdat heel veel burgers een machtiging hebben afgegeven tot automatische incasso, hebben zij meestal tien termijnen om het verschuldigde bedrag te voldoen.

Kwijtschelding

Bij het behandelen van kwijtscheldingsverzoeken maken we zoveel mogelijk gebruik van de mogelijkheden. We zien 100 procent van de bijstandsnorm als kosten voor levensonderhoud. Voor pensioengerechtigden hanteren we een ruimere norm. Ook de wettelijke mogelijkheid om rekening te houden met de kosten van kinderopvang wordt door ons toegepast. Om de administratieve lasten voor de inwoner en de uitvoeringskosten te beperken, toetsen we de jaren na een eerste toewijzing via het Inlichtingenbureau.

Hoe scoren we in vergelijking met andere gemeenten?

Sinds 2020 kennen we een benchmark gemeentelijke woonlasten. Door een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de tariefontwikkeling met landelijke en provinciale gemiddelden, worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt de benchmark samen en neemt die op in de Atlas van de lokale heffingen. Hieronder ziet u de vergelijking in grafiekvorm uit de Atlas Lokale Lasten 2024.

Uit de vergelijking voor 2023 blijkt dat Hellendoorn in Overijssel op de 17e plek staat voor meerpersoonshuishoudens in een koopwoning. De gemeente op de eerste plek heeft de laagste lokale lasten.

Hieronder ziet u de benchmark opgesplitst in woonlasten voor een één- en meerpersoonshuishouden met of zonder koopwoning.

Huurwoning woonlasten éénpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€ 299
2	Kampen	€ 340
3	Zwolle	€ 350
4	Dalfsen	€ 373
5	Borne	€ 409
6	Steenwijkerland	€ 433
7	Twenterand	€ 435
8	Raalte	€ 435
9	Ommen	€ 436
10	Deventer	€ 438
11	Staphorst	€ 439
12	Dinkelland	€ 440
13	Oldenzaal	€ 476
14	Olst-Wijhe	€ 479
15	Zwartewaterland	€ 480
16	Tubbergen	€ 486
17	Hengelo	€ 499
18	Hardenberg	€ 500
19	**Hellendoorn**	**€ 530**
20	Wierden	€ 539
21	Hof van Twente	€ 559
22	Enschede	€ 572
23	Almelo	€ 574
24	Losser	€ 598
25	Haaksbergen	€ 609
Overijssel		**€ 469**
Landelijk		**€ 473**

Koopwoning woonlasten éénpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€ 645
2	Steenwijkerland	€ 726
3	Kampen	€ 755
4	Zwolle	€ 782
5	Ommen	€ 800
6	Zwartewaterland	€ 804
7	Hardenberg	€ 822
8	Raalte	€ 829
9	Dalfsen	€ 845
10	Staphorst	€ 855
11	Deventer	€ 898
12	Dinkelland	€ 903
13	Oldenzaal	€ 908
14	Tubbergen	€ 929
15	Hengelo	€ 935
16	Twenterand	€ 936
17	Wierden	€ 940
18	Enschede	€ 986
19	**Hellendoorn**	**€ 989**
20	Almelo	€ 996
21	Borne	€ 1.021
22	Hof van Twente	€ 1.024
23	Olst-Wijhe	€ 1.048
24	Losser	€ 1.083
25	Haaksbergen	€ 1.095
Overijssel		**€ 902**
Landelijk		**€ 923**

Huurwoning woonlasten meerpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€ 329
2	Kampen	€ 370
3	Dalfsen	€ 402
4	Zwolle	€ 422
5	Borne	€ 438
6	Staphorst	€ 463
7	Steenwijkerland	€ 465
8	Ommen	€ 467
9	Dinkelland	€ 468
10	Twenterand	€ 476
11	Deventer	€ 480
12	Raalte	€ 481
13	Olst-Wijhe	€ 502
14	Tubbergen	€ 511
15	Oldenzaal	€ 513
16	**Hellendoorn**	**€ 530**
17	Hengelo	€ 536
18	Hardenberg	€ 542
19	Zwartewaterland	€ 559
20	Wierden	€ 567
21	Hof van Twente	€ 591
22	Enschede	€ 599
23	Haaksbergen	€ 609
24	Almelo	€ 620
25	Losser	€ 629
Overijssel		**€ 503**
Landelijk		**€ 560**

Koopwoning woonlasten meerpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€ 675
2	Steenwijkerland	€ 759
3	Kampen	€ 785
4	Ommen	€ 831
5	Zwolle	€ 854
6	Hardenberg	€ 864
7	Dalfsen	€ 874
8	Raalte	€ 874
9	Staphorst	€ 879
10	Zwartewaterland	€ 884
11	Dinkelland	€ 931
12	Deventer	€ 940
13	Oldenzaal	€ 945
14	Tubbergen	€ 954
15	Wierden	€ 968
16	Hengelo	€ 972
17	Twenterand	€ 977
18	**Hellendoorn**	**€ 989**
19	Enschede	€ 1.013
20	Almelo	€ 1.041
21	Borne	€ 1.050
22	Hof van Twente	€ 1.055
23	Olst-Wijhe	€ 1.071
24	Haaksbergen	€ 1.095
25	Losser	€ 1.114
Overijssel		**€ 936**
Landelijk		**€ 1.010**

Hoe ziet de kostenonderbouwing eruit?

Vanaf het begrotingsjaar 2017 geven we in de paragraaf Lokale heffingen inzicht in de mate waarin een heffing kostendekkend is, waarbij de tarieven niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Het betreft de volgende heffingen: leges, afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing en begrafenisrechten. De nieuwe regels die in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn opgenomen moeten laten zien op welke manier bij de berekening van de tarieven van heffingen ervoor gezorgd wordt dat de begrote inkomsten niet hoger zijn dan de begrote uitgaven. Verder moet informatie gegeven worden over de beleidsuitgangspunten en hoe die gebruikt zijn bij de tariefstelling.

Voor de bepaling van de mate waarin de tarieven kostendekkend zijn hebben we gebruik gemaakt van externe deskundigheid, namelijk www.kostendekkendheid.nl. In 2023 maakte al één op de drie gemeenten gebruik van dit bedrijf voor de paragraaf lokale heffingen. Het grote voordeel van inschakeling van deze externe partij is dat het eenvoudiger en eenduidiger is om de kostendekkenheid te berekenen. Wij voldoen daarmee ook aan de BBV-regelgeving en de kans op een eventueel onverbindend-verklaring van de belastingverordening bij beroepszaken bij de gemeente is veel kleiner.

Door de wijziging van het BBV zijn vanaf de begroting 2017 nieuwe begrotingsregels van kracht. De nieuwe regels hebben invloed op de kostenonderbouwing van gemeentelijke heffingen. Zo is verplicht om in de paragraaf lokale heffingen van de begroting een uitsplitsing weer te geven tussen de directe kosten van het betreffende beleidsprogramma en de overhead.

1. Belang vaststellen kostendekkendheid

De toenemende vraag naar politieke en publieke verantwoording van tarieven is een belangrijke reden om over te gaan tot een beter systeem van kostprijsberekening. Dit betekent dat het tarief dat voor een product wordt gerekend op een inzichtelijke manier samengesteld moet worden uit de kosten en baten zoals opgenomen in de primitieve begroting en daarnaast uit de beleidsinhoudelijke keuzes die gemaakt worden. Kortom: het maakt de afwegingen over de hoogte van tarieven inzichtelijk en het maakt daarmee het besluitvormingsproces helder. Niet alleen voor de gemeente zelf maar ook voor de burger.

Pas wanneer gemeenten duidelijk maken hoe tarieven tot stand gekomen zijn, is een tariefvergelijking van diverse gemeenten mogelijk. Als niet duidelijk is hoe een tarief tot stand gekomen is en hoeveel van de toe te rekenen kosten betaald worden uit de algemene middelen levert de onderlinge vergelijking van tarieven niet het gewenste inzicht op.

Zolang de maximale kostendekkendheid van 100 procent niet bereikt is, is er ruimte voor verhoging van tarieven. Daarbij mogen de in de tarieventabel voorkomende wettelijk voorgeschreven maximale tarieven niet verhoogd worden. Bij een keuze voor het verhogen van de tarieven is het niet noodzakelijk om alle tarieven te verhogen. Ook is het niet noodzakelijk om tarieven met hetzelfde percentage te verhogen. Zolang de maximale kostendekkendheid van het geheel (per titel) niet overschreden wordt, kan per tarief besloten worden of en met hoeveel procent het tarief verhoogd wordt. Het vaststellen van de tarieven in de Legesverordening is een bevoegdheid van de Raad.

Omdat de toe te rekenen kosten grotendeels gebaseerd zijn op jurisprudentie is een exact 100 procent kostendekkende legesverordening risicovol. Wanneer nieuwe jurisprudentie tot een wijziging in de toe te rekenen kosten leidt, kan de kostendekkendheid overschreden worden. Door iets onder het toegestane maximum te blijven wordt dit risico opgevangen.

1.1 Kostprijsberekening methode

Kostendekkendheid.nl kiest bij de bepaling voor kostendekkendheid voor de zogenaamde Activity Based Costing method (ABC methode), dit is één van de methoden die ook worden beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de VNG. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een prestatie onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurprijs van een behandelend ambtenaar.

Van alle producten wordt inzichtelijk gemaakt wat de gemiddelde tijdsbelasting is en hoeveel producten er verkocht worden. Deze methode is ook goed verdedigbaar tijdens eventuele bezwaar- en beroepsprocedures.

Nog niet voor alle producten is deze wijze van kostprijsberekening toegepast, omdat dit een arbeidsintensief proces betreft. Er is gekozen om eerst de producten in kaart te brengen met de hoogste omzet. Inmiddels zijn 98 producten onderzocht waarmee 95 procent van de legesopbrengsten is berekend volgens de ABC methode. Bij de overige producten is de benchmark met andere gemeenten het uitgangspunt geweest

1.2 Kruissubsidiëring

Wanneer er sprake is van veel verschillende tarieven in een verordening zoals bij leges, hoeft de maximale kostendekkendheid niet per tarief te gelden. Zolang het maximum van 100 procent voor het geheel niet overschreven wordt kan dit per tarief wel gelden. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om de 'winst' van bepaalde producten te gebruiken om het 'verlies' op andere producten te dekken.

Uitzonderingen kruissubsidiëring:
Op het uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring bestaan enkele uitzonderingen:

2. De Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen.
3. De wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten.

1.3 Uitvoering onderzoek

De primitieve begroting is de basis voor de berekening van het onderzoek kostendekkendheid leges. Ook is gebruik gemaakt is van de "Handreiking kostentoerekening leges en tarieven" (opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse zaken) en van het kostenmodel van de VNG. Er is geen wettelijk voorgeschreven lijst van toe te rekenen kosten en baten. Er zijn uitsluitend richtlijnen, waarvan een groot deel voortvloeit uit jurisprudentie.

1.4 Toerekenbare kosten

Er mogen alleen kosten worden toegerekend die direct met de dienstverlening samenhangen.
Tot de toe te rekenen kosten behoren onder andere:

- Directe loonkosten
- Overheadkosten*
- Directe materiaalkosten
- Perceptiekosten (kosten heffen en invorderen)
- Kosten bezwaar en beroep gericht tegen de belastingheffing of belastinginvordering
- Kosten oninbaarheid
- Kosten kwijtschelding
- BTW kosten
- Voorlichtingskosten, voor zover niet samenhangend met beleidsvoorbereiding en beleidsvaststelling.
- Kosten met betrekking tot handhaving, toezicht en controle mits het hier de eerste controle op het nakomen van vergunningsverlening betreft of de kosten specifiek samenhangen met de verleende dienst zoals de milieucontrole bij afvalstoffenheffing

* Definitie overheadkosten volgens de "notitie overhead van de commissie BBV": Overheadkosten zijn de kosten die verhaald mogen worden welke weliswaar niet rechtstreeks samenhangen met de verleende dienst, maar wel in enig verband hiermee staan.

1.5 Niet-toerekenbare kosten

De kosten die niet direct met de dienstverlening samenhangen mogen niet doorberekend worden. Het gaat hierbij om onder meer:

- Kosten voor beleidsvoorbereiding.
- Kosten met betrekking tot handhaving, toezicht en controle, tenzij het om de bij toerekenbare kosten genoemde uitzonderingen gaat.
- Kosten van inspraak- en bezwaarprocedures, met uitzondering van hetgeen bij toerekenbare kosten genoemd wordt.

2. Berekening kostendekkendheid

Titel 1 algemene dienstverlening

Lasten

De lasten zoals in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100 procent toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep betreffende de vergunning.

De volgende lasten (niet limitatief) zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel:

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten);
2. Kosten voor Bijzonder ambtenaren van de burgerlijke stand (trouwen);
3. Trouwboekjes;
4. Afdrachten aan het rijk;
5. Kosten van druk- en bindwerk;
6. Aankoopkosten van gehandicapten parkeerkaarten en medische indicatie.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 1			Lasten taakveld	Overhead	Totaal lasten	Opbrengsten	Kostendekking
Titel 1 - Algemene dienstverlening							
Hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	55,5	27,0	82,5	59,2	71,7%
Hoofdstuk	2	Reisdocumenten	416,3	84,3	500,6	444,1	88,7%
Hoofdstuk	3	Rijbewijzen	136,4	40,8	177,2	157,3	88,8%
Hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen	3,6	1,3	4,9	3,2	65,9%
Hoofdstuk	9	Overige publiekszaken	9,1	1,1	10,2	6,5	63,8%
Hoofdstuk	21	Overige vergunningen, ontheffingen en inschrijvingen - bijzondere wetten	58,8	14,7	73,5	9,4	12,8%
Hoofdstuk	24	Diversen	30,2	1,8	32,0	26,5	83,0%
Kostendekkendheid Titel 1 - Algemene dienstverlening			**709,8**	**171,0**	**880,9**	**706,3**	**80,2%**

Toelichting:

Bij titel 1 is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk veroorzaakt worden door paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte.

Titel 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Lasten

De lasten zoals in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100 procent toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep.

De volgende lasten (niet limitatief) zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel:

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten);
2. Kosten welstandscommissie;
3. Publicatie in de staatscourant.

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. De Wkb houdt in dat bouwwerken die onder gevolgklasse 1 vallen, bv grondgebonden woningen, rijtjeswoningen, bouwwerken van maximaal 2 bouwlagen met een industriefunctie, fiets- en loopbruggen met een lengte van maximaal 20 meter e.d., bouwkundig niet meer door de gemeente gecontroleerd worden. De controle of een bouwwerk bouwtechnisch voldoet, wordt in dat geval uitgevoerd door een externe kwaliteitsborger.

De wet wordt gefaseerd ingevoerd en geldt momenteel alleen voor nieuwbouw en niet voor verbouw. Als er sprake is van verbouw, dan moeten we het bouwwerk nog wel bouwkundig beoordelen en geldt er een vergunningsplicht. Valt het bouwwerk onder gevolgklasse 1, en er is sprake van nieuwbouw, dan is er voor de bouwactiviteit geen vergunning nodig, maar geldt mogelijk wel een meldingsplicht.
Voor het afhandelen van meldingen mogen geen leges geheven worden, voor het in behandeling nemen van vergunningen wel. Deze ingrijpende stelselwijziging die voor heel Nederland geldt leidt er voor de burger van de gemeente Hellendoorn toe dat er naast de leges omgevingsvergunning ook kosten voor een externe kwaliteitsborger moet worden gemaakt. De leges van de gemeente Hellendoorn zijn voor 2025 voor 83,01% kostendekkend; in 2024 was dat berekend op 89,27%. Dat is nog steeds niet volledig kostendekkend en biedt eventueel ruimte om tarieven te verhogen. Het is verstandig om daar op dit moment van af te zien i.v.m. een mogelijke toename van beroepsprocedures.

Om een inschatting te maken ver de gevolgen van de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is een impactanalyse ingevuld. Uit deze analyse volgt dat er een deel van de werkzaamheden, de bouwkundige toets, komt te vervallen, maar dat hier andere werkzaamheden voor in de plaats komen. Denk bv. aan het afdoen van de meldingen. Geconcludeerd is dan ook dat er niet minder capaciteit nodig is, maar dat de werkzaamheden (deels) veranderen.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 2			Lasten taakveld	Overhead	Totaal lasten	Opbrengsten	Kostendekking
Titel 2 - Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning							
Hoofdstuk	2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	22,6	12,0	34,5	23,1	66,9%
Hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	813,5	248,3	1.061,8	887,0	83,5%
Kostendekkendheid Titel 2 - Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			**836,1**	**260,3**	**1.096,4**	**910,1**	**83,0%**

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Lasten

De lasten zoals in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100 procent toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep.
De volgende lasten zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel.

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten)

Toelichting

Titel 3 is een klein onderdeel van de legesverordening wat voor een groot deel bestaat uit evenementenvergunningen. Vanwege de maatschappelijke betekenis ervan is dit bij veel gemeenten niet kostendekkend.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 3			Lasten taakveld	Overhead	Totaal lasten	Opbrengsten	Kostendekking
Titel 3 - Europese dienstenrichtlijn							
Hoofdstuk	1	Horeca	35,3	6,2	41,5	30,4	73,3%
Hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	6,3	3,3	9,6	5,5	57,3%
Hoofdstuk	5	Standplaatsen	2,2	1,1	3,3	0,7	20,2%
Hoofdstuk	8	Toezicht op openbare inrichtingen	1,0	0,5	1,5	0,5	32,7%
Kostendekkendheid Titel 3 - Europese dienstenrichtlijn			**44,7**	**11,1**	**55,8**	**37,0**	**66,4%**

3. Conclusie

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk	Lasten taakveld	Overhead	Totaal lasten	Opbrengsten	Kostendekking
Recapitulatie Titel 1, 2 en 3					
Kostendekking Titel 1 - Algemene dienstverlening	709,8	171,0	880,9	706,3	80,2%
Kostendekking Titel 2 - Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	836,1	260,3	1.096,4	910,1	83,0%
Kostendekking Titel 3 - Europese dienstenrichtlijn	44,7	11,1	55,8	37,0	66,4%
Kostendekkendheid legesverordening	**1.590,6**	**442,4**	**2.033,1**	**1.653,5**	**81,3%**

De kostendekkendheid van de gemeente Hellendoorn voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Afvalstoffenheffing

In zijn algemeenheid is de afvalstoffenheffing volledig bedoeld om de kosten van afvalinzameling en -verwerking te dekken. We gebruiken de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing om schokken in de tarieven op te vangen. De voorziening is de afgelopen jaren opgebouwd uit de ontvangen heffingen en daarom willen we deze teruggeven aan de burger. De voorziening wordt in 2025 aangesproken voor € 325.000,--. Dit leidt tot een kostendekkingspercentage van 93,2 procent.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	3.586	4.039
Taakveld Straatreiniging - 1/3 deel naar Afval	226	241
Inkomsten, excl. heffingen	- 800	- 864
Netto kosten	**3.012**	**3.415**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	724	810
BTW*	495	522
Toe te rekenen kosten taakveld	**1.219**	**1.333**
Totale kosten taakveld	**4.230**	**4.748**
Totale opbrengsten heffing	**4.353**	**4.423**
Dekkingspercentage heffing	**102,9%**	**93,2%**

* De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

Riool- en waterzorgheffing

De riool- en waterzorgheffing willen we niet meer dan kostendekkend houden. Om geen grote fluctuaties in de tarieven voor de riool- en waterzorgheffing te krijgen hebben we de voorziening egalisatie riool- en waterzorgheffing in het leven geroepen. Een bedrag van € 65.691,-- wordt in 2025 onttrokken aan de voorziening Egalisatie riool- en waterzorgheffing. Dit leidt tot een kostendekkingspercentage van 98,7 procent.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid riool-en waterzorgheffing	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	3.499	3.336
Taakveld straatreiniging - 1/3 deel naar Rioleringen	222	242
Inkomsten, excl. heffingen	- 42	- 39
Netto kosten	**3.679**	**3.539**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	776	927
BTW*	496	452
Toe te rekenen kosten taakveld	**1.272**	**1.379**
Totale kosten taakveld	**4.951**	**4.918**
Totale opbrengsten heffing	**4.687**	**4.852**
Dekkingspercentage heffing	**94,7%**	**98,7%**

* De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

Begrafenisrechten

Het dekkingspercentage is 81 procent en daarmee zijn de tarieven niet kostendekkend.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid begrafenisrechten	Begroting 2024	Begroting 2025
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	437	443
Inkomsten, excl. heffingen	-	-
Netto kosten	**437**	**443**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	154	149
BTW*	18	20
Toe te rekenen kosten taakveld	**172**	**169**
Totale kosten taakveld	**609**	**612**
Totale opbrengsten heffing	**483**	**496**
Dekkingspercentage heffing	**79,2%**	**81,0%**

* De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

IJs-en Koffiehuus De Drietip
Toeristisch informatiepunt
Spijkerman
De Pastoorsmoat
Vakantieboerderij Salland
De Haar
Supermarkt
De Haarlerberg
't Kruuspunt
De Veldkamp

Paragraaf 2:
Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicomanagement is het proces waarbij de organisatie continu en systematisch doorlopen wordt op risico's. Het doel is de gevolgen ervan te voorkomen of te bestrijden en de positieve effecten ervan te benutten of te versterken. Met andere woorden: risicomanagement is gericht op het voorkomen, vermijden of verkleinen van risico's. De twee meest gebruikte toepassingen van risicomanagement zijn sturen op risico's en beheersen van risico's.

In deze paragraaf brengen wij de risico's in beeld die van invloed zijn op onze bedrijfsvoering (organisatiebreed) en verantwoorden wij de maatregelen die wij nemen om die risico's beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's zijn we in staat om op een verantwoorde manier besluiten te nemen, waardoor de huidige risico's en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven en investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van onze organisatie, het zogenaamde weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. Het inventariseren van risico's (risicoprofiel).
2. Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit.
3. Het vaststellen van de beschikbare weerstandscapaciteit.
4. Het vergelijken van benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

Ook gaan we in deze paragraaf in op de financiële kengetallen. Die geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en maken duidelijk hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

1. Risicoprofiel

Aan de hand van de risico-inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Periodiek worden de risico's van de organisatie doorlopen en waar nodig opnieuw beoordeeld.
Momenteel zijn in totaal 92 risico's in het systeem ingebracht. In onderstaand overzicht presenteren we de tien belangrijkste risico's. Risico's met de hoogste impact op de benodigde weerstandscapaciteit. De impact van de overige risico's nemen we mee in het totaal van de benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

Belangrijkste financiële risico's						
Nr.	**Risico gebeurtenis**	**Risico gevolg**	**Maatregelen**	**Netto financieel maximum**	**Netto Kans**	**Invloed (%)**
R67	Cyberaanval met uitval van ICT tot gevolg	Financieel - ICT ligt plat waardoor informatie niet ontsloten is. Systemen werken mogelijk niet waardoor betalingen en dienstverlening stil kunnen komen te liggen. Continuïteit - Er kan niet gewerkt worden en we kunnen amper tot geen dienstverlening bieden. Imago - Het vertrouwen in de overheid wordt aangetast. Imago - Eventuele identiteitsfraude bij inwoners.	Actief - Firewalls, virusscanners, beheer servers, pen-testen en offline back-up.	3.500	50%	19,7%
R54	Daling uitkering gemeentefonds	Financieel - De uitkering van het gemeentefonds kan gedurende het begrotingsjaar wijzigen. Bij een daling heeft dit effect op de lopende begroting en zijn direct ombuigingen nodig. Daarnaast heeft een daling impact op de volgende jaren. Ook dan zijn bezuinigingen nodig, maar daarvoor hebben we langer de tijd. Noodzakelijke bezuinigingen bij het Rijk kunnen leiden tot ombuigingen die ook gemeenten zullen raken. Continuïteit - Voorzieningenniveau wordt verlaagd.	Actief - Het opnemen van een voorzichtigheid in de raming van het gemeentefonds. Suggestie - Op de voet volgen van de ontwikkelingen, zodat je maximale reactietijd hebt om zelf de gevolgen te kunnen sturen. Suggestie - Lobby in samenwerking met andere gemeenten en VNG.	1.000	70%	7,9%
R255	Aansluiting op elektriciteitsnetwerk niet mogelijk	Financieel - Verlieslatende grondexploitaties, minder opbrengsten door niet kunnen uitgeven van kavels, mislopen van subsidies voor verduurzaming. Een achterliggend risico is het effect op de economie en daardoor lagere inkomsten voor de gemeente. Continuïteit - Vertraging in uitvoering van ruimtelijke plannen (waaronder woningen, bedrijventerreinen en verduurzamingsopgave). Imago - Vertraging in projecten waar inwoners last van kunnen krijgen.	In voorbereiding - Overleg met Enexis en Tennet. In voorbereiding - Het creëren van decentrale energiehubs, dit is echter een oplossing voor een beperkt aantal situaties.	500	90%	7,6%
R250	Hoge loon- en prijsstijgingen worden niet voldoende gecompenseerd via het gemeentefonds	Financieel - De vergoeding van inkomsten uit het gemeentefonds voor loon- en prijsstijgingen zijn ontoereikend om de werkelijke stijgingen op te vangen, waardoor tekorten in de begroting ontstaan. Continuïteit - Niet alle (beleids)taken kunnen meer op het vastgestelde niveau worden uitgevoerd.	-	1.000	50%	6,6%
R132	Groter beroep op open einde regelingen	Financieel - Het beroep dat de burger kan doen op open einde regelingen zoals Wmo-verstrekkingen, jeugdhulp, leerlingenvervoer en bijzondere bijstand is niet gelimiteerd. Dit kan resulteren in tegenvallers.	In voorbereiding - Er kunnen kwantitatieve maatregelen genomen worden waardoor de doelgroep van de betreffende regelingen kleiner wordt. Daarnaast is het eventueel mogelijk kwalitatieve maatregelen te nemen door de maximale bedragen waar beroep op gedaan kan worden bij te stellen.	500	70%	5,5%

R162	Toename van Jeugdzorg in aantal cliënten door onvoorspelbaarheid van de uitgaven via externe verwijzers	Financieel - Door toename van het gebruik van jeugdhulp ontstaan tekorten op het budget. Een groot gedeelte van de instroom komt buiten de gemeentelijke organisatie vandaan. 60% van de instroom wordt bepaald door huisartsen, andere medische specialisten of trajecten die opgelegd worden vanuit Jeugdbescherming/Jeugdreclassering. Continuïteit - Doordat niet te sturen is op volume en doordat met name trajecten gericht op 24-uursverblijf kostbaar zijn kan de (financiële) impact groot zijn. Als gevolg van corona zien we toenemende problematiek bij jeugd, ook in lopende casuïstiek, en daarmee toenemende kosten.	Actief - Bij de inkoop 2025 wordt er ook gekeken hoe er meer grip op de uitgaven van de externe verwijzers kan komen. Tevens hebben we sociaal makelaars en POH'ers in dienst om meer grip op de uitgaven te krijgen.	500	50%	3,8%
R65	Wachtgeldverplichtingen wethouders	Financieel - Bij het eindigen van het dienstverband van wethouders ontstaat een recht op wachtgeld.	Actief - Vormen van een reserve Wachtgelden huidige wethouders.	600	50%	3,8%
R61	Datalek - Gegevens van inwoners komen op straat	Financieel - De kans bestaat dat er een boete wordt opgelegd (tot maximaal€ 820.000,--). Daarnaast kan de gemeente door burgers aansprakelijk worden gesteld voor gevolgschade. Continuïteit - Gevolgen voor positie bestuurders. Die leggen prioriteit bij de oplossing, waardoor regulier werk minder prioriteit heeft. Imago - Imagoschade waarbij het beeld ontstaat van een onzorgvuldige overheid, welke laks omgaat met privacygevoelige informatie.	Actief - Extra checks in systemen inbouwen. Actief - Mensen controles laten uitvoeren. Actief - Een ICT-systeem dat voldoet aan alle informatie-beveiligingsmaatregelen (BIO).	1.000	30%	3,4%
R136	Wijziging in verdeelmodellen budgetten Participatiewet (BUIG)	Financieel - Wijziging in de wijze waarop de macrobudgetten over de gemeenten wordt verdeeld kan zowel positieve als negatieve financiële gevolgen hebben voor de gemeente Hellendoorn.	Actief - We volgen de inhoudelijke ontwikkeling van de diverse verdeelmodellen op de voet. Daar waar mogelijk wordt indirect, met name via de VNG, invloed uitgeoefend op het ministerie dat de betreffende verdeelmodellen ontwikkelt.	250	70%	2,4%
R116	Verbonden partijen (onder andere Gemeenschappelijke Regelingen) hebben de interne organisatie onvoldoende op orde en dit kan leiden tot extra uitgaven	Financieel - Verplichte uitgave/bijbetaling. Continuïteit - Gevolgen voor interne werkprocessen van andere bedrijfsonderdelen. Imago - Wordt gezien als onderdeel van de gemeente, in ieder geval politiek.	Geïmplementeerd - Communiceren met burgers en gemeenteraad. Geïmplementeerd - Samen met andere deelnemers beleid ontwikkelen, lobby, afspraken maken etc.	250	70%	2.0%

De invloed van een risico zie je in het percentage in de laatste kolom. Dit percentage komt uit een risicosimulatie, die de kans en het bedrag van het risico samenvoegt tot een schatting van hoe het risico kan optreden.

- Het maximale bedrag dat met deze tien grote risico's gemoeid is, is € 9.100.000,--.
- De overige risico's vertegenwoordigen een maximaal bedrag van € 9.682.500,--.
- In totaal hebben alle risico's samen een (financiële) impact van € 18.782.500,--.

Toelichting risico's

Hieronder worden de risico's in de top 10 toegelicht.

ICT

Een cyberaanval of datalek is een wereldwijd voorkomend risico. De vraag is niet of, maar wanneer je ermee te maken krijgt. Als gemeente Hellendoorn hebben wij verschillende technische en organisatorische maatregelen genomen om dit risico te minimaliseren.
Wij voeren jaarlijks een penetratietest uit en laten regelmatig controles op onze applicaties uitvoeren. Daarnaast maken wij gebruik van firewalls, virusscanners en houden wij een offline back-up bij.

Omdat de oorzaak van een datalek of cyberaanval vaak te herleiden is tot menselijk handelen, richten wij ons naast technische maatregelen ook op het vergroten van de bewustwording onder onze medewerkers. Dit doen wij door inzet van trainingen, phishing-simulaties en het inzetten van mystery guests.

Sociaal domein

Gesignaleerde risico's WMO

Bij de begeleiding en dagbesteding, evenals de huishoudelijke ondersteuning, zien we een lichte toename in het aantal cliënten. Deze stijging zal naar verwachting de komende jaren aanhouden als gevolg van de vergrijzing. Daarnaast blijven oudere inwoners steeds langer in hun eigen woning wonen, wat in lijn is met het overheidsbeleid. Het verdwijnen van traditionele verzorgingshuizen en de strengere toelatingseisen voor verpleeghuizen (alleen bij ernstige en langdurige zorgvragen) dragen hieraan bij.
De beperkte doorstroming van oudere inwoners van grotere naar kleinere, beter passende woningen wordt bemoeilijkt door de krapte op de woningmarkt. Dit kan resulteren in een toenemend beroep op de gemeente voor woningaanpassingen en andere hulpmiddelen. Het streven om ouderen zo lang mogelijk mobiel te houden, zal naar verwachting ook leiden tot een grotere vraag naar vervoer gerelateerde hulpmiddelen.
Voor de Wmo starten we met de implementatie van een nieuwe inkoop voor begeleiding en dagbesteding. Hierbij zijn de producten opnieuw gedefinieerd, wat heeft geleid tot een andere tariefsopbouw vanaf 2025. Hoewel de financiële impact hiervan moeilijk in te schatten is, vormt dit een financieel risico. Op basis van een regionaal uitgevoerde impactanalyse wordt echter verwacht dat het effect beperkt zal blijven.

Gesignaleerde risico's Jeugd

De budgetten binnen het sociaal domein vallen onder open einde regelingen, wat betekent dat noodzakelijke zorg niet geweigerd kan worden. Dit brengt reële risico's met zich mee voor mogelijke budgetoverschrijdingen. Door middel van regelmatige prognoses proberen we echter meer grip te krijgen op de uitgaven, zodat tegenvallers eerder gesignaleerd en bijgestuurd kunnen worden.
In 2025 starten we met de implementatie van de nieuwe inkoop voor jeugdzorg. Hierbij streven we naar een regionaal dekkend zorglandschap, wat essentieel is voor het waarborgen van zorgcontinuïteit voor jeugdigen in Twente. Het bieden van kwalitatief goede zorg vereist ook reële tarieven, wat een wettelijke verplichting is. Door de huidige landelijke ontwikkelingen, zoals inflatie en loonstijgingen, stijgen de tarieven voor verschillende vormen van hulpverlening. Vooral binnen de transformatie naar kleinschalige woonvoorzieningen zijn de tariefsverhogingen aanzienlijk. Hoewel we deze stijging hebben meegenomen als autonome ontwikkeling, bestaat er door de toenemende zorgvraag in de jeugdzorg het risico dat de beschikbare budgetten onvoldoende zullen blijken.
Een ander risico is de financiële positie van zorgaanbieders. Veel Nederlandse zorginstellingen bevinden zich financieel in een neerwaartse spiraal door stijgende personeels- en materiële kosten. Hoewel er in Twente raamcontracten zijn met zorgaanbieders waarbij de prijzen vastliggen, zijn de af te nemen volumes niet vastgelegd. Voor de nieuwe inkoop in 2025 is een tarievenonderzoek uitgevoerd om kostendekkende prijzen voor aanbieders te waarborgen. We verwachten dat dit bijdraagt aan een verbeterde financiële positie van zorgaanbieders

Gesignaleerde risico's Participatie

De BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) vormt een belangrijke inkomstenbron, dit budget bepaalt hoeveel middelen we beschikbaar hebben voor de uitvoering van de Participatiewet. Het verdeelmodel van de BUIG is grotendeels gebaseerd op kansberekeningen, die berekent wat de kans is dat huishoudens in onze gemeente aanspraak moeten maken op Participatiewet uitkeringen. Door het wijzigen van kenmerken die gebruikt worden bij de complexe kansberekeningen kan het budget jaarlijks fluctueren, wat financiële risico's met zich meebrengt. Als de toewijzing van middelen lager uitvalt dan verwacht, terwijl de vraag naar bijstandsuitkeringen stijgt, kan dit leiden tot tekorten die we als gemeente in eerste instantie zelf moeten opvangen. Hoewel we proberen grip te houden op deze ontwikkelingen door nauwkeurige monitoring en bijsturing, blijft het risico bestaan dat de beschikbare middelen niet toereikend zijn.

Naast de financiële risico's die voortvloeien uit de fluctuaties in de BUIG-budgetten, speelt ook de economische conjunctuur een belangrijke rol. In tijden van economische neergang kan de instroom in de bijstand aanzienlijk toenemen, wat extra druk legt op het beschikbare budget. Daarnaast kunnen beleidswijzigingen op landelijk niveau, zoals aanpassingen in de Participatiewet of wijzigingen in de vangnetregeling, onverwachte financiële gevolgen hebben. Ook wanneer onze gemeente slechter scoort dan het landelijk gemiddelde kan dat impact hebben op de toereikendheid van het BUIG budget.

Gemeentefonds

Vanuit de gemeentefondsuitkering wordt in 2025 ruim € 76,9 miljoen verwacht. Het is daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. De inkomsten zijn daarmee € 2,4 miljoen hoger dan in 2024. Van deze inkomsten vormde de algemene uitkering met € 73,1 miljoen het grootste bestanddeel. De uitkering deelfonds Sociaal Domein bedroeg nog € 3,8 miljoen: dit betreft alleen nog de bijdragen voor participatie. Door de integratie van de middelen voor Jeugd en Wmo in de algemene uitkering neemt het risico voor de gemeentefondsuitkering toe. De raad voor het openbaar bestuur (ROB) heeft in haar onderzoek geconcludeerd dat de gemeenten -ondanks de extra beschikbaar gestelde middelen- niet voldoende krijgen voor het uitvoeren van de taken voor Jeugd en Wmo. Het Rijk schrapt incidenteel gedurende enkele jaren onderdelen van de hervormingsagenda Jeugd, maar structureel blijft de taakstelling staan. De VNG pleitte samen met ons dan ook bij de herijking van het gemeentefonds niet alleen voor een herverdeling van de bestaande middelen, maar ook voor een structureel toereikende bijdrage voor deze kosten. De kortingen die voor komende jaren zijn opgelegd zijn hebben een langer ingroeipad, maar blijven gehandhaafd voor de lange termijn.
Voor de jaren tot en met 2025 heeft het voorgaande kabinet gemeenten royaal bedeeld via het gemeentefonds, onder andere het gevolg van tijdelijke beleidsintensivering (bijvoorbeeld op het gebied van klimaat en wonen). Hoewel bij meicirculaire 2024 de opschalingskorting structureel is geschrapt, zien we na 2025 nog steeds een flinke daling.

In de meicirculaire 2024 heeft het Rijk besloten al vanaf 2024 de accressen voor het gemeentefonds niet meer te koppelen aan de rijksuitgaven, maar aan het BBP (bruto binnenlands product). Deze BBP-systematiek gaat gelden voor zowel de loon- en prijscompensatie als voor de volumegroei. Verder worden we alleen gecompenseerd voor extra taken, maar we gaan niet meer "trap-op-trap-af" mee met de uitgaven van het rijk.
Hoewel de nieuwe financieringssystematiek stabiliteit kan brengen, schiet ze tekort om de groei van de uitgaven voor zorgkosten en infrastructuur van gemeenten op te vangen. Die kosten stijgen namelijk harder dan het gemiddelde BBP. VNG pleit voor een aangepaste systematiek die moet voorkomen dat er een jaarlijks groeiend tekort ontstaat en die op instemming kan rekenen van alle overheden, niet alleen het Rijk.
Daarnaast betekent een koppeling van het accres aan het BBP dat er een minder sterke koppeling is met de loon- en prijsstijgingen zoals die zich voordoen binnen gemeenten. De cao-afspraken en overige loon- en prijsstijgingen (in brede zin) waar gemeenten mee geconfronteerd worden, kan flink afwijken van de algemene landelijke ontwikkelingen. Dit kan budgettair voordelig uitpakken, maar zeker ook nadelig.
Het Rijk baseert de te vergoeden loon- en prijsstijgingen BBP op basis van de voorspellingen van het CPB. Al in mei van enig jaar wordt dit vastgesteld voor het betreffende jaar, gebaseerd op de inschattingen van het CPB in maart. Gebleken is dat de werkelijke inflatie de laatste jaren door het CPB veel te laag ingeschat zijn: hierdoor lopen we veel compensatie mis.

De hoogte van het BTW-compensatiefonds (BCF) is rechtstreeks gerelateerd aan de hoogte van de gemeentefondsuitkering in enig jaar. Overschotten en overschrijdingen van het BTW-compensatiefond worden verrekend met de gemeentefondsuitkering. De afgelopen jaren bleven de uitgaven onder andere achter door de coronacrisis en de Oekraïne-crisis, waardoor er overschotten op het BCF zijn ontstaan. Nu enerzijds de economie weer volop draait en anderszijds het BCF daalt door daling van de gemeentefondsuitkering, bestaat het risico dat het fonds volledig wordt verbruikt en er wellicht tekorten op de loer liggen.
Daarom is alleen voor het jaar 2025 een stelpost voor teruggave verwerkt in de gemeentefondsuitkering. Een stelpost structureel opnemen vinden we te riskant.

In 2022 is de herijking van het gemeentefonds vastgesteld. Echter slechts voor 3 jaar: de periode van 2023 t/m 2025. Het voordeel dat ons was doorberekend wordt niet volledig uitgekeerd, omdat er met een ingroei-model wordt gewerkt van een bijstelling van € 15,-- euro per inwoner per jaar naar boven (voor onder andere ons) of beneden. Er vindt nog meer onderzoek plaats, waardoor de bijdragen weer ter discussie staan. De onderzoeken zullen niet voor 2026 zijn afgerond, waarmee het voordeel dat we – hopelijk – nog tegoed hebben een jaar extra op zich laat wachten. Vooralsnog blijft ons voordeel hangen op € 37,50 per inwoner per jaar (2,5 jaar x € 15,--).

Netcongestie

Netcongestie is als filevorming op de snelweg, maar dan voor elektriciteit. In de afgelopen jaren is er een snelle toename van de vraag naar transportcapaciteit, zowel door de productie als het verbruik van elektriciteit. Dit leidt tot een tekort aan transportcapaciteit in een groot deel van Nederland. Voor de gemeente Hellendoorn kan dit betekenen dat er vertraging gaat optreden in de uitvoering van ruimtelijke plannen voor nieuwbouwwoningen, bedrijventerreinen en de verduurzamingsopgave.

Het financiële risico bestaat uit negatieve effecten op de grondexploitaties, minder opbrengsten voor het niet kunnen uitgeven van kavels en het mislopen van subsidies voor verduurzaming. Een achterliggend risico is het effect op de economie en daaruit volgend lagere inkomsten voor de gemeente. De mogelijkheden om het risico tegen te gaan zijn beperkt. Een maatregel is het creëren van decentrale energiehubs, deze oplossing is echter maar voor een beperkt aantal situaties mogelijk.

Wachtgeldverplichtingen wethouders

Bij het eindigen van een dienstverband van wethouders ontstaat het recht op wachtgeld. Wij storten jaarlijks een bedrag in de reserve wachtgeldverplichtingen wethouders, hiermee bouwen wij een reserve op om bij recht op wachtgeld de voorziening wachtgeld direct vol te storten. Als het dienstverband van alle wethouders tegelijk eindigt, lopen wij het risico dat we niet genoeg reserve hebben opgebouwd om in één keer het recht op wachtgeld van alle wethouders in de voorziening te kunnen storten. Gezien de politieke situatie is de kans dat dit risico zich voordoet vergroot.

Verbonden partijen

Wij werken met meerdere verbonden partijen intensief samen. Door periodiek overleg over doelen en uitvoering van werk en de voorbereiding van jaarstukken of begrotingen blijven we ontwikkelingen monitoren. In de bestuurlijke overleggen worden deze ontwikkelingen en eventuele risico's besproken.
Daarnaast rapporteren verbonden partijen zelf over hun risico's via de eigen begroting en jaarstukken. Hierbij informeren ze over het weerstandsvermogen, en financiële kengetallen, zoals bijvoorbeeld eigen vermogen, schuldpositie en resultaten.
Een financieel risico zijn de mogelijke bijbetalingen, deze worden berekend naar evenredigheid van inwoneraantallen of afname producten.

2. Benodigde weerstandscapaciteit

Risicokaart

In onderstaande risicokaart zijn de risico's uitgezet naar financiële impact keer de kans dat het risico zich voordoet. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met de risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht.
Momenteel vallen twee financiële risico's in het rode risicogebied.

- Daling uitkering gemeentefonds (R54)
- Aansluiting op elektriciteitsnetwerk niet mogelijk (R255)

Financieel	Netto				
x > € 500.000	1	3	4	1	
€ 250.000 < x < € 500.000	3	7	3	1	1
€ 100.000 < x < € 250.000	3	2	11	3	
€ 25.000 < x < € 100.000	3	9	10	5	2
x < € 25.000	5	2	6	1	2
Geen financiële gevolgen					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 19,0 miljoen) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Onderstaande grafiek en de bijbehorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6,4 miljoen (de benodigde weerstandscapaciteit).

bedragen x € 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	
Zekerheidspercentage:	
10%	2.837
25%	3.392
50%	4.177
75%	5.335
80%	5.666
90%	6.430
95%	6.958

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Hellendoorn bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	Verwachte stand ultimo 2024
Vrij aanwendbare reserve	15.953
Financieringsreserve	9.422
Bufferreserve grondexploitatie	3.868
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**29.242**

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. Deze ratio geeft een indicatie of de gemeente voldoende in staat is om de aanwezige risico's op te kunnen vangen.

De ratio ziet er volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 29.242.000}{€\ 6.430.000} = 4{,}5$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

bedragen x € 1.000

Weerstandsnorm	Ratio	Betekenis
Waarderingscijfer		
A	groter dan 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	kleiner dan 0.6	ruim onvoldoende

De ratio van gemeente Hellendoorn valt in klasse A. Dit betekent dat de gemeente een uitstekend weerstandsvermogen heeft.

5. Kengetallen

In deze paragraaf presenteren we enkele kengetallen om de weerstandscapaciteit te kunnen beoordelen. Daarnaast bevordert dit de onderlinge financiële vergelijkbaarheid van gemeenten.
In onderstaand overzicht worden de totalen van de kengetallen weergegeven inclusief de signaleringswaarden.

Kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Netto schuldquote	47,5%	55,5%	62,7%	69,9%	77,8%	81,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	44,2%	45,7%	52,8%	59,6%	67,0%	70,3%
Solvabiliteitsratio	27,0%	25,8%	28,3%	28,8%	29,7%	29,8%
Grondexploitatie	0,0%	1,5%	1,6%	1,3%	1,2%	1,1%
Structurele exploitatieruimte	2,6%	1,0%	1,6%	-0,6%	-0,5%	-0,5%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	95,1%	97,3%	95,2%	95,2%	95,2%	95,2%

Toelichting signaleringswaarden

In overleg tussen de provincies en het ministerie van Binnenlandse Zaken zijn afspraken gemaakt over signaleringswaarden voor de financiële kengetallen. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: gezond (A), neutraal (B) en risicovol (C).

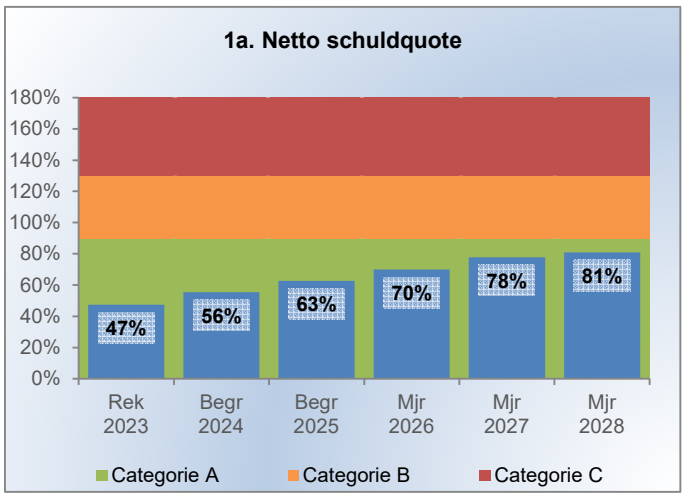
Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

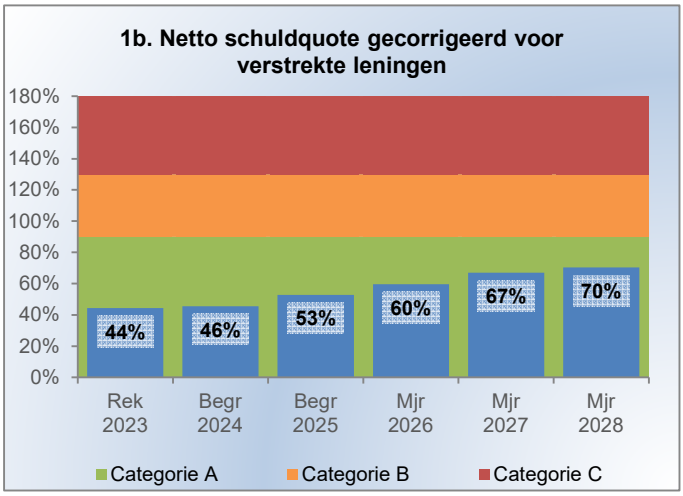
Hieronder worden de kengetallen afzonderlijk toegelicht.

5.1 Netto schuldquote

bedragen x € 1.000

1. Netto schuldquote		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
A. Vaste schulden	+	108.891	103.338	97.785	92.231	86.678	81.125
B. Netto vlottende schuld	+	5.251	5.251	5.251	5.251	5.251	9.152
C. Overlopende passiva	+	12.304	13.000	12.000	11.000	10.000	10.000
D1. Financiële activa (uitzettingen > 1 jaar)	-	145	148	132	116	100	83
D2. Financiële activa (verstrekte leningen)	-	4.037	12.728	12.617	12.509	12.400	12.290
E. Uitzettingen < 1 jaar	-	58.804	41.802	27.904	16.976	5.575	0
F. Liquide middelen	-	1.024	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
G. Overlopende activa	-	7.482	7.000	6.000	6.000	6.000	6.000
H. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	124.263	129.026	127.534	120.668	114.731	115.104
Netto schuldquote		**47,5%**	**55,5%**	**62,7%**	**69,9%**	**77,8%**	**81,0%**
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		**44,2%**	**45,7%**	**52,8%**	**59,6%**	**67,0%**	**70,3%**

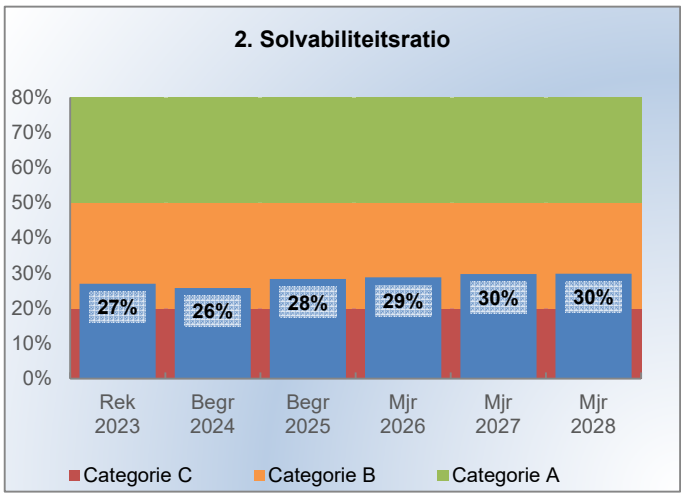
Toelichting

Na een flink aantal jaren een daling in de netto schuldquote te hebben gezien, verwachten we nu weer een toename. De netto schuldquote komt van een percentage ruim boven de 100% in het vorige decennium en is door het investeringsplafond en de vertraging in de investeringsopgave flink afgenomen. Voor 2024 is een leningverstrekking aan Reggesteyn opgenomen, waardoor een verschil de ontwikkeling van de twee hier gepresenteerde quotes te zien is. Vanaf 2024 zien we de schuldquota weer toenemen doordat weer ingezet wordt op het handhaven van het voorzieningenniveau en er (vervangings)investeringen worden gedaan. De vaste schulden laten een daling zien en de nieuwe investeringen worden in eerste instantie bekostigd vanuit het schatkistsaldo (uitzettingen < 1 jaar). De doelstelling om op een netto leningenportefeuille van 90% van het begrotingstotaal te komen is inmiddels ruimschoots behaald. Na de planperiode (vanaf 2020) zal dit een uitdaging worden.

5.2 Solvabiliteitsratio

bedragen x € 1.000

2. Solvabiliteitsratio		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
A. Eigen vermogen	+	50.941	46.329	49.782	48.026	47.136	46.359
B. Totaal passiva	/	188.771	179.549	175.655	166.853	158.805	155.644
Solvabiliteit		**27,0%**	**25,8%**	**28,3%**	**28,8%**	**29,7%**	**29,8%**

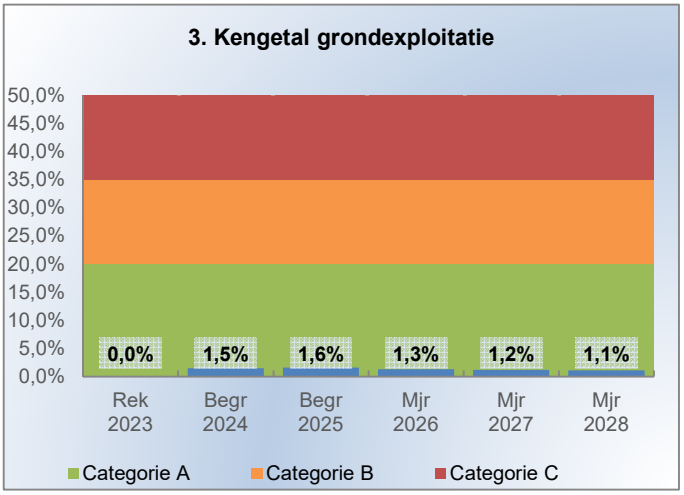
Toelichting

De solvabiliteit is afhankelijk van bijna alle ontwikkelingen op de balans. Met de huidige en verwachte ratio van circa 28% over de jaren 2025-2028 zitten we aanzienlijk beter dan de 5% die het nog was in het vorige decennium. Omdat we voor 2026 en de jaren daarna een tekort op de exploitatie verwachten nemen de reserves (het eigen vermogen) flink af. Door de komende hoge investeringen teren we in op ons liquiditeitsoverschot (het schatkistsaldo) en zullen we vanaf 2028 opnieuw geldleningen aan moeten trekken.

5.3 Grondexploitatie

bedragen x € 1.000

3. Grondexploitatie		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
A. Bouwgronden in exploitatie	+	-	1.903	2.072	1.569	1.394	1.237
B. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	124.263	129.026	127.534	120.668	114.731	115.104
Grondexploitatie		**0,0%**	**1,5%**	**1,6%**	**1,3%**	**1,2%**	**1,1%**

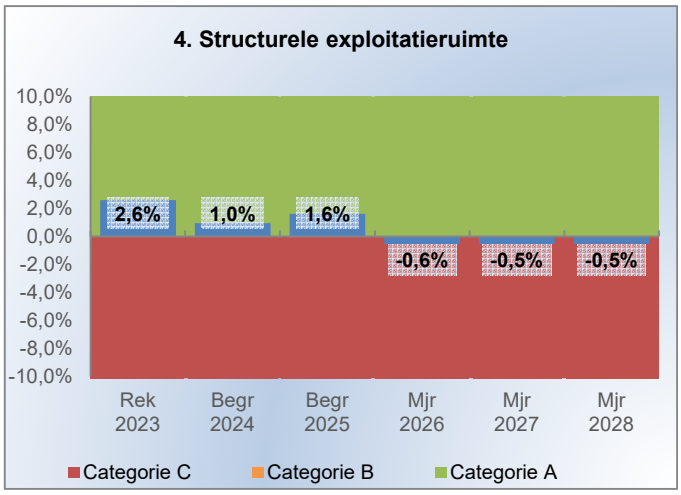
Toelichting

Bovenstaande tabel laat zien dat de impact die de grondexploitaties op onze reguliere bedrijfsvoering heeft nog zeer beperkt is. Er zijn enkele kleine aflopende exploitaties en de enige grotere exploitatie betreft De Grave in Haarle. Op het moment dat de verkopen stagneren of als er besloten wordt om nieuwe grondexploitaties op te pakken, lopen de percentages weer op.

5.4 Structurele exploitatieruimte

bedragen x € 1.000

4. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
A. Totale structurele lasten	-	107.367	100.885	117.745	115.164	115.536	115.880
B. Totale structurele baten	+	110.502	101.859	119.601	114.312	114.731	115.104
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	1	-	18	25	31	30
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	+	84	-	215	209	216	214
E. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	124.263	102.126	127.534	120.668	114.731	115.104
Structurele exploitatieruimte		**2,6%**	**1,0%**	**1,6%**	**-0,6%**	**-0,5%**	**-0,5%**

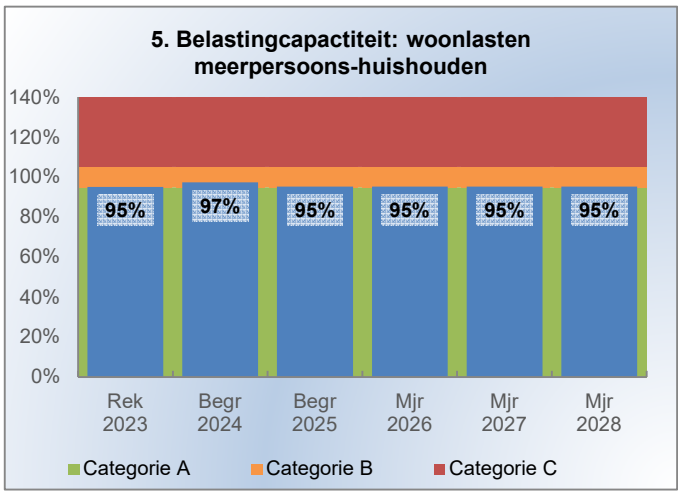

Toelichting

Door de middelen uit het gemeentefonds is een stijgende lijn te zien in de structurele exploitatieruimte tot en met 2025. In het jaar 2026 vallen de inkomsten uit het gemeentefonds fors terug en ontstaat er een structureel tekort.

5.5 Gemeentelijke belastingcapaciteit

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	388	404	416	416	416	416
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	244	263	270	270	270	270
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	249	268	275	275	275	275
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-			-	-	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		**882**	**934**	**962**	**962**	**962**	**962**
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in laatst bekende begrotingsjaar	/	927	960	1.010	1.010	1.010	1.010
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde		**95,1%**	**97,3%**	**95,2%**	**95,2%**	**95,2%**	**95,2%**

Toelichting belastingdruk

De belastingdruk in Hellendoorn ligt iets lager dan het landelijk gemiddelde. Zie voor verdere toelichting paragraaf 1 Lokale heffingen. In die paragraaf is ook een vergelijking opgenomen met de andere Overijsselse gemeenten.

Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie
janssen-fritsen
UNIVEGYMGALA.NL
EHBO
EHBO
EHBO

Paragraaf 3:
Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente Hellendoorn.

De kapitaalgoederen kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- Vastgoed (incl. onderwijshuisvesting);
- Infrastructuur (wegen, bruggen en riolering);
- Voorzieningen (openbaar groen, speelplaatsen, openbare verlichting).

Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer en recreatie. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

De gemeente Hellendoorn beschikt over de volgende kapitaalgoederen:

- Gebouwen
  a. Bedrijfsgebouwen
  b. Onderwijshuisvesting
- Grond-, weg en waterbouwkundige werken
  c. Wegen
  d. Openbare verlichting
  e. Bruggen en tunnels
  f. Speel- en sportplaatsen
  g. Riolering
  h. Openbaar groen
  i. Buitensportaccommodaties

Het onderhoudsbeleid staat over het algemeen in het teken van sober onderhoud, dat wil zeggen dat alleen het noodzakelijk onderhoud wordt verricht om de functie van het object in stand te houden.

Kapitaalgoed	Beheer/onderhoudsplan	Vastgesteld	Onderhoudsniveau	Voorziening
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	Meerjarenonderhoudsplan	1 x per 2 jaar	Score 3 NEN2767	Nee
Wegen	Onderhoudsprogramma wegen	Elke 3 jaar	CROW C	Ja
Openbare verlichting	Duurzaam beheer 2016-2020	2016	CROW B/C	Nee
Bruggen en tunnels	Uitvoeringsplan bruggen en tunnels	2021	Gemiddeld	Ja
Speelplaatsen	Speelruimte visie Hellendoorn 2021	2022	CROW B/C	Nee
Riolering	Samen leven met water 2021-2025	2020	Gemiddeld	Nee
Openbaar groen	Groenbeleidsplan 2015-2025	2015	CROW A/B/C	Nee
Buitensportaccommodaties	Cyclisch vervangen toplagen	Jaarlijks	Sober en doelmatig	Nee

Hierna wordt ingegaan op de verschillende kapitaalgoederen en de nota's die over het onderhoud hiervan zijn geschreven.

De Kapitaalgoederen

Areaal	Aantal	Eenheid
Wegen		
• Asfalt en beton verharding	306	km
• Asfalt en beton verharding	1.252.654	m^2
• Klinkerverharding	125	km
• Klinkerverharding	595.908	m^2
• Onverhard en halfverharding	138	km
• Wegen	567	km
Openbare verlichting		
• Lichtpunten	7.600	stuks
Riolering		
• Vrijverval-riolering	278	km
• Persleiding	220	km
• Inspectieputten	7.887	stuks
• Rioolgemalen	27	stuks
• Bergbezinkbassins	7	stuks
• Tunnel- en Oppervlaktegemaal	10	stuks
• Pompunits	776	stuks
• Overstorten vuilwater	45	stuks
• Overstorten hemelwater	74	stuks
Openbaar Groen		
• Stedelijk groen (gazon, heesters, sier)	1.541.795	m^2
• Landschappelijk groen (berm, bosplantsoen, riet)	1.935.691	m^2
• Bomen	29.877	stuks
• Begraafplaatsen	100.700	m^2
Speelplaatsen		
• Aantal speelplaatsen	125	
Kunstwerken		
• Verkeersbrug	15	stuks
• Spoorbrug	3	stuks
• Spoortunnel	6	stuks
• Fietstunnel	3	stuks
• Fietsbrug	17	stuks
• Voetgangersbrug	1	stuks
Gebouwen		
• Gebouwen en objecten (eigendom)	33	
• Onderwijshuisvesting	25	
Buitensportaccommodaties		
• Kunstgrasvelden (voetbal, hockey, handbal)	14,5	
• Natuurgras wedstrijdvelden (voetbal)	24	
• Natuurgras trainingsvelden (voetbal)	8	
• Evenementenweide/wielerbaan	1	
• Atletiekbaan	1	
• Fietscrossbaan	1	

Vastgoed

De vastgoedportefeuille van de gemeente Hellendoorn bevat 33 gebouwen in eigendom met een bruto vloeroppervlakte (BVO) van circa 51.700 m². Vanuit BVO bezien zijn dit voornamelijk multifunctionele accommodaties, waarbij bijvoorbeeld de sporthal gecombineerd is met het wijkgebouw. Ook het Huis voor Cultuur en Bestuur is een multifunctionele accommodatie. Het onderhoud van het gebouw Ravijn Zwem-Sport-Zorg valt onder eveneens het vastgoedbeheer, Daarnaast beheren we nog allerlei kleinere objecten, zoals marktkasten, grenspalen, sportveldverlichting.

Naast het reguliere advieswerk en de geplande onderhoudswerkzaamheden zijn voor 2025 de volgende speerpunten benoemd:

- Actualiseren meerjarenonderhoudsplanningen.
- Proactieve advisering en continue afstemming met de diverse gemeentelijke beleidsdoelen.
- Relatiebeheer met huurders.
- Professionaliseren van het contractmanagement.
- Verduurzamen van de vastgoedportefeuille, waaronder Het Ravijn – Zwem Sport Zorg.

Verder zal er actief worden gestuurd op de prestatie van de vastgoedportefeuille. Als het vastgoedgebruik niet meer voldoet aan de huidige beleidsdoelen wordt een andere invulling overwogen of wordt het vastgoed afgestoten.

In de programmabegroting 2025 bedraagt het reguliere onderhoudsbudget € 813.000,--. Daarnaast is er ook een calamiteitenbudget van jaarlijks € 65.000,-- in de begroting opgenomen voor investeringen die vervroegd vervangen moeten worden vanwege onverwachte omstandigheden.
Voor de verduurzaming van het vastgoed wordt een routekaart opgesteld. Er zijn al diverse trajecten opgestart die in 2025 worden aangepakt. Zo staat de verduurzaming van Het Ravijn voor 2025 in de planning, waarbij de houtkachel plaats maakt voor een CO2-arm alternatief. Ook zal gestart worden met de voorbereiding van het gasloos maken van het Huis voor Cultuur en Bestuur in 2025. Voor zowel het project Ravijn als het HvCB worden DUMAVA-subsidies [1] ontvangen.

Onderwijshuisvesting

Wij zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen, herstel van constructiefouten en het beschikbaar stellen van het eerste onderwijsleerpakket en meubilair als een onderwijsvoorziening wordt uitgebreid. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud van schoolgebouwen.

In 2024 is een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld. Het plan geeft handvatten voor het maken van strategische keuzes ten aanzien van de onderwijsvoorzieningen. Door het plan is zicht op investeringen die op termijn gedaan moeten worden door de schoolbesturen en door ons.

In 2025 wordt gezocht naar een geschikte locatie voor (V)SO De Elimschool. De Elimschool is nu verspreid over drie locaties in onze gemeente: de Luttenbergerweg in Hellendoorn, de Schubertstraat en het Vederkruid in Nijverdal. Ook SBO De Brug wordt bij dit onderzoek betrokken.

Het pand aan de Schubertstraat is in 2022 beschikbaar gesteld als noodoplossing om leerlingengroei op te vangen, voor de duur van ongeveer vijf jaar. Vervolgens zijn de schoolwoningen aan het Vederkruid als noodoplossing daaraan toegevoegd. De groei van de Elimschool lijkt zich nu te stabiliseren.

Voor de Prinses Marijkeschool aan de Noetselerbergweg staat nieuwbouw opgenomen in het IHP. Onder voorwaarde dat de gemeenteraad in deze begroting de kredieten beschikbaar stelt, kunnen in 2025 de bouwvoorbereidingen getroffen worden voor dit nieuwe schoolgebouw. De verwachting is dat in 2026 gebouwd wordt. Voor de tijdelijke huisvesting gedurende de bouw is de locatie aan de Willem de Clerqstraat in gedachte.

1. DUMAVA: subsidie voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

Dit oude schoolgebouw van CSG Reggesteyn krijgen wij volgend jaar van het schoolbestuur terug. (Op termijn komt de locatie Willem de Clerqstraat dan beschikbaar voor woningbouw).

Het gebouw van basisschool De Es in het dorp Hellendoorn is te klein voor huidige en toekomstige aantal leerlingen. Onder voorwaarde dat de gemeenteraad in deze begroting de budgetten beschikbaar stelt voor de uitbreiding, kan in 2025 worden gestart met de uitbreiding van het gebouw.

In 2025 wordt de nieuwe onderwijsvoorziening voor CSG Reggesteyn opgeleverd. Om dit gebouw te realiseren hebben we een overeenkomst met het schoolbestuur gesloten en staat er jaarlijks een vast bedrag voor deze school in de begroting. Met de oplevering van dit gebouw is onze gemeente een duurzame, gecentraliseerde, toekomstbestendige voorziening voor middelbaar onderwijs rijker.

In Daarlerveen wordt in 2025 verder gebouwd aan een nieuw modern schoolgebouw.

Wegen

Inspectie en kwaliteit van verhardingen

Eén keer in de drie jaar worden de verhardingen globaal visueel geïnspecteerd door een extern bureau. Dit bureau brengt de kwaliteit in beeld conform de landelijke richtlijnen van het CROW. In augustus 2023 zijn alle verhardingen geïnspecteerd.

Het is belangrijk om regelmatig de wegen te controleren om een goed beeld te houden van hun kwaliteit in de toekomst. Om goede keuzes te maken voor onderhoud aan de wegen, is het nodig om te weten hoe het wegennet eruitziet, wat de huidige en gewenste kwaliteit is en hoeveel geld er beschikbaar is. Voor alle onderdelen in de openbare ruimte worden de komende jaren beheerplannen gemaakt. Daarnaast kijken we aan welke beleidsthema's wegen een bijdrage kunnen leveren. In het beleidsplan Wegen leggen we verschillende scenario's aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor.

Meerjarig wegenonderhoud en achterstand

De visuele weginspectie over het totale wegenareaal vormt de basis voor het onderhoudsprogramma voor de komende jaren. Er is een meerjarenplanning en een financiële doorrekening gemaakt waarbij ook rekening wordt gehouden met het onderhoud aan de verhardingen vanuit projecten die uitgevoerd worden. Dat kunnen projecten zijn vanuit de vakgebieden Verkeer, Riolering en Groen waardoor ook maatregelen aan de verharding noodzakelijk zijn.

Voor het benodigde budget, op basis van het periodiek onderhoud van het wegenareaal, werken we met een voorziening Onderhoud wegen. In 2025 storten we een bedrag van € 1.731.500,-- in deze voorziening. Uitgangspunt bij periodiek onderhoud is overigens dat er geen achterstallig onderhoud is. Omdat nu nog niet bekend is welk onderhoud het meest prioriteit zal hebben, hebben we eenzelfde bedrag als stelpost voor de besteding aan het onderhoudsbestek wegen opgenomen.

In de planning van het langjarig wegenonderhoud zijn de wegvakonderdelen met asfalt- en elementenverharding opgenomen. De hoeveelheid achterstallig onderhoud is de laatste jaren sterk afgenomen. Maar, ieder jaar ontwikkelt zich ook nieuw onderhoud. We monitoren dit jaarlijks om het onderhoudsniveau te handhaven, volgens de uitgangspunten van het beleidsplan wegen 2023-2028.

Asfaltverharding

Bij het beheer van de wegen geven we voorrang aan het inhalen van achterstallig onderhoud om te voorkomen dat we door uitstel grotere en duurdere reparaties moeten uitvoeren. Hier is gehoor aangegeven door slim te plannen en afstemming te zoeken met diverse vakdisciplines. Daarnaast wordt prioriteit gegeven aan de thema's gezondheid (voet-fietspaden), inclusieve openbare ruimte en klimaat.

Het is van belang om een goede balans te vinden in het onderhoud aan slechte, onvoldoende en matige verhardingen. Wanneer het gehele budget wordt besteed aan de slechte verhardingen, dan zullen de onvoldoende en matige verhardingen verslechteren, zodat hier vaker duurdere reparatie nodig zal zijn.

Elementverharding

Bij elementverhardingen verloopt het verouderingsproces veel trager, vandaar dat er prioritering is gegeven aan het onderdeel asfaltverharding. Bij elementverharding bestaat de bestrating uit losse elementen zoals klinkers of tegels. Op basis van de toestand en de kwaliteit van de materialen moeten we rekening houden met een toename van de onderhoudskosten voor de elementenverhardingen voor de lange termijn. We werken aan een planning voor het onderhoud aan elementenverhardingen.

Riolering

Rioolstelsels zijn oorspronkelijk aangelegd om de volksgezondheid te beschermen door afvalwater op een hygiënische manier af te voeren. Ze dragen ook bij aan een prettige leefomgeving. Later is het voorkomen van wateroverlast en het verminderen van vervuiling naar het milieu hieraan toegevoegd. Daarnaast richt het gemeentelijke beleid zich op het verminderen van de hoeveelheid afvalwater.
Het beleid in de gemeente Hellendoorn is uitgewerkt in het beleidsplan 'Samen leven met water 2021 t/m 2025'. De gemeente heeft een aantal wettelijk verplichte watertaken:

- Het inzamelen en verwerken van afvalwater;
- Het verwerken van afstromend hemelwater;
- Het beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

Met het uitvoeren van deze watertaken wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de volksgezondheid en leefbaarheid in de gemeente Hellendoorn.

Speerpunten voor de komende jaren

Onze belangrijkste taak is om het rioolstelsel zo lang mogelijk en betrouwbaar te laten werken. Daarnaast richten we ons de komende jaren vooral op het aanpassen van de openbare ruimte aan het veranderende klimaat. Dit betekent dat we bij de inrichting rekening houden met lange periodes van droogte en hitte, maar ook met hevige regenval.

Bruggen

Op 21 maart 2021 heeft de gemeenteraad het 'Strategisch beheerplan civiele kunstwerken 2021/2025' vastgesteld. Op basis van dit beheerplan is er een voorziening Onderhoud civiele kunstwerken ingesteld. In dat strategisch beheerplan zijn daarnaast de uitgangspunten voor het onderhoud en de instandhouding van de kunstwerken vastgelegd. Hiermee is invulling gegeven aan meer planmatig onderhoud van onze bruggen en tunnels.

In 2022 is planmatig onderhoud uitgevoerd aan diverse bruggen en tunnels. Voor de bruggen aan de Kerkstraat, Mozartlaan en Boersingel over de Regge zijn verdiepende onderzoeken uitgevoerd. De brug aan de Kerkstraat wordt vervangen en aan de brug Mozartlaan is groot onderhoud noodzakelijk.

De inspectie 2023 laat zien dat de voorziening Onderhoud civiele kunstwerken aangevuld moet worden als gevolg van de staat van het areaal en kostenstijgingen. Voor 2025 hebben we een reguliere storting van € 288.000,-- in de voorziening opgenomen. Ook hiervoor geldt dat we eenzelfde bedrag hebben opgenomen voor het onderhoud van de civiele kunstwerken.

Openbaar groen

Het groenbeleidsplan (2015-2025) geeft richting aan de manier waarop het openbaar groen wordt beheerd, onderhouden en (opnieuw) ingericht. In het eerste kwartaal van 2025 neemt de gemeenteraad een besluit over het nieuwe groenbeleidsplan. De financiële consequenties uit dit plan worden in de begroting 2026 meegenomen. Dat betekent dat in 2025 het groenonderhoud met de huidige middelen wordt voortgezet.

De gemeente streeft naar groene woonkernen waarbij de huidige groene kwaliteit minstens wordt behouden en waar mogelijk de biodiversiteit wordt versterkt.

Beheer en onderhoud wordt uitgevoerd op beeldkwaliteit. Dit beeld wordt gegarandeerd door onderhoud te plegen op het moment dat het nodig is. We onderhouden de centra en begraafplaatsen op (CROW) A-niveau en in de wijken op B-niveau. Dit is ook in het 'Integraal beheer openbare ruimte' (IBOR) vastgesteld. Door krapte op de markt van uitvoerders en de groeiseizoenen die steeds variabeler zijn is het bereiken van de beoogde beeldkwaliteit niet altijd mogelijk. Zo was 2024 een extreem nat en groeizaam jaar en wat 2025 brengt weten we nog niet. Met het huidige systeem van bestekken en aanbesteding kunnen we het beeld niet altijd borgen, we onderzoeken waar we dit kunnen verbeteren.

Let op: In sommige woonwijken en parken is een deel van het groen zo verouderd dat het vervangen moet worden. Regulier onderhoud is hier niet langer voldoende om de gewenste kwaliteit te behouden. Op dit moment is er geen budget voor het vervangen van groen in grote delen van de gemeente. Toch zien we de komende jaren de noodzaak om dit te doen, zodat het groen beter bestand is tegen klimaatverandering en we meer biodiversiteit en vergroening kunnen realiseren. Dit komt terug in het nieuwe groenbeleidsplan.

We zetten de beschikbare middelen en capaciteit zo effectief mogelijk in. Het onderhoud van het openbaar groen wordt door eigen mensen uitgevoerd en deels uitbesteed aan derden. Punt van aandacht is dat het personeel voor de Sociale werkvoorziening (Van den Bergsweg) ieder jaar afneemt, de begeleiding intensiever wordt en de groenarealen toenemen. De komende jaren verwachten we krapte op de arbeidsmarkt. Voor 2025 is er voor het product openbaar groen € 1.033.000,-- aan materiële kosten beschikbaar.

In 2025 richten wij ons onder andere op de volgende zaken:

- We continueren het strategisch boombeheer; een cyclus van inspectie, onderhoud en snoei van de bomen. Inspecties en een deel van het snoeiwerk besteden we uit. De rest van de snoeiwerkzaamheden voeren wij zelf uit.
- We blijven het snoeien van overhangend groen in plantvakken uitbesteden. Door dit proactief te doen, verminderen we het aantal meldingen.
- We blijven het beheer van onkruid in plantvakken uitbesteden. We verwachten dat de bijdrage van het externe bedrijf in de komende jaren groter wordt, omdat de SW-groenploeg van de Van den Bergsweg kleiner wordt.
- Het gazonbeheer binnen de bebouwde kom is voor 40 procent omgevormd naar extensief maaibeheer. Dat betekent dat we op de juiste tijdstippen maaien, met als doel het bevorderen van de biodiversiteit. Omdat omvorming naar bloemrijke weide een aantal jaren duurt, vormen we enkele zichtlocaties in de winterperiode versneld om. We zaaien deze in met een inheems bloemenmengsel en planten biologische bollen.
- Stap 2 van de groot groenrenovatie van woonwijk de Höfte in Hellendoorn gaat in de winter 2024/2025 in uitvoering. De laatste fase volgt in 2025/2026.

Openbare verlichting

We willen de openbare verlichting in de komende jaren doelmatig en duurzaam beheren. Ook gaan we kritisch om met het plaatsen en vervangen van verlichting onder het motto 'niet verlichten, tenzij'. In 2024 begonnen we met het vervangen van het restant (40 procent) van de standaard openbare verlichting door ledverlichting.
In 2025 vervangen we de resterende standaard verlichting door ledverlichting.

Incidenteel vervangen we dan nog de bijzondere verlichting in de diverse centrumvoorzieningen naar led. Denk hierbij aan de Willem Alexanderstraat en het Keizerserf. Na uitvoering van de vervanging is een extra energiebesparing behaald van 136.000 kWh per jaar. Voor regulier onderhoud is voor 2025 een bedrag van € 56.000,-- beschikbaar.

Speelplaatsen

De gemeenteraad heeft in 2022 de 'Hellendoornse Speelruimtevisie' vastgesteld. Deze visie geeft een duidelijke structuur voor speelvoorzieningen. Daarmee wordt duidelijk waar geïnvesteerd moet worden en waar toestellen kunnen vervallen. Uiteindelijk met als doel het speelnetwerk op een duurzame en eigentijdse manier in stand te houden en te vervangen. De financiële consequenties van het voorgestelde beleid zijn inmiddels uitgerekend en worden, na vaststelling, in de begroting 2025 meegenomen.
In 2025 kunnen we naar verwachting de visie gaan uitvoeren en de voorbereidingen treffen om wijk per wijk de speelfaciliteiten te verbeteren. Daarnaast blijven we onderhoud uitvoeren om alle voorzieningen veilig te houden volgens de wettelijke normen.

De gemeente heeft op dit moment 118 openbare speelplekken plus 7 sportvoorzieningen (trapvelden, asfaltplekken, skatebaan) in beheer en onderhoud. Het structurele investerings- en onderhoudsbudget is € 241.000,--. Dit bedrag is opgebouwd vanuit in eerste instantie 3% van de vervangingswaarde (€ 3,3 miljoen), verhoogd met inflatie. Vanuit het nieuwe beleid is er nog extra budget voor de speelruimtevisie bijgekomen.

Buitensportaccommodaties

We onderhouden onze buitensportaccommodaties op een sober en doelmatig niveau. De vervanging van de kunstgrasvelden is opgenomen in het 'Meerjarig Investeringsprogramma' (MIP). De toplagen van de natuurgrasvelden worden gerenoveerd aan de hand van het door de BLOS vastgestelde schema. Dit schema houdt rekening met economische afschrijvingstermijnen. Als de staat van de natuur- en kunstgrasvelden (sporttechnisch) nog goed is, dan worden de renovaties doorgeschoven in tijd. Voor 2025 staan er twee natuurgrasvelden op de planning voor renovatie. Dit zijn veld 2 op sportpark Smidserve in Hulsen en veld 8 sportpark Gagelman in Nijverdal. Het onderzoek naar het nut en de noodzaak van kunstgrasvelden loopt nog en zal mogelijk in de toekomst invloed hebben op het meerjarig investeringsprogramma.

Paragraaf 4:

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren we u over het te voeren treasurybeleid en over de beheersing van financieringsrisico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de verschillende programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoording afleggen over en het toezicht houden op de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Treasurybeleid

Het algemene beleidsuitgangspunt van het treasurybeheer binnen onze gemeente is als volgt omschreven: de gemeente voert – gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren – een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdend beleid is ons doel een zo hoog mogelijk rendement op het belegd vermogen en/of zo laag mogelijke kosten voor leningen te realiseren. Dit alles binnen duidelijk geformuleerde randvoorwaarden om onze risico's te beperken. De uitgangspunten en bevoegdheden in het treasurybeheer zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Het gaat daarbij om de beleidsmatige vaststelling van de uitgangspunten, de doelstellingen, de organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de wettelijke kaders (Wet financiering decentrale overheden) en onze eigen vastgestelde gemeentelijke kaders (treasurystatuut).
5. Het verankeren van de treasury-activiteiten in de administratieve organisatie.

Verbeteren financieringspositie

Een belangrijk doel van het financieel beleid is een gezonde financiële positie. Dit vraagt om een langetermijnvisie en de nodige begrotingsdiscipline.
De afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen genomen om de financieringspositie te verbeteren, waaronder het beperken van het investeringsvolume en het versterken van de reservepositie. Momenteel hebben we een sterk verbeterde financieringspositie ten opzichte van in 2020.

De oorzaken hiervan zijn onder meer:

- De versnelling in de verkoop van woningkavels, bedrijfskavels en diverse niet meer in gebruik zijnde panden in de jaren 2019-2024;
- Het vervroegd aflossen van hypotheken door medewerkers vanwege de lage marktrente;
- Het achterblijven van de investeringen door gebrek aan onderdelen, materiaal en mankracht bij leveranciers tijdens de coronaperiode en door de oorlog in Oekraïne;
- Het resultaat op de jaarrekening en de tussentijdse toevoegingen aan (algemene) reserves gedurende de laatste jaren.

Bovenstaande zaken hebben tot een verbetering geleid van de netto schuldenlast tot 45% van het begrotingstotaal in 2024. Dit is conform de doelstelling waarbij we streven naar een langlopende netto schuldenlast van maximaal 90% van het begrotingstotaal.

In de nota 'Investeren Waarderen en Afschrijven' die in maart 2024 is vastgesteld, is besloten om de beperking van het investeringsvolume los te laten, maar via de diverse kengetallen te sturen op een goede financieringspositie. Momenteel zijn dit met name de volgende kengetallen graadmeters voor de financieringspositie:

- De netto schuldquote
- De structurele exploitatieruimte
- De solvabiliteitsratio voor de financieringspositie.

In de toekomst gaat ook het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitatie weer meespelen. Deze kengetallen zijn genoemd in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De financiering en de financiële positie vraagt continue waakzaamheid. Onder andere vanwege het structurele tekort op de meerjarenbegroting, de lagere inkomsten vanuit het gemeentefonds en stijgende kosten door inflatie, waardoor ook de noodzakelijke vervangingsinvesteringen hoger uitvallen.

Daarnaast verwachten we de komende jaren extra investeringen om verschillende opgaves te kunnen uitvoeren. Een belangrijk deel hiervan bestaat uit investeringen in de energiereducerende maatregelen op gemeentelijke eigendommen: investeringen die – in principe – niet zouden moeten leiden tot lastenverhoging, maar zichzelf terug moeten verdienen. Ook het investeren in nieuwe woningbouwlocaties, scholengebouwen, wegen en bedrijventerreinen vraagt de nodige financiering.

Rentebeleid

Bij financiering is er de keus tussen projectfinanciering en integrale financiering. Bij projectfinanciering wordt de lening aangetrokken ten behoeve van één bepaalde investering of project. Bij deze methode ligt het voor de hand de rentelasten van de lening toe te rekenen aan de investering of het programma waarvoor de investering is aangetrokken. Bij integrale financiering wordt de totale financieringsbehoefte van de gemeente bekeken en daarvoor worden geldleningen aangetrokken. De netto rentekosten (uitgaven -/-opbrengsten) worden via een omslagrente verdeeld over de producten waar investeringen voor nodig waren/zijn. Dit gebeurt naar rato van de boekwaarde van deze investeringen. Hiermee worden de rentekosten verdeeld over de producten waarvoor investeringen nodig waren.
Wij passen de methode van integrale financiering toe en maken gebruik van een renteomslag.

Op basis van de te betalen en ontvangen rente en de huidige boekwaarde van investeringen berekenen we de omslagrente. De renteomslag bedraagt voor de periode 2025 0,5%, voor 2026 0,75% en voor 2027-2028 1,0%. De lagere renteomslag in de eerste twee jaar zijn het gevolg van tijdelijke renteopbrengsten op een overschot op liquide middelen. We zijn verplicht de overschotten weg te zetten bij de schatkist van het Rijk, maar we ontvangen hiervoor een rentevergoeding. Hierdoor zijn de rente-omslagen de eerste twee jaar lager dan in de latere jaren.

Voor het toerekenen van rente aan grondexploitaties geldt een in de wet (BBV: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) vastgestelde werkwijze. Deze werkwijze is met ingang van de begroting 2025 gewijzigd: ook hiervoor moeten we de algemene rente-omslag hanteren. De omslagrente voor grondexploitaties bedraagt in deze begroting 2025 0,5%. Langjarig wordt er voor de Meerjarenprognose Grondexploitatie wel gerekend met een te verwachten gemiddelde van 2,0%.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 2.187	- 2.104	- 1.983
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	1.818	1.574	1.569
Saldo rentelasten en rentebaten		**- 369**	**- 529**	**- 414**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	4	3	11
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= project-financiering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**- 365**	**- 526**	**- 403**
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	- 18
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	-	-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**- 365**	**- 526**	**- 421**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(-)	402	570	631
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**37**	**44**	**209**

Vanaf december 2013 is schatkistbankieren verplicht gesteld voor decentrale overheden. Schatkistbankieren is een systeem waarbij overheidsorganisaties hun overtollige geld (liquiditeitsoverschotten) verplicht aanhouden bij de Nederlandse Staat, in plaats van bij commerciële banken. Dit om te voorkomen dat er gespeculeerd wordt met overtollige liquide middelen. Pas sinds het najaar van 2022 vergoedt het Rijk ook (dag)rente over de middelen die bij de schatkist geparkeerd staan. Dit levert ons momenteel (incidentele) financiële meevallers op. Voor 2025 hebben we in de begroting een verwachte renteopbrengst opgenomen uit schatkistbankieren van circa € 1,2 miljoen en voor 2026 € 600.000,--.

Gemeentefinanciering

De financieringsbehoefte wordt bepaald door ontwikkelingen in exploitatie en balans. De berekening van de financieringsbehoefte is in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Kasstromen uit investerings- en financieringsactiviteiten				
Jaarlijkse aflossing vaste schuld	5.553	5.553	5.553	5.553
Netto investeringen (volledig begrote U -I)	22.043	11.265	14.441	8.525
Achterblijven/ inhalen van geplande investeringen	- 3.000	- 1.000	- 4.000	2.000
Financiering derden (aflossing)	- 128	- 124	- 125	- 126
Investering in voorraden	169	- 503	- 176	- 157
Subtotaal investerings- en financieringsactiviteiten	**24.637**	**15.192**	**15.693**	**15.794**
Kasstromen uit operationele activiteiten				
Inzet vooruitontvangen bedragen en rekeningsaldo	1.043	- 1.018	- 1.856	- 198
Ontwikkeling reserves en voorzieningen	2.503	- 2.247	- 1.493	- 1.327
Afschrijvingen	7.193	7.528	7.642	7.844
Subtotaal operationele activiteiten	**10.739**	**4.263**	**4.293**	**6.319**
Totale financieringsbehoefte	**13.898**	**10.928**	**11.400**	**9.476**
Reeds gefinancierd				
Interen op schatkist	13.898	10.928	11.401	5.575
Financiering met kortlopende geldleningen	-		-	3.901
Langlopende geldleningen	-	-	-	-
Resterende financieringsbehoefte	**- 0**	**0**	**- 0**	**0**

Kasgeldlimiet

Door het overschot aan liquide middelen is het aantrekken van kortlopende geldleningen nog niet noodzakelijk: de verwachting is dat ook gedurende 2025, 2026 en 2027 een bedrag uitstaat bij de schatkist. Toekomstige financierings-behoefte wordt in eerste instantie zoveel mogelijk met kortlopende financiering ingevuld. De rente voor kortlopende leningen ligt meestal substantieel lager dan de rente voor langlopende leningen. De maximale omvang van kortlopende financiering wordt daarbij bepaald door de kasgeldlimiet. Deze limiet is ingesteld om te voorkomen dat overheden te veel afhankelijk worden van kortlopende leningen, die vaak gevoeliger zijn voor renteverhogingen en financiële schom-melingen. Dit houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,5% van de jaarbegroting aan het begin van het jaar mag zijn. Het begrotingstotaal voor 2025 komt uit op een bedrag van € 126,8 miljoen. De kasgeldlimiet voor 2025 komt derhalve uit op ruim € 10,7 miljoen.

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	-	-	-	-
Omvang vlottende middelen	40.065	35.065	30.065	27.904
Netto vlottende schuld	**- 40.065**	**- 35.065**	**- 30.065**	**- 27.904**
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting	126.885	126.885	126.885	126.885
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	**10.785**	**10.785**	**10.785**	**10.785**
Toets kasgeldlimiet				
Onderschrijding	**50.850**	**45.850**	**40.850**	**38.689**
Overschrijding				

Leningenportefeuille en schuldenpositie

De afgelopen jaren is de financieringspositie verbeterd. Dit heeft ook geleid tot een verbetering van de solvabiliteit. Ondanks de verwachte tekorten op de meerjarenbegroting en de grote investeringsopgave, streven we ernaar de solvabiliteit boven de 20% te houden. Per 1 januari 2025 staat aan vaste geldleningen een restant schuld van € 103 miljoen open. Voor deze cijfers verwijzen wij u naar de kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De staat van opgenomen geldleningen ziet er voor 2025 als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Opgenomen leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Rente Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Boek-waarde 1-1-2025	Opname 2025	Aflossing 2025	Boek-waarde 31-12-2025
Leningen Woningcorporaties									
n.v.t.	-					-	-	-	-
Leningen Woningcorporaties	**-**					**-**	**-**	**-**	**-**
Leningen overig									
Waterschapsbank	5.000	4,67%	80	2008	2028	2.000	-	- 500	1.500
BNG	10.000	1,80%	140	2020	2040	8.000	-	- 500	7.500
BNG	113.826	1,94%	1.763	2020	2045	93.338	-	- 4.553	88.785
Leningen overig	**128.826**		**1.982**			**103.338**	**-**	**- 5.553**	**97.785**
Totaal	**128.826**		**1.982**			**103.338**	**-**	**- 5.553**	**97.785**

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 verwachten we dat de langlopende schulden na 2025 verder afnemen. Eind 2028 is het saldo van de langlopende schulden € 81,1 miljoen.

Risico's

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen voor gemeenten niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De norm is een benadering hiervoor. Door de omzetting van de geldleningen in 2020 zijn er in de periode 2025-2028 geen renterisico's te verwachten bij de opgenomen geldleningen.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Renterisico op vaste schulden				
Renteherziening o/g	-	-	-	-
Renteherziening u/g	-	-	-	-
Netto saldo herziening	**-**	**-**	**-**	**-**
Aflossingen	5.553	5.553	5.553	5.553
Renterisico vaste schulden (3+8)	**5.553**	**5.553**	**5.553**	**5.553**
Toegestane renterisiconorm				
Omvang begroting (= grondslag)	126.885	122.586	116.467	116.778
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	**25.377**	**24.517**	**23.293**	**23.356**
Toets renterisiconorm				
Onderschrijding	**19.824**	**18.964**	**17.740**	**17.803**
Overschrijding				

Kredietrisico's

De gemeente Hellendoorn heeft een aantal leningen verstrekt aan gelieerde partijen. Tot 2010 mocht een gemeente hypotheken verstrekken aan ambtenaren. In de afgelopen jaren zijn de meeste hypotheken afgelost, maar er resteert nog wel voor circa € 3 miljoen aan restantwaarde. Daarnaast lopen er enkele kleinere leningen aan instellingen die we subsidiëren en zijn er nog enkele startersleningen. Ook zijn duurzaamheidsleningen verstrekt en is onlangs een lening verstrekt aan HMO. Ook Reggesteyn kan in 2024/2025 nog een lening verkrijgen waarvan de voorwaarden in voorjaar 2023 zijn vastgesteld. Uiteraard zijn aan het verstrekken van leningen risico's verbonden.

De financiering van en de garantstelling voor woningcorporaties die in onze gemeente actief zijn, loopt via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daartoe heeft de gemeente met het WSW een achtervangovereenkomst gesloten. Deze achtervangovereenkomst is in 2021 geactualiseerd voor de nieuwe leningen die woningcorporaties afsluiten. Voor hypothecaire woningleningen van particulieren staat de gemeente voor 50% garant voor leningen die zijn afgesloten met een Nationale Hypotheekgarantie en vóór 2011 zijn aangegaan. Vanaf 2011 staat het Rijk volledig in de achtervang garant.

Paragraaf 5:
Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de bedrijfsvoering van onze organisatie en de speerpunten die we hanteren voor 2025. Bedrijfsvoering gaat over de manier waarop we dingen regelen en hoe we als medewerkers en bestuurders elkaar het best kunnen ondersteunen.

Programma Samen doen!

Organisatiewaarden

In 2025 gaan de teams aan de slag met het duiden van de organisatiewaarden op teamniveau. Wat betekenen de waarden voor hun dagelijkse werk en voor het contact met de samenleving? Hoe geven we uitvoering aan deze waarden en hoe ontwikkelen we ons als organisatie hier verder in.
Daarnaast zorgen we in 2025 voor een organisatiebrede verankering van de organisatiewaarden, bijvoorbeeld in de werving en selectie van nieuwe medewerkers.

Introductieprogramma

In 2025 starten we met een herijkt introductieprogramma, een modulair programma waarbij het per functie afhankelijk is welke onderdelen al dan niet verplicht worden doorlopen. In het eerste kwartaal van 2025 testen we dit programma, waarna het – waar nodig – aangepast en geïmplementeerd wordt.

Klantonderzoeken

Met betrekking tot de klantonderzoeken laten we in 2025 continue onderzoeken uitvoeren, om over langere periode de klanttevredenheid te meten met betrekking tot verschillende producten en diensten. Aan het eind van 2025 evalueren we en wordt mogelijk een voorstel gedaan voor een vervolg.

Diverse activiteiten

Het begeleiden van teams en teamonderdelen blijft een vaste activiteit in het programma. Daarnaast is er de mogelijkheid DISCOVER-analyses in te zetten. De certificering hiervoor wordt in 2024 behaald. In 2025 dragen we de Hellendoorn Academy over aan de lijnorganisatie.

Programma Opgavegericht werken

Het programma Opgavegericht Werken is een tijdelijke structuur die tot doel heeft om de gemeente Hellendoorn klaar te maken om goed om te kunnen gaan met incidentele opgaves en deze zo goed mogelijk te organiseren. De ambitie van het programma is om een manier van werken op te zetten waardoor we onze opgaves beter leren afwegen, prioriteren en organiseren, volgens vastgestelde methodieken, en waarbij alle rollen helder zijn.

Inspanningen eerste fase

In 2025 gaan we voor dit programma bezig met de volgende inspanningen:

- Het opstellen van een plan van aanpak en werkwijze voor het omgaan met binnenkomende opgaven;
- Een plan van aanpak op het gebied van portfoliomanagement;
- Een werkwijze op het gebied van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap vaststellen (inclusief een pilot), waarbij ook medewerkers getraind worden;
- Een overzicht maken van de opgaves per domein;
- Een pilot in het beleidsteam van het maatschappelijk domein.

Herinrichting Huis voor Cultuur en Bestuur

Voor de herinrichting van de hal gaan we in overleg met het voorliggend veld. Dit vraagt nog de nodige voorbereiding. Omdat de wens is om het project hal en raadzaal aan elkaar te koppelen hebben we ook de tijd om verder te werken aan de plannen voor de raadzaal.

Verduurzaming of verplaatsing gemeentewerf

Het onderzoek naar verduurzaming of verplaatsing van de gemeentewerf is inmiddels nagenoeg afgerond. Na bestudering van deze rapportage zal in het laatste kwartaal van 2024 besluitvorming worden voorbereid op basis van deze rapportage.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf boekjaar 2023 legt het college formeel verantwoording over drie dingen:

- Het voorwaardencriterium.
- Misbruik en oneigenlijk gebruik.
- De begrotingsrechtmatigheid.

Dit betekent dat het college moeten laten zien of ze zich aan de regels heeft gehouden bij het geven van subsidies en andere uitgaven en of er geen ongeoorloofde kosten zijn gemaakt die niet in de begroting stonden. Deze verantwoording wordt gepresenteerd in een aparte bijlage bij de jaarrekening, met eventueel een uitleg als er fouten zijn gevonden.
De wetgever wil dat de verantwoordelijkheid daar ligt waar deze hoort, waardoor het college beter op de hoogte is van goed financieel beheer. Het doel is om het gesprek over de naleving van regels tussen de raad en het college te verbeteren.
In 2025 geeft het college voor de tweede keer een rechtmatigheidsverantwoording af (over het boekjaar 2024).
In 2024 en 2025 wordt het proces van de rechtmatigheidsverantwoording 2023 geëvalueerd, zowel ambtelijk als ook het proces naar auditcommissie en raad. Omdat de landelijke wetgeving in 2024 nog niet helemaal aangepast was, waren sommige zaken niet duidelijk voor accountant en ambtelijke organisatie. We passen de verordening aan naar aanleiding van deze evaluatie.
Ook bekijken we in het jaar 2025 of we bepaalde thema's, zoals bijvoorbeeld misbruik en oneigenlijk gebruik, verder uitwerken.

Control

De gemeente Hellendoorn zet zich in voor een robuuste interne controle die bijdraagt aan het vertrouwen in de gemeentelijke bedrijfsvoering. Door te investeren in systemen, processen en mensen, streven we naar een integere en verantwoordelijke overheid. Dit past bij wat inwoners van ons als overheidsinstantie verwachten.
Om dit te bereiken versterken we in 2025 de interne controle. Hiervoor starten we met het opstellen van een gezamenlijk beeld op interne beheersing, waarbij effectiviteit en efficiency centraal staan. Control is niet om onszelf te controleren, maar om onze procedures en processen te kunnen verbeteren.
Ook onderzoeken we op welke manier we de vastlegging van de interne controle kunnen digitaliseren.

Strategisch personeelsbeleid

In 2025 blijft het belangrijk om flexibel en wendbaar met personeel om te gaan. De arbeidsmarkt is krap en we moeten daar als organisatie op inspelen.

We zetten stappen richting opgavegericht werken, waarin we regulier werk en tijdelijke projecten onderscheiden.

Een strategische planning, zoals instroom, doorstroom, en uitstroom van medewerkers, met als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben is een must. Aandacht gaat naar het vinden en behouden van personeel, vooral door aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en goede werk-privébalans.

Vanuit het thema duurzame inzetbaarheid gaan we bezig met de aanpak van het ziekteverzuim, werkdruk, vitaliteit, loopbaanbegeleiding, periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek en diverse verlofvormen voor alle levensfasen.

In 2024 zijn we gestart met het neerzetten van een nieuw functieboek. Dit zorgt voor meer duidelijkheid over de verwachtingen per functie en maakt het eenvoudiger om functies met elkaar te vergelijken. Met het nieuwe functieboek kunnen we beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen en op thema's op het gebied van strategisch personeelsbeleid. Streven is dat de implementatie begin 2025 is afgerond. Het nieuwe functieboek is gekoppeld aan een talentmanagementsysteem. Hierdoor kunnen we medewerkers op individueel niveau ondersteunen in hun ontwikkeling.

Diverse processen worden in 2025 verder gedigitaliseerd, zodat informatie overal en altijd toegankelijk is. Dit zorgt voor snellere verwerking van personele wijzigingen en actuelere managementinformatie en tevens voor een goede indiensttreding van een nieuwe medewerker.

bedragen x € 1.000

Personele sterkte	Toegestane formatie		Personeelslasten	
	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2024	Begroting 2025
Bestuur				
Bestuur	33,79	33,79	-1.357	-1.470
Raadsleden	25,00	25,00	-410	-436
Burgemeester en wethouders	4,90	4,90	-595	-653
Griffie	3,89	3,89	-352	-382
Totaal bestuur	**33,79**	**33,79**	**- 1.357**	**- 1.470**
Directie en Staf	9,50	9,50	-1.043	-1.123
Team Fysiek Domein	46,87	47,07	-4.567	-4.589
Team Openbare Ruimte	99,81	96,66	-7.151	-7.149
Team Maatschappelijk Domein	46,74	43,64	-3.878	-3.611
Team Sociaal Domein	63,05	56,88	-5.265	-5.396
Team Dienstverlening en Informatisering	51,67	51,09	-4.330	-4.546
Team Bedrijfsvoering	39,25	39,25	-3.559	-3.663
Sociale werkvoorziening (WSW en nieuw beschut)	113,24	102,53	-3.780	-3.552
Overig	1,73	1,73	-142	-168
Marktmeester	0,33	0,33	-21	-22
Logopedie	1,40	1,40	-122	-125
Ambtenaren Burgerlijke Stand			-12	-12
Stagiaires			-15	-15
Vergoeding ambtsjubilea			-45	-33
Verhaalde salarissen en premies			74	
Taakstelling ambtelijk apparaat				40
Totaal Huidig personeel	**471,86**	**448,35**	**- 33.714**	**- 33.797**
Voormalig personeel				
Burgemeester en wethouders			- 270	- 270
Totaal Voormalig personeel	**0,00**	**0,00**	**- 270**	**- 270**
Totaal personeel	**505,64**	**482,14**	**- 35.341**	**- 35.537**

Vernieuwing infrastructuur en werkomgeving

In een tijdperk waarin technologie en digitale middelen voortdurend evolueren, is het van essentieel belang dat de ICT-infrastructuur en werkomgeving voortdurend worden vernieuwd en verbeterd. Eind 2025 lopen de overeenkomsten van de huidige ICT-infrastructuur af. In 2025 wordt de ICT-infrastructuur vervangen op basis van de visie die in 2024 wordt gemaakt.

Met de nieuwe ICT-infrastructuur willen we voldoen aan huidige en toekomstige behoeften, maar daarnaast willen we een schaalbare en flexibele oplossing die groei of krimp kan ondersteunen. Efficiëntie, veiligheid en gebruikerstevredenheid zijn hierin belangrijke uitgangspunten.

Ontwikkelingen omtrent AI

De afgelopen maanden hebben we bij de Gemeente Hellendoorn geëxperimenteerd met AI, waarbij ChatGPT onze nieuwe assistent was voor het project 'Duidelijke Communicatie'. We hebben veel geleerd en ervaren hoe deze tool ons kan ondersteunen en veel tijd kan besparen. Daarom gaan we nu per teamonderdeel onderzoeken waar AI nog meer van waarde kan zijn. Of het nu gaat om administratie of klantcontact, de mogelijkheden zijn verrassend breed. Dit geeft ons als gemeente de kans om slimmer en efficiënter te werken.

Paragraaf 6:
Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn vennootschappen (NV's en BV's), stichtingen, verenigingen en gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeente in deelneemt. Een partij geldt als verbonden partij als de gemeente in die partij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële verplichtingen is aangegaan met een verbonden partij. Uitzonderingen op de regel zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Twenteboard. Dat zijn bestuurlijke partijen die overwegend met publieke middelen worden gefinancierd en die vallen ook onder verbonden partijen.

Beleid

In de raadsvergadering van 31 januari 2017 is de kadernota 'Beleidskader verbonden partijen (2016/ 16INT00862)' vastgesteld. In deze kadernota staat hoe we als gemeente met verbonden partijen om willen gaan. Ook worden de rollen en bevoegdheden van gemeenteraad en college beschreven in deze nota.

Op basis van de kadernota vindt samenwerking met andere overheidslichamen alleen plaats als dit het geëigende middel is om beleidsdoelstellingen van de gemeente Hellendoorn te realiseren. De Wet gemeenschappelijke regelingen is hiervoor het meest aangewezen kader. Gemeenschappelijke regelingen worden pas getroffen na instemming van de gemeenteraad.

Het raadsbesluit 'Zienswijzen voor begrotingen 2025 van gemeenschappelijke regelingen (2024-009150)' is uitgangspunt voor de begroting 2025 van verbonden partijen van de gemeente Hellendoorn. Verder is het raadsbesluit 'Evaluatie relatie verbonden partijen (2017/ 17INT02041)' van belang.

Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) van kracht geworden. Sindsdien hebben gemeenteraadsleden meer invloed op de besluitvorming van samenwerkingen met publiekrechtelijke rechtspersonen. Ook kunnen ze die beter controleren. De mogelijkheden van gemeenteraadsleden om de eigen controlerende en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken zijn aangepast en uitgebreid.

Dat gebeurt door gemeenteraden meer ruimte te geven voor (eigen) keuzes voor de werking van een gemeenschappelijke regeling. Voorbeelden daarvan zijn:

- Het recht een zienswijze in te dienen, onder meer bij het treffen van een regeling en bij besluiten;
- Het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden;
- Afspraken hoe om te gaan met burgerparticipatie;
- Verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en
- De verplichting om afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers.

Daarnaast zijn er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een gezamenlijke enquête uit te voeren naar het functioneren van de gemeenschappelijke regeling als geheel. Wel moeten alle betrokken raden in meerderheid met deze enquête instemmen.

Ook is er een algemene informatieverplichting (actieve informatieplicht) voor het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Dat bestuur moet de raden van alle deelnemende gemeenten ongevraagd alle inlichtingen verstrekken die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken. De informatieplicht is dus niet beperkt tot te nemen of genomen besluiten.

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Publiekrechtelijke samenwerking vindt plaats op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Op deze manier participeert de gemeente Hellendoorn in de onderstaande gemeenschappelijke regelingen en bestuurlijke overleggen.

Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheidsregio Twente – programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening
2. SamenTwente – programma 2 Jeugd en WMO
3. Stadsbank Oost-Nederland – programma 1 Werk, economie en inkomen
4. Omgevingsdienst Twente – programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening
5. Recreatieschap Twente – programma 1 Werk, economie en inkomen
6. EUREGIO – programma 1 Werk, economie en inkomen

Bestuurlijke overleggen overwegend met publieke middelen gefinancierd

7. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) – programma Overhead
8. Twenteboard – programma 1 Werk, economie en inkomen

Gemeenschappelijke regeling / bestuurlijk overleg	Doelstelling / taken
Veiligheidsregio Twente Postbus 383 7500 AJ Enschede	Veiligheidsregio Twente (VRT) wil de veiligheid van iedereen die in Twente woont, werkt en verblijft vergroten door de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen efficiënt, effectief en professioneel te organiseren. De VRT Is een wettelijke verplichte gemeenschappelijke regeling.
SamenTwente Nijverheidstraat 30 7511 JM Enschede	SamenTwente is de overkoepelende organisatie voor de organisaties: GGD Twente, Veilig Thuis Twente (VTT) en Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) en voor de coalities: Twentse Koers, Samen14 en Kennispunt Twente. Samen met de 14 Twentse gemeenten zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners.
Stadsbank Oost-Nederland Postbus 1393 7500 BJ Enschede	De Stadsbank richt zich samen met de deelnemende gemeenten op het versterken van de financiële weerbaarheid en de eigen kracht van vooral minder financieel draagkrachtigen. Daar waar mogelijk worden maatwerkgerichte oplossingen aangeboden voor financiële vraagstukken en schuldenproblematiek.
Omgevingsdienst Twente Haven Zuidzijde 30 7607 EW Almelo	De Omgevingsdienst Twente (ODT) zorgt ervoor dat de leefomgeving voor mens en dier veilig is en dat het milieu wordt beschermd. Zij is belast met de voorbereiding van te verlenen milieuvergunningen aan (risico)bedrijven en controleert of bedrijven zich aan de regels houden. De dienst voert die taken uit in opdracht van de gezamenlijke overheden (provincie en gemeenten) in de regio. De ODT is een wettelijk verplichte gemeenschappelijk regeling.
Recreatieschap Twente Postbus 1400 7500 BK Enschede	In de bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente is het beheer en onderhoud ondergebracht van de drie Twentse recreatieparken en de toeristische routes. Daarnaast verzorgt het recreatieschap Twente, met inbreng vanuit de Twente Board, de subsidiëring van de toeristische marketing en promotie van Twente.
EUREGIO Enscheder Strasse 362 48599 Gronau	De EUREGIO maakt zich er sterk voor de samenwerking tussen Nederland en Duitsland te vereenvoudigen en te komen tot meerwaarde voor beide zijden. Daarbij staat voorop: ● vergroting van de economische kracht en de kwaliteit van leven en ● bevordering van de integratie van het gebied.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) Postbus 30435 2500 GK Den Haag	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet. Daarnaast advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen.
Twenteboard (Stichting) M.H. Tromplaan 1 7511 JJ Enschede	De Twenteboard is een samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid (3 O's). De Twenteboard richt zich op het versterken van de economie in Twente door mee te denken en te investeren in kansrijke en innovatieve projecten. Het uiteindelijke doel is een groene technologische topregio waar het goed wonen, werken en leven is. De vergaderingen van de Twenteboard bereidt de overheid voor in de BOSS: Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuurversterking.

1. Bijdrage Veiligheidsregio Twente aan programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening:

Maatschappelijke rendement:

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken brandweer, politie, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de gemeenten samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente (VRT) op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Brandweer Twente heeft een aantal wettelijke taken in het kader van brand-, crisis - en rampenbestrijding. Door de coronacrisis en de vluchtelingencrisis zijn er extra taken bijgekomen. De Veiligheidsregio is een belangrijke partner in deze crises.

Ontwikkelingen:

- De Veiligheidsregio Twente werkt in 2024 aan een project om de onderdelen crisesbeheersing en informatievoorziening te versterken. Dat gaat via een structurele verhoging van de 'Brede doeluitkering rampenbestrijding' (BDUR). De planning is om dit project op 1 oktober 2024 af te ronden met een nieuwe organisatiestructuur.
- Verder gaat de VRT onderzoeken hoe ze kan bijdragen aan een duurzamere inzetbaarheid van vitaliteit van de eigen mensen.
- De verwachting is dat de ondersteuning en coördinatie van de VRT bij de gemeentelijke opvang van Oekraïense vluchtelingen ook in 2025 doorloopt.

2. Bijdrage SamenTwente aan programma 2 Jeugd en WMO:

Maatschappelijke rendement:

SamenTwente is een samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten (Gemeenschappelijk Regeling). Het voert taken uit op het gebied van volksgezondheid, jeugdhulp & maatschappelijke ondersteuning. Het omvat de onderdelen Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Veilig Thuis Twente (VTT) en is gastheer voor Twentse Koers.

- GGD voert taken uit in het kader van de Wet Publieke gezondheid, zoals jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, opvoedondersteuning, rijksvaccinatieprogramma, inspecties kinderopvang), voorkomen en beheersen van infectieziekten, geven van reisadvies en inentingen, voorlichting over gezondheid en verzorgen van medisch spreekuur dak- en thuislozen.
- OZJT regelt de inkoop van tweedelijns jeugdhulp en Wmo-maatwerk voor de regio Twente en voert het contractmanagement voor de gesloten contracten met zorgaanbieders en doet dit voor die onderdelen waar we verplicht regionaal op moeten samenwerken.
- VTT voert de wettelijke taak uit van advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Twentse Koers (Coalitions of the Willing) is een domein overstijgende netwerksamenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en provincie Overijssel. Zij bevordert de samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn en wonen met als doel de zorg beschikbaar, toegankelijk en betaalbaar te houden voor de inwoners in Twente.

Ontwikkelingen:

Op verzoek van het algemeen bestuur is met deelnemende gemeenten een kerntakendiscussie gestart over de taakuitvoering van SamenTwente en het bijbehorende ambitieniveau. Het gaat over het volgende:

- Wat is een wettelijke taak en wat is vrijwillig?
- Welke taken moeten regionaal worden uitgevoerd en welke lokaal?
- Welke financieringsstromen zijn er (en is dat dekkend)? Hierbij is ook aandacht voor incidentele rijksmiddelen waarmee projecten worden gefinancierd, zoals specifieke uitkeringsgelden (SPUK) gelden.
- Wat doet SamenTwente vanuit de bedrijfsvoering voor de coalities en is dit dekkend?

3. Bijdrage Stadsbank Oost Nederland aan programma 1 Werk, economie, en inkomen:

Maatschappelijke rendement:

De Stadsbank Oost Nederland (SON) voert de gemeentelijke taken in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit. Elke inwoner met problematische schulden kan een beroep doen op de Stadsbank. De SON is een Gemeenschappelijke Regeling van 21 gemeenten in Twente en de Achterhoek.

Ontwikkelingen:

De begroting 2025 van de Stadsbank Oost Nederland noemt de volgende punten voor het door ontwikkelen van de dienstverlening:

- Klant voorop! Doorbouwen aan een klant- en resultaatgerichte dienstverlening.
- Sneller schulden regelen door betere begeleiding en dienstverlening.
- Deelnemen aan een landelijke klankbordgroep om de schuldhulpverlening te verbeteren en om verschillen tussen gemeenten te verkleinen.

4. Bijdrage Omgevingsdienst Twente aan programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening:

Maatschappelijke rendement:

De Omgevingsdienst Twente voor het toezicht en handhaving van 'complexe' omgevingsvergunningen, het voorbereiden van besluiten met betrekking tot (milieu) inrichtingen en de handhaving bij (complexe) milieubelastende bedrijven. Daarmee draagt ze bij aan de realisatie van een gezonde en veilige leefomgeving. De deelname aan de Omgevingsdienst Twente is grotendeels een wettelijke verplichting.

Ontwikkelingen:

De programmabegroting 2025 van de Omgevingsdienst Twente (ODT) beschrijft een aantal belangrijke ontwikkelingen voor de ODT en haar deelnemers. De programmabegroting benoemt de impact van het Rapport van Aartsen met aanbevelingen dat het VTH-stelsel versterkt moet worden, de Omgevingswet en het project Energie & Duurzaamheid.

5. Bijdrage Recreatieschap Twente aan programma 1 Werk, economie en inkomen:

Maatschappelijke rendement:

Het Recreatieschap Twente is een organisatie die namens de 14 Twentse gemeenten tot doel heeft het bevorderen van totstandkoming en instandhouding van publieke recreatieve/toeristische infrastructuur in Twente. Het gaat dan om het routenetwerk voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken en de drie recreatieplassen het Rutbeek, het Hulsbeek en het Lageveld. Daarnaast zorgt zij voor de aanleg, onderhoud en beheer van publieke recreatieve/toeristische voorzieningen die hetzij op zichzelf, hetzij in routeverband, hetzij door opname in arrangementen, een bovenlokaal karakter hebben.

Ontwikkelingen:

Het Recreatieschap Twente heeft voor het begrotingsjaar 2025 als speerpunten:

- Het werken aan en verankeren van de vastgestelde visie Routenetwerken Twente;
- Het implementeren en integreren van de vastgestelde visie voor de drie Twents recreatieparken en een continue verbetering van de recreatieparken;
- Nieuwe websites verder uitbouwen voor onze gasten en zakelijke klanten in samenwerking met Twente Marketing; en
- Het Recreatieschap Twente duidelijker positioneren met de twee organisatieonderdelen, de Twentse Recreatieparken en de Routenetwerken Twente.

6. Bijdrage Euregio aan programma 1 Werk, economie en inkomen:

Maatschappelijke rendement:

Wij werken samen binnen de Euregio om binnen Europa op lobby- en subsidiegebied onze kracht te bundelen. Daarnaast werkt de Euregio aan de verdere economische integratie van het Euregio gebied en het wegnemen van grens gerelateerde barrières.

Zienswijzen

De uitgaven die voortvloeien uit deelname aan gemeenschappelijke regelingen zijn verplichte uitgaven die in de gemeentebegroting opgenomen dienen te worden. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan uw raad zienswijzen over de ontwerpbegrotingen kenbaar te maken aan het algemene bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling.

Tijdens de behandeling van de begrotingen 2025 van de verbonden partijen in juni 2024 heeft de raad van Hellendoorn 2 zienswijzen ingediend bij alle gemeenschappelijke regelingen, behalve de EUREGIO (die valt onder Duits recht en kent een ander juridisch regime en planning):

1. Houd al vanaf de begroting 2025 beleidsmatig en financieel rekening met de verwachte forse financiële kortingen op het gemeentefonds vanaf het jaar 2026
2. De 'Kaderbrief Twentse zienswijze begroting 2025-2028' met het verzoek aan de gemeenschappelijke regelingen om te anticiperen op de gemeentelijke bezuinigingsopgave vanaf 2026

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Privaatrechtelijke samenwerkingen zijn in het Burgerlijk Wetboek nader geregeld. Dit kunnen stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen zijn. Bij vennootschappen gaat het om deelnemingen. De gemeente Hellendoorn participeert in de volgende privaatrechtelijke rechtspersonen:

1. N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) – programma Overhead
2. Twence Holding B.V. – programma 5 Woon- en leefomgeving
3. Enexis Holding N.V. – programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening
4. Wadinko N.V. – programma 1 Werk, economie en inkomen
5. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. – programma overhead
6. CSV Amsterdam B.V. – programma Overhead
7. Stichting Noest – programma 1 Werk, economie en inkomen

Deelnemingen	Doelstelling / taken
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten Postbus 30305 2500 GH Den Haag	Het voorzien in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. De BNG is daarmee de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Twence Holding B.V. Postbus 870 7550 AW Hengelo	Twence is in de eerste plaats een afvalverwerkingsbedrijf. Twence staat voor hoogwaardige inzet van afval als bron van herbruikbare grondstoffen. Door het verwerken van afval produceert Twence tegelijkertijd duurzame energie.
Enexis Holding N.V. Burg. Burgerslaan 40 5245 NH Rosmalen	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Enexis draagt daarmee bij aan het realiseren van een betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar regionaal energienetwerk.
Wadinko N.V. Postbus 445 8000 AK Zwolle	Wadinko is een regionaal opererende participatiemaatschappij met als doelstelling het stimuleren van bedrijvigheid en werkgelegenheid met risicodragend kapitaal, kennis en managementondersteuning. Momenteel (ultimo 2023) participeert Wadinko in 30 (regionale) bedrijven.
Ondernemingen uit verkoop Essent: Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V. en CSV Amsterdam B.V. Brabantlaan 1 5216 TV Den Bosch	In het kader van de verkoop van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Deze waren oorspronkelijk ondergebracht in een vijftal vennootschappen met een vooral administratieve functie. In 2020 zijn er daarvan drie opgeheven. Voor de overblijvende vennootschappen Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. en CSV Amsterdam B.V. is het plan om ze respectievelijk in 2024 en 2025 op te heffen.
Stichting Noest Van den Bergsweg 53 7442 CK Nijverdal	Stichting Noest zet zich in voor mensen voor wie een reguliere baan, om welke reden dan ook, niet direct voor de hand ligt. Dat gebeurt door het bieden van passend, plezierig en zinvol werk. Behalve begeleid werk worden ook mogelijkheden geboden om werknemersvaardigheden te ontwikkelen. Binnen Stichting Noest hebben ondernemers, gemeente en de re-integratie-experts van React Twente de krachten gebundeld.

1. Bijdrage N.V. Bank voor Nederlands Gemeenten (BNG) aan programma Overhead:

Maatschappelijk rendement:

De BNG is de huisbankier van de gemeente. Daarnaast is de gemeente aandeelhouder van de BNG. Door de lage kosten voor het gemeentelijke betalingsverkeer en de jaarlijkse dividenduitkering draagt zij bij aan een houdbare financiële huishouding. Daarnaast draagt de bank door het verstrekken van laagrentende leningen bij aan het realiseren van investeringen die de inwoner ten goede komen tegen aanvaardbare kosten.

2. Bijdrage Twence Holding B.V. aan programma 5 Woon- en leefomgeving:

Maatschappelijk rendement:

Twence draagt bij aan de taak van de gemeente om te voorzien in een doelmatig beheer van afvalstoffen door de verbranding van restafval. Met het vergisten van GFT-afval, de productie van duurzame energie en het terugwinnen van grondstoffen draagt Twence ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

3. Bijdrage Enexis Holding N.V. aan programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening:

Maatschappelijk rendement:
Enexis is de eigenaar van het netwerk voor gas en elektra in de gemeente. Het streven is om het netwerk betaalbaar, betrouwbaar en veilig te houden. Hiermee draagt Enexis ook bij aan het Energieakkoord en daardoor ook tegelijkertijd aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. De gemeente is aandeelhouder van Enexis. De jaarlijkse dividenduitkering draagt bij aan een houdbare financiële huishouding.

Ontwikkelingen:
Voor de versnelling van de energietransitie is samenwerking tussen Enexis, gemeenten en aannemers doorslaggevend. Ondanks alle inspanningen en investeringen van Enexis blijft de vraag naar transportcapaciteit voor elektriciteit sneller groeien dan Enexis kan bijbouwen. Naast de vraag naar transportcapaciteit (Enexis) is ook de verdeling van de beschikbare fysieke ruimte om te bouwen (gemeentes en provincie) en de krapte op de arbeidsmarkt (aannemers) een steeds grotere uitdaging.

Daarnaast speelt voor Enexis de vraag: "Wie betaalt de kosten van de energietransitie en op welk moment?" De energietransitie vraagt om een verdere groei en stijgende investeringen. De energietarieven stijgen echter niet in hetzelfde tempo mee. Enexis overlegt hierover met de ACM en streeft naar een goede balans tussen een beheerste tariefontwikkeling voor de klanten en een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.

4. Bijdrage Wadinko aan programma 1 Werk, economie en inkomen:

Maatschappelijk rendement:
Wadinko is een regionaal opererende participatiemaatschappij met als doelstelling het stimuleren en behouden van gezonde bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid in het werkgebied Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest-Drenthe met risicodragend kapitaal, kennis, managementondersteuning en netwerken. De gemeente is aandeelhouder van Wadinko. Naast het stimuleren en behouden van een gezonde economie in onze provincie draagt de jaarlijkse dividenduitkering bij aan een houdbare financiële huishouding.

5. en 6. Bijdragen Publiek Belang Elektriciteitsproductie en CSV Amsterdam B.V. aan programma Overhead:

Maatschappelijk rendement:
Hierbij gaat het om de vennootschappen Publiek Belang Elektriciteitsproductie en CSV Amsterdam die zijn ontstaan uit het verkoopproces van de aandelen die gemeente had in Essent NV.

Ontwikkelingen:
Deze BV's worden de komende jaren opgeheven: voor PBE is het plan in 2024 en CSV in 2025. De destijds niet uitgekeerde delen van de verkoopopbrengst zijn grotendeels uitgekeerd. Er zijn slechts nog kleine uitkeringen te verwachten in de komende jaren.

7. Bijdrage Stichting Noest aan programma 1 Werk, economie en inkomen:

Maatschappelijk rendement:
Stichting Noest zet zich in voor mensen in onze gemeente voor wie een reguliere baan, om welke reden dan ook, niet direct voor de hand ligt. Dat gebeurt door het bieden van passend, plezierig en zinvol werk. Behalve begeleid werk worden ook mogelijkheden geboden om werknemersvaardigheden te ontwikkelen. Binnen Stichting Noest hebben ondernemers, gemeente en de re-integratie experts van React Twente de krachten gebundeld.

Financiële gegevens verbonden partijen

bedragen x € 1.000

Financiële gegevens verbonden partijen	Gemeentelijke bijdrage 2025	Eigen vermogen 31-12-2024	Eigen vermogen 31-12-2025	Vreemd vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2025	Verwacht resultaat 2025
Gemeenschappelijke regelingen						
Veiligheidsregio Twente	2.768	1.721	1.755	88.918	88.298	-
SamenTwente	2.425	4.060	4.015	17.499	19.374	-
Stadsbank Oost-Nederland	266	1.370	1.465	11.396	7.098	-
Omgevingsdienst Twente	1.088	902	902	2.310	2.252	-
Recreatieschap Twente	233	798	798	4.000	3.935	-
EUREGIO[1)]	13	2.522	2.478	30.419	30.463	- 44
Totaal gemeenschappelijke regelingen	**6.793**	**11.373**	**11.413**	**154.542**	**151.420**	**- 44**
Deelnemingen						
Bank Nederlandse Gemeenten[2)]	-	4.615.000	4.721.000	107.459.000	110.819.000	254.000
Twence holding BV[2)]	-	175.964	169.261	163.228	162.475	9.497
Enexis holding NV[2)]	-	5.441.000	5.320.000	4.907.000	5.140.000	72.000
Wadinko NV[2)]	-	82.569	82.924	8.542	8.721	1.855
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV[3)]	-	-	-	-	-	-
CSV Amsterdam BV[4)]	-	484	-	7	-	- 20
Stichting Noest[2)]	-	11	2	170	157	- 9
Totaal deelnemingen	**-**	**10.315.028**	**10.293.187**	**112.537.947**	**116.130.353**	**337.323**
Totaal verbonden partijen	**6.793**	**10.326.401**	**10.304.600**	**112.692.489**	**116.281.773**	**337.279**

[1)] Informatie uit begroting 2024.

[2)] Er is geen begrotingsinformatie beschikbaar, de begin/eindstand uit de jaarrekening 2023 is opgenomen.

[3)] Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV wordt in 2024 opgeheven.

[4)] CSV Amsterdam BV wordt in 2025 opgeheven.

Paragraaf 7:
Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid ondersteunt de doelen van andere beleidsgebieden. Via grondbeleid kunnen ruimtelijke doelen zoals het aanleggen en aanpassen van wegen gerealiseerd worden. Het belangrijkste doel van het grondbeleid is zorgen voor voldoende bouwgrond voor woningbouw, bedrijventerreinen en overige commerciële en maatschappelijke functies.

Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening. Ook wordt een nadere toelichting op de lopende grondexploitaties gegeven in het zogenoemde 'meerjarenperspectief grondexploitaties' (MPG), dat inclusief de onderliggende grondexploitatiebegrotingen, medio het jaar wordt vastgesteld door de gemeenteraad.
In de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting wordt vooruitgekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van de gemeente.
Ook staat hierin hoe de grondexploitatiebegrotingen zijn verwerkt in de jaarbegroting(en) van de programmabegroting.

Beleid

Als gemeente heb je per project de keuze tussen het voeren van een actief grondbeleid (waarbij je zelf als gemeente de gronden koopt, bouwrijp maakt en de bouwgrond verkoopt) of een faciliterend grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan anderen wordt overgelaten).

Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen dan bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft. Bij faciliterend grondbeleid kan de gemeente geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt.

Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd.

We zijn al ver gevorderd met de realisatie van lopende grondprojecten. Om in de toekomst te blijven voorzien in de vraag naar bouwgrond voor woningen en bedrijven, moeten we nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden onderzoeken. Voor elke ontwikkeling bepalen we of we als gemeente het project actief willen realiseren of alleen willen faciliteren. In 2025 stellen we, mede vanuit dit perspectief, een nieuw grondbeleid vast.

Actuele ontwikkelingen

In 2024 hebben we nog 7 lopende grondexploitaties. We verwachten dat de grondexploitaties van de nieuwe Brandweerkazerne Hellendoorn en Schoolstraat Salomonsonstraat eind 2024 worden afgesloten, waardoor we in 2025 nog 5 lopende grondexploitaties hebben.

Woningbouw lopende grondexploitaties

Daarle west
2024 - De laatste kavel is verkocht en wordt bebouwd.
2025 – Woonrijp maken van het gebied.
Inmiddels wordt er gekeken naar een nieuwe locatie voor woningbouw in Daarle.

Hellendoorn Noord fase 1
2024 – In de grondexploitatie zijn de laatste kavels verkocht en opgeleverd.
2025 – Na afronding van de woningbouw wordt het gebied woonrijp gemaakt.

Blenkeschool

2024 – De bouw van sociale woningen wordt naar verwachting dit jaar afgerond. Reggewoon heeft hiervoor de grond van de Blenkeschool de gemeente gekocht. Het bestemmingsplan en de grondexploitatie zijn door de gemeenteraad vastgesteld.
2025 – Na afronding van de woningbouw wordt het gebied woonrijp gemaakt.

Haarle

Plan de Grave voorziet in de behoefte aan bouwgrond voor in totaal circa 60 grondgebonden woningen, onder te verdelen in 2 fasen. De woningen zijn bestemd voor diverse doelgroepen waaronder starters en senioren. Het bouwplan is een mix zijn van rijenwoningen (huur en koop in CPO), twee onder één kap, geschakelde woningen en vrijstaande woningen. Zowel het exploitatieplan, op basis waarvan eventueel kostenverhaal plaats vindt, als de grondexploitatie zijn door de gemeenteraad vastgesteld.

2023 – Er ligt een bestemmingsplan voor 'De Grave'. Door een ingesteld beroep duurt de procedure langer dan verwacht.
2024 – Naar verwachting start in oktober het bouwrijp maken van het gebied. Dit duurt waarschijnlijk tot juli 2025. In oktober wordt ook gestart met het in optie geven van de kavels.
2025 – Vanaf juli kan, na het bouwrijp maken van de grond naar verwachting worden gestart met de bouw van de woningen.

Woningbouw nieuwe initiatieven

Er wordt nagedacht over de mogelijkheden van woningbouw op de locatie aan de Willem de Clerqstraat, zodra Reggesteyn de nieuwe school aan de Noetselerbergweg kan betrekken.
Naar verwachting zal dat in medio 2025 aan de orde zijn. In 2024 zal gestart worden met de stedenbouwkundige – ruimtelijke uitwerking van de locatie. Naar verwachting kan het omgevingsplan in 2026 worden vastgesteld. De woningbouw zal op zijn vroegst starten in 2026, maar hangt ook af van het gebruik van de huidige locatie door scholen.

We hebben in het kader van actief grondbeleid 2 percelen aangekocht aan de Rijssensestraat/Koeveenweg. Voor deze locatie wordt een plan voor woningbouw uitgewerkt voor ongeveer 30 woningen. Hierover is actief met de buurt geparticipeerd. Vervolgens is door een stedenbouwkundige met de ontvangen inbreng naar het plan gekeken. Zodra de stedenbouwkundige schets gereed is en de benodigde onderzoeken zijn uitgevoerd, kan de omgevingsplanprocedure worden opgestart, de verdere planning worden opgesteld en de grondexploitatie worden vastgesteld. Naar verwachting is de uitgifte van de kavels hier op zijn vroegst mogelijk in 2025/2026.

De Hoi-locatie aan de Koninginnestraat is begin 2024 vrijgespeeld voor woningbouw. Op dit moment worden de mogelijkheden voor deze locatie onderzocht. Naar verwachting kan de omgevingsplanprocedure in 2025 worden opgestart en de grondexploitatie worden vastgesteld.

In Daarlerveen heeft de gemeente een voorkeursrecht gevestigd (op grond van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten) op agrarische gronden t.b.v. woningbouw. In 2025 zullen de ontwikkelmogeljkheden van de locatie nader worden onderzocht wat vervolgens kan resulteren in het starten van een omgevingsplanprocedure.

Ter Steege Bouw Vastgoed uit Rijssen wil de komende jaren een nieuwe woonwijk op het voormalig terrein van Koninklijke TenCate op de hoek Hoge Dijkje-Grotestraat realiseren. Het plangebied is ongeveer 4,5 hectare groot en er zijn circa 160 woningen gepland. Naar verwachting zal op zijn vroegst de bouw in 2026 kunnen starten.

Aan de west- en oostzijde van het marktplein in Nijverdal wordt het komende jaar gekeken wat de mogelijkheden zijn voor woningbouw. Omdat de locaties in handen zijn van projectontwikkelaars zal het hoogstwaarschijnlijk geen gemeentelijke grondexploitatie worden. De door de gemeente te maken kosten zullen dan via kostenverhaal op de ontwikkelaar plaats vinden conform wet- en regelgeving.

Bedrijventerrein

Er zijn nog vier onverkochte kavels op de woon-/werklocatie 'Bloemeweide' in Haarle. Voor 2 kavels zijn koopovereenkomsten gesloten en kan de aktepassering gepland worden zodra het bestemmingsplan (Veegplan) onherroepelijk is vastgesteld, naar verwachting eind 2024. Voor de andere 2 kavels zijn we in gesprek met geïnteresseerden.

Om voldoende bouwgrond voor bedrijven beschikbaar te hebben, onderzoeken we of we nieuwe locaties voor bedrijventerreinen kunnen ontwikkelen.
In Hellendoorn is een voorkeursrecht gevestigd op gronden aan de Isakke. De komende periode zal onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn voor het de realisatie op deze locatie.

De verwachte stand van zaken per 1 januari 2025

In het onderstaande overzicht zien we hoe de financiën van de huidige grondprojecten er waarschijnlijk uitzien op 1 januari 2025. Vergeleken met de laatst vastgestelde grondexploitaties (MPG2024) zijn er wat veranderingen in de verwachte kosten van sommige exploitaties. Deze wijzigingen nemen we ook mee in de najaarsrapportage van 2024, daarin zijn ook de per saldo meevallende kosten opgenomen.
We gaan uit van de aanname dat 2024 financieel gezien precies zo verloopt zoals nu wordt begroot. Als dit anders loopt dan verwacht heeft dit meestal nauwelijks effect op de begrote eindresultaten.
Dit betekent dat we ervan uitgaan dat de grondexploitaties Schoolstraat/Salomonsonstraat en de locatie brandweerkazerne Kasteelstraat zijn afgerond en afgesloten. De winsten en verliezen van deze projecten worden allemaal in de jaarrekening van 2024 verwerkt.

bedragen x € 1.000

Grex begrotingen	Grex boek-waarde *) 1-1-2025	Nog te maken		Eindjaar	Geraamd eindresultaat		
		kosten	opbrengsten		op eindwaard	op contante waarde	
In exploitatie genomen gronden (IEGG)							
Bedrijventerreinen							
Haarle	240	97	570	2026	235	226	**winst**
Totaal Bedrijventerreinen	**240**	**97**	**570**		**235**	**226**	**0**
Woningbouwgebieden							
Daarle West	-913	199	-	2025	714	704	**winst**
Hellendoorn Noord fase 1	-158	699	-	2025	-541	-520	**verlies**
Leerlooierstraat	-129	129	-	2025	-1	-1	**verlies**
De Grave Haarle	2.525	2.611	4.947	2031	-189	-161	**verlies**
Totaal Woningbouwgebieden	**1.325**	**3.639**	**4.947**		**-17**	**704**	**-682**
Totaal	**1.565**	**3.736**	**5.517**		**218**	**930**	**-682**
Gesaldeerd		**1.782**				**247**	

*) De grex-boekwaarde is niet gelijk aan de Balanswaarde (boekwaarde in de gemeentelijke begroting/rekening): in de grexboekwaarde is de eerder genomen winst nog niet als verhoging boekwaarde verhogend meegenomen, noch zijn de te verwachten verliezen in mindering gebracht.

Financiele toelichting op de grondexploitaties.

- Op 1 januari 2025 zijn er naar verwachting nog 5 lopende grondexploitaties. Twee winstgevende en drie verlieslatende.
- Het daarin geïnvesteerde vermogen bedraagt dan naar verwachting € 1,5 miljoen.
- Met € 5,5 miljoen nog te realiseren opbrengsten en € 3,7 miljoen nog te maken kosten, wordt er komende jaren volop geïnvesteerd in grondexploitaties. Het begrote eindresultaat per saldo uit komt op ruim € 0,2 miljoen winst.

Verwachte balanswaarde en nog te nemen winst per 1 januari 2025

In het onderstaande overzicht zien we de voorspelde financiële stand van zaken per 1 januari 2025.
De tekorten op de verliesgevende grondexploitaties worden volledig afgedekt via verliesvoorzieningen, zoals voorgeschreven in de BBV-voorschriften (Besluit begroting en verantwoording). In deze 'voorzieningen toekomstige verliezen grondexploitaties' staat het geld geparkeerd dat aan het eind van de looptijd van een project nodig is om het verlies te kunnen betalen. Tijdens de looptijd van het project wijzigen de verwachtingen telkens, vandaar dat de verwachte verliezen via een voorziening worden afgedekt totdat zeker is wat het uiteindelijke resultaat van het project is.

Uit de winstgevende grondexploitaties verwachten we een winst van ruim € 0,9 miljoen. Hiervan is per 1 januari 2024 al circa € 0,55 miljoen als tussentijdse winst ingeboekt. De tussentijdse winstneming voor 2024 is nog niet opgenomen: deze boeken we bij de jaarrekening 2024. Hierdoor resteert er nu nog € 0,3 miljoen als verwachte nog te nemen winst. Deze verwachte winst staat als stille reserve onzichtbaar op de balans.

bedragen x € 1.000

Verwacht resultaat per plangebied	Grex boek-waarde *) 1-1-2025	Genomen verlies	Genomen winst	Balans-waarde 1-1-2025	Stille reserve	Eindjaar
In exploitatie genomen gronden (IEGG)						
Bedrijventerreinen						
Haarle	240	-	76	317	150	2026
Totaal Bedrijventerreinen	**240**	**0**	**76**	**317**	**150**	
Woningbouwgebieden						
Daarle West	-913	-	546	-371	158	2025
Hellendoorn Noord fase 1	-158	520	-	-167	-	2025
Leerlooierstraat	-129	1	-	-129	-	2025
De Grave Haarle	2.525	161	-	2.510	-	2031
Totaal Woningbouwgebieden	**1.325**	**682**	**546**	**1.843**	**158**	
Totaal verwacht gemeentelijk resultaat	**1.565**	**682**	**622**	**2.160**	**308**	

*) De grex-boekwaarde is niet gelijk aan de Balanswaarde (boekwaarde in de gemeentelijke begroting/rekening): in de grexboekwaarde is de eerder genomen winst nog niet als verhoging boekwaarde verhogend meegenomen, noch zijn de te verwachten verliezen in mindering gebracht.

Risico's en bufferreserve

Benodigde weerstandscapaciteit

Grondexploitatiebegrotingen zijn niet alleen een financieel kader waarbinnen het project moet worden gerealiseerd. Ook fungeren de grondexploitatiebegrotingen als een 'voorspelling' van de te verwachten kosten en opbrengsten. De verwachte kosten en opbrengsten kunnen mee- maar ook tegenvallen.
Ter dekking van per saldo tegenvallers is een bepaalde aanwezige weerstandscapaciteit nodig. Deze is berekend op € 1,5 miljoen. Omdat we binnenkort nieuwe grondexploitaties willen opstarten adviseren we een extra buffer van € 1 miljoen.

Daarnaast wil de gemeente een egalisatiebuffer hebben waarmee tegenvallers uit boekverliezen en hertaxaties van vastgoed kunnen worden opgevangen.
De hiervoor benodigde buffer is berekend op € 0,5 mln.

Aanwezige weerstandscapaciteit

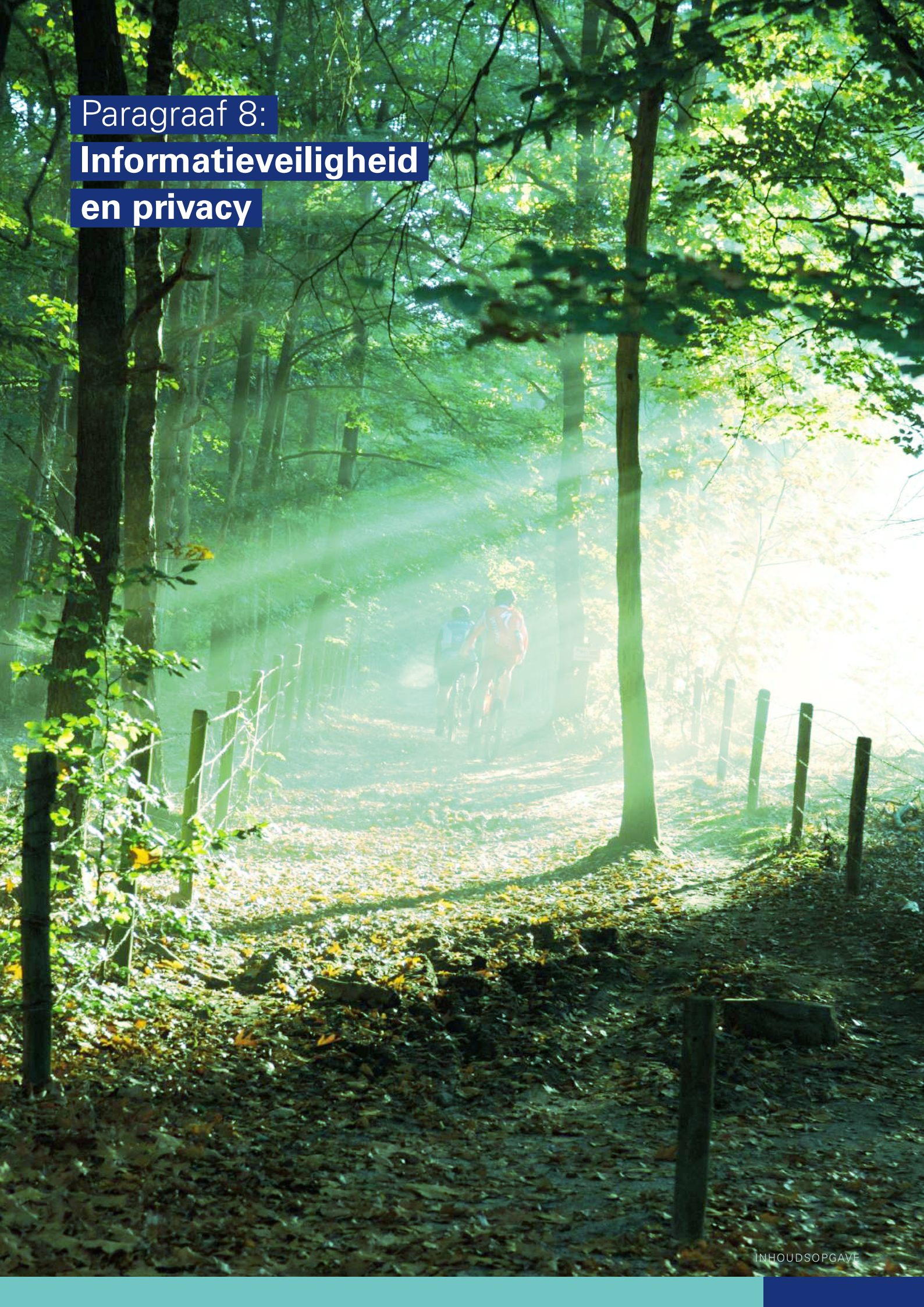
De bufferreserve bedraagt eind 2024 naar verwachting minimaal € 3,8 miljoen.
Naast deze aanwezige weerstandscapaciteit, is er binnen de lopende grondexploitaties een stille reserve aanwezig ten gevolge van begrote, maar nog niet genomen winsten. Deze nog te realiseren winst (ruim € 0,3 miljoen) staat niet op de balans. Dit kunnen we ook gebruiken als weerstandscapaciteit waarmee in de komende jaren financiële tegenvallers kunnen worden gedekt.
Hierdoor bedraagt de aanwezige weerstandscapaciteit ruim € 4,1 miljoen.

Weerstandsvermogen

Er is sprake van een financieel gezonde situatie, als de aanwezige weerstandscapaciteit groter dan of gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit.
Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de aanwezige en de benodigde weerstandscapaciteit. Met een factor 2,05 (4,1 miljoen/ 2 miljoen) is de weerstandscapaciteit voor grondexploitaties meer dan voldoende. De bufferreserve is een algemene reserve, daarom is deze reserve ook betrokken in de bepaling van de totale gemeentelijke weerstandscapaciteit.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) voor ondernemersactiviteiten. De gemeentelijke grondexploitaties winstgevend zijn vallen ze hier ook onder.. De Vpb is immers een winstbelasting.
Voor het onderdeel grondexploitatie is nu duidelijk dat we voor de jaren t/m 2022 niet fiscaal winstgevend zijn, gezien de vele verliezen die er op de destijds nog lopende grondexploitaties zijn genomen. Nu een deel van deze verliesgevende exploitaties is afgerond zullen we op het moment dat er op nieuwe exploitaties winst gemaakt gaat worden rekening moeten houden met een afdracht vennootschapsbelasting. Er vindt hierover nog afstemming met de fiscus plaats.
Omdat de winsten van de grondexploitaties consequent in de bufferreserve worden gestort, brengen wij de toekomstige winstbelasting (Vpb) over het onderdeel grondexploitaties standaard ten laste van de bufferreserve.

Paragraaf 8:
Informatieveiligheid en privacy

Inleiding

Als gemeente beheren we veel persoonsgegevens waaronder ook privacygevoelige gegevens. Het is essentieel dat er veilig en zorgvuldig wordt omgegaan met deze gegevens en met de uitwisseling hiervan. Burgers, bedrijven en (keten) partners kunnen ernstige schade ondervinden wanneer er sprake is van het verlies van gegevens, uitval van ICT of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van informatie. Dit kan leiden tot ernstige gevolgen voor (de continuiteit van) de bedrijfsvoering en tot grote financiële- en imagoschade. Gemeenten wapenen zich tegen deze risico's met verscheidene technische en organisatorische maatregelen.

Juridisch kader

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) staat op het gebied van informatieveiligheid centraal. Dat is vanaf 2020 het normenkader op het gebied van informatieveiligheid voor alle overheden: Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten.

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ingevoerd ten behoeve van de privacybescherming. Dankzij de AVG is de bescherming van persoonsgegevens in alle landen van de EU op dezelfde manier geregeld.

Vanaf 2019 is de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing op de werkzaamheden van de buitengewoon opsporingsambtenaren zowel in de publieke als de private sector. Deze wet regelt de verwerking van persoonsgegevens op het gebied van opsporing of vervolging van strafbare feiten. Veel verplichtingen zijn vergelijkbaar met de AVG maar kennen soms net een iets andere uitwerking.

Kaderstellende nota's

- Privacy beleid en privacy statement (2023 / 026614)
- Beleidskader informatieveiligheid (2021 / 001988)

Ontwikkelingen

Cybercriminaliteit ontwikkelt zich razendsnel en de digitale dreiging verandert voortdurend. Digitale veiligheid is dan ook een steeds belangrijker maatschappelijk probleem. Nederland is sterk afhankelijk van digitale diensten, processen en systemen. Die raken steeds nauwer verweven met fysieke processen, activiteiten en apparaten. Niet alleen in eigen land, maar wereldwijd. Naast de vele kansen die de digitale ruimte biedt, maakt die ons ook kwetsbaar voor menselijk en technisch falen én voor kwaadwillenden. En dat zien we ook steeds nadrukkelijker gebeuren. Vorig jaar werden 2,3 miljoen Nederlanders getroffen door een vorm van online criminaliteit. Mensen en bedrijven lijden daardoor enorme financiële schade.

Sinds 16 januari 2023 is de NIS2-richtlijn in de EU van kracht. Deze richtlijn is bedoeld om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten in EU-lidstaten te verbeteren. De NIS2-richtlijn legt een zorgplicht voor informatieveiligheid op voor onder andere overheden. Deze richtlijn wordt op dit moment omgezet naar nationale wetgeving. De BIO krijgt hiermee een wettelijk kader. Gemeenten moeten op grond van deze richtlijn aantonen dat ze in control zijn op het gebied van informatieveiligheid en privacy en dat voldaan wordt aan de geldende wetgeving en normenkaders. Daarom zal in 2025 structureel worden ingezet op handhaving en (interne) controle.

Actiepunten 2025

Op basis van het bovenstaande gelden voor 2025 de volgende actiepunten:

- We blijven investeren in kennis en bewustzijn van medewerkers. Nieuwe medewerkers krijgen – volgens de BIO, de AVG en de Wpg – informatie over informatieveiligheid en privacy tijdens het introductieprogramma. In 2025 worden alle huidige medewerkers bijgepraat met behulp van e-learning en trainingen in de Hellendoorn Academy.
- Er komt op intranet een pagina over privacy en informatieveiligheid en de manier waarop medewerkers hiermee om moeten gaan. Het gemeentelijke beleid, interne richtlijnen en procedure en allerlei tips en trucs om het werk veilig te doen nemen we hierin op.
- Aandacht voor informatieveiligheid en privacy is een continu proces, bedreigingen veranderen voortdurend. Daarom worden ontwikkelingen op de voet gevolgd en worden steeds nieuwe maatregelen getroffen om de risico's te beperken. In 2024 zijn we begonnen met een brede risicoanalyse om te kijken waar onze grootste risico's liggen en welke maatregelen we daarvoor wellicht nog moeten treffen. In 2025 ronden we dit af.
- Afgesproken maatregelen en procedures worden jaarlijks getoetst op volledigheid, actualiteit en naleving. Dat loopt niet alleen via de periodieke ENSIA- en Wpg-zelfevaluaties, maar ook tussentijds worden aanvullende controles uitgevoerd zoals periodieke audits, phishing tests, penetratietesten (waarbij we een aanval door een hacker simuleren) en bijvoorbeeld ook de inzet van een mystery-guest. Daar is een integraal controleplan voor opgesteld. Daarnaast kennen we bij de Wpg een (verplichte) vierjaarlijkse externe audit. In 2025 zal deze voor de tweede keer plaatsvinden.
- De BIO, AVG en Wpg brengen met zich mee dat alle bestaande beleidskaders, interne procedures, protocollen en dergelijke op het gebied van informatieveiligheid en privacy voortdurend tegen het licht gehouden moeten worden en waar nodig moeten worden aangepast. In 2025 zal een nieuw beleidskader voor informatieveiligheid worden opgesteld. Dit geldt ook voor de regeling logging en monitoring, die zicht richt op het registreren en analyseren van alle handelingen op het netwerk. Potentiële bedreigingen kunnen daarmee snel worden herkend en de impact geminimaliseerd.
- In 2024 is het bedrijfscontinuïteitsplan ICT opgesteld en voor 3 kritische bedrijfsprocessen verder uitgewerkt. Het maakt duidelijk welke maatregelen getroffen worden bij uitval van de betreffende systemen. In 2025 wordt dit verder verbreed en worden meer bedrijfsprocessen op die wijze uitgewerkt.
- Een regelmatig terugkerend begrip in zowel de BIO als de AVG is 'accountability', ofwel de verantwoordingsplicht. Organisaties moeten zelf kunnen aantonen dat ze voldoen aan de spelregels op het gebied van informatieveiligheid en privacy en dat de noodzakelijke technische en organisatorische maatregelen worden getroffen. Via (onder andere) de kwartaalrapportages geven we inzicht in de genomen maatregelen.
- In 2025 willen we ten slotte aan de slag met leveranciersmanagement. Onderdeel daarvan is dat we goede afspraken maken met leveranciers over zaken als informatieveiligheid en privacy. Bij de uitvraag en beoordeling van offertes worden dit vaste aandachtspunten. En periodiek controleren we of gemaakte afspraken ook daadwerkelijk worden nageleefd.

Paragraaf 9:
Duurzaamheid

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

Duurzaamheid is belangrijk voor de hele samenleving en heeft invloed op bijna alle andere gebieden. Het gaat over wat we doen en hoe dat de toekomst en andere plekken beïnvloedt

Duurzaamheid is dan ook een centraal programma in ons beleid. Binnen het programma Duurzaamheid wordt ingezet op de speerpunten Energie & Warmte, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit, Mobiliteit, Circulariteit en een integrale benadering & verankering binnen de eigen organisatie (Duurzaam denken & doen).

De nadruk ligt daarbij op de energietransitie. We willen in 2050 energieneutraal zijn en in 2030 de CO2-uitstoot reduceren met 55%. Dit doen we door te werken aan een energiezuiniger gebouwde omgeving (woongebieden en bedrijventerreinen), een aardgasvrije warmtevoorziening waarbij zoveel mogelijk lokale duurzame warmtebronnen worden benut en (grootschalige) opwek van duurzame energie. We geven de energietransitie mét de samenleving vorm. Hierin liggen grote uitdagingen, maar ook kansen. We ondersteunen en faciliteren initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de verduurzaming. Tegelijkertijd pakken we ook onze eigen gebouwen aan, waaronder Het Ravijn – Zwem Sport Zorg en het Huis voor Cultuur en Bestuur. Tegelijkertijd starten we, waar kansrijk of noodzakelijk, zelf of in regionaal verband initiatieven.

Trends en ontwikkelingen

Uit het IPCC rapport (Intergovernmental Panel on Climate Change) blijkt dat de klimaatverandering ongekend groot is én veroorzaakt is door menselijk handelen. Dit onderstreept de urgentie van het klimaatbeleid en de noodzaak om de hierin opgenomen doelen zo snel mogelijk te realiseren. Als we de klimaatverandering willen beperken, om daardoor de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius, is het op z'n minst nodig om netto nul CO2 uit te stoten (het doel voor 2050).

Netcongestie speelt in grote delen van het land, ook in de gemeente Hellendoorn. We lopen tegen de grenzen van de transportcapaciteit van het elektriciteitsnet aan (zowel aan de afname kant als bij teruglevering). Momenteel is er in Hellendoorn bijna geen capaciteit om (grootschalig) terug te leveren en ook de afname staat onder druk.

Wat gaan we doen?

Herijking programma duurzaamheid

In 2023 is een belangrijk doel van het Programma Duurzaamheid behaald, namelijk 20% CO2 reductie binnen de gemeente. Maar er zijn nog grote stappen te zetten om in 2030 de CO2-uitstoot met ten minste 55% te reduceren, met als einddoel een klimaatneutraal Hellendoorn in 2050.

We herzien het programma duurzaamheid vanwege dit behaalde tussendoel, gewijzigde financiering vanuit het Rijk en ontwikkelingen sinds de start van het programma. Dit biedt kansen om het Programma Duurzaamheid opnieuw vorm te geven. Hierbij blijft ons doel om integraal te werken aan de duurzaamheidsopgave centraal staan.

Bewustwordingscampagne

We starten een bewustwordingscampagne over de energietransitie. Hierin leggen we de energietransitie uit aan onze inwoners: wat houdt het in, wat zijn onze doelen, wat hoort er bij (zon, wind en warmte). Deze campagne wordt zowel online als offline gevoerd.
Ons energieloket (https://www.duurzaambouwloket.nl/hellendoorn) en het aanbieden van energieadvies door de energiecoaches is hier een belangrijk onderdeel van.

Energie

Het doel is om meer energie te besparen én daarnaast meer duurzame energie op te wekken.

Via de Energiestrategie Twente en de Overijsselse Energievisie blijven we regionaal invulling geven aan de opgaves, waarbij we onze samenwerking aanpassen aan de ontwikkelingen en ervaringen van de afgelopen jaren. Hierbij zijn we ons bewust dat de provincie steeds meer de regie neemt en inzet op windenergie. Waarbij het provinciale doel is om in Hellendoorn 120 GWh aan windenergie te realiseren voor 2030.

Een grote kans voor verduurzaming van de gemeentelijk organisatie zijn de ritten die we maken. Veel medewerkers reizen voor het uitvoeren van hun werkzaamheden. Om deze reizen emissievrij te maken zetten we in op het verduurzamen van zakelijke reizen, met als doel realisatie in 2025.

We leveren onze bijdrage aan oplossingen voor netcongestie, zoals het optimaal gebruiken van het elektriciteitsnet maar ook via opslag. Een aantal ondernemers gevestigd op industrieterrein ‘t Lochter heeft samen met het ondernemerscollectief ‘t Lochter en de gemeente Hellendoorn het initiatief genomen te onderzoeken welke slimme collectieve energieoplossingen er zijn om de huidige en toekomstige negatieve gevolgen van de energiecongestie tegen te gaan.

Warmte

Er wordt gewerkt aan een Warmteprogramma, dat midden 2025 wordt vastgesteld. Het gaat om een update van de bestaande Transitie Visie Warmte (TVW, 2021), die iedere 5 jaar herzien moet worden en in het kader van nieuwe wetgeving Warmteprogramma gaat heten. Eerst wordt het procesverloop (inclusief tijdspad) van dit traject vastgesteld. Daarnaast wordt besproken welke uitgangspunten voor het Warmteprogramma belangrijk zijn. Het Warmteprogramma maakt duidelijk welke elementen in een WUP (Wijkuitvoeringsplan) vastgelegd worden en ook hoe bewoners (van die wijk) daarin betrokken worden. Deze WUP’s komen na het warmteprogramma tot uitvoering. In één wijk wordt al gewerkt aan het opstellen van de WUP (Aquathermie Kruidenwijk) in nauwe samenwerking met woningcorporatie Reggewoon.

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving is een grote opgave waar onze inwoners een bijdrage aan leveren. Om inwoners, specifiek inwoners met (kans op) energiearmoede, te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woningen stellen we een subsidieregeling voor woningisolatie op. Maatschappelijk vastgoed speelt ook een belangrijke rol in onze samenleving. Om de verenigingen en stichtingen in onze gemeente te ondersteunen, stellen wij een subsidieregeling voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed op.

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering is steeds meer zichtbaar in ons dagelijkse leven. Ons doel is om beter bestand te zijn tegen extreme weersomstandigheden. Thema’s hierin zijn vooral: extreme neerslag, hitte en droogte. Maar ook hieraan gekoppelde thema’s als vergroening en biodiversiteit. Samen met inwoners, waterschappen, provincies en het Rijk werken we de komende jaren aan het klimaatadaptief inrichten van onze leefomgeving. Op basis van de beleidsnotitie MIKA (Meerjaren investeringsprogramma Klimaatadaptatie) worden projecten ontwikkeld om onder meer hittestress tegen te gaan en droogte- en wateroverlast aan te pakken.

Biodiversiteit

Ons doel is om de biodiversiteit te bevorderen. Om dit te bereiken wordt onder andere een groenbeleidsplan opgesteld waarin de verschillende mogelijkheden en kansen worden beschreven om biodiversiteit te vergroten in onze gemeente. Dat kunnen we onder meer behalen door meer groen te realiseren, andere soort beplanting te kiezen, verandering in beheer of door ecologische verbindingen te versterken. Naast de koppeling met groen wordt ook steeds meer ingezet op het vergroten van de biodiversiteit bij andere plannen of maatregelen zoals bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie, water en duurzaamheid maar ook bij bouwprojecten (bijvoorbeeld via natuurinclusief bouwen en het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP).

Circulariteit

Ons afval tast ecosystemen op grote schaal aan en grondstoffen zijn beperkt voorradig. Ons doel is om verantwoordelijker om te gaan met grondstoffen. Een circulaire economie voorkomt afval, streeft naar optimaal hergebruik van producten en grondstoffen en wordt gevoed door duurzame energie. Om dit te bereiken streven we samen met andere Twentse gemeenten naar een afvalvrije samenleving in 2030. We moeten afval steeds slimmer gaan inzamelen, zodat grondstoffen behouden blijven voor recycling. Via het grondstoffenbeleidsplan 2022-2025 wordt hier concrete invulling aan gegeven.

Paragraaf 10:
Trends en ontwikkelingen

Inleiding

De gemeente Hellendoorn staat ook in 2025 voor een aantal complexe uitdagingen die een gezamenlijke aanpak vragen. Dit vraagt om een flexibel en vooruitstrevende houding om deze maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden. En om ervoor te zorgen dat de gemeente Hellendoorn een leefbare en aantrekkelijke gemeente blijft voor al haar inwoners. Ook de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord van het kabinet heeft impact op ons als gemeente. In deze paragraaf staan wij kort stil bij de grootste maatschappelijke vraagstukken en wat dit betekent voor ons als gemeente.

Klimaatverandering en Duurzaamheid

Klimaatverandering staat hoog op de politieke agenda in Nederland. Het land heeft ambitieuze doelen gesteld om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en de energietransitie te bevorderen. Dit vraagt om grootschalige aanpassingen in de manier waarop energie wordt opgewekt, gebouwen worden verwarmd, en transport wordt georganiseerd. De discussie over de kosten, verdeling van lasten en de snelheid van de transitie zorgt echter voor verdeeldheid onder de bevolking en binnen de politiek. Zo blijkt dat slechts 40% van de Nederlanders het gevoel heeft dat de overheid voldoende doet om klimaatverandering tegen te gaan. Dit geeft nog meer politieke druk om de klimaatdoelstellingen te behalen.

Woningnood en betaalbare huisvesting

De woningmarkt is in Nederland één van de meest urgente maatschappelijke vraagstukken. Starters, middeninkomens en zelfs sociale huurders hebben moeite om geschikte woonruimte te vinden. De politiek worstelt met het vinden van een balans tussen regulering en het stimuleren van nieuwbouw. Ondertussen neemt de druk op de woningmarkt verder toe, wat leidt tot oplopende prijzen en toenemende ongelijkheid.

Integratie en sociale cohesie

Nederland is een multiculturele samenleving, maar de integratie van nieuwkomers verloopt niet altijd even soepel. De politiek staat voor de uitdaging om beleid te maken dat de sociale cohesie bevordert, zonder groepen in de samenleving tegen elkaar op te zetten. De spanning tussen de verschillende culturele en religieuze groepen, evenals de discussie over de Nederlandse identiteit, blijft een terugkerend onderwerp in het politieke debat. Hierbij blijft ook de vraag wat de impact gaat zijn van de implementatie van het hoofdlijnenakkoord.

Gezondheidszorg en zorgkosten

De zorgkosten in Nederland blijven stijgen, mede door de vergrijzing en de toegenomen vraag naar zorg. Dit plaatst de politiek voor de moeilijke taak om de zorg betaalbaar en toegankelijk te houden, terwijl de kwaliteit gewaarborgd blijft. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) meldt dat 60% van de Nederlanders zich zorgen maakt over de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst. Daarbij zijn er discussies over het eigen risico, de financiering van de zorg en de druk op zorgverleners. De politiek moet zoeken naar duurzame oplossingen om de zorgsector toekomstbestendig te maken, zonder dat dit ten koste gaat van de patiëntenzorg.

Arbeidsmarkt en ongelijkheid

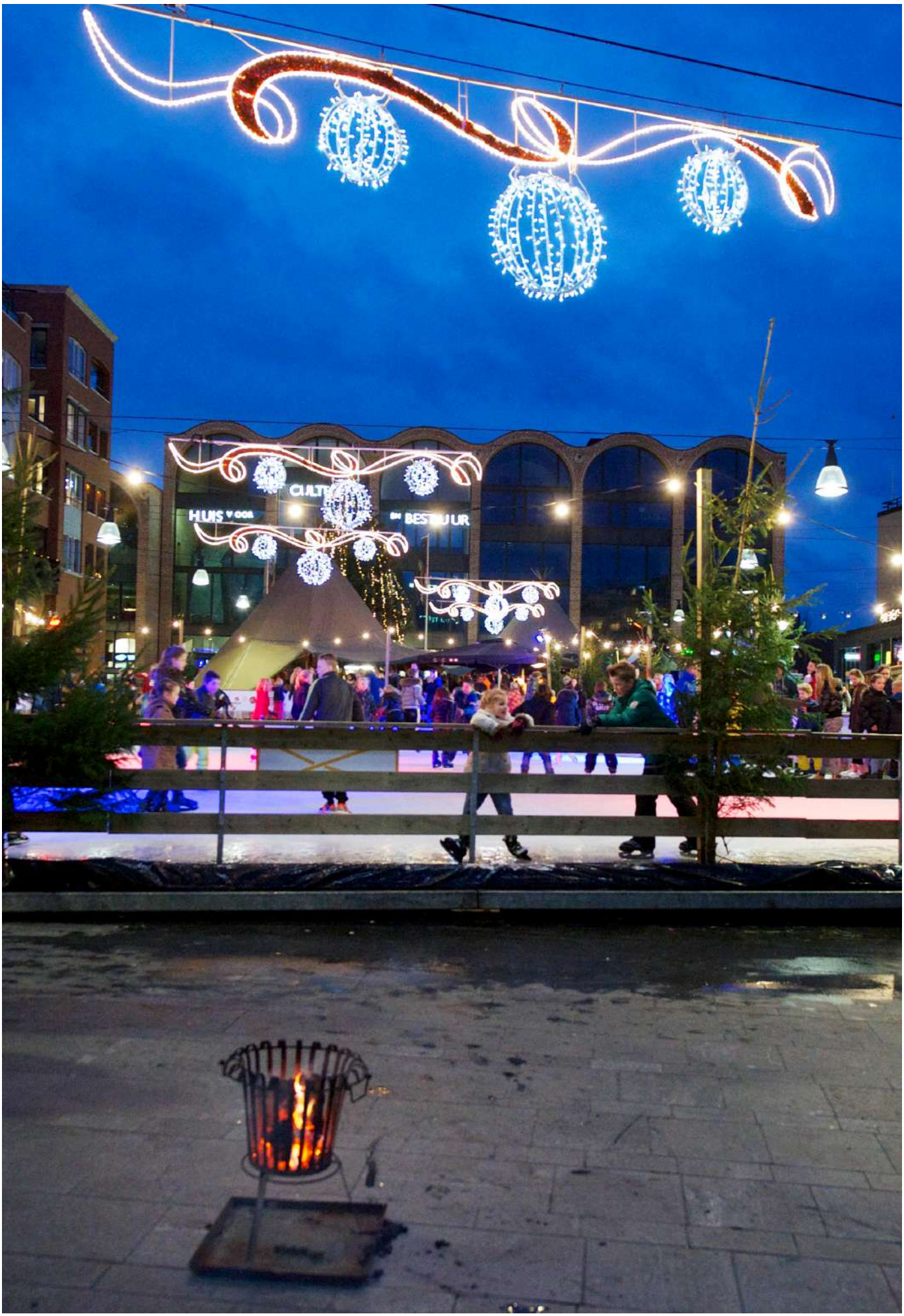
De arbeidsmarkt in Nederland is aan het veranderen door automatisering, globalisering en flexibilisering. Er is een groeiende kloof tussen mensen met vaste banen en degenen die in onzekerheid leven door tijdelijke contracten of freelancewerk. Dit leidt tot toenemende economische ongelijkheid en onzekerheid onder werkenden. De politiek moet inspelen op deze veranderingen door beleid te ontwikkelen dat werkzekerheid biedt, ook voor diegenen met flexibele of onzekere arbeidscontracten.

Digitalisering en privacy

Digitalisering biedt veel kansen, maar brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee op het gebied van privacy, cybersecurity en de impact van technologie op werk en leven. De politiek staat voor de taak om wetgeving bij te werken en nieuwe regelgeving te ontwikkelen die de rechten van inwoners beschermt in een steeds digitaler wordende wereld. Denk aan kwesties zoals de bescherming van persoonsgegevens, de invloed van algoritmes op besluitvorming, en de ethiek rondom kunstmatige intelligentie.

Vertrouwen in de politiek en democratie

Het vertrouwen inwoners in de politiek en de democratische instellingen staat onder druk. Volgens het SCP had in 2022 slechts 35% van de Nederlanders vertrouwen in de landelijke politiek. Schandalen, zoals de toeslagenaffaire, en de soms traag verlopende besluitvorming dragen bij aan een groeiend gevoel van wantrouwen onder de bevolking. Veel inwoners hebben het gevoel dat ze onvoldoende worden gehoord of dat de politiek te ver afstaat van hun dagelijkse leven. Dit leidt tot een toenemende polarisatie en de opkomst van populistische bewegingen. De uitdaging voor de politiek is om dit vertrouwen te herstellen door transparanter te zijn, burgerparticipatie te bevorderen en verantwoordelijkheid te nemen voor gemaakte fouten.

HUIS VOOR
BESTUUR

Paragraaf 11: **Open overheid**

Inleiding

De Wet Open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 ingegaan en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur. In de wet wordt de openbaarheid van informatie die bij de overheid beschikbaar is geregeld. De Woo is meer gericht op het actief openbaar maken van informatie. Er worden meer eisen gesteld aan overheden om transparant te zijn met het delen van informatie. De implementatie van de Woo moet per 1 januari 2027 zijn afgerond.

Informatiehuishouding

In de Woo is een zorgplicht opgenomen om zowel fysieke als digitale documenten overzichtelijk en duurzaam toegankelijk te houden en te maken. We zien de implementatie van de Woo als een kans om onze informatiehuishouding op orde te hebben en onze informatievoorziening naar inwoners te verbeteren.

Op die manier kunnen stukken sneller en eenvoudiger worden ontsloten en kan er sneller worden gereageerd op verzoeken om informatie. Zo brengen we inwoners, organisatie en bestuur dichter bij elkaar.

In 2025 worden verdere stappen gezet in het actief openbaar maken van gemeentelijke documenten. Met de komst van de nieuwe website in 2024 is deze stap een logisch vervolg.

Woo verzoeken

Met de aanstelling van een coördinator Woo in 2024 worden de processen met betrekking tot de Woo geactualiseerd. Er vindt centrale coördinatie plaats op de ingediende Woo-verzoeken; deze coördinator ondersteunt de teams en het bestuur in de afhandeling van de Woo-verzoeken. Zo combineren we inhoudelijke kennis met procesmatige coördinatie.

Kosten

De implementatie van de Woo brengt kosten met zich mee, voornamelijk voor het inrichten van de digitale informatiehuishouding, het trainen van medewerkers en het versterken van de capaciteit. Het Rijk heeft hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.

Bijlage 1
Kerngegevens

Sociale structuur	Realisatie 1-1-2021	Realisatie 1-1-2022	Realisatie 1-1-2023	Realisatie 1-1-2024	Raming 1-1-2025
Aantal inwoners (in aantallen)					
• 0 - 17 jaar	7.106	7.009	6.961	6.823	6.729
• 18 - 64 jaar	21.026	21.000	20.836	20.812	20.596
• 65 jaar en ouder	8.123	8.269	8.458	8.643	8.777
Totaal aantal inwoners	**36.255**	**36.278**	**36.255**	**36.278**	**36.102**
Aantal inwoners (procentueel)					
• 0 - 17 jaar	24%	23%	20%	19%	19%
• 18 - 64 jaar	57%	57%	58%	58%	58%
• 65 jaar en ouder	19%	20%	22%	23%	24%
Totaal aantal inwoners	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Uitkeringen					
• Aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan AOW-leeftijd	435	441	445	480	509
• Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAZ/IOAW	52	38	29	26	27
• Aantal medewerkers wet sociale werkvoorziening	139	132	125	118	107
Bedrijfsvestigingen					
• Aantal bedrijfsvestigingen	3.396	3.476	3.501	3.600	3.625

Fysieke structuur	Realisatie 1-1-2021	Realisatie 1-1-2022	Realisatie 1-1-2023	Realisatie 1-1-2024	Raming 1-1-2025
Oppervlakte gemeente (in hectare)					
• Binnenwater	106	106	108	108	108
• Land	13.793	13.793	13.792	13.792	13.792
Totaal oppervlakte gemeente	**13.899**	**13.899**	**13.900**	**13.900**	**13.900**
Aantal wooneenheden					
• Woningen (BAG)	14.712	14.889	14.971	14.971	15.037
Totaal aantal wooneenheden	**14.712**	**14.889**	**14.971**	**14.971**	**15.037**
Lengte wegen en watergangen (in kilometers)					
• Wegen	570	565	567	567	567
• Rioleringen	455	451	455	455	455
Oppervlakte groen (in m2)					
• Stedelijk groen	1.426.649	1.475.308	1.472.153	1.506.000	1.500.761
• Landschappelijk groen	639.303	639.303	773.948	779.035	804.016

Bijlage 2
Overzicht baten en lasten per product

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			LASTEN			
Saldo van baten en lasten						
01 Werk, Economie en Inkomen						
31000 Economische aangelegenheden	- 313	- 461	- 395	- 398	- 398	- 398
33000 Markten	- 49	- 66	- 69	- 69	- 70	- 70
33010 Agrarische zaken	- 179	- 286	- 318	- 326	- 329	- 330
34000 Recreatie en Toerisme	- 381	- 453	- 613	- 466	- 467	- 412
34010 Toeristenbelasting	- 32	- 13	- 9	- 9	- 9	- 9
61050 Opvang en huisvesting nieuwkomers	- 5.426	- 6.409	- 6.222	- 6.221	- 1.285	- 1.290
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 8.138	- 9.221	- 9.150	- 9.184	- 8.908	- 8.914
63010 Bijzondere bijstandsverlening	- 3.693	- 1.856	- 1.810	- 1.776	- 1.779	- 1.782
63020 Schuldhulpverlening	- 434	- 530	- 560	- 379	- 380	- 381
63030 Fraudebestrijding	- 86	- 127	- 95	- 96	- 96	- 95
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 236	- 199	- 233	- 233	- 233	- 233
64000 Sociale werkvoorziening	- 4.093	- 4.569	- 4.312	- 3.996	- 3.836	- 3.680
65000 Participatie en re-integratie	- 1.332	- 1.306	- 1.249	- 1.263	- 1.324	- 1.384
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**- 24.391**	**- 25.495**	**- 25.036**	**- 24.418**	**- 19.114**	**- 18.978**
02 Jeugd en WMO						
61000 Sociaal en cultureel werk	- 2.163	- 2.479	- 2.192	- 2.088	- 2.016	- 2.017
61010 Buurt en clubhuizen	- 346	- 306	- 277	- 279	- 281	- 281
61020 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 427	- 739	- 496	- 496	- 496	- 496
61030 Jeugd en gezin	- 112	- 120	- 48	- 48	- 48	- 48
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	- 140	- 101	- 104	- 104	- 104	- 104
62000 Preventie en clientondersteuning	- 606	- 708	- 705	- 662	- 508	- 510
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	- 2.391	- 2.526	- 2.321	- 514	- 465	- 542
62210 Regionale voorzieningen jeugd	- 138	- 221	- 159	- 182	- 207	- 207
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	- 1.729	- 1.617	- 1.545	- 1.557	- 1.554	- 1.551
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (OB 1 en 2)	- 4.380	- 5.530	- 5.549	- 5.557	- 5.553	- 5.551
67110 Verblijf en woonvoorziening	- 3	- 7	- 6	- 6	- 6	- 6
67120 Huishoudelijke ondersteuning	- 4.084	- 4.911	- 5.015	- 5.028	- 5.023	- 5.020
67130 Vervoer 18+	- 871	- 735	- 700	- 700	- 699	- 699
67200 Jeugdzorg - specialistische zorg	- 7.687	- 8.175	- 8.671	- 8.671	- 8.671	- 8.671
68100 Inloop GGZ	- 106	- 114	- 801	- 801	- 801	- 801
68200 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	- 322	- 408	- 458	- 454	- 454	- 455
71000 Volksgezondheid	- 1.946	- 2.193	- 2.341	- 2.184	- 2.100	- 2.101
Totaal 02 Jeugd en WMO	**- 27.452**	**- 30.890**	**- 31.388**	**- 29.332**	**- 28.986**	**- 29.060**
03 Onderwijs Cultuur en sport						
42000 Onderwijshuisvesting	- 1.537	- 5.031	- 1.800	- 1.757	- 1.873	- 2.213
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	- 534	- 588	- 567	- 557	- 556	- 557
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 237	- 265	- 227	- 214	- 214	- 214
43020 Leerlingenvervoer	- 928	- 1.471	- 1.458	- 1.457	- 1.453	- 1.453
43030 Peuteropvang	- 474	- 482	- 503	- 503	- 503	- 503
51000 Algemeen sportbeleid	- 639	- 550	- 509	- 496	- 295	- 297
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	- 1.563	- 1.361	- 1.623	- 1.656	- 1.672	- 1.674
52000 Exploitatie sportaccommodaties	- 1.339	- 1.676	- 1.764	- 1.780	- 1.796	- 1.796
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommc	- 1.413	- 1.607	- 1.542	- 1.418	- 1.374	- 1.364
52020 Onderhoud sportaccommodaties	- 577	- 554	- 591	- 598	- 605	- 614
53000 Kunst en Cultuur	- 1.954	- 2.108	- 2.074	- 2.070	- 2.087	- 2.086
53020 Evenementen	- 15	- 18	- 15	- 15	- 15	- 15
54000 Musea / expositieruimten	- 6	- 6	- 8	- 8	- 8	- 8
55010 Beheer monumentaal vastgoed	- 33	- 43	- 79	- 79	- 79	- 79
56000 Bibliotheek	- 1.756	- 2.161	- 1.914	- 1.911	- 1.913	- 1.913
56010 Lokale omroep	- 48	- 32	- 26	- 26	- 26	- 26
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**- 13.053**	**- 17.954**	**- 14.702**	**- 14.547**	**- 14.470**	**- 14.812**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			BATEN			
Saldo van baten en lasten						
01 Werk, Economie en Inkomen						
31000 Economische aangelegenheden	-	49	-	-	-	-
33000 Markten	25	25	29	29	29	29
33010 Agrarische zaken						
34000 Recreatie en Toerisme	55	80	59	61	62	62
34010 Toeristenbelasting	632	612	625	625	625	625
61050 Opvang en huisvesting nieuwkomers	8.041	5.755	5.715	5.715	750	750
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	7.548	8.394	8.377	8.377	8.093	8.093
63010 Bijzondere bijstandsverlening	115	79	63	38	38	38
63020 Schuldhulpverlening	170	118	118	-	-	-
63030 Fraudebestrijding	16	-	-	-	-	-
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 1	-	-	-	-	-
64000 Sociale werkvoorziening	608	649	606	601	583	582
65000 Participatie en re-integratie	112	162	101	85	87	89
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**17.322**	**15.924**	**15.693**	**15.530**	**10.267**	**10.267**
02 Jeugd en WMO						
61000 Sociaal en cultureel werk	69	96	67	53	6	6
61010 Buurt en clubhuizen	285	251	257	257	257	257
61020 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp						
61030 Jeugd en gezin	50	-	-	-	-	-
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	20	27	26	26	26	26
62000 Preventie en clientondersteuning	182	173	173	157	-	-
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	12	-	-	-	-	-
62210 Regionale voorzieningen jeugd						
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	68	59	61	61	61	61
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (OB 1 en 2)	815	300	324	773	767	767
67110 Verblijf en woonvoorziening						
67120 Huishoudelijke ondersteuning	32	-	-	-	-	-
67130 Vervoer 18+	95	38	43	43	43	43
67200 Jeugdzorg - specialistische zorg						
68100 Inloop GGZ						
68200 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering						
71000 Volksgezondheid	179	146	146	83	-	-
Totaal 02 Jeugd en WMO	**1.807**	**1.091**	**1.097**	**1.452**	**1.160**	**1.160**
03 Onderwijs Cultuur en sport						
42000 Onderwijshuisvesting	23	23	24	24	24	24
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	484	231	231	231	231	231
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	28	21	-	-	-	-
43020 Leerlingenvervoer	4	5	1	1	1	1
43030 Peuteropvang						
51000 Algemeen sportbeleid	541	553	564	552	352	352
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	992	1.079	1.097	1.097	1.097	1.097
52000 Exploitatie sportaccommodaties	814	793	780	780	780	780
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommc	149	82	61	61	61	61
52020 Onderhoud sportaccommodaties	74	47	22	22	22	22
53000 Kunst en Cultuur	793	840	789	789	789	789
53020 Evenementen						
54000 Musea / expositieruimten	2	-	4	4	4	4
55010 Beheer monumentaal vastgoed	27	10	15	15	15	15
56000 Bibliotheek	618	619	625	625	625	625
56010 Lokale omroep	17	-	-	-	-	-
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**4.565**	**4.302**	**4.213**	**4.200**	**4.001**	**4.000**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			LASTEN			
Saldo van baten en lasten						
04 Mobiliteit en bereikbaarheid						
21000 Aanleg en reconstructie wegen	- 1.363	- 1.674	- 1.899	- 1.951	- 2.011	- 1.866
21010 Wegbeheer algemeen	- 1.203	- 1.717	- 1.399	- 1.436	- 1.455	- 1.454
21020 Onderhoud verhardingen	- 2.202	- 2.252	- 2.453	- 2.460	- 2.462	- 2.462
21030 Bermen en sloten	- 684	- 713	- 513	- 533	- 538	- 540
21040 Straatreiniging	- 645	- 617	- 659	- 644	- 683	- 682
21050 Gladheidsbestrijding	- 118	- 126	- 135	- 142	- 144	- 145
21070 Verkeer	- 225	- 327	- 324	- 334	- 344	- 349
21080 Verkeerseducatie	- 61	- 55	- 55	- 84	- 85	- 85
22000 Parkeren	- 620	- 868	- 716	- 732	- 681	- 678
25000 Openbaar vervoer	- 160	- 172	- 160	- 166	- 171	- 170
72000 Ontwikkeling GRP	- 1.801	- 1.787	- 1.593	- 1.772	- 1.877	- 1.915
72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 1.200	- 1.650	- 1.627	- 1.649	- 1.664	- 1.668
72030 Inkomsten rioolheffing	- 1	- 8	- 8	- 8	- 8	- 8
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**- 10.282**	**- 11.964**	**- 11.541**	**- 11.911**	**- 12.123**	**- 12.021**
05 Woon en leefomgeving						
32000 Bedrijventerreinen	- 736	- 433	- 352	- 356	- 23	- 23
57000 Openbaar groen	- 2.396	- 2.818	- 2.964	- 3.006	- 2.942	- 2.961
57010 Groene en biodiverse leefomgeving	- 115	- 184	- 189	- 214	- 221	- 222
57020 Speelplaatsen	- 107	- 258	- 436	- 449	- 460	- 470
73000 Huishoudelijk afval	- 3.351	- 3.765	- 3.899	- 3.856	- 3.812	- 3.886
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	- 1	- 8	- 8	- 8	- 8	- 8
73020 Verwerking Bedrijfsafval	- 122	- 142	- 143	- 145	- 145	- 145
74000 Milieu algemeen	- 1.518	- 1.757	- 1.814	- 1.825	- 1.819	- 1.818
74030 Dierplaagbestrijding	- 5	- 6	- 6	- 6	- 6	- 6
74040 Duurzaamheid	- 248	- 1.430	- 735	- 182	- 182	- 182
75000 Begraafplaatsen	- 452	- 437	- 443	- 455	- 458	- 458
81000 Structuurplannen	- 18	- 91	-	-	-	-
81010 Bestemmingsplannen	- 836	- 1.298	- 951	- 830	- 812	- 815
82000 Bouwgrondexploitatie	- 3.223	- 5.350	- 2.519	- 1.537	- 1.601	- 1.586
83000 Wonen	- 216	- 667	- 198	- 202	- 205	- 207
83020 Vergunningen	- 1.440	- 1.548	- 1.240	- 1.335	- 1.336	- 1.340
83030 Grondzaken	- 295	- 306	- 333	- 348	- 359	- 368
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**- 15.079**	**- 20.499**	**- 16.232**	**- 14.753**	**- 14.389**	**- 14.493**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			BATEN			
Saldo van baten en lasten						
04 Mobiliteit en bereikbaarheid						
21000 Aanleg en reconstructie wegen	0	233	-	-	-	-
21010 Wegbeheer algemeen	35	37	24	24	24	24
21020 Onderhoud verhardingen	140	87	99	99	99	99
21030 Bermen en sloten						
21040 Straatreiniging	38	28	33	33	33	33
21050 Gladheidsbestrijding	-	3	-	-	-	-
21070 Verkeer						
21080 Verkeerseducatie	45	37	38	38	38	38
22000 Parkeren	103	254	93	93	93	93
25000 Openbaar vervoer	38	41	40	40	40	40
72000 Ontwikkeling GRP	-	326	66	288	408	458
72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	60	44	39	39	39	39
72030 Inkomsten rioolheffing	4.403	4.687	4.852	4.852	4.852	4.852
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**4.863**	**5.778**	**5.285**	**5.507**	**5.627**	**5.677**
05 Woon en leefomgeving						
32000 Bedrijventerreinen	895	505	422	425	91	91
57000 Openbaar groen	70	59	54	53	52	51
57010 Groene en biodiverse leefomgeving						
57020 Speelplaatsen						
73000 Huishoudelijk afval	814	831	1.069	1.047	1.031	1.147
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	3.971	4.353	4.423	4.423	4.423	4.423
73020 Verwerking Bedrijfsafval	76	83	83	83	83	83
74000 Milieu algemeen	152	6	5	5	5	5
74030 Dierplaagbestrijding						
74040 Duurzaamheid	316	1.628	643	-	-	-
75000 Begraafplaatsen	435	483	496	496	496	496
81000 Structuurplannen						
81010 Bestemmingsplannen	142	70	114	94	94	94
82000 Bouwgrondexploitatie	3.657	5.336	2.506	1.534	1.598	1.583
83000 Wonen	1	60	-	-	-	-
83020 Vergunningen	1.108	877	861	861	861	861
83030 Grondzaken	350	122	139	89	89	89
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**11.989**	**14.412**	**10.814**	**9.108**	**8.822**	**8.921**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			LASTEN			
Saldo van baten en lasten						
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening						
10100 Gemeenteraad	- 795	- 870	- 891	- 898	- 899	- 888
10110 College van B&W	- 1.252	- 1.067	- 1.082	- 1.082	- 1.082	- 1.082
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 578	- 653	- 717	- 717	- 717	- 717
10130 Internationale contacten	- 18	- 24	- 24	- 24	- 24	- 24
10200 Verkiezingen	- 175	- 112	- 158	- 158	- 159	- 159
10210 Burgerlijke stand	- 224	- 262	- 264	- 266	- 267	- 267
10220 Rijbewijzen	- 155	- 181	- 182	- 189	- 206	- 198
10230 Reisdocumenten	- 190	- 374	- 349	- 379	- 421	- 333
10240 Overige burgerzaken	- 75	- 135	- 134	- 84	- 84	- 84
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	- 157	- 211	- 202	- 215	- 221	- 221
10500 Treasury	- 1.787	- 1.535	- 1.384	- 867	- 412	- 282
10610 Onroerende-zaakbelastingen						
10611 Uitvoering Wet WOZ	- 532	- 519	- 453	- 458	- 459	- 460
10620 Onroerende-zaakbelastingen	-	- 1	-	-	-	-
10640 Hondenbelasting						
10700 Uitkering gemeentefonds						
10710 Integratie-uitkering sociaal domein						
10800 Algemene baten en lasten	- 26	- 1.251	- 1.101	- 1.193	- 1.871	- 2.185
10810 Openbare orde	- 412	- 353	- 419	- 408	- 406	- 399
10820 Handhaving Openbare orde	- 569	- 678	- 713	- 727	- 735	- 739
10830 Ondersteuning veiligheidsketen	- 2.459	- 2.699	- 2.880	- 2.880	- 2.879	- 2.879
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**- 9.403**	**- 10.922**	**- 10.953**	**- 10.544**	**- 10.841**	**- 10.919**
99 Overhead						
10400 Personeel	- 9.194	- 10.614	- 10.452	- 10.515	- 10.576	- 10.496
10410 Personeel en organisatie	- 939	- 824	- 837	- 814	- 794	- 803
10420 Organisatieaangelegenheden	- 79	- 56	- 56	- 56	- 56	- 56
10430 Financien en belastingen	- 373	- 449	- 454	- 454	- 454	- 454
10440 Huisvesting	- 1.012	- 1.158	- 930	- 990	- 999	- 988
10450 Automatisering	- 1.937	- 1.800	- 2.126	- 2.153	- 2.174	- 2.146
10460 Communicatie	- 43	- 103	- 79	- 79	- 79	- 79
10470 Juridische zaken	- 44	- 32	- 41	- 41	- 41	- 41
10480 Facilitaire zaken	- 648	- 661	- 633	- 644	- 635	- 618
10490 Overige ondersteuning	187	- 2	82	122	109	83
Totaal 99 Overhead	**- 14.082**	**- 15.698**	**- 15.525**	**- 15.623**	**- 15.699**	**- 15.597**
Saldo van baten en lasten	**- 113.742**	**- 133.422**	**- 125.377**	**- 121.128**	**- 115.621**	**- 115.880**
Mutatie reserves	**- 17.377**	**- 14.046**	**- 1.508**	**- 1.458**	**- 846**	**- 898**
Resultaat	**- 131.119**	**- 147.468**	**- 126.885**	**- 122.586**	**- 116.467**	**- 116.778**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per product	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
			BATEN			
Saldo van baten en lasten						
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening						
10100 Gemeenteraad						
10110 College van B&W	440	-	-	-	-	-
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	-	11	-	-	-	-
10130 Internationale contacten	-	0	-	-	-	-
10200 Verkiezingen						
10210 Burgerlijke stand	71	69	77	77	77	77
10220 Rijbewijzen	133	157	162	176	239	205
10230 Reisdocumenten	178	444	490	551	639	440
10240 Overige burgerzaken	20	24	21	21	21	21
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	317	319	332	332	332	332
10500 Treasury	2.956	2.058	2.071	1.473	948	942
10610 Onroerende-zaakbelastingen	5.944	6.059	6.352	6.352	6.352	6.352
10611 Uitvoering Wet WOZ	9	12	10	10	10	10
10620 Onroerende-zaakbelastingen	3.428	3.476	3.667	3.667	3.667	3.667
10640 Hondenbelasting	- 0	-	-	-	-	-
10700 Uitkering gemeentefonds	66.191	70.470	73.158	68.328	68.857	69.473
10710 Integratie-uitkering sociaal domein	3.739	4.056	3.764	3.464	3.292	3.138
10800 Algemene baten en lasten	10	160	242	332	332	332
10810 Openbare orde	-	-	13	13	13	13
10820 Handhaving Openbare orde	46	73	47	47	47	47
10830 Ondersteuning veiligheidsketen						
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**83.482**	**87.388**	**90.405**	**84.843**	**84.827**	**85.050**
99 Overhead						
10400 Personeel	150	62	-	-	-	-
10410 Personeel en organisatie						
10420 Organisatieaangelegenheden						
10430 Financien en belastingen	2	2	1	1	1	1
10440 Huisvesting	45	24	-	-	-	0
10450 Automatisering	0	-	-	-	-	-
10460 Communicatie	26	32	27	27	27	27
10470 Juridische zaken						
10480 Facilitaire zaken	11	11	-	-	-	-
10490 Overige ondersteuning	-	-	-	-	-	-
Totaal 99 Overhead	**235**	**131**	**28**	**28**	**28**	**28**
Saldo van baten en lasten	**124.263**	**129.026**	**127.534**	**120.668**	**114.731**	**115.104**
Mutatie reserves	**10.494**	**18.658**	**647**	**355**	**216**	**214**
Resultaat	**134.757**	**147.684**	**128.181**	**121.024**	**114.946**	**115.318**

Bijlage 3
Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen

bedragen x € 1.000

Autonome ontwikkelingen en nieuw beleid		Portefeuille-houder	Fte	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Autonome ontwikkelingen								
01 Werk, economie en inkomen								
1.01	Hogere gemeentelijke bijdrage Recreatieschap Twente	Nijenbanning			- 95	- 10	- 10	- 10
02 Jeugd en Wmo								
2.01	Wmo Begeleiding/Dagbesteding en Huishoudelijke ondersteuning	de Waard			355	352	350	350
2.02	Inkoop jeugdhulp 2025-2028	de Waard			- 791	- 791	- 791	- 791
2.03	Groei aantallen en verzilvering jeugdhulp	de Waard			- 430	- 430	- 430	- 430
2.04	Vrouwenopvang	Dubbink			- 34	- 57	- 81	- 81
2.05	Hogere gemeentelijke bijdrage Samen Twente	de Waard			- 239	- 239	- 239	- 239
03 Onderwijs, cultuur en sport								
3.01	Cao-stijging medewerkers Het Ravijn	Dubbink			- 18	- 18	- 18	- 18
3.05	Netcongestie Het Ravijn	Dubbink		PM		PM	PM	PM
05 Woon en leefomgeving								
5.01	Inhuur wijkaanpak verzwaring elektriciteitsnetwerk	Nijenbanning			- 170			
5.01	Opbrengst grondverkopen voor verdeelstations (Enexis)	Nijenbanning			50			
5.02	Hogere gemeentelijke bijdrage Omgevingsdienst Twente	Eijbersen			- 98	- 98	- 98	- 98
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening								
6.01	Hogere gemeentelijke bijdrage Veiligheidsregio Twente	Eijbersen			- 174	- 174	- 174	- 174
Overhead								
99.01	Meerkosten licentiekosten	Eijbersen			- 200	- 200	- 200	- 200
99.05	Houtsnippers Het Ravijn	Eijbersen			- 65	- 65		
99.09	Applicatie Inkoop en contractbeheer	Eijbersen			- 30	- 10	- 10	- 10
Totaal autonome ontwikkelingen			**0,00**	**-**	**- 1.937**	**- 1.738**	**- 1.699**	**- 1.699**
Nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen								
01 Werk, economie en inkomen								
13	Toeristisch Overstap Punt (TOP) Noetselerberg	Nijenbanning			- 65			
02 Jeugd en Wmo								
11	Lokaal Preventieakkoord 2025 - 2027	de Waard			- 48			
11	JOGG 2025 - 2027	de Waard			- 45			
14	Uitbreiding formatie 1,167 fte Schoolzorgondersteuner	de Waard	1,167		- 100	- 100	- 100	- 100
17	Evaluatie en vervolg Coaching Zelfstandig Leven	de Waard			- 30			
18	Uitbreiding formatie 0,778 fte Gezinswerker	de Waard	0,778		- 120	- 120	- 120	- 120
23	Budget en vergoeding adviesraden Sociaal domein	de Waard			- 17	- 17	- 17	- 17
03 Cultuur, onderwijs en sport								
19	Nieuwbouw gymlokaal Daarlerveen (stelpost Kapitaallasten)	Dubbink					- 70	- 70
10	IHP onderwijs 2026: Onderzoek De Elimschool, De Brug	de Waard			- 30			
20	IHP onderwijs 2025: Stelpost Budget Constructiefouten e.d.	de Waard		70		- 3	- 3	- 3
20	IHP onderwijs 2026: Stelpost Budget Constructiefouten e.d.	de Waard		70			- 3	- 3
20	IHP onderwijs 2027: Stelpost Budget Constructiefouten e.d.	de Waard		70				- 3
20	IHP onderwijs 2028: Stelpost Budget Constructiefouten e.d.	de Waard		70				
20	IHP onderwijs 2026: Tijdelijke huisvesting CBS Prinses Marijke	de Waard			- 30	- 29		
20	IHP onderwijs 2025: Onderwijsleerpakket / eerste inrichting Prinses Marijke	de Waard		162		- 8	- 8	- 8
20	IHP onderwijs 2027: Onderzoek De Triangel, De Bongerd, De Schaapskooi, Reggewinde	de Waard					- 30	
20	IHP onderwijs 2025: Onderwijsleerpakket / eerste inrichting De Es	de Waard		60		- 3	- 3	- 3
20	IHP onderwijs 2026: Uitbreiding De Es	de Waard		1.270			- 34	- 34
20	IHP onderwijs 2027: Uitbreiding VSO De Elimschool (locatie Schubertstraat)	de Waard		1.565				- 42
20	IHP onderwijs 2027: Nieuwbouw VSO De Elimschool (locatie Schubertstraat)	de Waard		3.983				- 107
20	IHP onderwijs 2027: Nieuwbouw Prinses Marijke	de Waard		7.639				- 204
20	IHP onderwijs 2027: Onderwijsleerpakket / eerste inrichting Talentrijk	de Waard			- 14			
20	IHP onderwijs, dekking uit stelpost Kapitaallasten	de Waard					82	407
26	Realisatie kunstgrasvelden (stelpost Kapitaallasten)	Dubbink				- 150	- 300	- 300
04 Mobiliteit en bereikbaarheid								
3	Twee extra meetpunten gladheidsbestrijding	Nijenbanning		40		- 3	- 3	- 3
05 Woon en leefomgeving								
1	Speelruimtevisie: Investeringsbudget 2025 (incl. dekking bestaande middelen)	Nijenbanning		3		-	-	-
1	Speelruimtevisie: Investeringsbudget 2026 (incl. dekking bestaande middelen)	Nijenbanning		3			-	-
1	Speelruimtevisie: Investeringsbudget 2027	Nijenbanning		166				- 10
1	Speelruimtevisie: Investeringsbudget 2028	Nijenbanning		166				
1	Speelruimtevisie: Exploitatiebudget 2025-2038	Nijenbanning			- 101	- 101	- 101	- 101
1	Speelruimtevisie: Verhogen onderhoudsbudget	Nijenbanning			- 39	- 39	- 39	- 39
1	Speelruimtevisie: Uitbreiding 0,3 fte Werkvoorbereider Groen	Nijenbanning	0,300		- 25	- 25	- 25	- 25
5	Laadinfrastructuur in verband met verduurzaming dienstreizen	Dubbink				- 27	- 27	- 27
10	Onderhoud gemeentelijke monumenten	van den Bosch			- 50	- 50	- 50	- 50
24	Uitbreiding formatie 0,2 fte Beleidsmedewerker Begraven	Nijenbanning	0,200		- 19	- 19	- 19	- 19
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening								
4	Informatie- en registratiesysteem ondermijning, aanschaf	Eijbersen			- 25			
4	Informatie- en registratiesysteem ondermijning, onderhoud	Eijbersen				- 15	- 15	- 15
Overhead								
25	Elektrificatie wegvoertuigen 2025 (stelpost Kapitaallasten)	Nijenbanning				- 40	- 40	- 40
25	Elektrificatie wegvoertuigen 2026 (stelpost Kapitaallasten)	Nijenbanning					- 40	- 40
25	Elektrificatie wegvoertuigen 2027 (stelpost Kapitaallasten)	Nijenbanning						- 40
25	Elektrificatie wegvoertuigen 2028 (stelpost Kapitaallasten)	Nijenbanning						
Totaal nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen			**2,445**	**15.337**	**- 756**	**- 747**	**- 963**	**- 1.014**

bedragen x € 1.000

Vervangingsinvesteringen en belastingmaatregelen		Portefeuille-houder	Fte	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Vervangingsinvesteringen								
04 Mobiliteit en bereikbaarheid								
4.01	Uitvoering Mobiliteits- en Fietsvisie 2028	Nijenbanning		400				
4.02	Vervanging wegen - 2028	Nijenbanning		460				
4.03	Voorbereiding reconstructie Wierdensestraat Nijverdal - 2025	Nijenbanning		150				
4.03	Reconstructie Wierdensestraat Nijverdal - 2028	Nijenbanning		3.240				
4.04	Vervanging technische installaties drukriolering - 2028	Nijenbanning		106				
4.05	Vervanging riolering - 2028	Nijenbanning		853				
4.06	Investeringen klimaatadaptatie - 2028	Nijenbanning		536				
4.07	Renovatie riolering - 2028	Nijenbanning		246				
4.08	Renovatie gemalen - 2028	Nijenbanning		44				
05 Woon en leefomgeving								
5.03	Vervanging 7 perscontainers stationaire afvalpers Afvalbrengpunt - 2028	Nijenbanning		140				
5.04	Revisie stationaire afvalpers Afvalbrengpunt - 2028	Nijenbanning		80				
5.06	Vervanging elektrische heftruck Afvalbrengpunt - 2025	Nijenbanning		20		- 3	- 3	- 3
5.07	Vervanging Liebherr graafmachine voor 2 midi's - 2028	Nijenbanning		90				
5.08	Vervanging veegmachine voor straatreiniging - 2028	Nijenbanning		215				
Overhead								
99.02	Vervanging Gebouwbeheersysteem (GBS) - 2026	Eijbersen		100			- 13	- 13
99.02	Gebouwbeheersysteem, extra onderhoudskosten	Eijbersen					- 1	- 1
99.02	Gebouwbeheersysteem, lager verbruik energie	Eijbersen				7	20	20
99.03	Vervanging toegangscontrolesysteem - 2025	Eijbersen		80		- 6	- 6	- 6
99.04	Vervanging theatertechniek - fase 1 geluid en licht - 2025	Eijbersen		225		- 17	- 17	- 17
99.04	Vervanging theatertechniek - afstopping en tribune - 2026	Eijbersen		185			- 14	- 14
99.04	Vervanging theatertechniek - trekkenwand - 2027	Eijbersen		PM				PM
99.04	Vervanging theatertechniek - fase 2 licht - 2028	Eijbersen		125				
99.04	Vervanging theatertechniek, dekking uit stelpost kapitaallasten div. projecten	Eijbersen				47	47	47
99.06	Calamiteitenbudget gemeentelijke accommodaties 2028	Eijbersen		65				
99.07	Investeringen ICT - laptoptassen, houders en headsets - 2028	Eijbersen		70				
99.07	Investeringen ICT - werkplekken - 2028	Eijbersen		396				
99.10	Vervanging tractiemiddelen - 2028	Nijenbanning		355				
Totaal vervangingsinvesteringen				**8.181**	**-**	**28**	**13**	**13**
Belastingmaatregelen, heffingen en leges								
04 Mobiliteit en bereikbaarheid								
	Dekking rioolmaatregelen uit rioolheffing				-	-	-	-
05 Woon en leefomgeving								
	Dekking uit afvalstoffenheffing				-	- 3	- 3	- 3
Totaal belastingmaatregelen, heffingen en leges				**-**	**-**	**- 3**	**- 3**	**- 3**
Totaal autonome ontwikkelingen, nieuw beleid, vervangingsinvesteringen en belastingmaatregelen			**2,45**	**23.518**	**- 2.692**	**- 2.460**	**- 2.652**	**- 2.703**

bedragen x € 1.000

Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Totaal autonome ontwikkelingen	-	- 1.937	- 1.738	- 1.699	- 1.699
Totaal nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen	15.337	- 756	- 747	- 963	- 1.014
Totaal vervangingsinvesteringen	8.181	-	28	13	13
Totaal belastingmaatregelen, heffingen en leges	-	-	- 3	- 3	- 3
Totaal	**23.518**	**- 2.692**	**- 2.460**	**- 2.652**	**- 2.703**

bedragen x € 1.000

Niet gehonoreerde voorstellen nieuw beleid		Portefeuille-houder	Fte	Investering (nieuw)	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
03 Cultuur, onderwijs en sport								
2	Inzet buurtbemiddeling	Eijbersen			- 57	- 57		
	In onze gemeente streven we naar een harmonieuze samenleving. Soms ontstaan er onvermijdelijke geschillen. Hiervoor is het plan om buurtbemiddeling opzetten. Inwoners, treden op als buurtbemiddelaar, ondersteund door Avedan Maatschappelijk Werk. Voor deze pilot is een subsidie aangevraagd van € 57.000,-- voor 2025 en 2026. Het voorstel is niet gehonoreerd vanwege onvoldoende onderbouwing.							
05 Woon en leefomgeving								
7	Coördinator Taalhuis	Dubbink			- 35	- 60	- 60	- 60
	Taalhuizen vormen een belangrijke schakel tussen gemeente, onderwijs en mensen met een taalvraag. ZINiN bibliotheek heeft een plan ingediend voor het opzetten van een taalhuis. Hiervoor is voor 2025 € 35.000,-- en vanaf 2026 € 60.000,-- benodigd. Het voorstel is niet gehonoreerd vanwege onvoldoende onderbouwing en uitvoering taken de Welle op het gebied van laaggeletterdheid.							
8	Extra subsidie Avedan Maatschappelijk Werk	Dubbink			- 100	- 100	- 100	- 100
	Avedan Maatschappelijk werk voorziet in een voorliggende voorziening voor inwoners die ondersteuning nodig hebben op het gebied van (mentale) gezondheid, financiële situatie of gezinssituatie. Als gevolg van een hogere behoefte aan maatschappelijk werk en complexere problematiek is er een verzoek ingediend om de subsidie vanaf 2025 structureel te verhogen met 100.000,--, zodat er 1 fte extra kan worden ingezet om voldoende ondersteuning te kunnen blijven bieden. Het voorstel is niet gehonoreerd, het bedrag voor 1 fte is erg hoog en de oplossing moet gezocht worden binnen de bestaande subsidiebeschikking door her te prioriteren van de taken.							

Bijlage 4
Overzicht baten en lasten per taakveld

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
0. Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	- 2.714		- 2.714
0.2 Burgerzaken	- 1.051	749	- 302
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 205	332	127
0.4 Overhead	- 15.601	28	- 15.573
0.5 Treasury	- 1.384	2.071	687
0.61 OZB woningen	- 453	6.361	5.908
0.62 OZB niet-woningen		3.667	3.667
0.64 Belastingen overig		82	82
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		76.922	76.922
0.8 Overige baten en lasten	- 1.086	160	- 926
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 15		- 15
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	**- 22.510**	**90.372**	**67.863**
1. Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 2.880		- 2.880
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 1.091	61	- 1.031
Totaal 1. Veiligheid	**- 3.971**	**61**	**- 3.910**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1 Verkeer en vervoer	- 8.194	199	- 7.995
2.2 Parkeren	- 716	93	- 623
2.5 Openbaar vervoer	- 160	40	- 120
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	**- 9.071**	**333**	**- 8.738**
3. Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	- 709		- 709
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	- 352	422	70
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 73	29	- 44
3.4 Economische promotie	- 622	684	62
Totaal 3. Economie	**- 1.756**	**1.135**	**- 621**
4. Onderwijs			
4.2 Onderwijshuisvesting	- 1.800	24	- 1.777
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	- 2.691	232	- 2.459
Totaal 4. Onderwijs	**- 4.491**	**255**	**- 4.236**
5. Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	- 530	585	55
5.2 Sportaccommodaties	- 5.520	1.960	- 3.559
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 2.089	789	- 1.300
5.4 Musea	- 8	4	- 3
5.5 Cultureel erfgoed	- 79	15	- 65
5.6 Media	- 1.938	625	- 1.313
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.831	49	- 2.782
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	**- 12.994**	**4.027**	**- 8.967**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
6. Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 9.520	6.181	- 3.340
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 302		- 302
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	- 2.120		- 2.120
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	- 159		- 159
6.3 Inkomensregelingen	- 11.848	8.558	- 3.291
6.4 WSW en beschut werk	- 4.312	606	- 3.706
6.5 Arbeidsparticipatie	- 1.249	101	- 1.148
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	- 2.244	428	- 1.816
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	- 5.015		- 5.015
6.712 Begeleiding (WMO)	- 4.014		- 4.014
6.713 Dagbesteding (WMO)	- 1.542		- 1.542
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	- 128		- 128
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	- 7.948		- 7.948
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	- 1.732		- 1.732
6.792 PGB Jeugd	- 95		- 95
6.821 Jeugdbescherming	- 381		- 381
6.822 Jeugdreclassering	- 77		- 77
Totaal 6. Sociaal domein	**- 52.687**	**15.874**	**- 36.813**
7. Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	- 2.398	203	- 2.195
7.2 Riolering	- 3.228	4.957	1.729
7.3 Afval	- 4.050	5.575	1.525
7.4 Milieubeheer	- 2.556	648	- 1.908
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 443	496	53
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	**- 12.675**	**11.879**	**- 796**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 930	94	- 837
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 2.519	2.506	- 14
8.3 Wonen en bouwen	- 1.772	1.000	- 772
Totaal 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**- 5.222**	**3.599**	**- 1.623**
Saldo van baten en lasten	**- 125.377**	**127.534**	**2.158**
Mutatie reserves	**- 1.508**	**647**	**- 861**
Resultaat	**- 126.885**	**128.181**	**1.296**

Bijlage 5
Beleidsindicatoren

Beleidsindicator		Eenheid	Periode		Hellendoorn	Nederland
0. Bestuur en ondersteuning						
0.01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023		12,9	nnb
0.02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023		8,9	nnb
0.03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2024		1109,9	nnb
0.04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2024		7,7	nnb
0.05	Overhead	% van totale lasten	2024		12,4	nnb
1. Veiligheid						
1.01	Verwijzingen Halt	per 1.000 inw. 12-17 jr.	2023	🔴	16	8
1.02	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2023	🟢	1,1	2,5
1.03	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2023	🟢	1,8	4,3
1.04	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2023	🟢	0,4	1,3
1.05	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2023	🟢	2,3	5,8
2. Economie						
2.01	Functiemenging	%	2023	🔴	51,1	54,2
2.02	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	🔴	150,2	181,8
3. Onderwijs						
3.01	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	🟢	0	4,2
3.02	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	🟢	1	20
3.03	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2023	🟢	1,5	2,4
4. Sport, cultuur en recreatie						
4.01	Niet-sporters	%	2022	🟡	44,3	46,4
5. Sociaal domein						
5.01	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	🔴	708,2	836,6
5.02	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2023	🟢	174	344,8
5.03	Aantal re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2023	🟢	161,9	191,5
5.04	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2023	🔴	740	700
5.05	Netto arbeidsparticipatie	%	2023	🟡	75,5	73,1
5.06	% kinderen in uitkeringsgezin	% tot 18 jr.	2022	🟢	3	6
5.07	% werkloze jongeren	% 16-22 jr.	2022	🔴	2	1
5.08	Jongeren met jeugdhulp	% tot 18 jr.	2023	🟢	11,6	13,5
5.09	Jongeren met jeugdbescherming	% tot 18 jr.	2023	🟢	0,5	1,1
5.10	Jongeren met delict voor rechter	% 12-21 jr.	2022	🟢	0	1
5.11	Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	🟢	0,2	0,3
6. Volksgezondheid en milieu						
6.01	Omvang huishoudelijk afval	kg per inwoner	2022	🟢	122	148
6.02	Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	🔴	18,2	41,3
7. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
7.01	WOZ-waarde woningen	dzd euro	2023	🟡	364	368
7.02	Nieuwgebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2022	🔴	1,9	9,3
7.03	Demografische druk	%	2024	🔴	82,8	70,4
7.04	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2023	🔴	937	860
7.05	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2023	🟡	937	942

Bijlage 6
Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Rekeningsaldo						
Reserve Rekeningsaldo te bestemmen	3.638	78	1.296	- 266	- 1.787	- 3.248
Totaal Rekeningsaldo	**3.638**	**78**	**1.296**	**- 266**	**- 1.787**	**- 3.248**
Algemene Reserve						
Vrij aanwendbare reserve	24.475	15.953	15.922	15.948	16.013	16.131
Financieringsreserve	8.822	9.422	10.022	10.622	11.222	11.822
Bufferreserve grondexploitatie	3.868	3.868	3.868	3.868	3.868	3.868
Totaal Algemene Reserve	**37.164**	**29.242**	**29.811**	**30.437**	**31.102**	**31.820**
Bestemmingsreserves						
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	164	- 0	- 0	- 0	- 0	- 0
Reserve Armoede- en schuldenaanpak	572	572	572	572	572	572
Reserve Uitkeringen Participatiewet, IOAW en IOAZ	348	348	348	348	348	348
Reserve Groenrenovaties	7	7	7	7	7	7
Reserve 1/3-Regeling accommodatiebeleid	145	195	245	295	345	395
Reserve Kunst	96	124	124	124	124	124
Reserve Rood-voor-rood	80	80	80	80	80	80
Reserve Reconstructie plattelandsvernieuwing	136	136	136	136	136	136
Reserve Wachtgelden huidige wethouders	200	300	400	500	600	700
Reserve Duurzame energiemaatregelen	710	45	45	45	45	45
Reserve Co-financieringsfonds N35	741	740	740	740	740	740
Reserve Invoeringkosten Omgevingswet	1.147	1.488	1.459	1.480	1.480	1.480
Reserve Revolverend fonds energiewerkgroepen	120	120	120	120	120	120
Reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne)	5.673	5.660	5.646	5.646	5.646	5.646
Reserve Gelabelde middelen	-	3.353	3.812	4.302	4.302	4.302
Reserve Kapitaallasten	-	3.840	3.643	3.459	3.275	3.090
Totaal Bestemmingsreserves	**10.139**	**17.009**	**17.379**	**17.855**	**17.821**	**17.787**
Totaal	**50.941**	**46.329**	**48.486**	**48.026**	**47.136**	**46.359**

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Onderhoudsvoorzieningen						
Voorziening Onderhoud wegen	1.549	1.470	1.470	1.470	1.470	1.470
Voorziening Onderhoud civiele kunstwerken	88	592	592	592	592	592
Totaal Onderhoudsvoorzieningen	**1.637**	**2.062**	**2.062**	**2.062**	**2.062**	**2.062**
Voorzieningen van derden verkregen middelen						
Voorziening ISV	15	- 0	- 0	- 0	- 0	- 0
Voorziening Parkeerbeleid	46	208	208	208	208	208
Voorziening Egalisatie afvalstoffenheffing	1.659	1.789	1.464	1.161	873	471
Voorziening Egalisatie rioolheffing	2.093	1.826	1.760	1.472	1.064	605
Totaal Voorzieningen van derden verkregen middelen	**3.814**	**3.823**	**3.432**	**2.841**	**2.146**	**1.285**
Voorzieningen personeel						
Voorziening APPA	854	983	1.112	1.240	1.369	1.498
Voorziening Wachtgelden oud-wethouders	458	171	33	33	33	33
Voorziening APPA ingegane pensioenen	3.379	3.379	3.379	3.379	3.379	3.379
Voorziening Spaarverlof	166	166	186	186	186	186
Totaal Voorzieningen personeel	**4.856**	**4.699**	**4.709**	**4.838**	**4.967**	**5.096**
Overige voorzieningen						
Voorziening Privatisering was- en kleedruimten	495	495	495	495	495	495
Voorziening Toekomstige verliezen grondexploitatie-passiva	404	374	-	-	-	-
Voorziening Nog uit te voeren werkzaamheden voorm grexen	178	178	138	108	70	70
Totaal Overige voorzieningen	**1.077**	**1.047**	**633**	**603**	**565**	**565**
Totaal	**11.384**	**11.632**	**10.837**	**10.344**	**9.740**	**9.008**

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Geactiveerde voorzieningen						
Voorziening Toekomstige verliezen grondexploitatie-activa	293	298	144	147	150	153
Voorziening Dubieuze debiteuren algemeen	232	231	230	229	227	226
Voorziening Dubieuze debiteuren PW, IOAW en IOAZ	684	684	684	684	684	684
Totaal Geactiveerde voorzieningen	**1.209**	**1.213**	**1.058**	**1.059**	**1.061**	**1.063**
Totaal	**1.209**	**1.213**	**1.058**	**1.059**	**1.061**	**1.063**

Bijlage 7
Lijst specifieke subsidies

Een subsidie kan alleen worden verleend als er een wettelijke basis voor is. Sommige subsidies worden verstrekt op basis van een specifieke subsidieregeling. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) maakt het echter ook mogelijk dat om subsidies te verlenen op grond van de begroting. Hiervoor moet de (beoogde) ontvanger met naam en het maximaal beschikbare subsidiebedrag in de begroting zijn opgenomen (Awb, artikel 4:23, lid 3 sub c). Om die reden is een subsidiestaat op het niveau van subsidieontvangers is opgenomen. Het vermelden van de subsidiepartij geeft echter geen automatisch recht op dit bedrag. Er moet aan andere subsidievoorwaarden worden voldaan, zoals het indienen van een aanvraag met begroting en activiteitenplan.
Wat volgt is een overzicht van het beschikbare subsidiebudget per organisatie, inclusief het subsidiedoel en de verdeling naar de doelstellingen van de gemeente. Het is belangrijk op te merken dat verstrekte subsidies in sommige gevallen bijdragen aan meerdere doelstellingen. Om dubbeltellingen te voorkomen, zijn in dit overzicht alleen de doelstellingen opgenomen waaraan de subsidie hoofdzakelijk bijdraagt.
Voor alle subsidies geldt dat de subsidie-aanvragen nog niet zijn ingeleverd bij de gemeente. Deze aanvragen en de begrotingen van de aanvragers zijn nog niet beoordeeld. Mochten subsidies afwijken van de hierna genoemde bedragen dan vindt bijstelling plaats via de bestuursrapportage en andere P&C-documenten.

bedragen x € 1

Programma 1: Werk, Economie en inkomen	2024	2025
1.1 Economie		
1.1.1. Het creëeren van een aantrekkelijke vestigingsklimaat voor ondernemers		
Stichting Promotie Nijverdal	€ 90.000	€ 75.000
Uitvoering van activiteiten gericht op de versterking en verbetering van het ondernemersklimaat in het centrumgebied, profileren van Nijverdal, en ondersteuning en advies aan ondernemers.		
Stichting Marketing Oost	€ 26.695	€ 27.282
Promotie van Salland als toeristische en recreatieve bestemming bij fietsers en wandelaars.		
Stichting Toeristisch Bureau Hellendoorn	€ 119.203	€ 126.358
Het versterken en professionaliseren van de toeristische producten Hellendoorn, Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal, door middel van promotie en marketing. Hierbij wordt ingezet op afstemming en aanbod van evenementen en een versterking van de toeristische informatievoorziening door samenwerking met de ondernemers, horeca, middenstand, belangenorganisaties, Salland en Twente Marketing en de samenwerkende omliggende gemeenten.		

1.4 Armoedebeleid en schuldhulpverlening		
1.4.4 Bij armoede en schulden ondersteuning waar nodig		
Stichting Trefpunt Minima Hellendoorn	€ 1.000	€ 1.000
Het organiseren van inloopochtenden voor mensen met een beperkt inkomen en het bieden van een luisterend oor voor vragen. Daarnaast brengt de stichting een naslagwerk voor de doelgroep uit (Het Minimaatje) en werkt mee aan verschillende acties voor minima.		
Stichting BOOM	€ 20.900	€ 22.597
Het door goed opgeleide en gecertificeerde vrijwilligers begeleiden van inwoners met het op orde maken en houden van het budget. Er wordt jaarlijks bijscholing verzorgd. De bijscholing is een voorwaarde om gecertificeerd te blijven. Verder worden nieuwe vrijwilligers opgeleid om het aantal actieve vrijwilligers op peil te houden. De stichting BOOM levert een actieve bijdrage aan de vroegsignalering bij schulden en kortdurende trajecten van schuldhulpverlening.		
Stichting Hulpfonds	€ 36.000	€ 39.204
Het bieden van financiële steun aan inwoners met een laag inkomen waarbij andere voorliggende voorzieningen niet toereikend zijn.		
LETS Hellendoorn	€ 523	€ 545
Het onderling ruilen van diensten, via een afgesproken waardesysteem. De doelstellingen van de vereniging zijn het opbouwen van een sociaal netwerk (sociale activering), het delen en inzetten van vaardigheden, kennis, kunde en levenservaring (via ruilhandel), het bevorderen van milieubewust consumeren en produceren (waaronder hergebruik van goederen) en het verbeteren van de koopkracht van de deelnemers.		
Stichting de Huiskamer	€ 5.690	€ 5.690
De stichting zet zich in tegen eenzaamheid en exploiteert een inloopvoorziening in het centrum van Nijverdal. De subsidie stelt de stichting in staat om activiteiten te organiseren die te maken hebben met 'gezelligheidsbevordering' en 'het faciliteren van ontmoeting'.		

1.5 Overige taakvelden		
1.5.1 Opvang Oekraïense ontheemden		
Stichting de Welle	€ 24.888	€ 26.234
Uitvoeren van een sociale programmering voor ouderen in de opvang en organiseren van activiteiten voor de Oekrainse jeugd. Het aanbieden van taallessen in de bibliotheek of op locatie en de inzet van belastingconsulenten voor hulp bij het invullen van belastingformulieren. Het bieden van onafhankelijke informatieverlening richting inwoners en Oekraïners en het ondersteunen en werven van nieuwe vrijwilligers.		

bedragen x € 1

Programma 2: Jeugd en Wmo	2024	2025
2.1 Welzijn en Zorg		
2.1.2 Passende preventie, ondersteuning en zorg bieden richting de toekomst, zodat het kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar blijft .		
Stichting Evenmens, zorg voor elkaar	€ 20.000	€ 0
We willen het predicaat 'dementievriendelijke gemeente' behalen, uitgereikt door Alzheimer Nederland. Voor het programma om daar te komen gaven we in 2024 eenmalig subsidie aan Evenmens.		

2.1.5 Een samenhangend en toekomstbestendig aanbod van preventie, welzijn en zorg	2024	2025
Stichting Vizier	€ 10.000	€ 10.000
Doel van de subsidie is dat stichting Vizier de inwoners van de gemeente Hellendoorn toegang biedt tot de antidiscriminatievoorziening. Daarbij subsidieren we twee wettelijke taken, te weten (1) onafhankelijke bijstand verlenen aan personen bij de afwikkeling van hun discriminatieklachten en (2) registratie van klachten.		
Stichting de Instuif	€ 6.828	€ 6.978
Organiseren van activiteiten voor mensen vanaf 16 jaar met een verstandelijke beperking, zoals dansen, koken en soosactiviteiten		
Speel-O-Theek 't Duikelaartje	€ 5.679	€ 5.804
Ontwikkelen van een speciaal aanbod voor mensen met een beperking, uitlenen van speelgoed en het organiseren van groepsactiviteiten.		
Sien (regionale Comissie Ommen e.o)	€ 577	€ 590
Organiseren van activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking om hun welzijn te bevorderen.		
Stichting De Klup Twente	€ 1.642	€ 1.678
Het verzorgen van activiteiten voor mensen met een beperking, met de focus op activiteiten die niet in Hellendoorn worden aangeboden.		
De Zonnebloem (afdeling Nijverdal)	€ 545	€ 557
Organiseren van ontmoetingen tussen mensen met een beperking en vrijwilligers.		
Stichting "BungaTandjung"	€ 14.870	€ 15.197
Het organiseren van activiteiten voor de Molukse gemeenschap en voor activiteiten die gericht zijn op integratie met de Nederlandse samenleving. Een gedeelte van de subsidie wordt gebruikt voor de rente en aflossing van een hypothecaire lening. Hiervoor geldt dat de laatste termijn in 2025 valt, de lening is in de loopt van 2025 afgelost.		
Slachtofferhulp	€ 11.174	€ 11.420
Het doel van de subsidie is om slachtoffers van misdrijven, verkeersongelukken, rampen en calamiteiten adequaat op te vangen en te begeleiden teneinde de schade op materieel en immaterieel gebied zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast is het doel om de belangen van slachtoffers van misdrijven, verkeersongelukken en calamiteiten op dusdanige wijze te behartigen dat de positie van deze slachtoffers de vereiste politieke en maatschappelijke aandacht krijgt en mogelijke knelpunten met betrekking tot deze positie worden opgelost.		
Stichting Mee Samen	€ 268.710	€ 282.414
1. Onafhankelijke cliëntondersteuning voor inwoners met als doel het meedoen mogelijk maken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, zorg, jeugdhulp, welzijn, wonen, werk en inkomen; 2.De inzet van een toekomstcoach ten behoeve van kwetsbare jongeren waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat ze meedoen in de samenleving. De inzet is met name gericht op jongeren, zodat zij een soepele overgang naar volwassenheid (18-/18+) ondervinden; 3. Coördinatie van integrale vroeghulp die erop gericht is om (dreigende) ontwikkelingsachterstand bij kinderen van 0-7 jaar zo snel mogelijk te signaleren en op te pakken; 4. Ondersteunen en deelnemen aan externe netwerken, voorlichting en groepswerk; 5. Sociaaljuridische dienstverlening; 6. Psychodiagnostisch onderzoek.		
Stichting de Welle (reguliere subsidie)	€ 1.084.512	€ 1.136.577
1. Het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners en hun sociale omgeving door middel van preventieve signalering, individuele ondersteuning en samenwerking met netwerkpartners. Activiteiten omvatten huisbezoeken aan kwetsbare senioren, uitleenservices voor hulpmiddelen, en het bieden van ondersteuning door de inzet van vrijwilligers met ondersteunende werkzaamheden. 2. Zorgen voor een stabiele basis voor het vrijwilligerswerk in de gemeente door het programma Hellendoorn Doet!, het ondersteunen van bewoners en organisaties bij vrijwilligerswerk, uitvoering Dorpsbudget Nijverdal en de organisatie van een vrijwilligersmarkt of beursvloer. 3. Het verminderen en voorkomen van eenzaamheid door middel van ontmoetingsactiviteiten in de socioruimtes en door samen te eten. Verder worden zelfstandige ontmoetingsactiviteiten ondersteund, is er de "Mooi Meegenomen Bus", het “Maatjesproject” en “Join Us”. 4. Het bevorderen van een gezonde leefstijl door het promoten van een gezonde levensstijl onder de inwoners. Dit door samenwerkingen op te zetten met scholen, sportverenigingen en gezondheidsorganisaties Er worden activiteiten georganiseerd om jongeren bewust te maken van de gevaren van alcohol en drugs en om sportdeelname te stimuleren. 5. Ondersteuning WMO- raad en Cliëntenplatform. Daarnaast zijn verenigingsbesturen, vrijwilligersorganisaties en scholen bekend met het aanbod van de Welle en weten zich daarmee ondersteund. Ook is er ondersteuning bij “Peuterspeelzalen in Beweging” en wordt het “Peuterfestijn” georganiseerd. 6. Bevorderen talentontwikkeling bij jongeren door hen kennis te laten maken met maatschappelijk relevante thema's en actief te betrekken bij maatschappelijke ontwikkelingen. Daarnaast worden jongeren ingezet als vrijwilliger in het jongerencentrum. Ook jongerencentrum 7. Het jongerenwerk in Hellendoorn richt zich op het tijdig signaleren van jongeren met risico's op uitval en overlastgevend gedrag. Activiteiten omvatten straatcontacten (straathoekwerk), gesprekken op scholen en het aanbieden van een veilige omgeving in het jongerencentrum Place2Be. Er is speciale aandacht voor mentale gezondheid en middelengebruik. Het jongerenwerk organiseert voorlichtingen over relevante thema's en werkt samen met partners. 8. Het bieden van integratieondersteuning aan statushouders om het te helpen zelfstandig te worden in de Nederlandse samenleving. Deze ondersteuning richt zich op praktische hulp bij huisvesting, administratieve procedures en het dagelijks functioneren.		

Stichting de Welle (SPUK GALA)	€ 186.484	€ 204.776
Subsidie in het kader van SPUK Gala (voor Aanpak overgewicht en obesitas, Valpreventie, Eén tegen eenzaamheid en Welzijn op recept). Voor het jaar 2025 is het uitvoeringsplan nog niet gereed, dit zijn de geraamde bedragen voor deze verschillende GALA-onderdelen		
Stichting de Welle (Activiteiten onder de Inburgeringswet 2021)		
Het bieden van integrale maatschappelijke begeleiding en ondersteuning aan statushouders en deelnemers aan de Zelfredzaamheidstrajecten (Z-route). Het doel is het bevorderen van (financiele) zelfredzaamheid en participatie in de samenleving, zoals , omgaan met geld en voorkomen van schulden, het gebruik van openbare diensten, en het opbouwen van een sociaal netwerk. Daarnaast is er specifieke begeleiding voor inburgeraars in de Z-route om hen te helpen met zelfredzaamheid, inclusief basis taalvaardigheidstrainingen en praktische integratieondersteuning. De vergoeding is per persoon op basis van normbedragen vanuit het Rijk. Deze subsidie wordt later vastgesteld op basis van daadwerkelijke aantallen. In geval dat de subsidie hoger wordt dan hier begroot, zal een voorstel tot bijstelling van het subsidiebedrag aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter goedkeuring. Van de€ 200.000,-- subsidie in 2024 is € 56.100,-- structureel en € 143.900,-- afhankelijk van het aantal begeleide personen (€ 2.370,-- per inburgeraar prijspeil 2024).	€ 56.100 € 143.900	€ 56.100 € 143.900
Avedan Maatschappelijk Werk	€ 455.409	€ 482.840
1. Versterken van zelfredzaamheid van inwoners 2. Voorkomen en verminderen van huiselijk geweld 3. Ondersteunen van kinderen en jongeren in hun sociale en emotionele ontwikkeling 4. Vergroten van zelfredzaamheid en sociale betrokkenheid via groepsaanbod 5. Preventie en begeleiding bij complexe scheidingen 6. Bevorderen van financiële zelfredzaamheid en voorkomen van schuldenproblematiek 7. Versterken van samenwerking en innovatie in het sociale domein 8. Vergroten van veerkracht bij jongeren en voorkomen van maatschappelijke uitval		
Stichting Evenmens, zorg voor elkaar (regulier)	€ 308.339	€ 356.020
1. Ondersteuning en ontlasten van mantelzorgers 2. Verzorgen van respijtzorg 3. Ondersteuning van jonge mantelzorgers 4. Begeleiding in de laatste levensfase 5. Bieden van brede gezinsondersteuning 6. Versterken van sociale netwerken en ontmoeting voor mensen met geheugenproblematiek		
Stichting Evenmens, zorg voor elkaar (mantelzorgcompliment)	€ 42.471	€ 45.000
Subsidie voor het verstrekken van mantelzorgcomplimenten. Dit is bedoeld als waardering voor mantelzorgers van 18 jaar en ouder en kan worden uitgekeerd in de vorm van een jaarabonnement bij de ZINiN bibliotheek, een biosbon, een theaterbon, of een financiële tegemoetkoming van€50,- .Deze subsidie wordt later vastgesteld op basis van daadwerkelijke aantallen. In geval dat de subsidie hoger wordt dan hier begroot, zal een voorstel tot bijstelling van het subsidiebedrag aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter goedkeuring.		
Stichting "BungaTandjung"	€ 14.870	€ 15.197
Het organiseren van activiteiten voor de Molukse gemeenschap en voor activiteiten die gericht zijn op integratie met de Nederlandse samenleving. Een gedeelte van de subsidie wordt gebruikt voor de rente en aflossing van een hypothecaire lening. Hiervoor geldt dat de laatste termijn in 2025 valt, de lening is in de loopt van 2025 afgelost.		
Wijkvereniging De Brake	€ 4.657	€ 4.759
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wijkvereniging Groot Lochter	€ 4.861	€ 4.968
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		

Wijkvereniging De Kruidenwijk	€ 10.532	€ 10.764
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wijkvereniging Noetsele	€ 4.965	€ 5.074
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wijkvereniging Nijverdal-Oost	€ 2.110	€ 2.156
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wijkvereniging 'n Oaln Diek	€ 2.204	€ 2.252
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wijkvereniging De Prinsessewijk	€ 2.525	€ 2.581
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Wilhelminawijk Het "Noaberstekkie"	€ 4.549	€ 4.649
De subsidie moet worden gebruikt voor: het aansluiten op of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van wijkbewoners ten aanzien van de reeds in de wijk aanwezige voorzieningen;de mogelijkheid bieden om gespreksforum te zijn, teneinde de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Plaatselijk Belang Daarlerveen	€ 17.499	€ 17.884
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Plaatselijk Belang Daarle	€ 17.952	€ 18.347
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		

Vereniging voor Plaatselijk Belang Egede, Hancate en Elen en Rhaan	€ 9.862	€ 10.079
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Vereniging voor Plaatselijke Belang te Haarle	€ 21.136	€ 21.601
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Plaatselijk Belang Marle	€ 9.414	€ 9.621
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
DorpsRaad Hellendoorn	€ 27.781	€ 28.392
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Plaatselijk Belang Hulsen	€ 9.760	€ 9.975
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Stichting Hellendoorn Samen (Nijverdal)	€ 43.241	€ 44.192
De subsidie moet worden aangewend voor: het aansluiten op, of helpen ontwikkelen van een samenhangend aanbod van activiteiten ten aanzien van behoeften op sociaal en/of cultureel en/of recreatief terrein en/of activiteiten op het terrein van het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen en/of emancipatie; het coördineren en stimuleren van behoeften van bewoners ten aanzien van de al in de kern aanwezige voorzieningen; het bieden van een gespreksforum, om de contacten tussen de wijkbewoners onderling, tussen groeperingen in de wijk en tussen het gemeentebestuur en wijkbewoners/groeperingen in de wijk te verbeteren.		
Stichting Ibbenbüren-Hellendoorn	€ 15.000	€ 16.335
Sinds 1968 heeft de gemeente Hellendoorn een partnerschap met Ibbenbüren in Duitsland. Niet alleen de bestuurders van de overheden onderhouden vriendschappelijke banden, maar juist ook de inwoners van Ibbenbüren en Hellendoorn. De Stichting Ibbenbüren-Hellendoorn ontvangt m.i.v. 2023 een subsidie van € 15.000,-- . Hiervan is € 2.500,-- bedoeld voor representatiekosten en € 12.500,-- voor activiteiten.		

bedragen x € 1

2.1.8 Mentale gezondheid verbeteren		
Stichting Wijz (Spuk GALA)	€ 10.342	€ 10.342
Uitvoering geven aan plan van aanpak 2025 GALA uitvoeringsprogramma Mentale Gezondheid. Het uitvoeringsprogramma voor 2025 is nog niet vastgesteld, het bedrag is het begrote bedrag voor Mentale Gezondheid		
Stichting Wijz	€ 23.113	€ 25.000
Subsidie voor Collectieve GGZ Preventie 2024. De preventieprogramma's die worden gesubsidieerd zijn gebaseerd op wetenschappelijke onderbouwing, gericht op (risico) doelgroepen en de daarbij horende interventies zijn evidence-based en/of best practise. Dit met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering door het inzetten van o.a. voorlichtingsbijeenkomsten, informatie, advies, cursussen, individuele trajecten en trainingen op het vlak van preventie van mentale gezondheidsproblemen.		

2.2 Jeugd	2024	2025
2.2.3. Een sterke sociale en pedagogische basis		
Verloskundigenpraktijk Gemmare	€ 2.174	€ 2.222
De gemeente heeft de wettelijke taak om voorlichting aan (aanstaande) ouders te geven over zwangerschap, de bevalling en de periode daarna. Het doel is om de pre- en postnatale voorlichting op een laagdrempelige manier aan te bieden aan alle aanstaande Hellendoornse ouders. Hiermee kunnen eventuele problemen tevens vroegtijdig worden gesignaleerd en kan er samen gekeken worden naar passende oplossingen. In dit kader krijgt Verloskundigenpraktijk 'Wij Bevallen' (voorheen Gemmare) subsidie om groepsbijeenkomsten aan te bieden (bv. een Mamma- of Trotse Ouder Café). (Aanstaande) ouders kunnen in groepsverband binnen de eigen vertrouwde kring terecht voor pre- en postnatale informatie en advies. Bijkomend positief effect is dat zij elkaar ontmoeten, wat hun sociale netwerk ten goede komt.		
Verloskundigenpraktijk Zwanger en Zo	€ 5.114	€ 5.227
De gemeente heeft de wettelijke taak om voorlichting aan (aanstaande) ouders te geven over zwangerschap, de bevalling en de periode daarna. Het doel is om de pre- en postnatale voorlichting op een laagdrempelige manier aan te bieden aan alle aanstaande Hellendoornse ouders. Hiermee kunnen eventuele problemen tevens vroegtijdig worden gesignaleerd en kan er samen gekeken worden naar passende oplossingen. In dit kader krijgt Verloskundigenpraktijk Zwanger & Zo subsidie om groepsbijeenkomsten aan te bieden (bv. een Mamma- of Trotse Ouder Café). (Aanstaande) ouders kunnen in groepsverband binnen de eigen vertrouwde kring terecht voor pre- en postnatale informatie en advies. Bijkomend positief effect is dat zij elkaar ontmoeten, wat hun sociale netwerk ten goede komt.		
Samen Twente / GGD Twente	€ 43.610	€ 45.000
Subsidie voor maatwerkprogramma Jeugdgezondheidszorg		

2.3 Gezond en veilig samenleven	2024	2025
2.3.2 Een vitale samenleving waarbij gezond gedrag centraal staat		
Stichting de Welle (JOGG)	€ 31.110	niet bekend
Eenjarige subsidie voor JOGG om uitvoering te geven aan (het vervolg) van het plan van aanpak van JOGG Hellendoorn: 'Gezonde jeugd – gezonde toekomst'. De subsidiebedragen voor 2025 zijn nog niet bekend en onderdeel van nieuw beleid punt 11a.		
Stichting de Welle (Lokaal preventieakkoord)	€ 41.000	niet bekend
Eenjarige subsidie voor de coordinatie lokaal preventieakkoord (coördinatie Vitaal Hellendoorn). De subsidiebedragen voor 2025 zijn nog niet bekend en onderdeel van nieuw beleid punt 11b en / of het budget GALA terugdringen gezondheidsachterstanden.		

bedragen x € 1

Programma 3: Cultuur, Onderwijs en Sport	2024	2025
3.1. Onderwijs		
3.1.5. Voorkoming en terugdringen van laaggeletterdheid		
Chr. Sociaal Pedagogische Zorg (avondschool)	€ 1.416	€ 1.447
Doel van de subsidie is om oud -leerlingen van de Maat , de Johan Seckel en de Boslust die uit onze gemeente komen te helpen bij diverse dagelijkse bezigheden. De Stichting voor Christelijke, sociale en pedagogische zorg in het Raon Ommen-Hardenberg helpt en begeleidt de deelnemers op het gebied van zelfredzaamheid door ze te helpen bij invullen van allerlei formulieren op het terrein van financiële en sociale zaken. Daarnaast verzorgen zij onderwijs op allerlei uiteenlopende gebieden, afhankelijk van de vraag van de deelnemers. De stichting behandelt en bespreekt allerlei actuele en maatschappelijke zaken om de deelnemers het benodigde inzicht te verschaffen teneinde evenwichtig op te groeien, zodanig dat zij op een zo adequaat mogelijke wijze kunnen deelnemen aan de ingewikkelde maatschappij. Subsidiëring vindt plaats als een bedrag per deelnemer.		
3.2. Cultuur	**2024**	**2025**
3.2.2. Sociale cohesie door brede inzet op sportieve en culturele activiteiten		
Stichting Platform Cultuureducatie	€ 33.000	€ 33.726
Het borgen van muziekeducatie op basisscholen, waarbij kinderen wekelijks in aanraking komen met muziek en met een muziekprofessional.		
Stichting Platform Cultuureducatie	€ 21.405	niet bekend
De subsidie Cultuur aan de basis 2.0 voor het activiteitenplan "Cultuureducatie primair onderwijs gemeente Hellendoorn 2021-2024". In de periode 2021-2024 ontvingen wij een subsidie van de provincie Overijssel hiervoor, die wij volledig hebben doorgegeven aan de deze stichting. Omdat de huidige provinciale subsidieregeling eind 2024 afloopt en er nog geen nieuwe regeling bekend is, kan nu voor 2025 geen subsidiebedrag worden opgenomen in onze begroting.		
Historische Kring Hellendoorn-Nijverdal	€ 27.225	€ 25.000
Exploitatie van een informatiepunt in de pastorie van de RK kerk in Nijverdal, onderzoek door inwoners, samenwerking met scholen (lesbrieven) en samenwerking met andere organisaties.		
Vereniging de Sprengenberg	€ 6.492	€ 0
De subsidie wordt verleend voor het onderhouden van monument de Sprengenberg. Dit is geen gemeentelijk monument, maar een rijksmonument. Het bedrag dat de gemeente subsidieert is € 6.492,-- per jaar gedurende de jaren 2019 tot en met 2024		
Stichting Plattelandscultuur Overijssel	€ 5.000	€ 5.000
Voorbereiding en uitvoering van het Zundewendefestival, een cultureel evenement van bovengemeentelijke betekenis.		
Stichting Promotie Dorp Hellendoorn	€ 5.000	€ 5.000
Voorbereiding en uitvoering van het Heksendorp, een cultureel evenement van bovengemeentelijke betekenis.		
Stichting Zinin Bibliotheek	€ 1.576.975	€ 1.628.540
De bibliotheek ontvangt jaarlijks een vorm van budgetsubsidie, waarbij het de bibliotheek vrij staat het budget naar eigen inzicht te besteden, mits de gesubsidieerde activiteiten worden uitgevoerd. Deze activiteiten richten zich op het aanbod (vestigingen, openingstijden, internet, collecties, bijzondere activiteiten), het gebruik (aantal individuele gebruikers, educatieve instellingen), de hoogte van de contributie, de inlichtingen/bemiddelingsfunctie en de uitleenfunctie (aantal te realiseren uitleningen). De bibliotheek ontvangt ook een subsidie voor de huisvesting.		

Stichting Culturele Organisatie Hellendoorn	€ 1.612.788	€ 1.643.364
De subsidie aan ZINiN theater wordt verleend in het kader van ons cultuurbeleid. ZINiN stelt zich ten doel het sociaal-culturele leven in de gemeente Hellendoorn in de breedste zin van het woord te stimuleren en te ondersteunen. ZINiN heeft bereikt dat inwoners en verenigingen het Huis voor Cultuur en Bestuur een vanzelfsprekende plek vinden om naar toe te gaan en elkaar daar te ontmoeten. ZINiN wil daarom een samenhangend en gedifferentieerd aanbod van diensten realiseren op het gebied van kunst, cultuur en informatie. ZINiN werkt daarbij samen met lokale en regionale partners. Het is de visie van ZINiN dat zij haar maatschappelijke functie wil waarmaken binnen een voortdurend veranderende omgeving en laten zien waarom ZINiN er voor bezoekers toe doet. ZINiN theater ontvangt ook een subsidie voor de huisvesting		
Zinin (cultuurmakelaar)	€ 27.950	€ 28.565
De cultuurmakelaar is een verbinder, adviseur, scout en voorlichter zoals omschreven in het rapport "Bruggenbouwers in Cultuur" van het Landelijk Kenniscentrum voor Cultuur en Amateurkunst (LKCA). Samen met de cultuurcoach zoekt de cultuurmakelaar de verbinding tijdens en na schooltijd.		
Stichting Hellendoornse Omroep Interactief (HOi)	€ 22.760	€ 23.434
Ondersteuning van lokale omroepaciviteiten - de vergoeding is gebaseerd op het "richtsnoer lokale omroep"		
Koninklijke Christelijke Muziekvereniging "Aangenaam door Vriendschap en Nuttig door Oefening"	€ 23.409	€ 23.924
Subsidie wordt aan de muziekvereniging verleend voor: het organiseren van tenminste één openbaar concert of tenminste medewerking te verlenen aantwee door het college als zodanig aan te wijzen evenementen/manifestaties, als regel in degemeente Hellendoorn; spelende leden van: harmonie- en fanfarekorpsen en brassbands en/of; drumbands en/of; twirl-, of majorettengroepen en ten slotte de deelname aan evenementen.		
Christelijke Muziekvereniging "E.M.O.S."	€ 11.967	€ 12.230
Subsidie wordt aan de muziekvereniging verleend voor: het organiseren van tenminste één openbaar concert of tenminste medewerking te verlenen aantwee door het college als zodanig aan te wijzen evenementen/manifestaties, als regel in degemeente Hellendoorn; spelende leden van: harmonie- en fanfarekorpsen en brassbands en/of; drumbands en/of; twirl-, of majorettengroepen en ten slotte de deelname aan evenementen.		
Muziekvereniging Hellendoorns Harmonie	€ 18.680	€ 19.091
Subsidie wordt aan de muziekvereniging verleend voor: het organiseren van tenminste één openbaar concert of tenminste medewerking te verlenen aantwee door het college als zodanig aan te wijzen		
Muziekvereniging K.S.W.	€ 11.901	€ 12.163
Subsidie wordt aan de muziekvereniging verleend voor: het organiseren van tenminste één openbaar concert of tenminste medewerking te verlenen aantwee door het college als zodanig aan te wijzen evenementen/manifestaties, als regel in degemeente Hellendoorn; spelende leden van: harmonie- en fanfarekorpsen en brassbands en/of; drumbands en/of; twirl-, of majorettengroepen en ten slotte de deelname aan evenementen.		
3.3. Sport	**2024**	**2025**
3.3.2. Stimulering, continuering en optimalisering van de sport-en beweegmogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn		
Stichting Sportverkiezingen gemeente Hellendoorn	€ 2.000	€ 2.000
Organiseren van de jaarlijkse sportverkiezing in de gemeente Hellendoorn.		

bedragen x € 1

Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid	2024	2025
4.1. Mobiliteit		
4.1.5. Openbaar vervoer wordt een volwaardig alternatief voor autogebruik		
Buurtbusvereniging Hellendoorn	€ 4.500	€ 4.500
Uitvoering van drie buslijnen door vrijwilligers, inclusief kosten voor rijvaardigheidstraining, EHBO-cursus, kerstattentie en reiskosten.		

bedragen x € 1

Programma 5: Woon- en leefomgeving	2024	2025
5.1. Milieu		
5.1.2 Een groen omgeving met aandacht voor biodiversiteit		
IVN	€ 1.463	€ 1.495
Het IVN vervult een educatieve functie en begeleidt natuur- en milieueducatieve activiteiten, zowel voor inwoners als bezoekers van de gemeente. Het doel van de subsidie is het instandhouden van de activiteiten van IVN op het gebied van natuur- en milieueducatie.		
Centrum voor Natuur- en Milieueducatie (CNME)	€ 9.405	€ 9.612
Het CNME voert natuur- en milieueducatieve taken uit voor basisscholen, die van de gemeente zijn overgenomen. Het doel van de subsidie is het ondersteunen van deze educatieve taken.		
Stichting Fairtrade Gemeente Hellendoorn	€ 1.500	€ 3.000
De stichting Fairtrade Gemeente Hellendoorn werkt aan het verbeteren van leefomstandigheden in ontwikkelingslanden Fairtrade heeft aangegeven per 2024 geen projectsubsidies meer aan te vragen (iedere twee jaar € 5.600,--), maar in plaats daarvan een hogere structurele subsidie voor organisatiekosten van € 3.000,-- per jaar.		
Stichting Duurzaamheidscentrum gemeente Hellendoorn	€ 16.100	€ 16.454
Een onafhankelijke en laagdrempelige voorziening voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn; 'Het Duurzaamheidscentrum'. Het leveren van een concrete bijdrage aan de verduurzaming van onze samenleving door het RepairCafé en het organiseren van activiteiten met focus op bewust maken en activeren van inwoners.		
Stichting 't Oale Karkhof Hellendoorn	€ 1.047	€ 1.070
Subsidie voor onderhoud van het Oale Karkhof in Hellendoonr		

bedragen x € 1

Programma 6: Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening	2024	2025
6.3. Veiligheid		
6.3.4 De aanpak van jeugdoverlast		
Stichting Halt	€ 9.108	€ 9.308
Doel van de subsidie is om preventie activiteiten in de gemeente uit te voeren op het gebied van jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast. Daarbij kan Halt vanuit haar specifieke expertise een adviserende rol voor haar rekening nemen en antwoord bieden op diverse vraagstukken over jeugd en veiligheid door middel van voorlichtingen en interventies bij grensoverschrijdend gedrag.		

Bijlage 8
De 17 Global Goals

1. Geen armoede

Global Goal 1 gaat over het halveren van het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft, het zorgen voor gelijke toegang tot basisvoorzieningen en gelijke economische rechten en het vergroten van weerbaarheid van mensen in kwetsbare situaties.

2. Geen honger

Global Goal 2 draait om toegang voor iedereen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en een einde aan ondervoeding.

3. Goede gezondheid en welzijn

Bij Global Goal 3 draait het om het zorgen voor toegang tot goede basis gezondheidszorg, het terugdringen van sterfte en ziekte als gevolg van verontreiniging, het beperken van het aantal verkeersdoden en gewonden en het zorgen voor toegang tot seksuele en reproductieve zorg.

4. Kwaliteitsonderwijs

Global Goal 4 is gericht op goed basis-, voortgezet en hoger onderwijs voor iedereen, toegang tot kinderdagverblijven en een toename van jongeren en volwassenen met relevante technische en beroepsvaardigheden. En ervoor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden opdoen voor duurzame ontwikkeling, mensenrechten, culturele diversiteit, wereldburgerschap en zorgen voor kind- en handicapvriendelijke onderwijsfaciliteiten.

5. Gendergelijkheid

Global goal 5 richt zich op het stoppen van alle vormen van discriminatie, het tegengaan van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, en het bereiken van volledige en effectieve participatie op alle niveaus van besluitvorming.

6. Schoon water en sanitair

Global Goal 6 gaat over veilig en betaalbaar drinkwater, vermindering van verontreiniging, verhogen efficiency waterverbruik, integraal waterbeheer, beschermen en herstellen ecosystemen, bewonersparticipatie.

7. Betaalbare en duurzame energie

Global Goal 7 richt zich op het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie en het verhogen van energie-efficiëntie.

8. Eerlijk werk en economische groei

Global Goal 8 richt zich op economische productiviteit, ondernemerschap, creativiteit en innovatie ondersteunen, vooral voor MKB; productieve tewerkstelling; duurzaam toerisme.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur

Global Goal 9 gaat over toegang tot ICT en internet.

10. Ongelijkheid verminderen

Global Goal 10 gaat over sociale, economische en politieke insluiting van iedereen; gelijke kansen scheppen, ordelijke, veilige en verantwoorde migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken.

11. Duurzame steden en gemeenschappen

Global Goal 11 gaat over verschillende onderwerpen: huisvesting voor iedereen, verkeersveiligheid en openbaar vervoer, integrale plannen voor duurzame verstedelijking, cultureel en natuurlijk erfgoed, rampenparaatheid, milieueffect steden, groene en openbare ruimtes, relatie stad en omgeving.

12. Verantwoorde consumptie en productie

Global Goal 12 richt zich op duurzaam beheer en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen, duurzame praktijken bij overheidsopdrachten. En daarnaast op het tegengaan van voedselafval en -verspilling, beperken van afvalproductie via preventie en hergebruik, verantwoord beheer van afvalstoffen en terugdringen van verontreiniging.

13. Klimaatactie

Global Goal 13 gaat over het verhogen van de weerbaarheid en aanpassing aan klimaatrisico's, het verbeteren van menselijke en institutionele vaardigheden voor klimaatadaptie en mitigatie, ook in ontwikkelingslanden.

14. Leven in het water

Global Goal 14 houdt zich bezig met het tegengaan van verontreiniging veroorzaakt op land, duurzaam beheer kustecosystemen, duurzaam gebruik van maritieme hulpbronnen, en het tegengaan van overbevissing.

15. Leven op het land

Global Goal 15 gaat om het versterken van duurzaam gebruik van bossen, droge gebieden, biodiversiteit en het integreren van waarden van ecosystemen en biodiversiteit in nationale en lokale planning.

16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Global Goal 16 richt zich op het verminderen van alle vormen van geweld, aanpak corruptie, zorgen voor effectieve, verantwoordelijke en transparante instellingen en voor responsieve, participatieve en representatieve besluitvorming, toegang tot informatie en bescherming van vrijheden.

17. Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

Global Goal 17 richt zich op effectieve publieke, publiek-private en maatschappelijke samenwerkingsverbanden en op mondiale samenwerkingsverbanden voor duurzame ontwikkeling.

Hellendoorn4GlobalGoals
Samen op weg naar EEN DUURZAME WERELD

Bijlage 9
Investeringen 2025-2028

bedragen x € 1.000

Investeringen 2025-2028	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
Uitgaven				
03 Onderwijs Cultuur en sport				
Investeringen in de Veenbrug - Daarlerveen 2023	- 1.756	- 1.000	-	-
IHP - Marijke 2025 OLP en eerste inrichting	- 162	-	-	-
IHP - De Es 2026 OLP en eerste inrichting	- 60	-	-	-
IHP - Uitbreiding de Es 2026	- 500	- 770	-	-
IHP - Nieuwbouw Pr. Marijke 2027	- 2.000	- 3.639	- 2.000	-
IHP - Uitbreiding VSO Elimschool 2027	-	-	- 1.565	-
IHP - Nieuwbouw VSO Elimschool 2027	-	-	- 3.983	-
Integraal huisvestingsplan onderwijs/calamiteitenbudget - jaarbudgetten	- 70	- 150	- 70	- 70
Renovatie natuurgrasveld veld 2 sportpark Smidserve 2024	- 40	-	-	-
Renovatie natuurgras voetbalveld - 2026	-	- 40	-	-
Vervanging beluchting schudfrees sport -2026	-	- 50	-	-
Vervanging veeg/verticuteermachine sport -2026	-	- 35	-	-
Verv. beregeningsinstallatie (buitensport) 2025	- 20	-	-	-
Verv. maaiunit tractor 28 (buitensport) 2025	-	-	- 100	-
Verv. invest. en verduurzaming Het Ravijn 2024	- 1.717	-	-	-
Koelingsinstall. receptie en kantoren Ravijn 2023	- 15	-	-	-
Renovatie dakbedekking sporthal Bachlaan 2027	-	-	- 175	-
Renovatie natuurgrasvelden 2027	-	-	- 40	-
Uitbreiding beregeningsinstallatie Ravijn 2027	-	-	- 30	-
Ravijn - Vervanging zwembadlift voor mindervaliden	-	-	- 30	-
Theatertechniek - fase 1 geluid en licht (2025)	- 225	-	-	-
Theatertechniek - afstopping en tribune (2026)	-	- 185	-	-
Theatertechniek - fase 2 licht (2028)	-	-	-	- 125
Subtotaal programma 3	**- 6.565**	**- 5.869**	**- 7.993**	**- 195**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid				
Twee extra meetpunten gladheidbestrijding 2025	- 40	-	-	-
Aanleg fietspad Helmkruidlaan Noordzijde 2022/2023	- 1.448	-	-	-
Aansluiting Stationsweg met N35 Haarle	- 5.000	-	-	-
Fietssnelweg F35 Oost (naar Wierden)	-	- 50	-	-
Aanpassen fietsinfrastructuur RW35-Haarle & VRI's	- 532	-	-	-
Reconstr. Bergleidingweg Oost (wegen) 2021	- 193	-	-	-
Verv VRI Grotestr./Smidsw-automaten/armaturen 2025	- 130	-	-	-
Verv VRI Grotestraat/Smidsweg-masten 2025	- 15	-	-	-
Mobiliteits- en fietsvisie - regulier jaarlijks investeringsbudget	- 332	- 400	- 400	- 400
Investeringsprogramma wegen - regulier jaarlijks investeringsbudget	- 313	- 340	- 460	- 460
Aanpak Willem Alexanderstraat 2022	- 365	-	-	-
Herpositionering Keizerserf 2024	- 350	-	-	-
Ontwikkeling Noordwand 2022 (wegen)	- 35	-	-	-
Verv. (VRI) Boomcatew. Automaat/Armaturen 2024	-	- 130	-	-
Verv. (VRI) Boomcatew./Wierdense - Masten 2024	-	- 15	-	-
VRI Van der Muelenweg - Armaturen 2021	-	-	- 90	-
VRI Van der Muelenweg - Masten 2021	-	-	- 10	-
Vervanging brug Kerkstraat 2023	- 1.315	-	-	-
Groen-Blauw Kuperserf 2024 (wegen)	- 170	-	-	-
Groenrenovatie De Höfte 2023 (wegen)	- 50	-	-	-
Reconstr. Holterweg-Nrd -Korenweg 2025 (wegen)	- 340	-	-	-
RW35 Wijthmen-N'dal maatr.24-fiets/voetverbinding	- 2.500	-	-	-
Reconstructie Wierdensestraat Nijverdal 2028	- 150	-	-	- 3.240
GRP 5 Gemalen bouwkundig 2024	- 110	-	-	-
Vervanging pick-up met veegvuilopbouw 2027	-	-	- 65	-
Vervanging veegmachine voor straatreiniging	-	-	-	- 215
Maatregel gemaal Kerkstraat (2022)	- 34	-	-	-
Reconstr. Bergleidingweg Oost (Riolering) 2022	- 909	-	-	-
Klimaatadaptieve maatregelen De Höfte 2022	- 100	-	-	-
Rioolrenovatie - regulier jaarlijks investeringsbudget	- 759	- 245	- 246	- 246
Klimaatadaptieve maatregelen - regulier jaarlijks investeringsbudget	- 544	- 486	- 486	- 536
Willem Alexanderstraat klimaatmaatregelen 2022	- 250	-	-	-
Ontwikkeling Noordwand 2022 (riolering)	- 18	-	-	-
Vervanging gemalen	-	- 150	- 44	- 44
Vervanging riolering	- 777	- 852	- 853	- 853
Groen-Blauw Kuperserf 2024 (klimaat)	- 560	-	-	-
Reconstr. Holterweg-Nrd -Korenweg 2025 (riolering)	- 727	-	-	-
Aanleg transportriool Kerkstraat 2024	- 160	-	-	-
Vervangen technische installaties drukriool	-	-	- 106	- 106
Vervanging veegmachine Ravo (straatreiniging) 2026	-	- 215	-	-
Vervanging Pick-Up met veegvuilopbouw 2026 (straatreiniging)	-	- 65	-	-
Vervanging landmeetapparatuur 2027	-	-	- 48	-
Subtotaal programma 4	**- 18.225**	**- 2.948**	**- 2.807**	**- 6.099**

bedragen x € 1.000

Investeringen 2025-2028	Begroting 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
05 Woon en leefomgeving				
Groenrenovatie De Höfte 2023	- 25	-	-	-
Speelruimtevisie - investeringen	- 166	- 166	- 166	- 166
Vervanging behuizing verzamelcocons hoogbouw 2024	- 124	-	-	-
Vervanging ondergrondse containers	- 128	-	-	-
Vervanging bovengrondse glascontainers 2024	- 50	-	-	-
Uitbreiding volumecontainers afvalbrengpunt 2026	-	- 100	-	-
Verv. 7 perscontainers ABP (96.03 t/m 96.09) 2020	- 31	-	-	-
Vervanging glas- en puincontainers ABP 2022	- 20	-	-	-
Verv. containers huisvuilwagens (zijladers) 2024	-	-	- 104	-
Vervanging vorkheftruck ABP 2025	- 25	-	-	-
Verv. containers op huisvuilwagen (zijladers) 2025	-	-	- 40	-
Vervanging 3x huisvuilauto (zijlader) 2027	-	-	- 900	-
Vervanging containers op huisv.w. zijladers 2027	-	-	- 100	-
Aanschaf verzamelcontainers diftar 2024	- 1.306	-	-	-
Verv. 7 perscontainers stationaire afvalpers ABP	-	-	-	- 140
Revisie stationaire pers Afvalbrengpunt	-	-	-	- 80
Asfaltpaden 2e fase begr.pl. Mr. Ponsteenlaan 2021	- 118	-	-	-
Vervanging tractiebudget vh Soweco	-	-	- 150	-
Aansch. afvalinzamelvoeruig met combibelading 2026	-	-	- 250	-
Subtotaal programma 5	**- 1.993**	**- 266**	**- 1.710**	**- 386**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening				
Begrote uren investeringen - jaarlijkse stelpost	- 853	- 872	- 899	- 869
Subtotaal programma 6	**- 853**	**- 872**	**- 899**	**- 869**
99 Overhead				
Vervanging Liebherr graafmachine voor 2 midi's	-	-	-	- 90
Technische infrastructuur en werkplekken 2025	- 454	-	-	-
E-depot 2022	- 50	-	-	-
Investeringen ICT 2026	-	- 360	-	-
Investeringen ICT 2027, kosten werkplek	-	-	- 528	-
Investeringen ICT 2027, Wifi en koudestraat	-	-	- 85	-
Vervanging automatisering 2028 Laptop, headsets	-	-	-	- 70
Vervanging automatisering 2028 werkplekken	-	-	-	- 396
Digitalisering archief bouwvergunningen -2023	- 150	-	-	-
Gasloos maken Huis voor Cultuur en Bestuur (2024)	- 1.150	-	-	-
Vervanging Gebouwenbeheersysteem (GBS) 2026	-	- 100	-	-
Vervanging toegangscontrolesysteem (2025)	- 80	-	-	-
Calamiteitenbudget investeringen gem. acc.	- 65	- 65	- 65	- 65
Renovatie/verduurz dienstgebouw Vrugteveen (2026)	-	- 100	-	-
Groot onderhoud gemeentewerf 2020	-	- 355	-	-
Vervanging vrachtauto met autolaadkraan 2024	- 372	-	-	-
Vervanging tractiemiddelen	- 355	- 355	- 355	- 355
Aanschaf 2e hands Heftruck 2024	- 20	-	-	-
Subtotaal programma Overhead	**- 2.696**	**- 1.335**	**- 1.033**	**- 976**
Subtotaal uitgaven	**- 30.332**	**- 11.290**	**- 14.441**	**- 8.525**
Inkomsten				
04 Mobiliteit en bereikbaarheid				
Aanleg fietspad Helmkruidlaan Noordzijde 2022/2023	469	-	-	-
Aansluiting Stationsweg met N35 Haarle	4.252	-	-	-
Fietssnelweg F35 Oost (naar Wierden)	-	25	-	-
Aanpak Willem Alexanderstraat 2022	50	-	-	-
RW35 Wijthmen-N'dal maatr.24-fiets/voetverbinding	3.102	-	-	-
Groen-Blauw Kuperserf 2024 (klimaat)	416	-	-	-
Subtotaal inkomsten programma 4	**8.289**	**25**	**-**	**-**
Subtotaal inkomsten	**8.289**	**25**	**-**	**-**
Totaal	**- 22.043**	**- 11.265**	**- 14.441**	**- 8.525**

30
km/h